

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SLEKTEN AARS I NORGE

UTGITT AV
EN REDAKSJONSKOMITÉ

CAMMERMEYERS BOGHANDEL
Gustav E. Raabe
OSLO 1950

FORORD

Når vi i den endelige redaksjonskomité nå har funnet å kunne ta ansvaret for at denne slektsboken blir trykt, har vi en levende og samtidig beklemmende følelse av at boken burde hatt ytterligere to forord: ett av avdelingssjef AKSEL AARS og ett av byarkitekt HARALD AARS, for boken er bygget på og er en direkte fortsettelse av de slektshistoriske undersøkelser som Aksel Aars i en lang årrekke hadde foretatt, og som ved hans død i 1936 forelå i et så godt som avsluttet manuskript. I sammentrengt form, og delvis med manuskriptets rettskrivning, er dette nå gjengitt på bokens første ca. 40 sider. Byarkitekt Harald Aars har bestemt formen og utstyret som boken nå har fått.

Aksel Aars var helt fra guttedagene slektsinteressert, og de få og tørre data om slekten han fant i Wilhelm Lassen's Norske Stamtavler, Christiania 1866, tilfredsstilte ham ikke. Alt tidlig begynte han systematisk å samle gamle slektsdokumenter og brev og gjøre inngående undersøkelser i alle tilgjengelige arkiv i Norge og Danmark. Ved studier i Landsarkivet for Nørrejylland i Viborg lyktes det ham å føre slekten tilbake til vår norske stamfars bestefar, murmester NIELS CHRISTENSEN fra byen Aars i Jylland. Resultatene av Aksel Aars's grunnleggende arbeid ble etter hvert nedskrevet av hans datter IDA, som med samme utrettelige interesse og slektskjærlighet fortsatte arbeidet etter sin fars død, og som også helt frem til bokens avslutning har tatt del i alt arbeid med dens endelige redaksjon.

Uavhengig av Aksel Aars's systematiske samlerarbeid var høyesterettsdommer JAKOB AARS alt som student kommet på den idé at det måtte la seg gjøre å *tegne* en så oversiktlig og lettfattelig stamtavle, at enhver mannlige etterkommer uten vanskelighet på denne måten kunne finne sin plass i slekten. En slik stamtavle følger som bilag til boken. Tiden strakk dog ikke til for ham til å fullføre den, og det ble hans bror, byarkitekt Harald Aars som tegnet den ferdig. Harald Aars, som i sitt siste leveår nesten helt ofret seg for slektsarbeidet, fant herunder at hans bror Jakobs idé også måtte kunne brukes for på samme måte å vise de kvinnelige etterkommere etter våre

norske stamfedre, og han gav seg trøstig i vei med utformingen av denne langt større og vanskeligere oppgaven. Slektsrosen over de familier som „er inngiftet i de eldre ledd, og som har hatt den lykke å føre slekten videre etter Margrethe Hocherup og sorenskriver Aars“ har vi derfor alene Harald Aars å takke for.

Harald Aars's sterke slektsfølelse gav seg bl. a. til kjenne ved at han i 1938 sammen med sin hustru, sin sønn Harald og hans hustru Meta reiste ned til Jylland for å sette seg inn i det landskap og de forhold slekten opprinnelig hadde levd under, og hans mange notater, en film og en beretning fra reisen er i slektens eie. Omkring 1942 arbeidet således IDA AARS, JAKOB AARS og HARALD AARS hver på sin kant med forarbeidene til en stamtavle. Etter oppfordring av LUDVIG ANDERSEN AARS møttes så sommeren 1942 en del av slekten for å drøfte en plan om ved felles arbeid å søke utgitt en slektsbok, som ikke bare skulle være en stamtavle, men som også ved biografier og illustrasjoner skulle gi et kulturhistorisk bilde av slektens liv gjennom tidene.

Tanken vant tilslutning, og en forberedende redaksjonskomité resp. arbeidsutvalg ble nedsatt, bestående av frk. Ida Aars, fru Sofie Aubert Lindbæk, frk. Sofie Johanssen, dr. L. Andersen Aars, byarkitekt Harald Aars og høyesterettsdommer Jakob Aars.

For å få slektens medlemmer til med råd og dåd å støtte komitéen i dens arbeid, og senere også orientere og holde dem underrettet om arbeidets planlegging og gang, sendte komitéen deretter ut to sirkulærer, begge forfattet av byarkitekt Harald Aars, og begge med „frendelig hilsen“. I det første av disse heter det bl. a.:

„For å begrense bokens omfang kan vi ikke gå lengre enn til å medta alle barn av dem som har vært gift med en Aars. Alle som har båret eller bærer navnet Aars kommer med. Vi skal senere få meddele Dem hvordan boken tenkes lagt an og hvordan vi håper å få den finansiert og utgitt.“

I det neste sirkulære, fra desember 1944, ber komitéen om å få innsendt billedstoff, og sier i denne forbindelse:

„Vi forutsetter at alle vil være enige i at det må overlates til redaksjonskomitéens skjønn å treffe valget mellom bildene, og vi ber på forhånd om at ingen må føle seg tilsidesatt, enn si fornærmet, om et bilde som han eller hun sikkert hadde håpet å se inntatt i boken, ikke skulle komme med.“

Sommeren 1945 etter brødrene JAKOB og HARALD AARS'S død syntes det som om tidspunktet for utgivelsen av boken måtte skytes ut på ubestemt tid.

For likevel å vise at Harald Aars's arbeid fremdeles ble fortsatt av hans daglige medarbeidere IDA AARS og LUDVIG ANDERSEN AARS, lot vi begge slektsroser rentegne og mangfoldiggjøre og sendte dem i november 1945 med et

sirkulære til de ca. 80 medlemmer av slekten, som inntil da hadde abonnert på boken.

Komitéen ble så supplert med byarkitekt Harald Aars's sønn forlagssjef Harald Aars.

Med hensyn til de biografier som nå er tatt inn i boken, har vi funnet det riktig og morsomt at disse er skrevet av de nærmeste slektninger eller venner. Boken fremtrer derfor helt igjennom som et fritidsarbeid utført *av* slekten *for* slekten.

Av plasshensyn har vi bare kunnet ta med biografier over avdøde personer som er født Aars eller gift med en Aars. Med hensyn til illustrasjonene har vi bare kunnet ta med dem som er født Aars og enkelte gruppebilder.

De slektshistoriske data er ført frem til utgangen av 1947.

På vegne av den endelige redaksjonskomité

Dr. L. Andersen Aars

Liste over
FAMILIENAVN
som forekommer i denne bok

<i>Aall</i>	<i>Blackwell</i>	<i>Dietrichson</i>	<i>Gjerdrum</i>
<i>Aars</i>	<i>Blews</i>	<i>Diriks</i>	<i>Gjerløw</i>
<i>Aarsand</i>	<i>Blix</i>	<i>Dollerup</i>	<i>Gjessing</i>
<i>Aas</i>	<i>Boeck</i>	<i>Donald</i>	<i>Gløersen</i>
<i>Adtzlew</i>	<i>Borgen</i>	<i>Dorph</i>	<i>Goldschmidt</i>
<i>Amundsen</i>	<i>Boyesen</i>	<i>Duborgh</i>	<i>Graffer</i>
<i>Andersen</i>	<i>Brandt</i>	<i>Dunker</i>	<i>Gram</i>
<i>Andersen Aars</i>	<i>Braunerhielm</i>	<i>Dybwad</i>	<i>Grambov</i>
<i>Angell</i>	<i>Bretteville</i>	<i>Dystland</i>	<i>Gran</i>
<i>Anker</i>	<i>Brock</i>	<i>Døscher</i>	<i>Grener</i>
<i>Arbo</i>	<i>Brodersen</i>	<i>Ebbesen</i>	<i>Greve</i>
<i>Arctander</i>	<i>Brodtkorb</i>	<i>Edmann</i>	<i>Grimsgaard</i>
<i>Arnesen</i>	<i>Bruun</i>	<i>Egeberg</i>	<i>Groth</i>
<i>Asche</i>	<i>Brødegaard</i>	<i>Elieson</i>	<i>Grøner</i>
<i>Ashelford</i>	<i>Brødsgaard</i>	<i>Engen</i>	<i>Gude</i>
<i>Askvig</i>	<i>Brøgger</i>	<i>Espeland</i>	<i>Gudmundsen</i>
<i>Aubert</i>	<i>Bugge</i>		<i>Gundersen</i>
	<i>Bull</i>	<i>Fabritius</i>	<i>Haavelsen</i>
<i>Balchen</i>	<i>Busch</i>	<i>Falck</i>	<i>Haddeland</i>
<i>Balle</i>	<i>Bähr</i>	<i>Falsen</i>	<i>Hadeler</i>
<i>Bang</i>	<i>Bødtker</i>	<i>Fasting</i>	<i>Haffner</i>
<i>Barclay</i>	<i>Carlsen</i>	<i>Finne</i>	<i>Hagerup</i>
<i>Barricelli</i>	<i>Carlsson</i>	<i>Flock</i>	<i>Hals</i>
<i>Barth</i>	<i>Christensdaatter</i>	<i>Flood</i>	<i>Halvorsen</i>
<i>Bartholin</i>	<i>Christensen</i>	<i>Flubergsæter</i>	<i>Hambro</i>
<i>Basse</i>	<i>Christiansen</i>	<i>Fogh</i>	<i>Hammond</i>
<i>Bech</i>	<i>Clausen</i>	<i>Folkestad</i>	<i>Hanneborg</i>
<i>Behman</i>	<i>Claussen</i>	<i>Foltmar</i>	<i>Hansen</i>
<i>Bennett</i>	<i>Colbiørnsen</i>	<i>Fougstad</i>	<i>Hansteen</i>
<i>Berentzen</i>	<i>Collett</i>	<i>Freuchen</i>	<i>Hartmann</i>
<i>Berg</i>	<i>Collis</i>	<i>Frøstrup</i>	<i>Haslef</i>
<i>Berle</i>	<i>Corneliussen</i>	<i>Fuhr</i>	<i>Haug</i>
<i>Bernhoft</i>	<i>Crawford</i>	<i>Fürst</i>	<i>Hauge</i>
<i>Bertelsen</i>	<i>Cudrio</i>	<i>Gaarder</i>	<i>Haugen</i>
<i>Biondi</i>		<i>Galtung</i>	<i>Haxthausen</i>
<i>Biong</i>	<i>Daae</i>	<i>Garben</i>	<i>Heftye</i>
<i>Birch-Reichenwald</i>	<i>Dahl</i>	<i>Garman</i>	<i>Heggtveit</i>
<i>Bjerke</i>	<i>Dahll</i>	<i>Geberlein</i>	<i>Heide</i>
<i>Bjurstedt</i>	<i>Dal</i>	<i>Getz</i>	<i>Helsing</i>
<i>Bjørnerud</i>	<i>Dass</i>	<i>Giessing</i>	<i>Heltvedt</i>
<i>Bjørnson</i>	<i>Devegge</i>	<i>Gill</i>	<i>Hens</i>
<i>Blaauw</i>	<i>Diesen</i>		<i>Herfordt</i>

<i>Hiort</i>	<i>Kjelsen</i>	<i>Meyn</i>	<i>Roed</i>
<i>Hiortdahl</i>	<i>Kjerulf</i>	<i>Middelthou</i>	<i>Romberg</i>
<i>Hiorth</i>	<i>Klem</i>	<i>Moe</i>	<i>Rosencrantz</i>
<i>Hjelm</i>	<i>Klinge</i>	<i>Mohn</i>	<i>Ross</i>
<i>Hjort</i>	<i>Kloed</i>	<i>Moltke</i>	<i>Rude</i>
<i>Hobro</i>	<i>Klacker</i>	<i>Monsen</i>	<i>Rummelhoff</i>
<i>Hocherup</i>	<i>Knudsen</i>	<i>Morris</i>	<i>Rydjord</i>
<i>Hoë</i>	<i>Koefoed</i>	<i>Mortensdaatter</i>	<i>Rynberget</i>
<i>Hoel</i>	<i>Kooter</i>	<i>Mortensen</i>	<i>Rynning</i>
<i>Hofgaard</i>	<i>Korsan</i>	<i>Morup</i>	
<i>Holmboe</i>	<i>Koskull</i>	<i>Mosumgaard</i>	<i>Saltnes</i>
<i>Holmen</i>	<i>Kraft</i>	<i>Motzfeldt</i>	<i>Salvesen</i>
<i>Holmsen</i>	<i>Krefting</i>	<i>Muenster</i>	<i>Sandberg</i>
<i>Holst</i>	<i>Kristensen</i>	<i>Munch</i>	<i>Sandvik</i>
<i>Holtermann</i>	<i>Krogh</i>	<i>Müller</i>	<i>Sauver</i>
<i>Holtmark</i>	<i>Krogvig</i>	<i>Myhre</i>	<i>Schanche</i>
<i>Horn</i>	<i>Krohn</i>	<i>Møller</i>	<i>Scheel</i>
<i>Hornemann</i>	<i>Krum</i>	<i>Mølmann</i>	<i>Scheen</i>
<i>Hornslien</i>	<i>Kveim</i>	<i>Mølmen</i>	<i>Schenström</i>
<i>Hougen</i>	<i>Køkeritz</i>		<i>Schiøtt</i>
<i>Hudson</i>		<i>Neumann</i>	<i>Schjelderup</i>
<i>Huggeto</i>	<i>Langaard</i>	<i>Nicola</i>	<i>Schmettow</i>
<i>Huitfeldt</i>	<i>Langballe</i>	<i>Nicolaysen</i>	<i>Schmidt</i>
<i>Høeg</i>	<i>Lange</i>	<i>Nielsen</i>	<i>Schouboe</i>
<i>Høst</i>	<i>Larsen</i>	<i>Nilsson</i>	<i>Schriver</i>
	<i>Lassen</i>	<i>Normand</i>	<i>Schulerud</i>
<i>Ibsen</i>	<i>Lechve</i>	<i>Normann</i>	<i>Schwartz</i>
<i>Ihlen</i>	<i>Lein</i>		<i>Schwarz</i>
<i>Imislund</i>	<i>Lem</i>	<i>Obelik</i>	<i>Schydzt</i>
<i>Ingier</i>	<i>Levetzau</i>	<i>Olsen</i>	<i>Schøller</i>
<i>Ingstad</i>	<i>Lezau</i>	<i>Omang</i>	<i>Schønheyder</i>
<i>Irgens</i>	<i>Lidemark</i>	<i>Oppegaard</i>	<i>Seberg</i>
<i>Isefjær</i>	<i>Lie</i>	<i>Ording</i>	<i>Seel</i>
	<i>Lilienskiold</i>	<i>Osflaten</i>	<i>Sejersted</i>
<i>Jacobsen</i>	<i>Lindbæk</i>		<i>Seip</i>
<i>Jakobsen</i>	<i>Lindseth</i>	<i>Paasche</i>	<i>Selmer</i>
<i>Jansen</i>	<i>Lofthus</i>	<i>Paludan</i>	<i>Sibbern</i>
<i>Janson</i>	<i>Lorange</i>	<i>Paoli</i>	<i>Siewers</i>
<i>Jarlsberg</i>	<i>Lorentzen</i>	<i>Pauli</i>	<i>Sigholt</i>
<i>Jensen</i>	<i>Lous</i>	<i>Paulsen</i>	<i>Sinding-Larsen</i>
<i>Jentoft</i>	<i>Ludwigsen</i>	<i>Pavels</i>	<i>Skabo</i>
<i>Jersing</i>	<i>Lumholtz</i>	<i>Pedersen</i>	<i>Skar</i>
<i>Jevanord</i>	<i>Lumsden</i>	<i>Persson</i>	<i>Smart</i>
<i>Johannesen</i>	<i>Lund</i>	<i>Petersen</i>	<i>Smith</i>
<i>Johansen</i>	<i>Lundby</i>	<i>Pettersen</i>	<i>Smitt</i>
<i>Johanssen</i>	<i>Lunde</i>	<i>Piro</i>	<i>Sommerfelt</i>
<i>Johnsdatter</i>	<i>Lyng</i>	<i>Pløen</i>	<i>Sommerhielm</i>
<i>Johnsen</i>	<i>Løchen</i>	<i>Pohl</i>	<i>Sommerschild</i>
<i>Johnson</i>	<i>Løvenskiold</i>	<i>Pratalata</i>	<i>Sontheimer</i>
<i>Jonge</i>		<i>Prydz</i>	<i>Spillner</i>
	<i>Magelsen</i>		<i>Spooner</i>
<i>Kaas</i>	<i>Malthe</i>	<i>Qvistgaard</i>	<i>Spørch</i>
<i>Kaasen</i>	<i>Manthey</i>		<i>Stabel</i>
<i>Kaltenborn</i>	<i>Mariboe</i>	<i>Rambeck</i>	<i>Steen</i>
<i>Kattenkamp</i>	<i>Maschmann</i>	<i>Reistad</i>	<i>Steenersen</i>
<i>Katzenstein</i>	<i>Mathiesen</i>	<i>Rieck</i>	<i>Storm</i>
<i>Kaurin</i>	<i>Mehren</i>	<i>Riis</i>	<i>Strand</i>
<i>Keilhau</i>	<i>Meinertz</i>	<i>Riisnæs</i>	<i>Stuberg</i>
<i>Keyser</i>	<i>Meyer</i>	<i>Rode</i>	<i>Sulheim</i>

Svee
Sverdrup
Sylow
Søffrensdatter

Teilman
Thaulow
Thinn
Thomas
Thomle
Thorsen
Thrap-Meyer
Thulstrup
Thurmann
Thygesen
Thøring

Tillisch
Tjersland
Todderud
Tordenskiold
Treschow
Tretow-Loof
Tuckebøl
Tullin

Unger
Ursin

Vagel
Vefferstad
Vibe
Vigeland

Vinje
Vogt
Volckmar
Voss

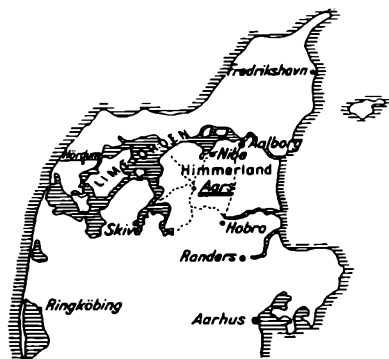
Wadel
Walker
Walter
Wasmuth
Wedel-Jarlsberg
Wegner
Weidemann
Welhaven
Wergeland
Werner
Weyde

Wiese
Winsnes
Woll
Wright
Wulfsberg
Wyller

Ytreberg

Ziesler
Zilliacus

Øfsti
Øhlckers
Østrup
Øverland

Alle kjenner vi „den store Peder Paars, som tog en reise for fra Calundborg til Aars“. Og alle vet vi at Aars her betyr Aarhus. Men dette har ingen ting med den norske Aarseslekten å gjøre.

Vår slekt stammer derimot fra den idylliske lille byen Aars i Himmerland i Nord-Jylland på sydsiden av Limfjorden. Hva vi med sikkerhet vet er at vår norske stamfars *bestefar* var

murmester Niels Christensen som ^{19/11} 1690 i Aars ble gift med

Christentze Christensdaatter født i Aars ^{28/7} 1667, begravet i Hørdum ^{9/1} 1733, datter av presten i Aars, Christen Andersen *Hobro* og hustru Mette Søffrensdaatter. Ekteparet hadde to barn, en sønn Christen Nilssøn, født i Aars ^{20/9} 1691, hvis videre skjebne er ukjent, og sønnen

Jens Nilssøn Aars født i Aars i 1694 (døpt i Aars ^{29/7}), død i Hørdum ^{7/7} 1770, gift i Hørdum ^{10/6} 1722 med

Bodild Mortensdaatter død i Hørdum ^{7/6} 1770.

Jens Nilssøn Aars var student. Han ble i 1718 innført i universitetsmatriklen under navn av Janus Aars som dimittend fra Aalborg skole. Tre år senere fikk han degneembedet for Skyum-Hørdum pastorat. Da han tiltrådte dette embede, avla han ed for biskoppen av Aalborg (12. august 1721). I 1758 gikk embedet over til hans sønn Morten (f. 1729, d. 1802), som også overtok skolegjerningen.

Vår norske stamfar Jacob var det åttende av 10 barn.

Vi har forsøkt å føre våre aner lenger bakover, og det finnes visse spor, men vi har dessverre enda ikke kunnet forfølge disse videre.

Hørdum gamle skole.

Om den del av Danmark hvor Jens Nilssøn Aars har levd og virket som degn, skriver presten i Skyum pr. Hørdum herr Børge Mosumgaard i et brev til byarkitekt Harald Aars 30. oktober 1945:

— — — I Pastoratet ligger der 51 Gravhøje fra Broncealderen, saa disse smaa Høje sætter deres Præg paa Egnen, nu akkurat som i Deres Tip-Tipoldefars Tid. Ikke langt fra Hørdum Kirke mot Nordvest ligger „Høvdinghøj“ og „Hørdarhøj“, den har Deres Tip-Tip sikkert ogsaa været oppe paa.

„Hørdar“, der foreligger ikke noget historisk om, hvem det var, men det har jo nok været en Høvding av en slags, han har i al Fald betydet saa meget, at han har givet Stedet Navn. Hørdum: um betyder heim-Hjem, Hørdum er altsaa Hørdars Hjem.

Kirken er en Granitkvaderkirke, vel ca. 800 Aar gl. I Deres Tip-Tipoldefars Degnetid har Kirken haft Taarn, det har den ikke mere. Kirkeejeren, Herremanden paa Herregaarden Irup havde ikke Lyst at reparere det, da det blev faldefærdigt (den haarde, meget saltholdige og evigt varende Vestenvind æder stærkt paa Bygningen), saa han lod det nedrive 1817. Irup betyder „Ydre Toyr“: en Mark, noget Jord langt ude. Det var nemlig Bispejord for Biskopperne i Børglum (Nord for Aalborg).

Jeg vedlægger Billede af Hørdum Kirke, saa kan De selv se den. Saadan har Deres Tip-Tip set den (kun var der Taarn paa), Billedet er nemlig taget omtrent fra det Sted, hvor Skolen laa paa den Tid. Skolen laa Syd for Kirken, ca. 100—200 Meter, men der var ingen Træer dengang. Det er først i den allernyeste Tid man har overvundet den gamle Overtro, at „Træer kan ikke trives i Thy“, da Blæsten er saa streng. Omkring 1700 har Egnen ligget bar hen med Stormen piskende, nu er her megen Beplantning.

Den Aa eller Elv, De skriver om, er bare 1 Meter bred og løber langs Østsiden af Hørdum Sogn og danner Grænseskæl, Sognegrænse mellem Skyum og Hørdum — den hedder Aarbækken.

Og saa Held og Lykke med det hele.

Hjertelig hilsen

Deres

Børge Mosumgaard.“

Under våre undersøkelser om slekten har vi også støtt på en danskfødt kjøpmann som het Peder Nilson Aarhus, senere Aars, og som levde på Sandnes i Nordland i det 17. århundre. Han hadde tidligere vært borger av Bergen, og overlot i 1694 handelen til sin sønn Hans Pedersen, som også kalte seg Aars, og han solgte den igjen til sin bror Peder Pedersen Aars. Faren — Peder Nilson Aars — tok senere borgerskap i Trondheim (se M. Jakobsen: Alstadhaug Kanikgjeld og N. A. Ytreberg: Nordlandske Handelssteder). Men disse Aarser skriver seg altså fra Aarhus, som utvilsomt har hatt handelsforbindelse med Bergen og Nordland.

Jacob Aars

Sorenskriver i Aker, stamfar for den norske slekt Aars, var født i Hørdum 6. mai 1736 og døde i Christiania 23. oktober 1807. Han blev i likhet med sine ældre brødre øvet „udi Skriven og Regning“. I 1751 blev han „andtaget af sin Fader til at assistere ham udi Hørdum Danske Skoole“ og — efter at han 29. april 1753 var blitt konfirmert — „videre andtaget i 1754 af sin Fader til at assistere ham ved Embedet i Kirkerne“.

Den 24. august 1757 kom Jacob Aars som „Skriverdreng“ til auditor og prokurator i Christiania, Giessing, og avancerte 25. desember 1761 til „Karl“ (eller som Giessing selv kalder det: fuldmægtig) hos ham, der imidlertid var blitt sorenskriver i Aker. Under 28. februar 1765 fikk Aars av Giessing sådant vidnesbyrd:

Hans Christian Giessing

Kongel. Majts.' Auditeur og Sorenskriver over Aggers Fogderie —

Gjør Vitterligt: at min Fuldmægtig Mons. Jacob Aars som allerede har Conditioneret hos mig i 8te aar meddeles herved af mig dette Sandfærdige Skudsmaal:

At han har viist sig særdeles troe i sin tjeneste, Hurtig og forsigtig i sine Forretninger, samt Ædruelig og skikkelig i sin opførsel og omgiengelse, saa at han i alle tilfælde har gjort sig en Ære af, at viise Prøver i gierninger paa de Dyder som en Principal kan ønske sig af en Tiener og Fuldmægtig, hvorfor ieg og herved paa de stæder og hos hvem han maatte søge sig fremdeles promoveret, underdanigst, ydmygst og ærbødigst Recomenderer hans Ansøgninger paa bæste maade, samt iøvrigt tilønsker ham Guds Velsignelse, og Kongens Naade.

Christiania d. 18. febr. 1765.

H. C. Giessing
(L. S.)

Sorenskriver Jacob Aars.
Maleri i Oslo Bymuseum.

Sorenskriver i Follo, Behman, utstedte året efter en sådan attest:

Christian Behman

Forhen Kongl. Majts. Sorenskriver udi Folloug Fogderie —

Tilstaer herved: at da det behagede Høj Velbaarne Hr. Kammerherre og Stiftsbefallingsmand von Storm den 1. february sidstleden, som Sorenskriver at Constituere mig i det vacante Aggerske Sorenskriverie, har forrige Auditeur og Sorenskriver Giessings Fuldmægtig Jacob Aars, ifølge saavel Høibem^{te} Hr. Kammerherrens ham derom indløbne og mig communicerede Skrivelse af 15. february som og efter min Egen forlangende engageret sig udj min Tieneste som Fuldmægtig indtil denne Tiid, da den Competente Sorenskriver Hr. Herman Colbiørnsen er ankommen, for Embedet selv at imodtage, hvorved Constitutionen Cesserer. Imidlertid har bemt: Jacob Aars haft under hænder: saavel betydelige Regnskaber som andre Forretninger Sorenskriveriet vedkommende, og derfor i alt aflagt vedbørlig reede og rigtighed, samt i det øvrige opført sig troe, flittig og ædruelig, saaledes at han til alle og enhver forekommende, særdeles bør være Recommanderet.

Opsloe den 27. Juny 1766.

C. Behman
(L. S.)

Aars, der også blev fullmægtig hos den nye sorenskriver i Aker, Herman Colbiørnsen, blev i 1767 eksaminatus juris (tidligere benevnelse på dem som havde tatt norsk-juridisk embedseksamen på grundlag av præliminæreksamen, altså uten å ha lest latin. Adgangen til å ta den sistnevnte eksamen blev ophevet ved lov av 17. september 1845).

I Allerunderdanigst følge Hans Kongel. Majts. Allernaadigste Forordning af 10. Febr. A^o 1736, om *Examinitus Juridicis*, haver

Jacob Aars,

Fuldmægtig hos Hr. Sorenskriver Colbiørnsen, ved behørig Memorial, begiært af det Juridiske Facultet her ved det Kongelige universitet i Kiøbenhavn fraværende at maatte vorde examineret, paa Fundament: at han til adskillige Judiciale Forretninger udj Aggers Sorenskriverie i Norge, har været Constitueret, og endnu fremdele og Snarere, efter bemelte af ham udstandne Examen, til flere saadanne Forretninger, maatte vorde beskikket; hvilken hans foregivendes rigtighed, han ved den af ham S:T: hr. Kammerherre og Amtmand Storm meddeelte Attest, har beviist og bestyrket. Thi haver Facultetet i anledning af

det allernaadigste Rescript af 5te April 1737 om fraværendes Examen, i Henseende til hans beviiste Fattigdom og indkomsters ringhed, ved dets Subdelegerede, hr. Krigsraad Bartholomæus Gram i Christiania, ladet bemt: Jacob Aars examinere, udj hvilken Examen han har viist sig saaledes øvet i Naturens Ret saavel som i den Danske og Norske Lov med tilhørende Forordninger og Rettergangsmaaden, ligesom og efter et ham forelagt Thema, *Vel* forfattet Specimen Practicum af Stevning, Indlæg, og Dom:

at han af Facultetet
eragtes

Ei Ubeqvem

til en Justitz betiening ved underretterne i Danmark eller Norge, om det Allernaadigst maatte behage Deres Majestæt hannem samme at betro, og han herefter ikke aflader med vedbørlig Fliid at lægge sig efter grundig Lovkyndighed, og sig i Lov og Ret at øve.

Saa haver han og med haandrekning Lovet og forpligtet sig: aldrig vidende at viige fra Ret og Retfærdighed, mindre raade nogen til ufor nødne Processer, og ej heller med raad, eller i andre maader, befordre nogen uretviis Sag eller intention.

Til Vitterlighed under vore Hænder og hertrykte Signeter.

Kiøbenhavn den 24. February A° 1767.

B. Mølmann
(L. S.)

Obelik
(L. S.)

E. B. Fogh

Facult: Jurid: Not:

I 1768 avgir stiftamtmand C. H. von Storm — antagelig i anledning av at Aars ønsket å bli prokurator — sådan erklæring:

Jacob Aars haver ey alleene tient eendeel Aar her ved Aggers Sorenskriverie, og undertiiden i Embedet været Constitueret, men endog foreviist mig gode Attestata saavel fra 3de hafte Principaler som for Facultate Juridica, der alt sammen affirmerer baade hans skikkelighed og Duelighed.

Christiania d. 29. July 1768.

C. H. v. Storm

Den 8. desember 1769 fikk Jacob Aars kgl. bevilling som „Procurator udi Norge“.

Da Akers sorenskriveri i 1772 ventedes å bli ledig innsendte Aars under 22. august s. å. ansøkning om dette embede (han var da altså kun 36 år gammel). Ansøkningen blev av den konstituerte stiftamtmand Schouboe påtegnet sådan erklæring:

Suplicanten Procurator Jacob Aars, haver saa mange gode Ægenskaber, og stedse viist et saa reedelig, Retsindig og upartisk forhold: at ieg tør sande Aggers Sorenskriverie med ham at blive vel tiendt: om Deres Majestæt allernaadigst ville forunde ham samme, hvorved ieg endog tør forsikre Almuens ønske opfyldes. Thi da Suplicanten haver i saa mange Aar været Fuldmægtig ved trende Sorenskrivere, og adskillige Gange Constitueret, haver han ved sin Aarvaagenhed og Droiture ei alleene tllvendt sig Amtets yndest og Amindelig Lov, men endog Almuens for enhver Ærekiær Betiendt, saa fornøden fortroelighed, hvorfor ieg og til det Ansøgte, vil have Allerunderdanigst Recommanderet.

Christiania d. 22. Aug. 1772.

Schouboe

Constit. Stift- og Amtmand.

I anledning av Aars's ansøgning avgav også sorenskriveren i Aker, Herman Colbiørnsen, der ventede befordring, sådan uttalelse:

I en Tiid af 15 Aar, i hvilke Procurator Jacob Aars har tiendt mig og mine Formænd ved Sorenskriver Forretninger i Aggers Herreds Sorenskriverie, har han erhvervet sig saa moden Indsigt i Lovkyndighed, saa stoer Færdighed i Civile Forretninger, og et saa fordeelagtigt Rygte af Retsindighed og Honetitte, at ieg ikke kan undslaae mig for derom at meddeele ham dette mit Sandfærdige Vidnesbyrd, og inderligen ønske ham til Aggers Sorenskriver-Embede befordret, om hans Majestæt allernaadigst har behaget derfra at forflytte mig, saa meget mere som almuen hvis fortroelighed og Yndest han i Høi Grad besidder, i saadant ønske med mig er eenstemmig.

Christiania d. 22. Aug. 1772.

Herman Colbiørnsen

Da embedet blev ledig, blev Aars konstitueret i samme og i anledning sin under 22. august 1772 innsendte ansøgning, tilskrev Aars under 12. mars 1773 stiftet således som nedenfor anført og stiftamtmanden, *v. Grambov*, påtegner denne skrivelse sin attest:

Til Stiftet.

Da ieg allerunderdanigst har ansøgt: det vacante Sorenskriver-Embede udj Agger, Ascher og Bærum, og ieg nærværende Tiid som Constitueret Sorenskriver samme Embede forestaaer: saa ansøger ieg underdanig om Deres HøiVelbaarenheds Skudsmaal, hvorledes ieg til dette Embede kan ansees at være værdig.

Christiania d. 12. Martij 1773.

Jacob Aars

Attest.

Det er mig vel bekendt at Procurator Jacob Aars ej alleene haver god Kundskab i Lov og Ret, men at han og fører en berømmelig og Retsindig levnets Vandel, saa at: saavel hans Majestæts Tienneste som Publicii gavn ved ham vilde beforders om hannem et Dommer Embede allernaadigst blev forundt, allerhelst det ansøgte, hvor han er vel kiendt, og Sorenskriver Embedet som Constitueret, upaaklagelig haver behandlet.

Christiania d. 13. Martij 1773.

v. Grambov.

Aars fikk imidlertid ikke embedet, som blev besatt med sorenskriver Sigvart Devegge.

Under 1. mai 1773 innsendte Aars „allerunderdanigst Ansøgning om Thoten, Wardal og Birie Sorenskriverie“ og denne ansøgning blev av den kst. stiftsamtmann gitt sådan påtegning:

I anledning af at Suplicanten tilforn haver ansøgt det da leedig værende Sorenskriver Embede udj Agger, Ascher og Bærum, haver saavel ieg som den Constituerede Stiftamtmand, som afge. Stiftamtmand Grambov, paa hans ansøgning meddeelt saadanne Erklæringer, som hoslagte Gienparter Allerunderdanigst viiser. Til disse maae ieg i et og alt Refferere mig, saa meget mere som Suplicanten til meenige Mands fornøielse, haver i vacancen forestaaet det Embede hvortil Sorenskriver Devegge Allernaadigst er beskikket, han desuden er i Lov og Rettergang saavel øvet, at ieg tør forsikre han er Værdig den ansøgte Kongelige Naade, hvortil ieg allerunderdanigst vil have ham Recommenderet.

Christiania d. 1. May 1773.

Allerunderdanigst

Schouboe

Constit: Stift- og Amtmand.

Til alt held for Aars fikk han imidlertid ikke Toten Sorenskriveri. Han hadde som nedenfor vil bli nærmere nevnt, i mai 1773 kjøpt sig eiendom i Kristiania, hvor også hele hans omgangs- og bekjentskapskrets var, og hvor han hadde de beste forbindelser og nød stor anseelse. Allerede neste år — den 28. september 1774 — døde nemlig sorenskriver Devegge, hvorved Akers sorenskriveri atter blev ledig og Aars i samme konstituert. Aars var da ikke sen om igjen å innsende ansøgning om embedet, ti allerede to dager efter Devegges død skrev han en sådan. Sommeren 1774 hadde Aars forrettet som laugmand, og da han påberoper sig dette i sin ansøgning, medtas her det i ansøgningen som nr. 9 nevnte bilag:

Formedelst Stiftets og Amtets Forretninger er det mig umuelig at kan (!) behandle den til førstkommende 9. de hujus udsatte Aaestæds-Sag paa Pladsen Kullebakken under Gaarden Dveersten. Men som det tillige ville være uforsvarlig des aarsag at opholde Sagens videre Fremme, allerhelst da ej kan vides naar ovenmeldte Forretninger kunde tillade mig selv at komme til Aaestæden: Saa paa det at opholdet ej mig skal tilregnes, Constitueres herved, i følge af Stift- amtmands Embedets medfør, Procurator Jacob Aars som Lavmand paa mit An- og tilsvær, bemelte Sag, mellem Opsidderne paa Gaarden Røsum og Procurator Steenersen paa den eene, samt Major Riis og Capitaine Hals paa den anden siide, paa Aaestæden efter Loven og Anordninger, og i følge de udtagne Stevninger, at behandle og i fornødne tilfælde at paadømme, hvortil han betiener sig af Jurisdictionens sedvanlige Protocol.

Christiania d. 4. Jueny 1774.

Schouboe

Constit. Stift- og Amtmand.

Aars's ansøgning er sålydende:

No. 20 $\frac{C 7}{1774}$ Fire og Tyve Skilling.

no. 18343.

Til
Kongen.

Christiania den 30te September 1774.

Procurator Jacob Aars ansøger allerunderdanigst om Sorenskriver Embedet udj Agger, Ascher og Bærum paa Grund af at han i 15ten Aar bestandig har Conditioneret hos de forige Sorenskrivere sammesteds, i Embedet mange gange været og nu igien er Constitueret, samt iligemaade som Constitueret, forrettet Lavmands tiennesten.

Ofte har ieg understaaet mig allerunderdanigst at anholde Deres Majestæt: snart om et og snart om et andet vacant Embede, men ingen af dem alle, har ieg kundet ansøge om paa bedre Grunde end Aggers Sorenskriverie, da samme i aaret 1772 ved forige Sorenskriver, Assessor Colbiørnsens forflyttelse var bleven vacant, deels fordi ieg udi 15ten samfulde Aar havde tieendt ham og hans Formænd i Embedet, deels fordi ieg i samme, adskillige Gange havde været Constitueret, og deels fordi Sorenskriveriets Papiirer, de umyndiges Arvemidler, Formynder Væsenet, og Almuen selv, var mig fremfor nogen anden, bekiendt.

At dette Embede nu atter er bleven vacant, og ieg i samme Constitueret giver mig nye anledning: herved Allerunderdanigst at beraabe mig paa de originale Attester ieg adskillige gange forhen har produceret og endnu er beliggende i Cancelliet ved min allerunderdanigste Ansøgning om Thotens Sorenskriverie af

dato 1ste May 1773. Copier deraf, lader ieg herved Allerunderdanigst følge fra No. 1 til 8te inclusive, og af No. 9, maatte allernaadigst erfares at ieg, endog som lavmand har været Constitueret.

Hvorefter ieg allerunderdanigst ansøger at Deres Kongelige Majestæt allernaadigst ville beskikke mig til at være Sorenskriver i Agger, Ascher og Bærum.

Gud give: Deres Majestæt Allernaadigst ville bønføre mig saavist som ieg har den ønskeligste anledning at gjøre mig allerunderdanigst Haab derom.

Allerunderdanigst
Jacob Aars.

Store Strandgate 17.

Denne ansøgning bærer sådan påtegning:

Allerunderdanigste Erklæring:

Supplicanten, som tilforn adskillige gange har været constitueret i offentlige Embeder, har af alle som kjender ham, den allerbedste Lov, saaat ieg i den Henseende har udseet ham til at forestaa Embedet, indtil en anden Sorenskriver af Deres Majestæt allernaadigst bliver udnævnt. Videre kan ieg ey sige om ham som fremmed paa Stædet, men maae iøvrigt indstille til højere Paadømme, hvorvidt de af ham fremlagte Vidnesbyrd, og det som Hr. Stiftamtmand Schouboe, der best kiender ham, kan give, kan fortiene Deres Majestæts Naade.

Christiania d. 1ste October 1774.

Levetzau.

Aars blev allerede 15. desember 1774 utnevnt til „Sorenskriver i Aggers Fogderie“ og bodde i hele sin sorenskrivertid i sin egen gaard, senere Store Strandgate 17, i hvilken gård han også i 1769 var blitt viet. I skjøte av 25. august, tinglest 9. september 1773 fra „Johan Friedrich *Bartholin* Kgl. Majestæts assessor udi Oberhof Retten samt Auktions Forvalter udi Christiania og Bragernæs med underliggende Distrikter“ heter det: „A^o 1773 den 28. May blev ifølge velædle

og velvise Hr. Byefoged *Hagerups* forlangende som Administrator udi forige Slotsfoged Roedes Sequesterede Boe, samt foregaaende lovlig gjorde Publication, Auction foretagen udi og over bemelte Hr. Slotsfoged Søren Roedes iboende Gaard, beliggende i Øvre Strandgaden, imellem Mads Larsens og Peder Olsen Smeds Enkes iboende gaarder, bestaaende af adskillige Værelser, hvoraf 3 betrokne, 7 Kakelovne, en indmuret Brygger Kiedel, 2 bielke Kieldere, Stald, Fæhuus og fornødne Lofte Rom med videre. Hvilken Gaard blev opraaft. Dernæst indfandt sig Procurator Hr. Jacob Aars paa Auctions Stædet, som paa bemelte Gaard blev Høistbydende med 800 Rdlr., siger 800 Rdlr. og for samme Bud med Requirentens og Indcassators Samtøke nød tilslaug da hand derved lovede 4 Rdlr. til de Fattige.“ Pantgielden var 400 Rdlr. til Vor Frelsers Kirke, som imidlertid skulde innfries. Samtidig med skjøtet tinglestes en pantobligasjon stor 700 Rdlr. fra kgl. beskikket Procurator Jacob Aars til den kjente legatstifter Jess Carlsen (f. 1698, død 1777, ugift). Eiendommen blev i familiens eie i henved 80 år, idet den efter sorenskriver Aars's enkes død ^{22/5} 1820 ved auksjon 24. juni nestefter, avholdt efter forlangende av „afdøde Madame Aars's Boes myndige Arvinger“ blev solgt til sorenskriverens sønn, overkrigskommissær Jonathan Julius Aars¹ for 3000 Spdlr., hvorav 2260 skulde betales kontant. Eiendommen skulde overtas 1. august 1820. Auksjonskondisjonene er undertegnet av J. Aars, N. Aars, Wagel, A. B. Prydz og som kurator for jomfru Aars, Jørgen Haslef, hvilken siste var boets inkassator. Overkrigskommissæren beholdt Store Strandgate 17 til sin død. Av hans dødsbo blev eiendommen solgt til Thomas Bennett for 6000 Spdlr. Eiendommen kom senere i O. B. H. Hanneborgs eie og blev i 1896 i matrikelen slått sammen med Karl Johansgate 2 under betegnelsen Karl Johansgate 2, hvorved Store Strandgate 17 utgikk av matrikelen. Karl Johansgate 2's areal er ennå 933,15 kvadratmeter, hvorav ikke mindre enn 603,60 kvadratmeter utgjordes av det tidligere Store Strandgate 17 som i slutten av 1890-årene sammen med Karl Johansgate 2 blev nedrevet og erstattet med den store av O. B. Hanneborg opførte murgård på hjørnet av Karl Johansgate og Store Strandgate. Sorenskriver Aars eide også andre eiendommer, bl. a. „Bragernesgården“ på Enerhaugen og Frognerløkken Frognerhøi.

Sorenskriver Aars og frue førte et meget gjestfritt hus og tilhørte sammen med sine mange barn og svigerbarn det daværende Christiania's høiere sosietet, hvilket bl. a. sees av fadderne ved deres mange barns dåb. Sorenskriveren selv hadde ingen slektninger i Christiania og var ved valget av faddere henvist til sin nærmeste omgangskrets.

¹ Enkekassens kasserer og bokholder. Enkekassen hadde sitt kontor i hans private leilighet.

Gårdsrommet i Store Strandgt. 17.

Som bekjent blev det i 1799 vesentlig av tidligere medlemmer av eldre dramatiske foreninger stiftet et fast dramatisk selskap i Christiania, som blev brendpunktet for byens sosiale omgang, og av dette var såvel Aars og frue som deres barn og svigerbarn innvoterte som medlemmer. Barna og svigerbarna var tildels også meget aktive medlemmer, hvorom nærmere nedenfor, hvor endel opplysninger efter *H. J. Huitfeldt's* i 1876 utgitte *Christiania Theaterhistorie* vil bli meddelt. Sorenskriveren og fruen blev i september 1800 optatt som medlemmer og stod som sådanne til sorenskriverens død i 1807. Sorenskriveren hadde også flere aktier i teaterbygningen.

Av sine barn og ikke mindre av sine svigersønner var sorenskriveren og fruen elsket, og av nedenstående brever vil bl. a. også fremgå det udmerkede forhold, som hersket i familien.

I de av sogneprest til Asker, provst Alexander *Lange* (f. 1792, død 1869) høsten 1863 nedskrevne: *Optegnelser om sit liv og sin samtid*, side 218, forteller provsten, at statholder grev *Wedel-Jarlsberg* til skoletomt hadde lovet ham gratis å avgi et jordstykke „i Nærheden af Malurtaasen ved de saakaldte røde Stuer og

Skriverbjerken. . . .“ og om denne „Skriverbjerck“ oplyser provsten i en note: „En stor Birk man passerede mellem Lysaker og Sandviken oppe paa en Klippe. En Bonde vilde fælde den, da Sorenskriver Aars kom forbi og kjøbte den og benyttede siden oftere Pladsen til selskabelige Sammenkomster. Den stod endnu i 1850-aarene men er nu borte.“

Aars nød i sin lange embedstid stor anseelse som en dygtig og samvittighetsfuld embedsmann og en udmerket og rettskaffen dommer. Han var i sjelden grad avholdt av almuen, hvilket best fremgår av hans foran inntatte attester. Han blev også betrodd en rekke hverv, ved siden av sin egentlige sorenskrivervirksomhet eller som det ved hans grav heter „Tit desuden kaldet af Regenten i vanskelige Tilfælde“. Her skal kun nevnes at han foruten flere ganger å være konstituert laugmand, var medlem av en rekke kommisjoner, hvorav de mest kjendte kortelig skal omtales:

1.) Til å undersøke den bekjente „oprører“ Lofthus's sak blev ved kgl. forordning av 8. desember 1786 nedsatt en undersøkelseskommisjon bestående av lagmand, etatsråd Herman *Colbiørnsen*, assessor Enevold *Falsen* og sorenskriver Jacob *Aars*. Senere forsterkedes denne ved cancelliskrivelse av 23. desember med stiftamtmanden i Christiania, geheimeråd Jørgen Erik *Scheel*. Henrik Wergeland sier om denne kommisjon at „den bestod av saa upartiske og dygtige medlemmer som det fandtes i landet“. Kommisjonen hadde et meget anstrengende arbeide med strabadsiose reiser og langvarige forhør i Kristiansand og Arendal. Det drog lenge ut før undersøkelsene i saken mot Lofthus og hans fornemste tilhengere var tilendebragt. Ialt avhørtes 17 prestegjelds almuer. Først den 15. mars 1792 avsa inkvisitionskommisjonen, som da bestod av stiftsamtmand *Moltke*, konferentsråd Herman *Colbiørnsen*, overhofretsassessor *Sommerhielm* og sorenskriver *Aars* sin dom. Lofthus blev idømt „Fæstningsarbeide i Jern i sin Livstid“, hvorhos en rekke andre fikk mindre straffer. Denne dom blev stadfestet av Høiesterett 1797, men da var imidlertid Lofthus død for 2 år siden. Om denne meget interessante og for sin tid karakteristiske sak finnes det en meget rikholdig litteratur, hvorav kun skal nevnes *Wergelands* skrifter, bind VIII, *Øverlands Norges Historie* og særlig lektor Georg *Sverdrups* i 1917 utkomne „Lofthusbevegelsen“.

2.) Ved kgl. commissorium av 16. november 1804 blev det pålagt sorenskriver *Aars* sammen med byfoged og politimester i Christiania Jacob *Wulfsberg* å sammentrede i en kommisjon for å undersøke *Hans Nielsen Huges* sak i sin hele utstrekning, at man kunde „erholde den meest fuldkomne Viished saavel om de ovenmældte av Hans Nielsen Hauge forøvede Lovstridigheder og formastelige Handlinger, som de øvrige Forbrydelser han endnu maatte have begaaet, og paa det denne især for den enfoldige Almue høist farlige Mand, tilligemed hans Tilhængere kan erholde deres velfortiente Straf“. I begynnelsen av 1805 søkte

imidlertid *Aars* om å måtte få uttre av kommisjonen og anførte som grunn herfor at hans mange embedsforretninger ikke levnet ham tilstrekkelig tid til å befatte sig med denne vidløftige sak. I *Øverlands Norges Historie*, bind III, 2, pag. 2067 heter det at sorenskriver *Aars* „havde imidlertid den dybeste Uvillie mod det hele Sagsanlæg“ og trak sig „paa Grund av sine mange Embedsforretninger“ tilbage fra det hele; „i hans Sted indtraadte Raadmand *Ingstad* i Christiania i Kommissionen. Heller ikke Byfoged *Wulfsberg*, der var begavet med et temmelig enestaaende Skarpblik til Bedømmelse af Mennesker, vilde længe være med. Han erstattedes henimod Udgangen av Aar 1805 av Stifts-overrettsassessor *J. Collett*“. I biskop *Bang* „Hans Nielsen Hauge og hans Samtid“ uttales der om *Aars*'s uttreden av kommisjonen: „Traditionen ved imidlertid at berette at den egentlige Grund var at han følte Ulyst til en nærmere befattning med den fra Styrelsen udgaaede Forfølgelse av Hauge“. *Aars* blev da entlediget fra sit hverv, og *Bang* meddeler videre, at i slutten av samme år uttrådte også byfoged *Wulfsberg* „av samme ydre og indre Grund“. I første bind av *Heggtveit*: „Den norske kirke i det nittende Aarhundrede“ sies det, at den egentlige grund til at *Aars* vilde uttre av kommisjonen nok var „at han indsaa „Beskyldningernes Urigtighed“ og ikke vilde deltage i Forfølgelsen mod den arresterede Lægmand“.

Jacob Aars blev den 30. juli 1769 gift (viet i slotsfoged *Roed*'s hus efter kgl. bevilling) med jomfru

Margrethe Hocherup, født i Moss, døpt der 8. februar 1744, død i Christiania 22. mai 1820 og begravet 26. s. m. (Vor Frelses menighed) med „Ringning med alle Klokker og Storklokken $\frac{1}{4}$ Time forud“. Datter av prokurator i Moss *Andreas Hocherup* og hustru *Petronelle Cathrine Meyer*.

Sorenskriver Aars og frue, fra hvem samtlige medlemmer av den i Norge værende familie Aars nedstammer hadde 11 barn, hvorav 3 sønner og 3 døtre blev gift, en voksen datter døde ugift, mens 3 sønner og 1 datter døde ganske unge.

De 6 gifte hadde ialt tilsammen 63 barn, nemlig:

Fru kaptein <i>Prydz</i>	9
Fru tollinspektør <i>Vagel</i>	9
Hofprædikant, sogneprest <i>Jens Aars</i>	8
Fru indrulleringschef <i>Dietrichson</i>	7
Overkrigskommissær <i>Jonathan Julius Aars</i>	22
Høiesterettsassessor <i>Nils Aars</i>	8

I riksarkivet finnes på *Personalia Prydz*, 12 brever fra sorenskriver *Aars* til regimentskvartermester von *Garben*. Dessuten er 5 brever til hans svigersønn marineløitnant *Dietrichson* i familiens eie. Endelig finnes en hel del brever fra og til kaptein *Prydz* og frue. Disse brever som ikke har vært trykket før inne-

holder mange morsomme trekk fra livet i det gamle Christiania og i garnisonsbyen Fredrikstad, og de har derfor sin interesse også utenfor slekten, men de gir fremfor alt et godt bilde av livet i hjemmet, miljøet og omgangskretsen, og de viser hvilke elskverdige og gjestfrie folk sorenskriverens var. Som foreldre og svigerforeldre var de kjærlige og omsorgsfulle. Dessverre lar det sig ikke gjøre å innta brevene in extenso, men enkelte utdrag som kaster lys over tiden og familielivet gjengis her. Garben var en god venn av kaptein Prydz og frue (Bolette Aars), og efter Prydz' død den 23. februar 1803 var han utrettelig til å hjelpe enken, ikke minst med å ordne forholdene i Fredrikstad og med å få Prydz's gård solgt. Mange av brevene handler mest om dette, men innimellem får man mange små pussige vink om det gode vennskap.

7. mai 1803 kvitterer Aars for eksempel for de karusser som Garben har sendt ham:

„Carusserne som De har haft den Godhed at offerere mig, kom just til pas kl. 3 i Gaar eftermiddag, nyelig førend mit Sælskab gik til Bords, og altsaa strax blev taget i Tienneste som en af de delicateste Retter, der blev fortærede med Skaaler og gode Ønsker af 44 Personer for den, Sælskabet ellers ubekjendte Ædelmodige giver.“

12. november 1803 får han igjen en sending karusser og skriver:

„Hav Tusinde gange Tak beste Hr. Velynder for de mig tilsendte skønne Carusser, som nu Spadserer fornøielig omkring i en Dam paa min Løkke.!

Ieg veed ikke hvormed ieg skal giengielde denne og ald anden Deres Godhed, hvormed De saa venligen Ødsler.“

Han føler sig i stor taknemlighetsgjeld til Garben for all den uleilighet han har hatt med salget av Prydz's gård, og han vil gjerne at Garben og frue skal komme og besøke ham og hans familie i Christiania, og hvis ikke regiments-kvartermesteren kan komme fra, venter han i alle fall fruen:

„De vil altsaa være af den Godhed at oversende os til Christiania, Deres snilde Frue i Convolut, og Skam faae den, der ikke vilde sørge for at gjøre hende Tiden saa behagelig som mueligt. Her Svires nu stærkt i Christiania med Sælskaber og Assembleer, ikke at tale om at der paa Frogner, hver eeneste Søndag er Assemblée og Ball for et pr. Hundrede mennesker og undertiden flere.

I Morgen skal ieg med Kone og heele Familien, tage deel deri, thi invitationen er skeet eengang for alle.“

Familien vokser, — i løpet av høsten 1803 fikk de tre barnebarn til. „Saaledes tør ieg haabe mig tiid efter anden omringet af en talriig Flok med Børn og Børnebørn, som i Henseende til Frugtbarhed, indtet vil give mig og min Kone efter.“

Om utsiktene for julen skriver han lille julaften 1805:

¹ „Frognerhøi“, nå Nordraaksgt. 4, men helt ombygget.

„Her forestaaer en Juul, som vil blive baade Mørk og Trist — Mørk formedelst mangel af maaneskin, og Trist formedelst mangel af Musik, og Baller, og Comoedier, i Sørge-Perioden¹, hvilket foraarsager vore Damer, i det mindste endeel af dem, megen Qual og Græmmelse.“

I brevene til svigersønnen, marineløitnant Dietrichson er tonen stiv og høitidelig som skikken var, men allikevel kjærlig og varm. 12. mai 1804 skriver han:

“De kan dog vel ikke tvile paa, kiære Dietrichson, at Deres Phillippa ioe vil være sine Forældre særdeles kiærkommen, naar hun blot, selv skulde føle Lyst til at forunde dem sit Besøg, og naar hun, som nu er vandt til bedre i Kiøbenhavn, kan finde sig i Tarveligere beværtning og mindre Værelser end der.

Om Hr. Lieutenant Spørch eller hans Frue endog kunde haft i sinde at indlogere sig i mit Huus, saa maatte det dog vel faldet af sig selv, at Phillippa, under et Besøg altid maatte være præffereret fremfor andre Fremmede og Huuset uvedkommende Venner.

Men nu maae Hr. Lieutenant Spørch og Frue saa meget mere kunde undskylde os, som ieg med første kan vendte begge mine Sønner (maaske endogsaa i Selskab med Deres Kone) herop. — Men hvilke høitidelige Dage og hvilke glade Timer vil der da ikke forestaae mig og min Kone, naar vi endnu engang i Livet, kan see os omringede af alle — ja alle vore Børn og Børnebørn, ingen af de Levende undtagen.

Vi vil da intet savne uden Dem, høistærede Ven, og Deres gode nærværelse. Jeg skriver i Dag til mine Sønner, og iblant andet beder dem at hilse deres Søster: at hun nu beqvemmelig kunde gjøre Følge med dem herop, naar hun ikke vidste sig anden eller mere beqvem Leilighed. Men da det nu er de behageligste Sommerdage, saa burde mand maaskee raade dem at tage til Vands herop, til deres større Comoditet og mindre Bekostning, men maaske hastigere Reisetour. — — — For 5 Dage siden, tillod Iisen først, de uden for liggende Fartøier at komme her ind. Skipper Geberlein kom dagen efter, og først i Gaar fik ieg med ham, den Kasse De har haft den Godhed, under 9. Novbr. forige Aar, at tilsende os. Ieg staaer altsaa i Deres giæld for de i Kassen værende Sager af Viindruer, Ingefær og Brød. At Viindruerne og Brødet imidlertid var blevne bedærvet, kunde De intet for; modtag min og Kones Taksigelse ligefuldt for Deres godhed som fuldkommen Bevis paa Deres ædle Hiertelag.“

Om hvordan de har det skriver han 10. april 1805:

„I min Boelig, lever vi ellers ved det gamle. Alle ere friske og Raske. Wagel og hans Familie, kan formedelst Førets mislighed endnu paa nogen Tiid ikke vendte at komme herfra. Bolette slaaer sig igiennem som hun kan. Jonathan har

¹ Efter arveprins Fredriks død 7. desember 1805.

ieg endnu ikke brev fra. Han lever uden tvil lige saa tyk i Kiøbenhavn, som hans Kone trivelig i Christiania.

Ieg vendter med megen Længsel, Skrivelse fra min Nordlandske Jens, men i dette Haab er ieg altfor længe skuffet.

Lovise nyder, glæder sig ved Fiffen og er næsten ligesaa tynd som før. Skjønt man endnu igaar kiørte lisen over Bondefjorden og fra Bærum, her ind, saa vil den dog nok med første faae sin Knæk, da det i Nat var Tøe, og er i Dag Soelskin. — — —

— — — Ieg og Mutter takker Dem meget for de os tiltænkte Østers, men vi bede, at De ikke vil sætte Dem i mindste Bekostning, og hellere tillade at de maae være os reserverede indtil vi engang nestkommende Vindter, maaske kan nyde dem paa Stedet.“

I det samme brev fortæller han også litt om sine egne gjøremål:

„Det er vel muelig, at der og i Deres Fag nu og da kan være nok at bestille, men desto bedre; thi det betyder uden tvil god Fortieneste, men endogsaa disse uberegnete, er det altid godt at have noget at amuser sig med; og Forretninger nok er en behagelig Tidsfordriv, at sige naar de ikke som i mit Fag, gaaer altfor vidt over Skrævet i henseende til mængden og det byrdefulde.

Nu efter at mand også havde kastet mig ind i Commissionen over Sværmeren Hans Nielsen Hauge, i Administrationscommissionen over Paschal Paolis Boe, og efter at ieg næsten hver Dag finder mig plaget af Justits-Sager og Forhører etc. etc. fik ieg omsider alt for meget at bestille.

Derfor har ieg og allerede i Dag, afsendt min Ansøgning til Hans Majestæt om at blive dispenseret fra Commissionen over Hauge, og det torde maaske lykkes mig.”

4. januar 1806 fikk Aars's datter Phillippa en søn, og han skriver da (13. januar.):

„Det var virkelig ingen Falsk invitation, at ieg engang afvigte Decembr. Maaned indbød Dem og Deres Kone at passere Julen over hos os i vor Familie Selskab. Thi aldrig havde ieg hørt noget Menneske tale om, at der forestod Deres Kone en Spansk Reise, førend Jomfru Fürst, ikke ret længe førend Julen, sladrede af Skolen.

Siden den Tiid foresatte ieg mig at ville leve imellem Frygt og Haab om traurige eller glade Efterretninger angaaende Reisens fuldendelse, og Gud skee Lov! det sidste Slags faldt i min Lod ved Deres gode Skrivelse af 6te denne maaned, hvorfor ieg med Kone og ganske her værende Familie, inderlig takker Dem. Nuda! Ieg tager oprigtig deel i Deres glæde over den raske Gut Deres Kone har givet Dem i Nye Aars Gave, og over hendes Velbefindende efter Barsel Sengen.

Ieg er Dem fremdeles uendelig forbunden for den megen Attantion De har haft den godhed at ville vise mig ved at ville give Drengen¹ mit Navn. Men betænk Dem. Det tilkommer mig ikke, da De have nærmere og Fortrinligere

¹ Professor Jacob Fredrik Dietrichson.

Paarørende som kan gjøre Sand Fordring paa, i dette fald at foretrækkes mig. Hvad Navn Mosiøen imidlertid skal have eller ikke have, saa have vi i For- gaars aftes udtømmet en liden Bumpert paa hans — og nok en dito paa Deres og Kones Velgaaende. — — —

— — — Wagel og Kone med 2de Døttre indtraf rigtig hos os Juleaften. Ieg holder dem i Arrest, for det første indtil Markedet, som begynder den 15de, er overstaaet. Iaften skal de paa en Concert. I morgen og i over morgen paa Comoedien: Landsbye Theateret.

Efter den Lange pause Damerne har sidet med Hænderne i Skiødet i Sørge- perioden, trænge de nu vist nok til opmuntring og bevægelse, og det vil vel ikke mangle at jo hertil nu vil gøres nogle Forberedelser.

Præsten Wulfsberg giver et Ball i aften. Fra mit Huus kommer ingen uden Lovise.“

Dietrichsons besøkte Christiania sommeren 1806, og bestefaren interesserer sig levende for den lille Jacob Fredriks udvikling. 2. juli 1807 skriver han:

„Om ieg fra forige Aars Sommer af, kiender Deres Lille-Jacob ret, saa vil han nok aldrig behøve — aldrig trænge til at Recommendere sig frem i Verden, igiennem Offerter.

Den mig fra ham tilsendte nydelige Brystnaal (Tak være bemelte Deres Kiære Søns gode Fader for denne Surprise og uforskyldte Opmærksomhed) giemmer ieg som en Helligdom, og ikke skal blive baaret uden ved Høitideligheder. Ved den ligesaa ventende som forønskede Samtale med Dem og Deres søn, forbeholder ieg mig, at legge mit Hiertes ganske fylde af Taknemmelighed nærmere for Dagen.“

Korrespondansen mellem Prydz og Garben handler nesten udelukkende om en kontrovers mellem de sivile og de militære medlemmer av klubben i Fredrikstad. I fru Bolette Prydz's brever til fru Garben finner vi av og til enkelte små glimt av tidens moter, — som for eksempel dette (i brev av 5. mai 1804):

„Nu kan vi da vente at Skiorter gaer rent af Moden, thi vores Grevinder har i disse Dage sadt til hæst som en Mandsperson, med et been paa hvær Side af hæsten, og havde Buxer, Støvler og Sporer, hvad synes De herom?“

Videre forteller hun (20. juni 1805):

„Calico bruges meget i kioler — ieg synes mand slipper lettest med den — da samme er saa bred. Couleuret maae ikke sees paa hovedet — uden bare sort eller hvidt. — — —

— — — Ieg skal i dag gaae ud for at faae fatt i noget Stas til min Venjndes (fru Garben) hoved Pynt — og finder ieg noget som er ret smugt, saa kiøber ieg det, om samme er lidt dyrt, thi saadant kram stiger hvær Dag i Priisen, saa der vindes intet med at bie.“

Ellers gir disse brever et sterkt inntrykk av den overstrømmende gjestfrihet i sorenskriver Aars's hus og av den store selskabelighet familien deltok i.

Sorenskriver Jacob Aars's og hustru Margrethe Hocherup's ovenfor nevnte *11 barn* var:

	Side
II. 1. Aleth Bolette, g. m. kaptein H. E. v. d. W. Prydz	28
II. 2. Andreas, død 17 år gammel	29
II. 3. Jens, død 2 ¹ / ₂ år gammel	29
II. 4. Augusta Theresia, g. m. kaptein Vagel	29
II. 5. Jens, død henved 1 år gammel	30
II. 6. Jens, hofprædikant og sogneprest til Lier	30
II. 7. Philippa Fredrikke, g. m. innrulleringssjef Dietrichson	78
II. 8. Jonathan Julius, overkrigskommissær	79
II. 9. Nils, høiesterettsassessor	135
II. 10. Lovise Amalie, ugift	144
II. 11. Sophie, død 6 dager gammel	144

II. 1. Aleth Bolette Aars f. i Chr.a ⁴/₉ 1769, d. s. s. ⁷/₃ 1828.

Gift i Chr.a ¹¹/₉ 1793 med Hans Elias v. d. Weyde *Prydz*, f. i Chr.a 1764 (døpt ²²/₁₂), d. s. s. ²³/₂ 1803, sønn av sjefen for Krigsskolen i Christiania, generalkrigskommissær, oberst Peter Blankenborg Prydz og hustru Adelheid Birgitte v. d. Weyde.

1787 blev Prydz premierløytnant ved Nordenfjeldske Regiment, 1790 kaptein, senere kompanisjef ved Nordenfjeldske Infanteriregiment, som hadde standkvarter i Fredrikstad og her bodde ekteparet i sin egen bygård inntil Prydz døde under et besøk hos svigerforeldrene.

III. 1. Adelheit Birgitte Prydz f. i Chr.a ⁹/₁₀ 1793, d. s. s. ²⁴/₂ 1875.

Gift i Chr.a ¹⁹/₁₂ 1817 med h.r.advokat Peter Nikolai *Hansteen*, f. i Chr.a 1786 (døpt ²⁷/₁₀) d. s. s. ³/₈ 1823, sønn av tollinspektør Johannes Mathias Hansteen og hustru Anne Cathrine Treschow. 4 barn.

III. 2. En sønn f. i Chr.a i 1794, begravet ³/₁₀ s. å.

(10 dager gammel).

III. 3. Margrethe Prydz f. i Chr.a ¹⁹/₂ 1796, d. s. s. ²⁰/₁₁ 1858.

Gift i Chr.a ²¹/₇ 1819 med major Johan Rasmus Brandt *Hiort*, f. på Rudberg i Fet ³⁰/₁₁ 1787, d. i Chr.a ³/₁₂ 1835, sønn av oberstløytnant Peter Andreas Hiort og hustru Birgitte Christine Werner. 3 barn.

III. 4. Peter Blankenborg Prydz f. i Chr.a ²/₅ 1797, d. i Afrika i 1812.

- III. 5. Jacob Aars Prydz f. i Chr.a ^{17/12} 1798, d. s. s. ^{4/10} 1867.
Oberstløytnant i kavaleriet. R. St. O. O., R. S. O.
Gift i Chr.a ^{20/6} 1836 med Charlotte Amalie Cathrine *Wilhelmine Flock*, f. i Chr.a ^{24/2} 1817, d. s. s. ^{30/10} 1884, datter av rådmann i Chr.a, Geert Nicolai Flock og hustru Fredrikke Louise Schriver. 4 barn.
- III. 6. Hans Elias v. d. Weyde Prydz f. i Fredrikstad i 1800 (døpt ^{14/6}), d. s. s. i 1802 (begravet ^{14/4}).
- III. 7. Jonathan Julius Prydz f. i Fredrikstad i 1801 (døpt ^{8/6}), d. s. s. i 1802 (begravet ^{13/2}).
- III. 8. Andreas Hocherup Prydz f. i 1802 (antagelig i Chr.a, da han er døpt i Ager Kirke) d. s. å.
- III. 9. Hans Elias v. d. Weyde Prydz f. i Chr.a i 1803 (døpt ^{11/11}), d. i Kristiansand S. ^{16/5} 1860. Infanterikaptein. Ugift.
- II. 2. Andreas Aars f. i Chr.a ^{27/7} 1771, d. s. s. ^{4/10} 1788.
- II. 3. Jens Aars f. i Chr.a ^{29/9} 1773, d. s. s. ^{18/3} 1776.
- II. 4. *Augusta* Theresia Aars f. i Chr.a ^{8/4} 1776, d. i Larvik ^{18/12} 1833.
Som elev av en slags pensjonatskole som to døtre av den franske konsul Pauli hadde i Christiania var hun sammen med de andre elever med og opførte forskjellige franske skuespill på originalsproget vinteren 1789/90 i „Grønshaven“. Senere var hun også aktiv deltager i Christiania Dramatiske Selskab.
Gift i Chr.a ^{8/7} 1796 med Laurits *Vagel*, f. i Chr.a ^{1/6} 1776, d. i Larvik ^{23/4} 1847, sønn av krigsråd, løytnant Christian Wilhelm Vagel og Christine Sophie Jentoft.
Vagel blev kaptein 1800, major 1811 og sjef for Mellem Valderske Kompani 1812, men tok avskjed fra krigstjenesten i 1814 etter et benbrudd, 1815 kst. tollkasserer i Halden og 1820 tollinspektør i Tønsberg, fra hvilken stilling han gikk av med pensjon i 1843.
- III. 1. Fanny *Betzy* Vagel f. i Chr.a ^{24/8} 1797, d. s. s. ^{3/2} 1877. Ugift.
- III. 2. Jacob Christian Wilhelm Vagel f. i Chr.a ^{3/8} 1801, d. s. s. 1803.
- III. 3. Sophie Margrethe Vagel f. i Chr.a ^{11/11} 1803, d. i Larvik ^{24/3} 1872. Ugift.
- III. 4. Jacobine Wilhelmine Augusta Vagel f. i Aurdal ^{30/9} 1806, d. i Chr.a ^{20/11} 1885. Ugift.
- III. 5. Laurits Christian Vagel f. i Aurdal ^{19/8} 1808, d. i Chr.a ^{1/6} 1846.
Student 1830, cand. theol. 1837, huslærer i forskjellige familier. Ugift.
- III. 6. August Vagel f. i Aurdal ^{17/9} 1810, d. i Larvik ^{3/7} 1874, var først sjømann og blev i 1849 tollbetjent i Larvik. Ugift.
- III. 7. Fredrik Vagel f. i Aurdal ^{1/12} 1811, d. i Larvik ^{19/9} 1859.
1836 sekondløytnant, 1837 premierløytnant og 1854 kaptein. Ugift.
- III. 8. *Jacob* Wilhelm Vagel f. i Aurdal ^{20/2} 1814, d. i Chr.a ^{30/9} 1883 som siste mannlige representant for familien Vagel.
Student 1832, cand. jur. 1840, kgl. fullmektig i Revisjonsdepartementet.
Gift i Chr.a ^{23/9} 1862 med Helene *Hansen*, f. i Chr.a ^{4/9} 1821, d. s. s. ^{15/5} 1905, datter av snekkermester Jacob Hansen og hustru Helene Amundsen. Ingen barn.

III. 9. Karen Louise Vagel f. i Tønsberg $\frac{5}{8}$ 1820, d. i Chr.a $\frac{25}{9}$ 1883.

Gift i Larvik $\frac{1}{8}$ 1855 med lærer ved Kragerø Borgerskole, cand. philos. Niels Hauge, f. i Aker $\frac{15}{3}$ 1828, d. i Larvik (under et besøk) $\frac{14}{8}$ 1856, sønn av rådmann i Bergen, Georg Høyer Hauge og Mathea Elisabeth Lude Pohl.

II. 5. Jens Aars f. i Chr.a $\frac{12}{3}$ 1779, d. s. s. $\frac{18}{1}$ 1780.

II. 6. Jens Aars, sogneprest til Lier og hofpredikant, født i Christiania søndag 1. oktober 1780 kl. 7 $\frac{1}{2}$ morgen (og et riktig søndagsbarn var han også all sin tid, elsket og avholdt av alle), hjemmedøpt 3. oktober 1780 av stiftsprost Lumholtz og dåben stadfestet i Vor Frelsers kirke 20. s. m., død på Lier prestegård 27. mars 1834.

Gift i Christiania (viet i Vor Frelsers kirke efter kgl. bevilling av herr Wulfsberg) 10. desember 1803 med Nikoline Elisabeth („*Elise*“) Nielsen, født i Christiania 19. oktober 1783, døpt i Vor Frelsers kirke 6. november s. å., død i Christiania 22. mars 1873. Hun var datter av kjøbmand i Christiania Lars Nielsen (f. 1757) og hustru Antoinette Ancher Moe (f. 1761), hvilken siste igjen var datter av proprietær Hans Moe (f. 1734, d. 1772) og hustru Karen Sverdrup (f. 1738, d. 1797), senere gift med apoteker i Christiania (Elefantapoteket) Johan Henrich Maschmann, (f. 1719, d. 1785).

Jens Aars hadde som alle sine søsken en meget lykkelig barndom, vokset op i et godt og kjærlig hjem og i en stor søskenflokk. Særlig var de tre brødrene Jens, Jonathan Julius og Nils uadskillelige venner.

Efter først å være undervist i hjemmet blev Jens Aars i 1793 elev av Christiania latinskole. Den 12. april 1795 blev han konfirmert i Vor Frelsers kirke og gikk 19. s. m. til alters samme sted. Blandt konfirmantene denne gang var også Aars's venn for livet, den senere soren-skriver på Toten, *Christopher Christian Weidemann* (f. 1779, d. 1858), og Conradine *Hansteen* (f. 1780, d. 1860), den senere som forfatterinne kjente Conradine *Dunker*.

Jens Aars blev student i 1796, tok andeneksamen 1797 og teologisk embeds-eksamen 1801. Han hadde til alle eksamina laudabilis, hvilken karakter han også fikk for den i 1804 avholdte dimis-preken (den prøvepreken som en teologisk kandidat ifølge N. L. 2—2--1 må avlegge for å opnå geistlig embede. Nu faller den inn under den praktisk-teologiske eksamen).

Det gikk ikke fort med å få noe kald! Men den unge, begavede og statelige Jens, som var alles yndling, hadde ikke vanskelig for å slå tiden ihjel. Foruten å fortsette sine studier og undervise i Søndagsskolen, deltok han også meget i Kristianias dengang ikke ringe selskabelighet, var med såvel i høstjaktene som julefestlighetene hos Colletts på Fladeby. Han var i sin kandidattid et meget aktivt medlem av byens dramatiske selskap og var en av dettes mest anvendte krefter. Stiftsamtmann *Moltke* og stiftsprost *Lumholtz* m. fl. skal med

misnøie ha sett på at den unge teologiske kandidat Aars til stadighet optrådte på scenen og spilte i hvert stykke, men den gamle elskverdige biskop *Schmidt* spurte bare, om Aars da spilte så slett. Da det hertil blev svart, at netop det motsatte var tilfellet, skal den gamle biskop ha sagt, at han da ikke antok, at Aars's verdighet led noe skår ved hans dramatiske virksomhet, og at han iallfall ikke vilde forby ham å spille. Fru *Aars* var også medlem av byens dramatiske selskap. Hun var allerede som jomfru Nielsen i mars 1800 innvotert som medlem.

Fra januar 1804 trådte det da nygifte par ut av det dramatiske selskap og forlot byen. De opholdt sig — inntil de drog til Lurøy — på gården Rye i Vang på Hedmark hos fru Aars's mor, den ovennevnte Antoinette Ancher Nielsen, født Moe. Fru Antoinette Nielsen hadde

et kjærlighetseventyr, som førte til et meget dramatisk optrin som ledet til at ektefellene senere levet hver på sin kant. Nielsen var sjalu og heftig av sig, og den unge frue var både pen og kokett. Mens de bodde på lille Frogner, blev det holdt et jaktparti der. Fruen blev som det fortelles, imidlertid hjemme. En av deltagerne skadet sig og vendte tilbake. Da jakselskapet noe senere fulgte efter hjem, blev den skadede funnet på fruens fang. Ektefellen skjøt på elskereren gjennom vinduet. De andre gjestene fikk imidlertid hindret Nielsen i videre skridt og fikk ham ombord på en skute som skulde til Danmark, hvor han for å unngå videre straff lot sig hverve som frivillig i armeen.

Fru Aars var opdratt hos sin mormor, fru Karen Maschmann, f. Sverdrup. Efter mannens død styrte fru Maschmann selv hele Elefantapoteket, som dengang var i Tollbodgaten, og bodde i øverste etasje. Her hadde hun en glassrute i gulvet, hvorigjennem hun til enhver tid kunde kontrollere hvad som gikk for sig nede i apoteket. Hun var en streng og myndig dame, som til sin eneste sønn, den senere professor og apoteker Maschmann sa, da han under sin disippeltid i Drammen klaget over sult: „Min søn erindre, at du skal fødes, men ikke gjødes.“ Fru *Sofie Aubert Lindbæk*, som velvilligst har meddelt disse oplysninger, sier, at den lille Elisabeth (Elise) Nielsen hos sin mormor fikk en god opdragelse, men at den også var streng kan forståes av følgende episode: Den lille piken kom en dag fra et barneselskap og istedenfor å kysse bestemoren på hånden, tok hun henne om halsen, men en så slett opførsel måtte straffes, hvorfor følgen blev 2 dagers husarrest. Den lille Elise var meget syk av kjertler.

Sogneprest Jens Aars.

Engang hun var dårlig måtte bestemoren reise bort og besøke en anden syk slektning. Den gamle dame var imidlertid en meget omtenkst bestemor, og før hun reiste, sørget hun for datterdatterens liksvøp og likkiste og ordnet i øvrigt alt som trengtes til en eventuell begravelse. Pikebarnet, som imidlertid kom sig, og som ovenfor nevnt nådde den høie alder av 90 år, blev tilsett av den kjente læge, senere professor og generalkirurg Magnus Andreas Thulstrup (f. 1769, d. 1844). Da han skjønnte hun kom sig igjen, sa han: „Når du ikke dør nu, mit barn, dør du såmen aldrig.“ Da fru Aars blev gammel og sløv, begynte hun å bli redd for at lægens ord kunde gå i oppfyllelse. Selv har hun fortalt at da Aars som kandidat kom fra Kjøbenhavn „og viste sig paa tapetet, blev jeg indtat i ham i første øieblik, men saa var han jo ogsaa bedaarende for mig og alle andre. Han var skjøn, meget begavet, hadde alle mulige selskabelige talenter, han var skuespiller, sanger og glimrende taler“.

Fru Aars hadde ingen brødre, men bare 2 søstre som begge døde ugifte.

I begynnelsen av 1804 drog Jens Aars til Kjøbenhavn for å bringe sig i erindring hos de styrende herrer dernede.

11. mai 1804 blev han utnevnt til res. kap. i „Rødøens Præstegjæld med underliggende Annexer Mæløe, Lurøe og Tranøe“. Rødøen prestegjæld bestod dengang av de nuværende tre prestegjæld: 1. Lurøy og Træna, 2. Rødøy og 3. Mæløy i Nordre Helgeland. Den residerende kapellan bodde på Lurøy.

På reisen op til Lurøy led Aars skibbrudd 10 mil nord for Trondhjem og dels mistet han, dels fikk han ødelagt det meste av hvad han eide.

Allerede 6. juni 1806 beskikkedes Aars til pastor vicarius i Enebak, hvorom nærmere nedenfor. Aars var dog i realiteten sogneprest i dette kald, men den nærige biskop Bech hadde besørget sig tillagt en avgift som ikke alene var trykkende, men sogar tilslutt oversteg kaldets samtlige inntekter. I 1814 hadde Bech opfordret Aars til å melde sig som ansøker til det ledige Hemnes og Mo sognekald i Helgeland. I den anledning utbad Aars sig nærmere opplysninger fra sine nordlandske venner. Embedet blev imidlertid besatt hurtigere enn han hadde tenkt, og han har ikke meldt sig til dette. Av et brev av 13. september 1814 fra Jens Aars til proprietær Isaach Dass, som siden 1796 gjennom en lang årrekke var eier av gården Lurø med det dertil knyttede handelssted, vil fremgå at med denne og en annen i brevet omtalt nordlending, proprietær og handelsmann *Jentoft* i Selsøvik har Aars siden sin første embedstid i Nordland bevart venskabelige forbindelser. Han sees å ha følt sig hjemme i disse forhold og bevarte gode minder fra denne tid. Efter en utførlig beretning om kampene i 1814 fortsetter Jens Aars brevet til Dass:

„Nu til min huuslige Forfatning, hvilket det maaskee torde interessere Dig ligesaa meget at blive bekjendt med. — Jeg lever her saa godt, som man i denne

Tid kan leve. Vel har Misvext i de afvigte Aar ogsaa rammet mig og rammet mig dobbelt haardt, fordi jeg har en saa betydelig Gaard, vel er mit Haab om at see den urimelige Afgift af Kaldet hævet (den er nu ca. 23000 Rd. D. C.) fleere Gange skuffet, saa at her vel ey heller bliver noget varigt Ophold for mig, kortsagt — vel føler jeg endnu tydelig nok, at vor Jord ikke skulde være noget Paradis — men Gud skee Lov! jeg har et godt Humeur, — Penge har aldrig været min Orm og jeg lever særdeles lykkelig i min Familiekreis; og er jeg endelig ikke bleven riig paa andet, saa er jeg i det mindste bleven det paa Børn, thi jeg har nu 7, skriver syv i Live, hvoraf 4 Dreng og 3 Piger, og hvad der endnu er det bedste, det seer ud til, at jeg i Aar skal gjøre saa god Avling, at jeg rundelig kan føde mig og dem, thi alleregentligst lever jeg af den store Prestegaard, hvorpaa jeg saer indtil 70 Tdr. Korn af forskjellige Sorter og føder 10 Heste og 36 Fækreature. Min kjære Hustrue forestaer ene min betydelige Huusholdning, og vi befinde os begge vel derved.

Til Slutning maae jeg dog endnu fortælle dig en synderlig Hændelse som dobbelt levende vakte Erindringen om Nordlandene og mine nordlandske Venner hos mig: samme Postdag nemlig, som bragte mig Brev fra Dig og fra Jentoft i Selsøevigen, bragte mig og en Skrivelse fra min Biskop, der nu tillige er Præsident i Collegiet for de geistlige Embeders Besættelse; heri spørger han mig, om jeg ikke, da jeg dog søger bort fra Enebak, ønskede at faae det ledige Ranens eller Hemnes og Moe Sogne kald i Helgelands Provstie, i hvilket Tilfælde han bad mig indkomme med min Ansøgning desangaaende. — Vidste jeg nu kuns for det første hvorledes jeg skulde faae slæbt min lange Hale med mig derhen, og paa hvad Maade jeg skulde gjøre den lange Reyse og for det andet om I godt Folk der Nord vil have mig til Eder igjen, saa torde jeg nok endnu tage Tingen i betænkning, og inden et Aar var omme, stoed jeg da lyslevende hos Eder paa Lurøen. — Dog angaaende det Sidste kunde Du nok give mig Underretning, og med det samme fortælle mig et og andet om Kaldet, som kunde interessere den, der søger det, saasom om Tienden hæves in natura, hvor stort omtrent Kaldet er og fremfor alt om Folkene ere saa snilde Gutter, som mine kjære Lurøevæinger; men alt dette maatte jeg da have strax og i det seneste inden Novbr. Maaned. — “

Fredrik Julius Thomassen *Bech* blev 12. juli 1805 utnevnt til biskop i Akershus Stift. Han skildres av samtlige som nærig og sterkt optatt av egen fordel. Han hadde en mengde mot sig og ifølge Pavels citerte folk gjerne general Schmettows ord fra 1814 om *Bech* og biskop *Bugge* i Trondhjem: „Den ene taler ingen vel om, og den andre taler vel om ingen.“ Biskop *Bang* betegner *Bech* som „overfladisk, hul, og forfængelig“. Det være nu hermed som det vil, én ting er ikke omtvistet: det er bispens store nærighet. Ikke mange måneder efterat han var blitt bisp, var han så heldig at sogneprest *Bull*

forlot denne syndige verden og dermed altså også Enebak sognekald, og da der her efter bispens mening var en god anledning til å øke bispestolens før ikke ganske ubetydelige inntekter, sendte han ikke uten held til „Det høikongelige Danske Cancellie“ en vidtløftig klagesang.

Under 6. juni 1806 utferdigedes et kgl. rescript: Til Stiftsamtmannen, og Biskoppen over Aggershuus Stift, hvori bl. a. anføres:

„Da Du Os elskelig Dr. og Biskop Julius Friederich Bech i en til Vort Danske Cancellie indsendt Skrivelse, som Os allerunderdanigst er bleven foredraget, haver andraget, at Du, formedelst Tidernes Dyrhed og andre Omstændigheder, ikke seer Dig i Stand til at have andstændigt Udkomme av de Dit nuhavende Embede tillagte Indkomster, desaarsag Du har anholdt om, at det ved Sognepræsten Hr. Bulls dødelige Afgang ledigblevne Enebachs Sognekald maatte indtil videre anvendes til at forbedre Aggershuus Bispestoels Indkomster, paa Vilkaar at en Vicarius maatte beskikkes til at besørge Sognekaldet paa Biskoppens Ansvar, saa give Vi Eder hermed tilkiende, at Vi i Betragtning af denne Sags Omstændigheder, og Vores danske Cancellies derved gjorde Bemærkninger, herved allernaadigst vilde have bevilget og fastsat: at Enebachs Sognekald i Aggershuus Stift maae henlægges til Aggershuus Bispestoel til dens Indkomsters Forbedring, dog saaledes:

a. at en *Pastor vicarius*, hvortil Vi, under Dags Dato allernaadigst have udnævnt den residerende Capellan i Rødøens Præstegjæld i Nordlandene, Hr. *Jens Aars*, beskikkes til, paa Aggershuus Biskops Vegne og under dennes særdeles Opsyn, at udføre de Sognepræsten paaliggende Forretninger og Pligter.

b. at Biskoppen over Aggershuus Stift maa tillægges Embedets faste Indkomster, nemlig: Korn- og Smaae-Tienden, Indtægten af Embedets beneficerede Gods, Renterne af Frue Hests Legat og desforuden af Præstegaardens Avling, 16 Tønder Rug, 16 Tønder Byg og 16 Tønder Havre aarligen.

c. at *Pastor vicarius* tillægges Offer og Accidentser samt Præstegaarden, imod den ovennævnte Afgift til Biskoppen og imod at afholde de paa Embedet i øvrigt hvilende Afgifter.

d. at denne Indretning ikkun skal vedvare, indtil Aggershuus Bispestoel paa anden Maade kan erholde et passende Tillæg i Indkomster.

Derefter I Alle allerunderdanigst have at rette“

Samme dag utferdigedes på disse betingelser beskikkelse for *Jens Aars* til å være „*Pastor Vicarius* for Enebachs Præstegjæld“. Disse hårde betingelser blev endværrer å opfylle i de nærmest påfølgende uår, krigsår og dyrtid. Men fuld oversikt over hvor betydelig avgiften til Oslobispen var, hadde nok hverken det danske cancellie eller den til *pastor vicarius* utnevnte *Jens Aars*. Han blev år for år mer og mer forarmet og måtte tilsist be sig entlediget, hvis han ikke kunne få et annet embede. Hans eftermann som *pastor vicarius*, som var ungar

og ingen forsørgelsesbyrde hadde, måtte etter to års forløp overgi sitt bo til skifterettens behandling som konkursbo. Men tiltrøds herfor er det ikke tvil om at både Aars og fruene var lykkelige og tilfredse i Enebak. Det er jo også rimelig at for Jens Aars, som ennå ikke var 26 år gammel, var det mere enn fristende å komme fra Lurøy til en så stor østlandsbygd i Kristianias nærhet, og i hvilken bygd han visste han flere ganger årlig både i sitt hjem på prestegården og under høstjaktene og de berømmelige julefestligheter på Fladeby vilde treffe sammen med slekt og venner fra hovedstaden. Og ikke heller kunde han mer enn noen annen åne de vanskelige år vårt land skulde gå i møte. Dengang var det jo heller ikke andre steder jernbaner og dampskib, og Enebak var derfor ikke regnet for å være den avkrok som denne bygd i de senere år har vært. Prestegården var stor og god, og befolkningen var da som nå elskværdig og grei. Enebak prestekald var et „Promotionskald“.

Som embedsmann, som sjælesørger og som prædikant er Aars enstemmig betegnet som meget fremragende, både i Enebak og de andre steder han har vært. Elsket og avholdt av både høi og lav, av rik og fattig, var han overalt hvor han kom til å virke. Han interesserte sig varmt for skolevesenet, for fattigvesenet og for forligsvesenet, og han var en dyktig jordbruker og forsøkte på alle måter å høine almuens interesser og sette sig inn i alle forhold vedkommende sin bygd — se bl. a. distriktslæge N. R. Aas' bok „Enebak“.

Som privatmennesker var prestegårdsfolket til det yderste elskværdige og gjestfrie, og slekt og venner tilbragte mangen hyggelig ferie på Enebak prestegård. Både Aars og frue var meget selskabelig anlagt, og de var opvokset i en forlystelsessyk og lite alvorlig tid, men forlystelsene var av en uskyldig art og lå på et høit nivå. Aars hadde alle de egenskaper som kan kreves av en god og eftertraktet selskabsmann. Hans store passion var jakten og en veldig jæger var han også. Det går mange historier om hans store jaktiver. I Enebak fortelles det således at han søndag morgen like før gudstjenesten kom farende hjem fra jakt og sa til den på tunet forsamlede almue: „Her kommer jegeren, snart kommer presten“, hvorefter han hastet inn og byttet jakttrakten med prestekjolen, og drog over til kirken og holdt en glimrende preken. Slikt kunde gå an i den tiden, og sikkert er det at Aars passet udmerket for sin tid og overalt av menigheten var elsket og avholdt som en far, til hvem alle trøstig henvendte sig med sine sorger og gleder. Om Aars's store dyktighet og iver som jæger har som sagt gått stort ry. Det var helt utenkelig at han kunde skyte bom; da det imidlertid engang virkelig hendte, at han i Børter skog i Enebak bommet på en hare, og skuddet istedenfor haren rammet en furu, forordnet Børters daværende eier, at den furuen til minde om at Aars virkelig hadde bommet, herefter skulde være fredet. Dette har de senere generasjoner på Børter holdt sig efterrettelig, og den nuværende eier av Børter forteller

nedskriveren av nærværende slektshistorie (Aksel Aars), at „Aars'e-furua“ fremdeles står urørt, og således i de over 100 år har undgått hugst.¹ En av Aars's døtre har fortalt at mens hun var ganske liten likte hun godt jakten, da hun fikk mangel på en pen fjær, og da Aars i 1814 reiste til Onstadsund, skulde hun ha sagt til faren: „Skyt en pen svenske til mig da . . .“ Men hun blev ikke stor før hun begynte å hate alt som jakt het. Alle jakthundene skulde forpleies med grøt og gode greier, mens småguttene måtte gå tyndklædde og lappede. Hun (den senere fru Maschmann) hadde også fortalt sine barn at med jakten og omgangen såvel med Fladebygjestene som med bygdens proprietærer fulgte megen selskabelighet også på prestegården, som Aars's jo i grunnen slett ikke hadde råd til. Men som Emerentze Munch, f. Barclay, sier (se nedenfor) „man lod Violen sørge“. Fru Maschmann har således fortalt, at engang det var ball på prestegården, og alt var på det smukkeste arrangert, kom, mens preste-fruen danset menuetten, budeien inn og sa: „Vi har ikke noe mjøl til purka“. Colletts var blandt gjestene, og hjelpen var der straks. Veien var ikke så lang til Fladeby! Ganske karakteristisk for sin tid! Nå tilbake til *jakten*; denne var vel neppe bare til utgift, en så ivrig og dyktig jeger som Jens Aars har sikkert i de dengang vildtrike skoger i Enebak og omliggende distrikter, mangen gang bragt velkommen mat til den store husholdning. Men det er jo klart at på de betingelser Aars hadde kaldet, måtte det titt og jevnt bli smått og trangt både med klær og mat; og ingen tvil kan det være om at hadde ikke preste-folkene hatt sitt gode ekteskabelige samliv, sitt strålende humør og den selskabelige omgang, vilde nok livet ofte vært for de unge prestefolk med den store barneflokk og et omfattende tjenerskap.

Tidligere er nevnt at Aars i sine ungarstidene var stadig deltager i høst-jaktene og julefestlighetene på Fladeby. Dette fortsatte også da han fra Lurø kom tilbake til Enebak. Jens Aars og hans brødre Jonathan Julius og Nils hørte til den faste stakk jegerer som var med i de årlige Fladebyjakter i det første snes år av forrige århundre; dog blev det altså for Jens Aars slutt med dette da han i 1817 måtte forlate Enebak. Det vil føre for vidt her å gå nærmere inn på jaktene og på julefestlighetene på Fladeby, hvorom det foreligger så meget litteratur, hvorav kun skal nevnes: *A. Collett*: Familien Collett og Christianialiv i gamle Dage, *Huitfeldt*: Christiania Theaterhistorie, *Conradine Dunker*: Gamle Dage, osv., osv. Kun noe bør nevnes her, dels efter Collett, dels efter Huitfeldt og dels efter andre kilder og muntlige overleveringer.

I september 1813 var det i anledning av statholderen, prins *Christian Frederik's* deltagelse flere end vanlig med i jakten og festlighetene på Fladeby. Jonathan Aars fungerte som jegermester og Jens Aars som overjeger. Den tredje dags morgen

¹ Ing. Oppegaard har vist denne furu til Ferdinand Aars, som i en lang rekke år har leiet jakt-terreng på Børter. Ferdinand har funnet hagl i stammen som viser at historien er sann.

hindret regnvær jakten. Da imidlertid ut på formiddagen prinsen med følge drog ut for å bese den nyanlagte vei over Relingsaasen, drog noen av de ivrigste jegere ut på jakt, hvorfra de kom tilbake sent om eftermiddagen samtidig med prinsen, efter å ha skutt 9 harer. Overkrigskommissær J. J. Aars's hatt var prydet med ikke mindre enn 7 priser, det vil si prisen fikk den som godtgjorde å ha skutt sist på en falden hare, og pristegnet festet jegeren i hatten. Om de enkelte Fladebyjakter årene 1798 til 1823 has utførlige dagboksopptegnelser om 16 høstjakter i en jaktprotokoll, som opbevares i Collettfamilien. Jens Aars var sekretær ved protokollen i 1811 og 1815. Under prinsejakten i 1813 var ifølge A. Collett prinsens adjutant Schwarz sekretær, men det egentlige sekretær-hverv må dog antagelig også denne gang være utført av Jens Aars, idet han har parafert og da formentlig også konsipert følgende brev:

Til Eierne af Fladebye!

Det Selskab, der nylig tilbragte sande Morskabs Dage paa Fladebye, ønsker at bevidne dette Steds Eiere dets Tak for den utrættelige Omhu, hvormed de stedse sørgede for at glæde enhver af deres Gjæster.

Gid Fladebye stedse blive, hvad det hidtil var: en Bolig for uskyldig Munterhed og landlig Fornøielse! Gid dets Eiere længe glædes selv ved at kunde glæde Andre!

Fladebye Jagtselskab d. 17. September 1813.

*Christian Frederik H. Tullin K. Steen L. Falsen Haxthausen Ingier
Sejersted F. Schwarz Haffner C. Tullin J. Aars Brock Kaas Iver Steen
H. Falsen Schiøtt. C. Carlsen Jacob Nielsen*

Jens Aars

Efter høstjaktene blev det rolig på Fladeby til juletider, da Colletts med slekt og venner drog derut igjen for å tilbringe 8—14 dager i landlige gleder, og de 3 brødre Aars, først som ungarer, senere med sine fruer, var flittige gjester der i julen, prestefamilien vistnok hver jul i hele deres Enebaktid. I begynnelsen av julen var den med alle sine gjester der kun for dagen, men senere i julen vistnok for flere dager. Iallfall har en av Aars's døtre, fru Maschmann, fortalt at under de store festlige sammenkomster på Fladeby hadde også mange av de gifte gjester sine barn med. Fru Collett hadde for disse ordnet en skole, vel tildels for at de voksne kunde være av med dem litt. På denne skole innfandt vertinnen, fru Collett, sig daglig på inspeksjon. Barna skulde bl. a. lære å føre sig pent, og for at de skulde få en god holdning, fikk de i korsbånd over brystet en jernplate i fløiel. Hvis noen viste tilbøielighet til å duppe litt med hodet,

fikk de anbragt på sig en innretning, som stakk dem under haken hvis de ikke passet på å holde hodet tilstrekkelig høit tilværs.

At det på prestegården var mange gjester vil man forstå av at 3. juledags formiddag 1808 kom til Fladeby fra prestegården Jens Aars med frue, Nils Aars med søster Louise, madame Hagerup (den senere fru Nils Aars), jomfru Barclay og kjøbmann Peder Otto Boyesen; fra svogeren sorenskriver Falsen på Vollebæk i Ås kom senere på dagen også løytnant Jonathan Aars og frue, så familien var tallrikt representert. Senere i julen, 1. nyttårsdag 1809, kom fra prestegården Jens Aars med kone, jomfruene Aars, Barclay og Nielsen (fru Aars's søster), overlærer ved Kristiania Kathedralskole Paul Arnesen (f. 1776, d. 1851) og kjøbmann i Kristiania, eier av Hovind Gaard i Østre Aker, Peder Otto Boyesen (f. 1736, d. 1812) samt madame Hagerup og Nils Aars.

Den ovenfor nevnte Emerentze Barclay (senere fru Munch) kom i huset til madame Hagerup ennu mens dennes første mann levet og blev hos henne også efter at hun blev gift med Nils Aars, og var der vistnok helt til hun blev gift (1814). Hun forteller i sine optegnelser efter endel om de vanskelige tider 1807—1814 bl. a.:

„Det syntes jo, som alle Glæder maatte være flygtede ved saa mange Ulykker, men det var ikke Tilfældet. Ungdommen vil have sin Ret, og man morede sig saa godt man kunde. Vi besøgte f. Ex. hver Jul i de Aar Præsten Aars. Han var Præst i Enebach, 4 Mil fra Byen i Nærheden af Fladebye; han var en af de tre elskværdige Brødre, jeg har omtalt. Han var en smuk, munter og begavet Mand, ikke bange for med et godt Glas Vin i Haanden at synge for „Norge, Kæmpers Fødeland“, eller knibe en Hare, naar der gaves Leilighed dertil. Det var andre Tider! Vi besøgte dem i flere Aar efter hinanden. Vi skulde da for Spøg efterabe Fladebye, vi trak Numer, var Vært og Værtinde; men det Hele var som sagt en Spøg, som vi morede os mere ugeneret ved, da det kun var Slægt og Venner. Den sidste Jul vi var der, var en sørgelig Tid. Det var i Aaret 1812. Jeg tror just ikke vi efterlod megen Mad i Præstegaarden efter vor Afreise, men man lod Violen sørge.“

Prestefamilien Aars hadde selvfølgelig også omgang med bygdens folk, således proprietærene Mogens *Oppegaard* på Børter, Hans *Hansen* på Østenbøl, Holm *Hansen* på Egeberg og Holm *Holmsen* på Vik og lensmann *Arnesen* på Skøien m. fl. Om *Oppegaard* fortelles, at engang han som vanlig hadde vært i prestegården inviterte han prestens og alle deres gjester til Børter neste dag, men da han kom hjem og fortalte sin kone dette, spurte hun hvor hun skulle ta mat fra. Han slog på at kanskje kunde man slakte noe, men nei! fruen var en fornuftig kone, og nedgangstidene var svære. Det var intet annet for enn at *Oppegaard* måtte gå til presten og fortelle hvad konen hadde sagt, hvortil presten svarte: Du har en forstandig kone og det burde mor sagt dig lenge

før. Mogens Oppegaard var forøvrig prestens spesielle venn og jaktkamerat, og han var en av de få, om ikke den eneste, foruten lensmann Arnesen, av bygdens folk som var med til jaktene og julefestlighetene på Fladeby.

Prestegårdens nuværende hovedbygning blev opført av Aars, nemlig i 1814, fra nytt av og består ifølge kaldsboken, som antagelig er skrevet i 1847, „efter en i aaret 1845 med noget Tilskud af Almuen ved samme foretagen Forandring af 10 rappede og betrukne Værelser med malede Gulve samt Kjøkken“. *Hovedbygningen* står endnu i god behold og benyttes av sognepresten.

Tidene blev verre og verre for vicepastoren i Enebak, og avgiften oversteg langt kaldets samlede inntekter. Aars kom i større og større gjeld til Oslobispen, og stillingen blev helt uholdbar. Som før nevnt måtte hans eftermann, som var ungar og uten forsørgelsesbyrde, efter to års forløp „gjøre opbud“, og det kan aldeles ikke skyldes *dårlig økonomi* fra prestefolket Aars's side, at det som hadde 8 barn å forsørge kunde holde det gående i Enebak i 11 år, hvorav årene 1807—1814 sogar var de elendigste år vårt land har oplevet.

Jens Aars søkte i sin senere embedstid i Enebak en rekke sognekald — riktignok kun av de beste! — Da han intet fikk og tilstanden blev verre og verre, søkte han om avskjed. Før denne imidlertid blev innvilget, døde i 1816 sognepresten til det store sognekald Hadsel i Vesteraalens provsti i Nordland, og Aars meldte sig den 8. mai 1817 til dette.

1. september 1817 blev Aars utnevnt til sogneprest i Hadsel og forlot ikke lenge efter Enebak. Han hadde imidlertid mange vanskeligheter før han et år efter utnevnelsen kunde overta sitt nye embede, bl. a. var han i meget stor gjeld til biskop Bech, og noen særlig lyst til å haste med å dra med den store familie så langt nord, hadde han sandsynligvis heller ikke. Han reiste i begynnelsen av 1818 til Stockholm for å tale sin sak hos Kong Carl Johan, i hvis yndest han stod meget høit.

Et brev fra fru Bolette Prydz til søsteren, fru Philippa Dietrichson i Fredriksvern (datert 18. april 1818) gir meget interessante opplysninger herom:

„Min beste søster! Det var mig inderlig kiært af dit sidste Brev at erfare vi til Sommeren skal have den glæde at samles. Lad mig nu see, at du snart gjør dig færdig, til denne Reise. Da de fleeste flytter til sine Somer Boliger sidst i Maj og da Someren er kort saa bør Man benytte den. Jens kom tilbage fra Stockholm et par dage efter at din gode Dietrichson var reist, han fik udrettet alt hvad han ønskede, saaledes at Kongen betaler til Biskop Bech 192 Tønder Korn¹ og af Stats Cassen Elleve Hundrede Species ligesaa til Bispen, som var Jenses Giæld for 3 Aar. Paa Kongens Bekostning reiste han

¹ Altså for 4 år, da det var 48 tdr. korn pr. år biskopen skulde ha.

Avskjedsgave til Jens Aars fra prost Paludan
da han fraflyttet Enebakk.

Eies i dag av dr. L. Andersen Aars.

til Upsala og saae mange Mærkværdigheder — og da han tog afskeed forærede Kongen ham 2000 rdl. Du seer heraf at Reisen for Jens har været meget lykkelig. Han elsker ogsaa Kongen med en Inderlighed som ikke kan beskrives. Det første større Præstekald som nu bliver ledigt er Jens viss paa at faae, men til Nordland maae han. Det er uundgaaeligt — dog længe bliver han der ikke. — —“

Før i tiden var det så å si en uundgåelig plikt for prestene å tjene en tid i det nordlige Norge, og Jens Aars hadde før bare vært der to år og var jo ennu ikke mere end 37 år gammel, så det er rimelig at Kongen ikke fant å kunne forhindre hans reise til Hadsel. Muligens var det under dette Aars's besøk i Stockholm i 1818, at han var tilstede ved en fest på slottet, hvor også en italiensk prinsesse var på besøk. Kongen spurte om noen av de tilstedeværende kunne påta sig å underholde prinsessen på hennes morsmål. Aars påtok sig hvervet og skildte sig så godt fra dette, fortelles det, at hun foreholdt kongen det efter hennes mening

urimelige i å la en så kundskapsrik og behagelig mann sitte i det fjerntliggende Nordland.

Kongen skal da ha lovet så snart det overhodet gikk an å gi ham et godt kald i hovedstadens nærhet, hvilket løfte han også holdt — rigtignok til stor fortrydelse for mange eldre geistlige — da han i 1821 mot regjeringens innstilling gav ham Lier sognekald, hvorom nærmere nedenfor.

I midten av august 1818 drog Jens Aars nordover og reiste med sin familie og alt sit indbo med en jakt kysten rundt.

Jaktscenen gravert på baksiden av karaffelen avbildet på s. 40.
Det vises til teksten på s. 35.

Jens Aars overtok Hadsel sogneprestembede i september 1818. Lenge kom han ikke til å virke her, men dog lenge nok til også her ikke alene å vinne menighetens aktelse og kjærlighet, men også til i hele amtet å nyde stor anseelse og tillid. Tiltrods for at han for så kort tid siden var kommet til Nordland, blev han i 1820 valgt som medlem av 3. ordentlige Storting 1821, som var samlet fra 1. februar til 21. august (23. aug. s. å. blev han utnevnt til sogneprest i Lier), og av det 2. overordentlige Storting i 1822, som var samlet fra 16. september til 16. november — som 2. representant for Nordlands amt.

I sin visitasberetning for 1819 sier provst Gaarder i Vesteraalen bl. a.:

„Sogneprest Jens Aars besidder, foruden Kundskaber i sit eget Fag, ogsaa gavnlig Indsigter som Læge, og forstaaer nogle levende Sprog. Nøiagtig i sine Forretninger og sit Embede opofret. Hans Prædiken og Cathecisation er dog maaskee for lidet individualiseret. Hans Levemaade er anstændig, men maaskee den med Hensyn til den Kirke, hvori han har at virke, burde have lidt meere Anstrøg av Gravitet.“

Aars var på Stortinget 1821 medlem av ikke mindre end 9 komiteer og var en meget interessert og dyktig stortingsmann, som gikk op i stortingsarbeidet med liv og sjæl, hvilket fremgår av de trykte stortingsforhandlinger. Her skal kun nevnes at når det har vært sagt, at Aars var mot loven om adelens ophevelse, er dette ikke riktig. Om sakens *realitet* uttalte Aars i Odelstinget (Stortingets Forhandlinger, 1ste Deel, side 290):

„Jeg staaer ikke i nogetsomhelst Forhold til nogen adelig Familie; jeg anseer arvelig Adel som høist skadelig i en fri Stat, og jeg haaber og ønsker, at den i mit Fødeland maa vorde afskaffed.“

Frogner kirke og prestegård i Lier.

20. oktober 1820 døde sognepresten i Lier og dermed blev et av landets allerbedste geistlige embeder med en stor og vakker prestegård ledig. Under 3. november skriver sogneprest Neumann i nabobygden, Asker, til Pavels bl. a.: "I mit Provstie er forefalden, som du veed, et Dødsfald. Lechve har gjort Lier Kald vacant; og mange Beilere vil den Brud vel faae. Du skal imidlertid see, at Jens Aars fører hende hjem." Neumann var en god spåmann, Aars blev brudgommen! Men det tok 10 måneder før Kongen besatte embedet! Det blev kundgjort ledig 3. novbr. 1820, mens Aars var på vei sydover, hvorfor hans ansøgning for ham er undertegnet av broren, overkrigskommissæren — antagelig efter et konsept fra Jens Aars, som brødrene i Kristiania hadde liggende for å kunne passe på når gode embeder blev ledige. Det vilde jo med den tids kommunikasjoner bli for sent innen Aars først kunde få beskjed og siden ansøkningsen fra ham nå departementet.

Regjeringens innstilling om embedets besettelse, hvilken Kongen forøvrig ikke gav sin tilslutning, forelå allerede 20. desember 1820, mens utnevnelsen av Jens Aars først fandt sted 23. august 1821. Til embedet hadde meldt sig ikke mindre

end 38 ansøkere, og Aars var en av de yngste både hvad alder og ansiennitet angår. Han var endnu ikke fylt 41 år og hadde bare vært i geistlig embede i 17 år, så det var nok en stor uretferdighet mot eldre veltjente prester å gi ham kaldet, og det vakte derfor også stor bitterhet hos mange av søkerne — som rimelig var.

Pavels sier i sine dagbøker under 28. januar 1821: „Irgens vidste at meddele den merkelige Nyhed, at Lier Kald efter Kongens Befaling indtil videre skal henstaae ubesat — og hvorfor? At man kunde erfare om Aars, fra hvem ingen Ansøgning var indkommen, ønskede at have det Kald, som søges af 38 Præster, hvoriblandt gamle fortjente Mænd!!!“

18. september 1821 skriver sogneprest Neumann til Pavels bl. a.: „Aars fik dog Lier. Jeg under ham hans Lykke af mit ganske Hjerter, thi det er den honneste, den meest barnligsindede Sjæl af Verden.“

I Lier levet Aars's lykkelig og godt. Han var også her elsket av menigheten, beundret for sin veltalenhet og avholdt for sin nidkjærhet i kaldet.

Aars var valgt fra Buskerud som 2. suppleant til Stortinget 1824 og 1827.

4. juli 1827 var Aars av Karl Johan utnevnt til *Hofprædikant* og 29. august 1832 blev han *geistlig medlem av Vasaordenen*.

Efter tiltagende svakelighet døde Jens Aars 27. mars 1834, bare 53 år gammel på Frogner prestegård i Lier og blev begravet ved Frogner kirkegård.

Fru Elise Aars overlevet sin mann i nesten 40 år og døde i Kristiania 22. mars 1873, over 89 år gammel.

De hadde 8 barn.

III. 1. *Jacobine Margrethe Henriette Elisabeth Aars f. i Vang på Hedmark* ^{9/1} 1804, d. i Hadsel i Vesterålen ^{17/11} 1820.

Etter et sagn i familien skulle hun være stjålet av tatere, gjenfunnet og atter ha sluttet seg til sine tatervenner og deretter forsvunnet.

Ved undersøkelse i Hadsel prestegjelds kirkebok fremgår at hun er død ^{17/11} 1820 og begravet ^{29/12} s. å., altså 42 dager etter det angivelige dødsfall.

Fru Sofie Aubert Lindbæk har meddelt at fru Julie Boeck (datterdatter av Jens Aars — se IV. 3 nedenfor —) har fortalt historien således:

Da Jens Aars høsten 1820 reiste sydover til Stortinget, skulle fru Aars og datteren Anthonette (som dengang var 15^{1/2} år) følge ham et stykke på vei. De fikk motvind og uvær og ble borte lenger enn beregnet. Da de kom hjem, møttes de med den triste beskjed at Jacobine under deres fravær var død, lagt i kiste og denne satt i likhuset. Moren ble, som rimelig var, meget bedrøvet over datterens død, men da hun selvfølgelig trodde at alt var gått riktig for seg, ble ikke kisten åpnet. Blant folk deroppe kom imidlertid straks det rykte ut at Jacobine var bortført av en vakker fjellfinn, som var i prestens tjeneste på

Fru Anthonette Maschmann
f. Aars.

prestegården og som skulle ha vært meget forelsket i den pene unge pike. Hun hadde nok også næret varme følelser for fjellfinnen — men at en prestedatter ville flykte med en finn, var jo nesten utenkelig! Det ble videre med bestemtast påstått at hun var blitt sett på fjellvidden sammen med finnefolket.

Om disse rykter har medført riktighet, er imidlertid aldri brakt på det rene, da de først lenge etter kom de bedrøvede foreldre for øre. Sagnet har likevel holdt seg i familien.

III. 2. *Anthonette* Augusta Aars f. i Lurøy (aneks til Rødøy) ^{14/7} 1805, d. i Kristiania ^{7/8} 1891.

Gift i Lier ^{29/12} 1830 (viet av sin far) med daværende sogneprest til Vegø, *Bernt* Sverdrup *Maschmann*, f. i Kristiania ^{17/9} 1805, d. på Hobøl prestegård ^{13/5} 1869, sønn av apoteker og titulær professor Hans Henrik Maschmann

og hustru Mette Cathrine Elisabeth de Lilienskiold.

Maschmann var fra 1830 sogneprest til Vegø, fra 1837 sogneprest til Hobøl og fra 1848 prost i Øvre Borgesyssel prosti. I 1845 var han Smaalenenes representant på Stortinget, og var da medlem av Justiskomiteén.

IV. 1. Elise Noline Cathrine Maschmann f. på Vegø ^{4/10} 1831, d. på Kjørbo i Bærum ^{3/11} 1914.

Gift i Hobøl ^{4/6} 1850 med cand. jur. Herman Hoë *Brodtkorb*, f. på Tjøtta ^{29/11} 1821, d. på Kjørbo i Bærum ^{28/12} 1880, sønn av Nils Gerbrand Winther Brodtkorb og hustru Maren Johanne Hoë. 2 barn.

IV. 2. *Bernt Anton* Maschmann f. på Vegø ^{13/11} 1835, d. i Kristiania ^{16/2} 1901.

Apoteker, eide Elefantapoteket i Kristiania. Ugift.

IV. 3. *Julie* Pauline Louise Maschmann f. i Hobøl ^{30/5} 1841, d. i Kristiania ^{15/6} 1923.

Gift i Hobøl ^{15/9} 1866 med kgl. fullmektig Thorvald Olaf *Boeck*, f. i Aker ^{15 8} 1835, d. i Kristiania ^{21/4} 1901, sønn av professor Christian Peder Bianco Boeck og hustru Elisabeth Collett. 2 barn.

IV. 4. Jensine Noline Maschmann f. i Hobøl ^{27/10} 1843, d. i 1870. Ugift.

IV. 5. Hans Henrik Maschmann f. i Hobøl ^{13/4} 1846, d. i Aker ^{23/2} 1925.

Han var cand. jur., kgl. fullmektig i Finansdepartementet og godseier.

Gift i Moss ^{28/4} 1893 med Sigrid *Høst*, f. i Florø ^{23/10} 1867, datter av amtslege Ude Jacob Høst og hustru Nilsine Lorentze Schulerud.

Sogneprest Julius Aars og hustru Sophie f. Stabel.

III. 3. Nils Fredrik *Julius* Aars, f. i Enebakk ^{9/3} 1807, d. på Østre Toten ^{11/7} 1865.

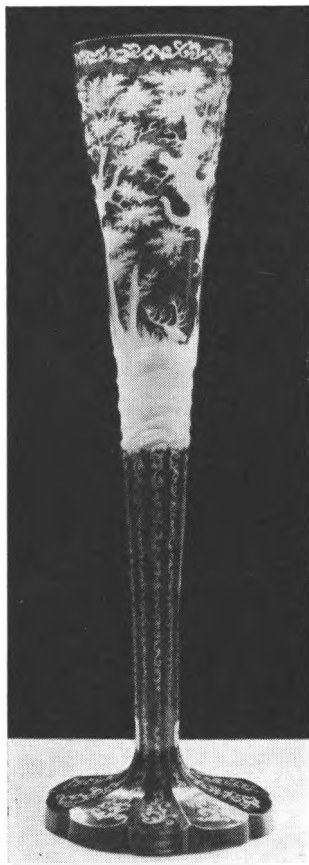
Student i 1827, cand. theol. i 1832. Samme år ble han personellkapellan i Lier hos sin far, 1834 residerende kapellan i Lier, 1845 sogneprest til Alta—Talvik og i 1847 prost i Vest-Finnmarkens prosti. I 1851 ble han sogneprest til Lom og i 1862 sogneprest til Østre Toten, hvor han døde i 1865.

Gift på Østre Toten ^{29/7} 1832 med *Sophie* Elisabeth *Stabel*, f. i Sør-Aurdal ^{21/4} 1813, d. i Fredrikstad ^{27/1} 1886, datter av Eidsvollsmannen, prost Hans Jacob Stabel og hustru Sophie Christine Schnitler Piro.

Om Julius Aars og hustru skriver datterdatteren, Sofie Aubert Lindbæk:

Nils Fredrik *Julius* Aars er født i Enebakk 9. mars 1807, og da hans far hoffpredikant Jens Aars ble forflyttet først til Rødøy, senere til Hadsel prestegjeld i Nordland, fikk gutten tidlig skiftende inntrykk av land og folk. Da de kom tilbake fra Nordland til Lier var Julius Aars 15 år og ble satt i Drammens latinskoole. Om de fag han utmerket seg i, har vi ingen vitnesbyrd, et lett og lyst hode hadde han, så meget er sikkert. Men i regning fikk han det skussmål at „ingen regner så fort og gæli som Aars“.

I Lier fikk prestefamilien venner på de store gårdene Tranby, Enger og Gurandrud. Den venn som kom til å bety mest for Julius Aars var Ansten Ellefsen Sauver. De var jevnaldrende, delte jaktens gleder og nøt alskens

Gave til Julius Aars fra menigheten i Alta—Talvik. Høyde 58 cm. i rødt böhmsk glass. Eies i dag av distrikts-sjef Jens Aars.

friluftsliv. Anstens mor hjalp alltid prestefolket når det knep. Hver gang skarer av ubudne gjester strømmet til prestegården, ville vertskapet stått rent fast hvis ikke mor Sauver hadde visst råd for uråd. Ansten hadde arvet morens praktiske skjønn og dyktighet, som skulle bli slike viktige faktorer i Julius Aars's hjem.

Julius vaklet mellom studiet av jus og teologi. Det fløt godt juridisk blod i slekten — men han ble prest. Han kom like fra eksamensbordet, hvor han hentet seg en haud, inn i et personellkapellani hos sin far, som imidlertid døde allerede to år etter (1834).

„Lige saa glædeligt som det var mig at lette min Fader de mange Embedsbyrder — hvis Opfyldelse tiltagende Svaghed gjorde ham mere og mere vanskelig — lige saa tungt var det mig at det kun i kort Tid skulde lykkes mig at yde ham denne Bistand“, skriver Julius Aars i en ansøknings til Kongen om å få „det nyligt gjenoprettede residerende Capellanie i Lier“. Det gjaldt for almuen i Lier å få gjenoprettet det residerende kapellani, som i flere årtier hadde vært nedlagt, enda „Lier Præstegjæld med 3 Kirker, hvoraf 2 store Annekser, er altfor vidtløftigt av Circumference til at kunde bestyres af én Sognepræst“. Dernest gjaldt det å få det besatt med Julius Aars. Dette dobbeltønske ble

Gave fra Mr. Thomas (direktør for Kaafjord Kobberværk ved Alta) til prosten Julius Aars. Høyde 40 cm. Tilhører nå banksjef Jannik Lindbæk.

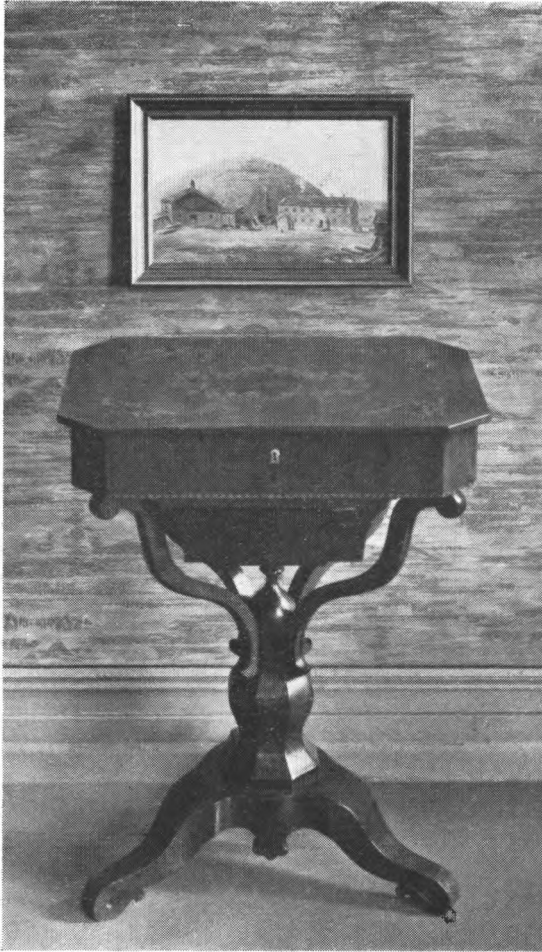

Alta prestegård.

oppfylt, Aars og hans hustru *Sophie, f. Stabel*, som bare 19 år gammel var blitt gift med den nybakte personellkapellan, flyttet i 1836 til kapellangården Kirkerud i Sylling. Ansten ble samtidig omgangsskolelærer i bygda og fikk rikelig anledning til å gå sin elskede prestefamilie til hånd. Da presten Aars tiltrådte sitt nye prestekall i Alta—Talvik kirkesogn, fulgte Ansten med, til stor lettelse for prestefolket.

Lom prestegård.

Sybord i Lom prestegård.
Eies i dag av frk. Sofie Johanssen.

Ansten fulgte i 1852 sin prestefamilie til Lom, hvor den store gård fikk bruk for hans dyktighet. Det var ikke uten spenning prosten Aars gikk til sitt nye kall, i en avsides fjelldal, til et folk han ikke kjente. Avstengt fra forbindelse med andre bygdelag, når Vågåvannet ikke var åpent eller sikkert islagt, var Lom isolert, og „Løem“ hadde i visse måter stagnert. Vågå var en annerledes fremmelig bygd, fikk den ukentlige post dager tidligere, hadde „kongsgårder“ som Håkenstad å by på. Der bodde foged og sorenskriver — det var storbygd!

Naturen skremte den nye prestefamilien da de en marsdag holdt inntog på den ærverdige prestegård. Men da sommeren kom, fikk de øynene opp for

Når presten Aars over jul reiste til Kåfjord anneks for å lese med konfirmantene, fulgte Ansten med som „oppvartende kavallér“, børstet og pusset klær og sko, pakket inn og ut for sin elskede herre. Men når det gjaldt å kjøre ren over Finnmarksvidda, måtte prosten sjøl ta tømmene, til lappenes gapende forbauselse — så meget mer som dette kunststykke aldeles mislyktes for bispens høye person. Hverken bisp eller prost maktet å holde gudstjeneste på lappisk; men Aars lærte å forstå samenes lynne, kom deres skikk og levevis nærmere inn på livet på en farlig vintertur til Karasjok og Kautokeino.

Under stortingsperiodene — Aars var på tinget i 1848 og 1851 — fulgte en bølge av selskapelighet med Finnmarksprestens komme til hovedstaden. „Aarseria“ ble de glade periodene kalt, da han var den strålende muntrasjon og midtpunkt. Til hans nærmeste venner hørte Thorvald Meyer og Thomas Heftye.

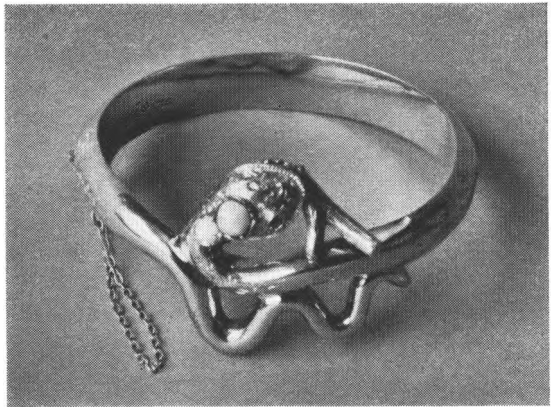
Loms skjønnhet, og prosten „forsømte ingen Leilighed til viden om Land at stadfæste dens ry. Med sit livlige, bevægelige sind satte han sig hurtig ind i de nye forhold — sluttede sig af ganske hjærte til sin nye menighed og viede den sin beste manddomskraft fra sit 45de til sit 56de aar.“

Til prestegården hørte en flokk øvde husmenn, våronna stod for døren, den svære jordvei skulle pløyes og såes. Men bygda klarte vanskelighetene, fylte stabburet og satte gården i stand, folk og hester ble stilt til rådighet. Det lyktes Aars å vinne, eller snarere

overvinne høvdingen for arbeidsstokken, Lars. Han var vant til å styre som selvhersker, og Aars la med glede tøylene i hans hånd; men det varte og det rakk innen Lars ville gi noe bindende tilsagn om å fortsette i tjenesten, handelskarens og renskytterens frie liv lekte i hans hu. Sent om lenge kom det: „Du Prosst, du Prosst, du er inkje go å skiljast ved.“ Disse ordene gav ekko over bygda, hvor folket „flokkes om sin præst, lyttede til hans ord, som aandede af varme og forstaaelse i sorg og glæde. En mand af aand fyldte den gamle stavkirke og lesket tørstige sjæle“. Det hendte nok også at presten støtte på storbøndenes slektsstolthet. Ved et av de første lag han var buden til, sa verten: „Vi er nok tå adel alle her så nær som prossten“.

Det ypperste besøk fikk prestegården da visekongen, kronprins Carl XV drog gjennom dalen. Han var ventet fra tidlig morgen — men rakk med sitt følge ikke frem før utpå kvelden; neste formiddag gikk turen videre. I de korte timene utfoldet han all sin charme, stod opp 6 om morgenen for å ta en skisse av dalen, „og hvor man senere mødtes, modtog man nye beviser paa at tidens slidende og udslettende magt ikke beherskede ham. Opholdet paa den gamle prestegaard bevarede i trofast minde“.

Aller mest velkomne i prestegården var dog åndens stormenn. Under et Vågåopphold gjorde Vinje flere besøk på Lom. Riktig trygge kjente prestefolket seg ikke i hans selskap. De ventet seg naturligvis meget av Henrik Ibsens komme. Nå, selv prosten gikk tilsynelatende forgieves i ilden mot denne taushets mur. Det skulle dog vise seg at hvert ord han hadde sagt, stod prentet i Ibsens hukommelse. Med planene til Brand i hodet fanget han inn — etter prostens fortelling —

Gullarmbånd med perler og rubiner. Gave til prostinne Sophie Aars fra Carl XV etter hans besøk i Lom prestegård. Eies i dag av frk. Sofie Johanssen.

bildet av den døende Mari Graffer, som lå med pengesedlene under hodeputen. Vandringen over Sognefjell, møtet med Fanaråken bunnfeller seg til innledningen og iskirken i det mektige drama.

I 1862 ble Østre Totens prestekall ledig. Julius Aars søkte og fikk det store kall, men nådde knapt å sette seg inn i de nye forhold, da han døde etter bare tre års virksomhet på Toten 11. juli 1865.

IV. 1. Jens Aars f. i Lier ^{5/12} 1833, d. i Lom ^{17/4} 1853.

Studerte teologi og var av sine samtidige ansett som en meget lovende student.

Ved hjelpearbeidet under brannen i Kristiania i 1852 pådrog han seg lunge-sykdom og døde vel 19 år gammel.

IV. 2. Hans *Jacob* Aars f. i Lier ^{6/5} 1835, d. ^{20/7} 1851.

Gikk til sjøs og døde ved et ulykkestilfelle bare 16 år gammel.

IV. 3. *Elise Sofie* Aars f. i Lier ^{8/2} 1837, d. i V. Aker ^{30/11} 1909. Forfatterinne.

Gift på Østre Toten ^{24/11} 1864 med lektor i lovkyndighet, senere professor, dr. juris L. M. B. *Aubert*, f. i Kristiania ^{22/11} 1838, d. s. s. ^{5/2} 1896, sønn av professor, dr. Ludvig Cæsar Martin Aubert og hustru Ida Dorothea Mariboe.

Student 1855, cand. jur. 1860, edsvoren fullmektig hos sorenskriveren i Nord-Gudbrandsdal, 1863 stipendiat i lovkyndighet, 1864 lektor, 1866 professor ved vårt universitet. 1884 i to måneder medlem av aprilministeriet. Forfatter av en rekke juridiske verker på obligasjonsrettens, sivilrettens og statsrettens område.

Om forfatterinnen *Elise Aubert* skriver datteren, *Sofie Aubert Lindbæk*: *Elise Sofie Aubert, født Aars*, er født 8. februar 1837 på kapellangården Kirkerud i Sylling anneks, hvor faren *Nils Fredrik Julius Aars* var residerende kapellan.

Elise var den tredje eldste i en hurtig voksende søskenflokk og var naturligvis med på de flytninger som prestefolket måtte foreta fra syd til nord — og tilbake igjen. Hennes mottakelige sinn lå åpent for alle vekslende inntrykk, og hun samlet barndommens opplevelser i en sjelden sterk og trofast hukommelse.

Hun var bare 8 år gammel da faren ble utnevnt til sogneprest i Alta—Talvik, prestefolket skulle fra den „frodige Lierdal forflyttes til det golde nord“, som *Elise Aubert* selv sier i sin bok „Fra de gamle Præstegaarde“.

Talvik, hvor prestegården lå, var en liten utpost. Hovedstedet var Alta, der bodde fogdens, og det var rent et storbyliv barna fikk del i når de kom på besøk til den elskelige fogedfrue. I Kåfjord lå kobberverket med sitt imponerende bygningskompleks, „Gaarden“ kallet. Her residerte etter tur to engelske direktører, de brakte presten en velkommen avveksling fra „Talviks åndsforlatte ensomhet“. „De syv Finmarksaar gik som en drøm.“

Julius Aars var utnevnt til sogneprest i Lom, og om livet på den gudbrandsdalske prestegård konsentrerer *Elise* de rikeste kapitler i sine memoarer. Barneflokken var økt til tolv, et veldig gårdsbruk skulle overtas, et tilsvarende folkehold styres og sørges for.

Elise Aubert, f. Aars.

Om Elise Aars har vært aktiv deltager i de mangfoldige sysler som la beslag på hennes mors strålende arbeidskraft, er vel uvisst. Men et ypperlig vitne har hun vært, hun fremtryller for vårt blick all den travelhet som hersker ute og inne på prestegården. Hun kan ikke noksom prise morens andel i husstellet, som hun snart overkom å styre med dyktighet og aldri sviktende humør. Om det var julebaksten det gjaldt, sjauet med ølbrygget, tilsynet med vevene når de ble satt opp om våren og ble holdt i gang i måneder, med håndverkerne som ble installert „hver ved sin læst“, fru Aars drog omsorg for alt og alle. Forholdene på embedsgårdene, som vi kjenner dem fra Jonas Lie's „Familien

på Gilje“, var vel noenlunde de samme Østlandet over. Men dimensjonene på Loms prestegård, alt hva det svære gårdsbruk kastet av, og den store familien forbrukte, og den dominerende personlighet, prosten sjøl, Julius Aars, ruvet etter en større målestokk. Men fru Aars var ingen Ma, resignasjon preget henne minst av alt. Om hun enn hadde en overveldende mengde å sy, „de fine manchetskjorter maatte lages med haandsøm“, symaskinen var bare en fremtidsdrøm — og *alt* hvilte på henne, alltid klarte hennes lyse humør påkjenningen.

Sønnene måtte og skulle ut og lære. Men døtrene? Hadde de ikke et glimrende verksted å øve seg på, prestegårdens mangehånde praktiske felt? Den eldste piken, Elise, *hadde* riktignok fått skolegang det siste året faren var på stortinget, i frøken *Lotz's* tyske skole.

Kristiania gjorde Elise Aars nærmere bekjentskap med sommeren 1856, da visekongen — Carl XV som kronprins — satte sitt glade stempel på selskapslivet. Hun vant nye venner, det beste tilholdssted i hovedstaden fikk hun etter hvert hos Thorvald Meyer's, hvor hun var på lange besøk. Fru Thea Meyer ble hennes moderlige venninne, det bøtte på savnet av hennes egen mor hjemme på Lom.

Når pausene mellom festene gir henne tid til å reflektere, underkaster hun „den verden som morer sig“ en prøvende granskning. Det hele arter seg som et „Vanity Fair“, hvor „forfængeligheden parrer sig med kokerteriet, tomheden med glansen — en sørgelig parodi paa livet“.

Etter et opphold i Kristiania sommeren 1860 ligger en lang Lomvinter foran Elise, hun kan ikke skjule for dagboken at „vinteren blir lang og trist, hvordan man end snur og vender sig“ Trøsten finner hun i å *skrive*. „Skrive alt hvad der bevæger min tanke, bearbeide alt det stof som ligger i min sjæl, give mine egne oplevelser, fremstille personligheder jeg selv har kjendt — kort sagt, skrive, skrive Men ikke offentlig, en dame paa 23 aar taaler endnu ikke at nævnes offentlig, hun kan ikke bære den offentlige kritik og ei den private.“

Da Elise Aubert 15 år etter denne bekjennelse debuterer som forfatterinne, har hun under pseudonymet E—e eller „Tante Dorthe“ optrådt i dagspressen. De korte, gjerne satiriske artikler gjaldt forskjellige av dagens spørsmål. En sammenhengende serie er samlet i „Fra Hovedstaden“.

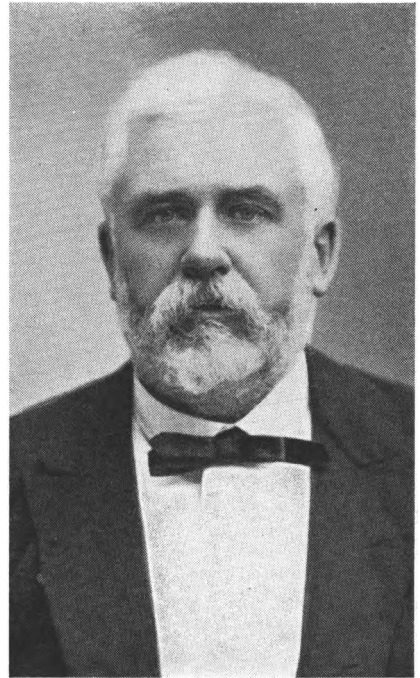
„Hjemmefra“ (1877) er hennes første bok, og inneholder skildringer som vi delvis finner igjen i „De gamle Præstegaarde“. Hun bevarer også i sine neste bøker merket E—e. Men „Daghy“, den av hennes romaner som hun hadde mest glede av, utkom under fullt navn, *Elise Aubert*.

Hun var i 1864 blitt gift med professor juris L. M. B. Aubert, og hennes liv blir uavbrutt knyttet til Kristiania. Hun lærte nå å kjenne den byen hvor hun alltid trivdes så godt, fra den akademiske verdens synsvinkel, såre forskjellig

fra de mondene kretser hun presenterte for oss i „Krinolinetiden“. Hun fant seg helt til rette i sitt nye miljø, ble en dyktig husmor, en barneflokk på 5 fylte snart hjemmet, hvor hun lyste med sitt strålende humør — et gjenskinn av morens blide smil på „De gamle Præstegaarde“.

Med sin mann professor Ludvig Aubert levde hun i et fullkommen harmonisk og lykkelig ekteskap. Så bunnforskjellige som ektefellene var, utfylte de og beundret de hinannen. Aldri har noen hørt et uvennlig ord veksles mellom dem, kjærlighet og mildhet rådet alltid.

Elise Aubert ble ikke spart for sorger, hun mistet sin mann da han ennå var i sin beste alder (59 år) og opplevde den smerte at den sprudlende *Bille*, hennes elskede sønn, døde som ung. Dette slag knekket henne. Men hun lukket sorgen inne i seg selv og gledet til siste stund sine omgivelser med sin lyse ånd, sin elskelige tapperhet.

O.r.sakfører Emil Aars.

- V. 1. Thekla Aubert f. i Kristiania ²⁴/₂ 1866, d. s. s. ²/₃ 1938.
Lærerinne ved den høyere skole i Kristiania. Ugift.
- V. 2. Julius Aars Aubert f. i Kristiania ¹⁰/₉ 1867, d. i Kristiansand S. ⁹/₈ 1921.
Cand. jur. Ugift.
- V. 3. Vilhelm Maribo Aubert (*Bille*) f. i Kristiania ²⁹/₁₂ 1868, d. i Kongo ²⁰/₆ 1908.
Student 1887, cand. jur. 1892, edsvoren fullmektig i Vinger og Odalen 1892—94, advokat 1898. I disse år utfoldet han en livlig manuduktørvirksomhet. I 1904 overdommer i belgisk Kongo, som dengang var Kong Leopolds domene. Døde av klimatsykdom i Stanleyville 1908.
Gift på Kongsvinger ²³/₆ 1895 med Hedvig *Blix*, f. på Kongsvinger ²⁹/₄ 1872, datter av sorenskriver Albert Knagenhjelm Blix og hustru Caroline Nicoline Augusta Holmsen. 2 barn.
- V. 4. Ludvig Aubert f. i Kristiania ¹²/₆ 1872, d. i Callao, Peru, ¹⁸/₅ 1930.
Styrmann i den norske handelsmarine, navigasjons-skolebestyrer i Trondhjem, styrmann i den peruvianske handelsflåte. Ugift.
- V. 5. Sofie Aubert f. i Kristiania ¹⁹/₅ 1875.
Statens filmsensor, lærerinne ved den høyere skole. Forfatterinne. Av hennes arbeider nevnes bl. a.: Fanny Ramm, Den Yngste Student, memoarverkene

Murmester Herman Aars.

Landflyktige, og Hjemmet på Festnigen, senere samlet i Hjemmet på Akerhus. Fra Det Norske Selskabs Kreds, Moer Korens Dagbøker I og II. Minner fra Moss og Jeløy samt Korrespondanse mellom Carl Johan og statholder Carl Mørner efter den franske original.

Gift i Kristiania 1/7 1902 med dansk historiker, dr. phil., stiftsskriver ved Roskilde Domkirke, Johannes Peter *Lindbæk*, f. i Ribe 6/12 1872, d. i Roskilde 25/7 1919, sønn av adjunkt, res. kap. Jacob B. Lindbæk og hustru Augusta Caroline Nielsen. 2 barn. IV. 4. Julius *Emil Aars* f. i Lier 12/11 1838, d. i Rissa 18/10 1901.

Student 1856, cand. jur. 1863, edsvoren fullmektig hos sorenskriveren på Toten inntil han i 1866 reiste tilbake til Kristiania. I 1869 ble han overrettssakfører og bodde i Bjugn inntil han sommeren 1872 nedsatte seg som overrettssakfører i Trondhjem. Ble referent for Fosen, senere kst. borgermester i Trondhjem, hvorfra han gikk over til en referentpost ved lagmanns- og meddomsretten samme sted. En tid var han konstituert sorenskriver på Ørlandet. I de siste år var han meget syk og flyttet våren 1901 til Rissa, hvor han døde et halvt år senere.

Emil Aars var en utpreget sportsmann, så sent som et par dager før han døde var han på jakt, og det antas at det var overanstrengelse under jakten som fremskyndet hans død. Ved sin raskhet og sitt uforferdede mot hadde han ved forskjellige anledninger reddet 3 mennesker fra å drukne — for dette ble han i 1867 tildelt sølvmedaljen for borgerdåd.

V. 1. Herman Aars f. i Trondhjem 12/4 1878. Murmester.

Moren, Marie Olsen, var født i Stod pr. Steinkjær 29/7 1841 og døde i Trondhjem 20/1 1932. Hun kom som husholderske til Emil Aars mens han var konstituert sorenskriver på Ørlandet, var en utmerket mor for Herman og bodde i hans hjem de siste 25 år av sitt liv, meget avholdt av alle.

Etter skolen gikk Herman Aars i murerlære og tok sitt svennebrev 1901, arbeidet som murer i flere byer både i Norge og Sverige, bl. a. to år i Stockholm. 1908 borgerskap som murmester i Trondhjem, hvor han driver en meget stor forretning og har oppført en rekke betydelige bygninger både for

Murmester Sverre Aars.

Presten William Aars.

kommunen og private, bl. a. Bispehaugen og Orkanger skoler, Filmteateret, Trondheims losseanlegg, Kjølslagrets bygninger på Brattøra, menighetslokaler og boligbygg.

Aars er en meget benyttet takstmann for offentlige innretninger, har innehatt en rekke tillitshverv og deltatt meget i det offentlige liv i Trondheim.

Gift i Trondhjem ^{15/10} 1899 med Laura Margrethe *Stuberg*, f. i Trondhjem ^{16/5} 1879, datter av murer Lars Stuberg og hustru Johanne Edmann.

VI. 1. Olaf Aars f. i Trondhjem ^{17/12} 1899, d. i Berlin ^{4/4} 1922.

VII. 1. Knut Aars f. i Trondhjem ^{31/7} 1922.

Murer, arbeider i sin bestefars forretning.

VI. 2. Wilhelm Aars f. i Trondhjem ^{25/3} 1902, d. s. s. ^{4/2} 1903.

VI. 3. Maja Aars f. i Trondhjem ^{17/2} 1904.

Gift i Trondhjem ^{19/4} 1930 med ingeniør Reidar Cold *Langballe*, f. i Ås ^{19/4} 1903, sønn av professor Michael Marius Langballe og hustru Johanne Margaretha Fredrikke Undall Galtung.

VII. 1. Else-Margaretha Langballe f. i Oslo ^{16/9} 1931.

VII. 2. Reidar Michael Langballe f. i Oslo ^{27/11} 1932.

VI. 4. William Aars f. i Trondhjem ^{13/5} 1908.

Cand. theol. 1934, hjelpeprest i Domkirken i Trondheim, vikar for sognepresten i Skogn pr. Levanger.

Gift på Løkken ^{12/5} 1940 med Ruth *Saltnes*, f. på Løkken ^{27/11} 1911, datter av materialforvalter Oscar Saltnes og hustru Mathilde Monsen. Ingen barn.

VI. 5. Sverre Aars f. i Trondhjem ^{22/12} 1911.

Gikk etter middelskoleeksamen inn i murerfaget, tok svenneprøven i 1935 og mesterprøven i 1937. Startet våren 1941 egen forretning, men gikk fra januar 1943 inn som medinnehaber og disponent i sin fars forretning.

Gift i Trondheim ^{7/8} 1937 med Annie *Aarsand* f. i Bindalen ^{11/2} 1913, datter av sekretær Petter Angell Aarsand og hustru Gudrun Sofie Heide. Ingen barn.

IV. 5. Nils *Philip* Jonathan Aars, f. i Lier ^{3/3} 1840, d. i Oslo ^{11/1} 1926. Forstmester.

Gift i Larvik ^{12/6} 1878 med Grethe Agna Kjelsen, f. i Soon ^{26/8} 1851, d. i Larvik ^{11/9} 1905, datter av losoldermann Hans Karl Kjelsen og hustru Grethe Agna Schøller.

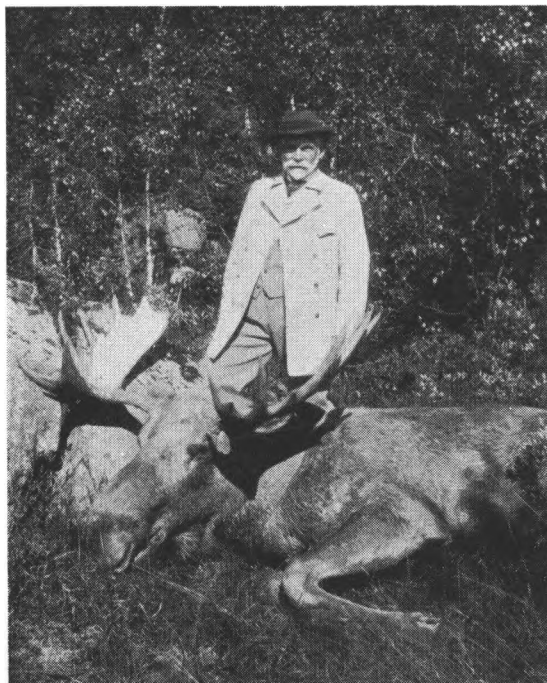
Om forstmester Philip Aars skriver dr. L. Andersen Aars:

Tiden mellom 1832 og 1859 var i sannhet noen velsignelsesrike år for Sophie Stabel, for i disse 27 årene fikk hun med sin prestemann, Julius Aars, 16 — seksten — levende barn. Blant disse var Philip, født i Lier i 1840, og Sophus, født i 1841 og som den yngste av dem alle, Jens født i Lom i 1858.

Bestemmende for så meget av det vi senere virkelig blir til i livet, er de lærdommer vi får av mor i de første barndoms- og ungdomsårene, for det er „mora det kommer an på“.

Fra Alta i Finnmark, hvor prestens hadde bodd i 7 år, kom Philip som 12 års gammel gutt med sine foreldre til Lom prestegård, og må også av sin far presten ha fått den rette oppdragelse, for bare 15 år gammel fikk han i 1855 lov til å følge med Torgeir Sulheim på Galdhøpiggen — en tur som dengang nærmest ble ansett som et livsfarlig vågestykke. Brødrene gikk på Lillehammer skole, men var alltid hjemme i feriene, og sommeren 1858, da forstmester Barth var blant prestegårdens gjester, fikk han satt igjennom at Philip samme år fikk reise til Tharandt i Tyskland for å utdanne seg til forstmann. Herfra kom han hjem i 1860, og ble året etter forstassistent ved Kongsberg Sølvverk, i 1864 forstmann i Lesja og fra mai 1866 forstmann på Vestlandet. Som forstmester hos øverste kammerjunker F. W. Treschow i Larvik ble han ansatt i 1874, og ble i denne stilling til han gikk av i 1910. Han flyttet deretter til Kristiania hvor han døde i sitt hjem Torsbakken ved Skøyen. Om hans virke som forstmester hos Treschow heter det i boken om „Fritzøe i Slekten Treschows eie“ (R. Omang, Oslo 1935, Aschehougs forlag): „I forstmester Aars fikk landets største private skogeiendom en leder som handlet i sin chefs interesse med klok forutseenhet og klar forståelse av våre skogers fremtidsverdi“ — og om mannen som han var, sier hans søstersønn og venn, regjeringsadvokat Kristen Johansen: „Det otium cum dignitate som han nød etter å være flyttet til Oslo, hvilte stundom nokså tungt på ham. De ytre begivenheter i hans liv er — som de er for de fleste av oss — raskt fortalt. Men de er ikke selve livet. På en måte sier de kanskje mer om forstmester Aars enn om de fleste. Hans liv og skogen hører uatskillelig sammen. Han var for det første en over det vanlige dyktig

skogsmann, både fagmessig og forretningsmessig. Dernest elsket han skogen og det som vokser og lever i den. Og endelig var det en innerlig samklang mellom hans sjel og skogens liv. Skal vi si sant, hadde han ikke noe helt lett sinn, og samværet mellom ham og andre var ikke alltid knirkefritt. Men å være sammen med ham ute i Fritzøes vidstrakte skoger, var en opplevelse. Når hans stemme ljomet og skogfuten fløy så frakkeskjøtene stod ende ut, kunne intet menneske være i tvil om at en var sammen med en høvding. Og når aftenen kom etter en strevsom dag, var skogens ro over ham. Ikke slik at han satte seg ned og lot andre stelle. Nei, da stekte han og greide opp, var blid og morsom og velsignet likefrem og naturlig. Jeg

Forstmester Philip Aars.

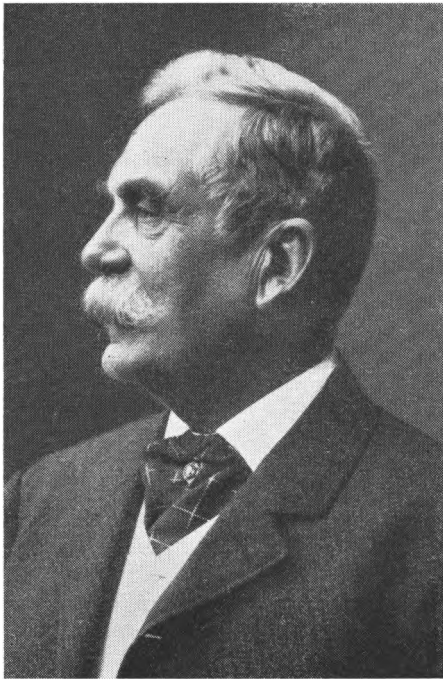
husker en dag humøret ikke hadde vært på toppen. Den skogfuten han satte mest pris på hadde skutt ulovlig elg — hvilket i seg selv var en dødssynd i dette revier — men til og med hadde den, som han skulle være fut over, fått rede på det grove tillitsbrudd, og benyttet seg av sin kunnskap. Futen måtte altså avskjediges, det var ikke råd for det. Men mangfoldige ganger på dagen hørte jeg ham si: Å, du Elgelars, å, du Elgelars. Og det var ikke med den stemmen som ljomet i skogen. Og om aftenen etterat avskjeden var gitt, sattes Elgelars til bords og forstmesteren både stekte og skjenket.“

Philip Aars var også en utmerket selskapsmann, men han var noe mer enn en dyktig og morsom mann. Han var i ordets beste betydning en *mann*.

V. 1. Sofie Aars f. i Larvik ^{22/6} 1879.

Gift i Larvik ^{10/12} 1906 med Lars Peter Gill, f. i Fredrikstad ^{10/3} 1858, d. i Sandar ^{8/8} 1921, sønn av cand. theol., skolebestyrer Hans Peter Blix Gill og hustru Mathea Christiane Petersen.

Student 1875, cand. theol. 1880, annenlærer ved Levanger komm. middelskole 1881, pers. kap. i Østre Aker 1882, kst. kateket i Farsund 1883, forrettende sogneprest i Lyngdal 1884, res. kap. i Førde 1885, sogneprest i Varteig 1890, res. kap. i Larvik

Kgl. fullmektig Sophus Aars.

1906 og sogneprest i Sandar fra 1917 til sin død i 1921.

VI. 1. Grethe Gill f. i Larvik 18/9 1907.

Gift i Oslo 2/2 1934 med disponent Einar Askvig, f. i Søndre Land 29/9 1898, sønn av gårdbruker Gudbrand Askvig og hustru Gunda Hornslien. 3 barn.

VI. 2. Nils-Filip Aars Gill, f. i Larvik 5/2 1913.

Student 1932, handelsskole 1933, ansatt hos Gjemre & Co. i Newcastle 1934-35, salgsjef hos Kolberg & Caspari 1938 og fra 1947 disponent i A/S Autoindustri.

Gift i Oslo 24/9 1937 med Elsa Lindseth f. i Oslo 25/1 1916, datter av tannlege Sverre Lindseth og hustru Ida Grener. 1 barn.

IV. 6. Sophus Christian Munch Aars, f. i Lier 1/10 1841, d. i Oslo 11/4 1931.

Kgl. fullmektig, forfatter.

Gift i Urskog (i prestegården) 19/5 1885 med Marie Fredrikke Schydtz, f. i Årdal 11/6 1864, d. i Kristiania 14/3 1886, datter

av prost Jørgen Julius Schydtz og hustru Jakoba Johanna Kooter — (se side 85).

Om Sophus Aars skriver dr. L. Andersen Aars:

Sophus, som i 1861 ble student fra Lillehammer skole, og i 1868 juridisk kandidat, var i flere år edsvoren fullmektig i Eiker, Sigdal og Modum, og ble i 1872 kopist, i 1879 kongelig fullmektig i Indredepartementet, hvor han blant annet syslet med registrering av varemerker, til han på sin 76 års fødselsdag 1. oktober 1917 tok sin avskjed.

Sin litterære virksomhet begynte han i 1879 med en artikkel i Aftenbladet: „Om Præmie for Udryddelse av Ræv“, gav senere i utallige bidrag til aviser og tidsskrifter skildringer fra by og bygd, og skrev også en rekke bøker som til dels kom i flere opplag. I sine siste år var han som fast medarbeider knyttet til Aftenposten. Som en rød tråd gjennom alt hva han har skrevet, går hans glede over hva han har sett og opplevd i og med naturen, og hans uendelige kjærlighet og forståelse for alt hva han ser av gode og opprinnelige følelser og instinkter hos både dyr og mennesker. Han var en pasjonert jeger, senere også fisker og han sier om disse sine lidenskaper i en av sine bøker (Fortællinger om Jagt og Fiske, Gyldendals forlag, Kristiania 1910): „Det turde høre til sjeldenheterne dette at en jæger, grånet i Dianas tjeneste, på sine gamle dager blir en ivrig fisker.

I den grad, at det virkelig har hendt, at jeg i ubevogtede øieblik har grepet mig i at længes bort fra — selveste departementet. Hadde enda fiskesport ligget til familien, men så var ikke tilfælde, det var jægerblodet, jeg hadde fått i arv.“

En levende skildring av sitt liv, sine livserfaringer og sitt vidunderlige lyse livssyn, gav han selv i sin tale på en fest som hans utallige venner holdt for ham på hans 80-årsdag den 1. oktober 1921. Å gjengi alt hva han der fortalte, er som referenten i Aftenposten for 2/10 1921 sier, helt umulig. I dyptgående refleksjoner iblandet satiriske og lyriske bemerkninger om nærsagt alle dagens aktuelle spørsmål kom han på en sånn måte inn på sine opplevelser i et både rikt og beveget liv, at tilhørerne snart satt overgitt av latter, snart var dypt grepne: „Jeg er en gammel gubbe“ — slik sluttet han, „men en lykkelig gubbe. Der ranker seg ennå linea opp om den gamle stubben. Hva som har reddet meg fra mismot er dette at jeg har kunnet se mer på det jeg har enn på det jeg ikke har — mer på det som var mitt enn på det som var andres. Denne evne har vært gudenes gave til meg. Jeg er 80 år og blir 100 — men jeg ville gjerne bli 1000 — så vidunderlig synes jeg livet er. Og rik har jeg vært — rikere enn de fleste — på så meget godt vennskap at jeg allerminst i kveld, hvor et sånt vell av lyse og gode varme tanker strømmer imot meg, på noen måte føler meg ribbet. Aldri er jeg heller ensom. Jeg behøver det ikke. Jeg er aldri sammen med så mange som når jeg har bøker å lese. Lær det.“

Og på sin 89-års fødselsdag svarer han fra Bærø i Hobøl på en telegrafisk hilsen fra Kristiania Jægerklub, hvis æresmedlem han var: „Takker for telegrammet. Hadde en strålende dag og skjøt haren.“

Med sine svære buskete bryn over et par øyne som alltid syntes å stråle av underfundig moro, sine markerte ansiktstrekk, sin sølvknappede stakk og sin grå sylindrhatt var Sophus Aars like til sin død en skikkelse som nær sagt alle i Oslo kjente. Og han mente kanskje selv at Oslo burde vite hvem han var, for fortellingene om hans suverene oppførsel når han avla sine visitter hos sin bokhandler, i butikker, banker eller kontorer, er likså mange som utrolige. Og overalt trakk han seg etter en sånn visitt tilbake som seierherren, der som oftest både hadde oppnådd hva han ville, og i hvert fall alltid ved sitt besøk hadde spredt så meget solskinn omkring seg at alle i sitt stille sinn måtte ønske fredsforstyrrenen velkommen igjen.

Barnekjær var han som få, og ingen har vel heller slik som han forstått det gamle ord om at tar du barnet ved hånden, tar du moren ved hjertet. Møtte han småbarn på sin vei, måtte han slå av en liten prat med dem. Og ingen forstod bedre enn barna at denne barskt utseende gamle mannen som nok kunne si: bu og bø, nå tar jeg deg — allikevel var deres beste venn. Særlig stas var det når han var så heldig å treffe en slik liten rolling alene på gaten, for da hadde de to meget å si hverandre, det var et dagligdags syn å se Sophus Aars spaserende hånd i hånd med en liten venn. Sophus Aars døde i Oslo

Fru Nina Johanssen f. Aars.

etter et benbrudd han hadde pådratt seg hjemme ved å falle ned fra en gardintrapp han hadde stilt opp på et bord, og det går frasagn om hvor bittert han syntes det var at hans venn dr. Huitfeldt var bortreist fra byen den eneste gangen han virkelig trengte ham.

IV. 7. Nicoline Jacobine Fredrikke (*Nina*) Aars f. i Lier ^{19/7} 1843, d. i Oslo ^{10/3} 1932.

Gift på Østre Toten ^{30/5} 1868 med Jan Christian *Johanssen*, f. i Trondhjem ^{16/6} 1841, d. i Kristiania ^{11/8} 1911, sønn av skolebestyrer og klokker Christen Johanssen og hustru Karen J. Reistad, student 1857, cand. philol. 1864, universitetsstipendiat i latin 1867—75, adjunkt ved Katedralskolen 1875, bestyrer av Fredrikstad kommunale høiere skole 1876, ekspedisjonssjef for skolevesenet 1894, rektor i Skien fra 1900 til han tok avskjed i 1909. I årene 1880—82

stortingsmann fra Fredrikstad. 1894 medlem av Videnskabernes Selskab i Trondhjem.

I 1900 R. St. O. O.

Rektor Johanssen utgav flere vitenskapelige og pedagogiske bøker.

Frøken Sofie Johanssen skriver om sine foreldre:

Som ganske ung pike reiste Nina Aars i 1860 alene fra Loms prestegård til England, på ^{1/2} års besøk til en engelsk familie som om sommeren hadde gjestet prestegården.

Etter datidens forhold var dette en helt eventyrlig begivenhet, og Englandsreisen med oppholdet hos den elskverdige familie Blews i Birmingham, med besøk hos deres slektninger i London og hos turister fra Lom i prestegårder og andre hjem rundt om i landet hadde stor betydning for Nina Aars's utvikling. Hennes brev hjem til slekt og venner, med livfulle skildringer av den meget primitive sjøreise Kristiania—Newcastle og av forholdene i de høyst forskjellige engelske kretser hun kom inn i, vitner om en evne til iakttagelse og refleksjon som virker helt forbløffende hos en ung pike med forutsetninger utelukkende fra prestegårdslivet i den norske fjellbygden. Gjennom hele livet bevarte hun sin beundring for England, for det beste i engelsk livssyn og livsskikk, sin interesse for engelsk språk og litteratur og sin hengivenhet for de engelske venner fra ungdommen. At også den vakre unge pike fra Norges fjell hadde gjort lykke i England, fikk de av hennes barn og barnebarn sterkt inntrykk av, som i sin tid ble mottatt med engelsk gjestfrihet av tilsvarende nye generasjoner av Nina Aars's venner i London.

Forståelse og interesse for engelsk språk og dikting passet også naturlig inn i det kulturpregede hjem hun skapte sammen med sin mann, den fremragende filolog Jan Johanssen. For ham var klassiske språk og kulturverdener hovedfag og grunnleggende interesser i studier og virksomhet. Men han hadde åpent blikk for de levende språks betydning i folkedannelsen og for det praktiske liv, ikke minst i et lite land. Han tok derfor både som skolemann, medlem av undervisningsrådet, stortingsmann og ekspedisjonssjef for skolevesenet virksom del i arbeidet for fremskritt i skoleordningen, etter utviklingens og det praktiske livs krav. Da latin og gresk måtte vike for engelsk og tysk, real- og ferdighetsfag, tok han også personlig opp både undervisning og utgivelse av lærebøker i tysk, som en fortsettelse av de tidligere latinske.

Han hadde også som ung nærmere studert begge disse språk ved en stipendiereise som han og hans hustru hadde rike minner fra, både fra vitenskapelige kretser i Bonn og fra oppholdet i Italia, hvor også samværet med Bjørnsons i Roma spilte en stor rolle.

V. 1. Kristen Johanssen f. i Kristiania ^{19/7} 1869.

Student 1887, cand. jur. 1892, med vitenskapelig stipendium i Tyskland, Frankrike og England 1894—96, kst. assessor i Kristiania Byrett 1897—99, h.r.advokat 1899 og regjeringsadvokat 1924—39. Eksaminator og sensor ved juridisk embedseksamen 1898—1912, har bl. a. skrevet: „Gjennemgaaende konossementer“ i Tidsskrift for Retsvidenskap 1895, sammen med Lehr, Eschelssen og Munch-Petersen: „Eléments de droit civil Scandinave“, Paris 1901, og „Gullklausulen“, 1937. Medlem og formann i styret i en rekke selskaper.

K. St. O. O., Off. F. Æ. L., K.¹ Finnl. Hv. R.

Gift første gang: i Hamburg ^{6/4} 1898 med Martha (*Telli*) *Goldschmidt*, f. i Lissabon ^{16/4} 1878, d. i Oslo ^{10/8} 1939, datter av kjøpmann Mauricio Goldschmidt og hustru Marie Louise Katzenstein. 4 barn.

Gift annen gang: i Trondheim ^{16/9} 1941 med Kathleen (*Kate*) Larsen *Volckmar*, f. i Trondhjem ^{28/11} 1904, datter av grosserer Hans Jørgen Larsen og hustru Karen Dahl. Kate Johanssen var første gang gift med major Hans Patrick Volckmar, Trondheim. Ekteskapet oppløst.

V. 2. Sofie Johanssen f. i Fredrikstad ^{29/7} 1877.

Delvis lærerinneeksamen, studert språk i England og Frankrike, undervist i skoler og privat, ansatt i Livsforsikringsselskapet Norske Liv i 1911, gikk av som sekretær i 1942. Ugift.

V. 3. Julius Aars Johanssen f. i Fredrikstad ^{6/1} 1879, d. i Kristiania ^{9/9} 1919.

Student 1896, cand. jur. 1901, begynte som journalist og ble redaksjonssekretær i Hamar Stiftstidende, Aftenposten og Morgenbladet, redaktør av Trondhjems Adresseavis, til slutt redaktør av Farmand.

Fru Sophie Daae f. Aars.

Gift i Hamar $8/9$ 1906 med sin kusine Astrid *Petersen*, f. i Hamar $21/1$ 1884, datter av lektor og redaktør Kristian Thaulow Petersen og hustru Ingeborg Marie (*Malla*) Johanssen. 1 sønn.

IV. 8. Anna *Hermine* Aars f. i Lier $14/12$ 1844, d. i Alta-Talvik høsten 1847.

IV. 9. Christopher Weidemann Aars, f. i Alta-Talvik $17/6$ 1846, d. i 1847.

IV. 10. Christopher Weidemann Aars, f. på Toten $2/11$ 1847, d. i Lom $17/6$ 1852.

IV. 11. Carl Anton August Aars, f. i Alta-Talvik $25/4$ 1849, d. i Kristiania $11/4$ 1851.

IV. 12. *Harriet* Stephanie Aars, f. i Alta-Talvik $17/8$ 1850, d. i Oslo $26/11$ 1936.

Gift i Kristiania $25/1$ 1875 med cand. jur., bankkasserer Nils *Aars*, f. i Kristiania $15/12$ 1846, d. s. s. $21/5$ 1895, sønn av kvestor Harald Aars og hustru Anna Cathrine Pauline (*Thrine*) Hofgaard.

5 barn — se nedenfor under bankkasserer Nils Aars (IV. 6. — side 114).

IV. 13. Jenny *Julie* Sophie Aars, f. i Kristiania $24/10$ 1851, d. i Lom $3/9$ 1852.

IV. 14. Karen *Sophie* Antonette Augusta Aars, f. i Lom $14/4$ 1854, d. i Trondhjem $23/1$ 1925.

Gift i Kristiania $24/10$ 1877 med direktør Robert *Daae*, f. i Kristiania $18/1$ 1849, d. i Trondhjem $16/2$ 1901, sønn av skoleinspektør, cand. theol. Anders Daae og hustru Andrea Margrete Døscher.

Gjennomgikk Trondhjems Realskole, arbeidet en tid som kontorist, reiste til Hamburg for videre utdannelse, var senere to år i Bordeaux, startet deretter agenturforretning i Trondhjem og arbeidet samtidig som fullmektig ved E. C. Dahls Bryggeri. Oppgav agenturforretningen og ofret seg helt for bryggeriet, ble da E. C. Dahl døde, medeier og disponent. Formann i Norges Banks representantskap, i Samlagets direksjon m. m.

V. 1. Olaf Daae, f. i Trondhjem $5/4$ 1879.

Dyrlege og gårdbruker i Vang på Hedmark.

Gift i Vang på Hedmark $10/2$ 1906 med Christiane Benedicte *Engen*, f. i Vang $10/5$ 1884, datter av gårdbruker Johannes Eriksen Engen og hustru Charlotte Ulleriche Todderud. 2 barn.

V. 2. Thora Daae f. i Trondhjem 1/10 1880.

Lærerinne ved Trondhjem folkeskole, tok avskjed 1/8 1946. Var under krigen avskjediget etter Terbovens forordning.

Formann i Trondhjems Lærerinneforening, senere æresmedlem av samme, medlem av: hovedstyret i Norges Lærerinneforbund, styret for Nordiske skolemøter, Trondhjems Skolestyre, Trondhjems kommunestyre, formannskapet og en rekke komitéer. Sensor ved lærerskolen. Ugift.

V. 3. Einar Daae f. i Trondhjem 17/2 1882, d. i Levanger 25/8 1917. Ugift.

V. 4. Odd Daae f. i Trondhjem 17/9 1884.

Utdannet som bygningsingeniør, ingeniør ved Thamshavnbanen 1906, Mjøsreguleringen 1907, Røros Elektrisitetsverk 1911, fløtningsinspektør i Østerdalen (Christiania Tømmerdirektion) 1912, fra 1919 adm. direktør i Nedre Laagens Fællesfløtningsforening, Larvik.

Gift i Nes (Akershus) 18/2 1909 med Karen *Kristensen*, f. i Nes 10/11 1884, d. i Nanset pr. Larvik 26/12 1940, datter av brukseier Ole Kristensen og hustru Marie Dystland. 2 barn.

V. 5. Ragnhild Daae f. i Trondhjem 3/8 1886.

Gift i Trondhjem 30/11 1909 med cand. jur., senere sorenskriver Ragnvald *Krum*, f. i Trondhjem 12/11 1873, sønn av fotograf Hans Krum og hustru Ragnhild Johannesen. Ingen barn.

V. 6. Ingvar Daae f. i Trondhjem 16/4 1888, d. i Stange 11/6 1945.

Eksamen som kjemi-ingeniør ved Trondhjems Tekniske Læreanstalt 1908, deretter ansatt i forskjellige fabrikker, 1916 bestyrer av Union Co. Spritfabrikk i Skien, 1923 utnevnt i Statens tjeneste til overkontrollør for øl- og brennevinstilvirkningen, i hvilken stilling han døde i 1945.

Gift i Skien 17/8 1920 med Elisabeth *Frøstrup*, f. i Arendal 12/8 1894, datter av byfoged Johan Henrik Kintzell Frøstrup og hustru Anna Sophie Kløcker. 3 barn.

V. 15. *Julie* Fredrikke Aars, f. i Lom 28/1 1856, d. i Oslo 12/4 1945.

Gift i Kristiania 17/5 1883 med Hans Kristian *Brodtkorb*, f. i Tingvoll 2/12 1854, d. på Ørje 13/3 1923, sønn av Hans Bull Brodtkorb til Sandvigen gård i Tingvoll og hustru Hanne Martine Adelaide Ross. Student 1873, cand. med. 1881, praktiserte i Tingvoll til han i 1888 ble distriktslege i Nordre Fosen, 1893 forflyttet til Indviken med bopel på Faleide, 1916 direktør ved Ørje Kursted.

Fru Julie Brodtkorb f. Aars.

Konsul Jens Aars.

V. 1. Hans Bull Brodtkorb f. i Tingvoll ^{6/3} 1884, d. i London ^{7/2} 1946.

Eksamen fra Nord-Møre Landbruksskole, landmann og jeger i Sydvest-Afrika i flere år. Utgav i 1925: „Efter elefanter og løver“, holdt en rekke foredrag i folkeakademiene om „Storviltjakt i Afrika“ og skrev artikler i dagspressen om samme emne. Da Norge kom med i krigen, reiste han straks til London for å melde seg til tjeneste og deltok som frivillig i de væpnede styrker i Storbritannia.

Gift i Buenos Aires ^{27/11} 1928 med Josephine Mathilde *Hauge*, f. i Tvedestrand ^{16/3} 1900, datter av kontorsjef Knut Hauge og hustru Ambjørg Knudsen. Ingen barn.

V. 2. Sofie Elisabeth Aars Brodtkorb, f. i Tingvoll ^{18/2} 1885.

Utdannet Røde-Kors-søster. Medlem Oslo Skolestyre, representantskapet i Hjemmenes Vel, Oslo Bystyre, Oslo Hospitals styre, Oslo edruelighetsnemnd og en rekke komitéer og utvalg.

Gift på Faleide ^{27/5} 1912 med *Andreas Melchior Seip Diesen*, f. i Norderhov ^{23/9} 1881, sønn av infanterikaptein Ernst Georg Diesen og hustru Anna Kathrine Fredrikke Elisabeth Seip. Lege, stadsfysikus i Oslo. 3 barn.

V. 3. Adelaide Ross Brodtkorb f. i Tingvoll ^{11/7} 1886.

Gift på Faleide ^{7/7} 1911 med Leif *Grøner*, f. i Bodø ^{12/11} 1884, sønn av prost Thor Christensen Grøner og hustru Marie Noline Bødtker. Banksjef i Fredrikstad. 3 barn.

V. 4. Karen Brodtkorb f. i Tingvoll ^{2/8} 1888.

Gift på Faleide ^{8/7} 1916 med fabrikkieier Audun *Lem*, f. i Sogndal i Sogn ^{30/4} 1888, sønn av lensmann Nils Landmark Lem og hustru Inga Greve. 4 barn.

V. 5. Antoinette (*Nenna*) Brodtkorb, f. i Roan i Bjørnør ^{27/8} 1889.

Student 1907, seminareksamen 1908, ansatt i Hovedstyret for Statsbanene fra 1923 til hun søkte avskjed ^{1/11} 1946 — avbrutt av et par års opphold i Sverige under krigen og av tjenestgjøring ved Den Norske Militærmisjon i Berlin vinteren 1945/46. Arbeider nå med språkundervisning og journalistikk.

Gift på Faleide ^{16/7} 1915 med Christian Hiorth *Sommerfelt*, f. i Kristiania ^{24/3} 1888, d. s. s. ^{16/9} 1916 som amanuensis ved Universitetsbiblioteket, sønn av sogneprest Søren Kristian Sommerfelt og hustru Jørgine Marie Hiorth. 1 barn.

V. 6. Sigrid Brodtkorb f. i Roan i Bjørnør ^{8/7} 1891, d. s. s. ^{16/7} 1892.

V. 7. Sophus Aars Brodtkorb f. på Faleide 14/9 1893.
Treiders Handelsskole, fra 1920 til 1928
i assuranceselskap i Shanghai, siden 15/12 1928
valutamegler i Andresens Bank, Oslo. Ugift.

V. 8. Sigrid Brodtkorb f. på Faleide 17/9 1895.
Gift i Kristiania 29/12 1917 med Christian
Bernhard *Busch*, f. i Kristiania 9/6 1882, sønn
av agent Fredrik Henrik Christopher Busch
og hustru Maria Helene Angell. Høyesteretts-
advokat. 3 barn.

IV. 16. Jens Jakob Christopher Aars f. i Lom 8/7 1858,
d. i Oslo 8/4 1932. Konsul, språklærer.

Gift i Kristiania 10/1 1900 med *Eva Emily
Morris*, f. i Waltherton, Sussex, England,
26/3 1874, datter av fabrikkbestyrer George
William Morris og hustru Alice Smart. Ekte-
skapet oppløst. Ingen barn.

Om konsul Jens Aars skriver dr. L.
Andersen Aars:

De utpregede anlegg for gjennom det muntlige ord å nå inn til det innerste hos menneskene, som så mange prester og advokater blant Jens Aars's forfedre hadde hatt, synes hos ham å være blitt akkumulert til rent språklige evner, og dette i så høy grad at den fremragende språkmann, professor Johan Storm i en attest han utstedte for ham i 1905 betegner ham som „en genial lingvistisk naturbegavelse“.

Men Jens Aars's lyst synes ikke å ha stått til hverken å bli prest eller advokat. Etter avsluttet skolegang på Aars og Voss skole, ble han student i 1875. Deretter tok han riktignok juridisk embedseksamen i 1884, og ble i 1886 ansatt i det daværende Indredepartement, hvor han ved siden av sitt departementsarbeid i 1887 også bestyrte det offentlige diligenesvesen; men alt høsten 1887 fikk han permisjon fra departementet for å følge ekspedisjonssekretær Asche som var blitt utnevnt til norsk-svensk generalkonsul i Genua.

Etter et par års opphold i Italia gjeninntredte han i departementet og fortsatte i dette til han i 1905 ble overlærer ved Christiania Handelsgymnasium. I mellomtiden var han i 1899 blitt utnevnt til italiensk visekonsul, en stilling han beholdt i nesten en menneskealder, og konsul Jens Aars med sin statelige fremtreden og sine vakre ansiktstrekk var i mange år en vel kjent skikkelse i Oslo.

Sine språkkunnskaper nyttiggjorde Aars seg først og fremst ved å gi undervisning. Som ung student gav han undervisning i latin og gresk, men senere var det de levende språk: norsk, tysk, fransk, italiensk og spansk som han gledet seg ved å gi undervisning i — både privat og som lærer på Christiania

Verftsskriver Jens Ludvig Aars.

Frk. Anna Aars på Tuengen.

Aftenskole, på Handelsgymnasiet, Den Militære Høiskole og Christiania Tekniske Aftenskole. I over 50 år underviste han i språk og selv romani, sigøynernes språk, la han seg etter, og kunne i politisaker opptre som tolk i dette språk i retten.

Trangen til å utvikle sine fremragende språklige evner og ikke mindre den rent kunstneriske glede ved å briljere med disse, brakte ham også til å dyrke imitasjonens farlige kunstart innen sin storevennekrets. Men å imitere en eller annen kjent personlighet var for Jens Aars noe mer enn bare et tilfeldig bidrag til underholdningen, det var imitasjonen som kunst han ville vise.

På forhånd studerte og øvde han seg derfor på stemmebruken, målføret, klangfarven osv. hos sine originaler, og også hvert lite karakteristisk trekk i bevegelser og fremtreden hos disse innstuderte han slik at hans imitasjon kunne virke nesten uhyggelig naturtro.

Fra 1886 var han medlem av Kristiania Kunstnerforening og ble i 1899 ridder av foreningens orden, likesom han også var dekorert med den italienske kroneorden og den italienske Lazarus og Mauriziusorden.

- III. 4. Jens *Ludvig* Aars f. i Enebakk i 1808 (døpt ²⁴/₈), d. i Horten ⁸/₁₁ 1855. Verftsskriver. Student i 1829, cand. jur. 1835. Var først kopist i Marindepartementet, ble kst. verftsskriver ved Carl Johans Værns Verft i Horten og hadde denne stilling til han døde.

Gift på Strømsø, Drammen, ²³/₁₂ 1844 med Annette *Lund*, f. på Bragernes ¹²/₄ 1818, d. i Horten ⁸/₉ 1855 — to måneder før sin mann. Datter av skipper Ole Lund og hustru Anne Holmen.

- IV. 1. *Anna* Elise Aars f. på Horten ²³/₃ 1846, d. i Oslo ¹⁸/₃ 1939.

Kom ved foreldrenes død i 1855 til amtmann Sibbern på Carlberg ved Moss. Hun var en foregangskvinne, mot pleieforeldrenes ønske utdannet hun seg som telegrafistinne — merkelig i den tid — og i denne stilling virket hun inntil hun ved inntrådt aldersgrense gikk av med pensjon. Flyttet i 1900 til enken etter generalkonsul Andersen på Tuengen i Vestre Aker, hvor hun ble til dennes død i 1907. Hun var et åndelig merkelig sterkt menneske, med mangesidige

interesser. I sin ungdom reiste hun meget med sine pleieførelde. Anna Aars fikk mange gode venner gjennom årene, også ungdommen kom gjerne til henne i hennes kultur- og tradisjonspregede hjem, helt opp i hennes høye alderdom. Hun beholdt sine åndsevner til hun døde 18. mars 1939, noen få dager før sin 93-årige fødselsdag. Hun forstod til fullkommenhet den edleste og vanskeligste av livets kunster, nemlig å kunne eldes „gracefully“.

- IV. 2. *Jenny Nicoline Olava Aars* f. i Horten ^{6/9} 1847, d. i Berg ^{12/7} 1882 (under et besøk hos svigerfaren).

Ved foreldrenes død i 1855 kom hun til prosten Maschmann i Hobøl.

Gift i Kristiania ^{26/7} 1876 med Carl Fredrik *Christian Foltmar*, f. på Hvaler ^{14/10} 1835, d. i Berg ^{8/12} 1906, sønn av sogneprest i Berg, Christian Ulrik Ditlev Foltmar og hustru Golette Laurine Christiane Jacobsen. Student 1855, cand. theol. 1863, pers.kap. i Vinger 1864, kst. sogneprest i Sarpsborg 1865—66, i Hobøl og Spydeberg 1869—70, i Åmot 1870—71 og i Nes (Akershus) 1872—76, res. kap. i Nes fra 1876 og fra 1888 til sin død sogneprest i Berg.

Christian Foltmar ble annen gang gift i Kristiania ^{23/12} 1889 med Elna Constance Køkeritz, f. i Kristiania ^{2/12} 1853, d. i Halden ^{7/8} 1935, datter av grosserer Carl Fredrik Køkeritz og hustru Augusta Wyller (se IV. 4 side 143). I annet ekteskap ingen barn.

- V. 1. Christian Ulrik Ditlef Foltmar f. i Nes (Akershus) ^{5/12} 1879, d. i Berg ^{27/7} 1881.

- V. 2. En sønn f. i Nes ^{14/2} 1881 og død ganske liten.

- V. 3. Jens *Ludvig Aars Foltmar* f. i Nes ^{14/2} 1881, d. i Oslo ^{11/7} 1938.

Byråsjef i Handelsdepartementet.

Gift i Kristiania ^{12/4} 1913 med Elisabeth (*Lili*) *Løchen*, f. i Kristiania ^{17/3} 1886, datter av h.r.justitiarius Einar Løchen og hustru Ragnfrid Berg. Ingen barn.

- V. 4. Christel Foltmar f. og d. på prestegården i Berg i juli 1882.

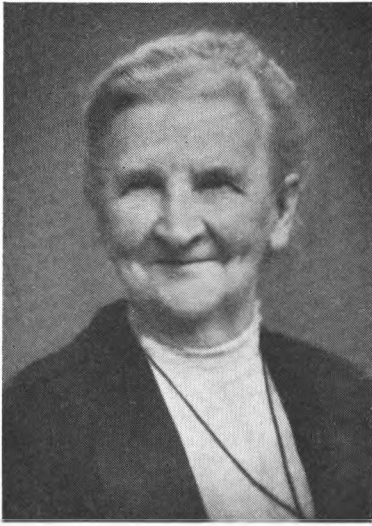
- IV. 3. Maren *Sofie Aars* f. i Horten ^{8/10} 1849, d. i Oslo ^{19/3} 1940.

Etter foreldrenes død i 1855 kom hun til sogneprest Schanche i Vestby.

Gift i Kristiania ^{6/9} 1881 med *Sofus Anton Birger Arctander*, f. i Kristiania ^{22/1} 1845, d. s. s. ^{11/8} 1924, sønn av kgl. fullmektig H. S. Arctander og hustru Martha Dahll, f. Nielsen. Student 1863, cand. jur. 1871, 10 år i Nordland som edsv. fullmektig, kst. sorenskriver, sakfører og sparebankdirektør, deretter første-

Fru Jenny Foltmar f. Aars.

Fru Sofie Arctander f. Aars.

borgermester i Bergen, tollskriver i Kristiania og fra 1908 borgermester i Kristiania.

Byråsjef, frøken Signy Arctander skriver om sine foreldre:

De møtte hverandre i Hadsel i Nordland. Sofie Aars bodde da i huset hos sin pleiesøster, fru sogneprest Schanche, som venn av familien og lærerinne for barna. Sofus Arctander begynte sin juridiske og politiske løpebane som sakfører i Hadsel. Det var først etter å ha kjent hverandre i flere år at de bestemte seg. Det var to varme, levende mennesker som møttes, begge rike naturer, men svært forskjellige av sinn og temperament. Etterhånden utviklet det seg tross forskjellen et varmt vennskap, og en kan av brev og dikt se hvor meget det har betydd for dem begge. I et brev til prosten Schanche skriver han i 1881: „Sofie er en underlig

skiftende, farverik Natur som jeg Dag for Dag glæder mig mere i at studere, beundre og forundre mig over, Grundakkorden er klar og sikker nok naar man først har grepet den, men trods hendes Selvtændighedssans paavirkes hun let av Omgivelserne. Dagens Indtryk og Stemninger klinger gjennom hende i et broget, vekslende Spil.“ Hans ord gir et på mange måter treffende bilde. Hun var et ualminnelig lyst menneske som bevarte sitt sinn ungt gjennom hele livet. Hun hadde Aarsenes vidd og lune. Tvil og anfektelser lå henne fjernt. Etter hvert utviklet hun evnen til å tilpasse seg de forskjellige slags forhold hun som en politikers hustru kom til å leve i. Hun hadde sunn dømmekraft og ervervet seg meget menneskekunnskap. Og under sorg og ulykke viste hun stor sjelsstyrke. Å være hustru til en mann så aktiv i det offentlige liv og så midt i brennpunktet av tidens begivenheter som Arctander, var sikkert ikke lett. Og ekteskapet kom da heller ikke til å bli slik som det tegnet fra først av. To så sterke naturer klarte ikke å lempe seg etter hverandre under livets stormer. Men tross disharmonier var hjemmet allikevel rikt og verdifullt.

I sitt politiske liv var Sofus Arctander en kampens mann. Kompromisser lå ikke for ham. Han var en slagferdig debattant og mange fant ham for steil og umedgjørlig. Men hans venner visste at det under hans barske ytre skjulte seg et varmt og følsomt sinn. Han var en saklig og grundig realpolitiker, men han hadde også en fin lyrisk åre og elsket alt som var vakkert. Flere av de sosiale tiltak han fikk i stand, viser både hans praktiske sans og hans varme kjensle for medmenneskers behov.

V. 1. Haakon Arctander f. i Kristiania 18/7 1883, d. s. s. 23/8 1903.

V. 2. Ivar Arctander f. i Kristiania 14/1 1885.

Student 1903, cand. jur. 1908, oppholdt seg en tid i Frankrike, fra 1912 o.r.sakfører på Rjukan, 1930 statsadvokat i Bergen og Hordaland og 1938 sorenskriver på Voss.

Gift i Seljord 20/3 1915 med Anne *Strand*, f. i Seljord 13/6 1885, datter av skogeier Harald Strand og hustru Ingeborg Folkestad. 2 barn.

V. 3. Birger Arctander f. i Kristiania 5/3 1887.

Ingeniør. 1909—11 ved Kristiania Veivesen og Statens ingeniørvesener, 1912 ved Irigacion i Colonia Alvear, Mendoza, Argentina, 1912—15 ved Empresa Uruguay de Obras Publicos, Uruguay, 1916—17 ved konsulentkontor i Kristiania og fra 1918 i Oslo Oppmålingsvesen.

Gift første gang: i Montevideo i 1913 med Ragna *Haug*, datter av lensmann Theodor Haug i Øvre Eiker. Ekteskapet oppløst.

Gift annen gang: i Kristiania i 1923 med Gjyri *Haddeland*, datter av skogeier H. Haddeland, Telemark. Ekteskapet oppløst.

V. 4. *Signy Annette* Arctander f. i Bergen 26/10 1895.

Student 1915, statsøkonomisk eksamen 1919, studieopphold i England 1919—20, med stipendium studert statistikk i München og København 1922. En del kortere studiereiser til Sverige. 1920 sekretær i Statistisk Sentralbyrå og fra 1946 byråsjef samme sted, skrevet diverse bøker og artikler, for en stor del av sosialt tilsnitt. Satt på Grini fra 5/9 1944 til frigjøringen. Ugift.

IV. 4. *Jacobine Fredrikke Aars* f. i Horten 5/6 1851, d. i Oslo 8/12 1933.

Ved foreldrenes død i 1855 kom hun til cand. jur. Herman Brodtkorb på Kjørbo ved Sandvika (se IV. 1 — side 44) og ble hos sine pleieforeldre til den siste av dem døde i 1914. Gjennom årene reiste hun også meget med sin pleiemor. Oppholdt seg et år i Egypt hos sin pleiesøster og dennes mann, senere stiftamtmann G. Gram, som dengang var medlem av den internasjonale domstol i Egypt. Ugift.

IV. 5. *Jens Ludvig Andersen Aars*, f. i Horten 23/12 1852, d. i Vestre Aker (på Tuengen) 22/5 1919. Banksjef.

Gift i Kristiania 10/10 1876 med Hansine *Henriette Holmboe Vogt*, f. i Kristiania 10/9 1850, d. s. s. 18/10 1921, datter av stiftsoverrettsassessor Nils Lorenz Vogt og hustru Kaja Johanne Holmboe.

Om banksjef Andersen Aars skriver hans sønn, dr. L. Andersen Aars:

3 år gammel ble Jens Aars, ved sine foreldres død, opptatt som pleiesønn hos det barnløse ektepar Sev. Chr. Andersen og hustru Charlotte f. Kraft. Disse hadde i 1845 kjøpt eiendommen Tuengen i Vestre Aker, og i gutte- og ungdomsårene på Tuengen ble han av sine pleieforeldre oppmuntret til å dyrke alle former av friluftslivet, og friluftssinteressen kom også til å spille en stor rolle

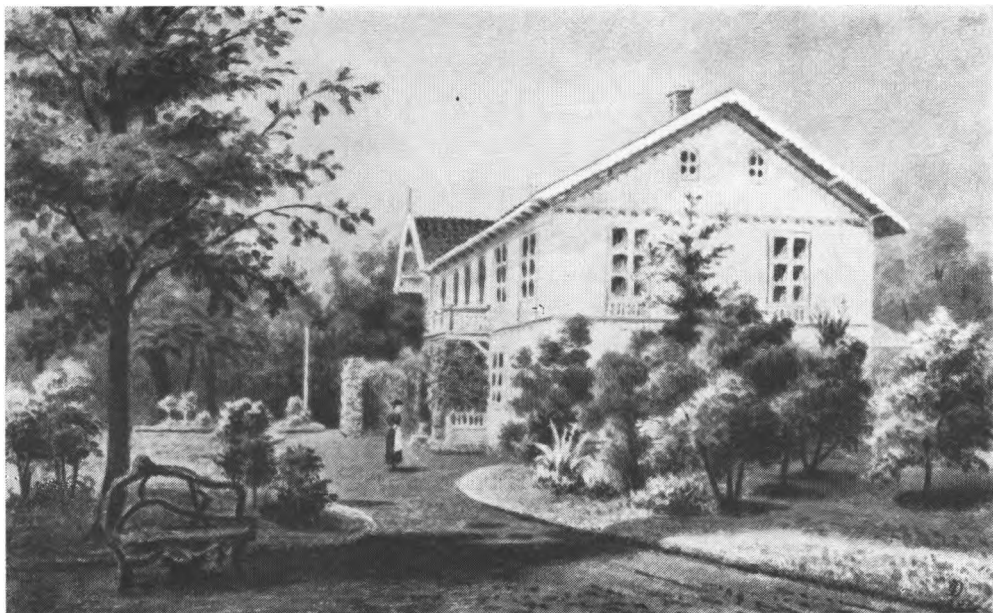
Banksjef Jens L. Andersen Aars
som major i Landstormen.

i hans liv. Tuengen lå dengang i folks bevissthet så langt på bondelandet at det var utenkelig at gutten skulle kunne gå de tre kvarters vei til Aars og Voss Skole, og etter i noen år å være både kjørt og hentet, fikk han sin egen ridehest. Hesten satte han i skoletiden inn i Wergelandsveien, i hoffstallmester Sverdrups gård.

Hans lyst stod i disse år til å bli offiser, men i 1861 hadde hans pleieførelde: — „paa Grund af den Kjærlighed, som vi nære til vor Pleiesøn“ — innsatt ham som sin universalarving, og etterat han den 10/2 1872 også fikk kongelig bevilling til å anta Andersen Aars som sitt familienavn, var det dermed avgjort at han skulle utdannes som bankmann for i sin tid å overta sin pleiefars bankierforretning i Oslo. I flere år oppholdt han seg deretter i London hos Hambro & Søn, og i Antwerpen, og knyttet herunder mangt et vennskap som var ham til stor glede gjennom livet. Men

sin kjærlighet til militærlivet bevarte han usvekket — den tiltok snarere med årene, og han sa i senere år ofte: „I en tidligere tilværelse må jeg bestemt ha vært general under Napoleon, og ha slåss om dagen, festet om kvelden og elsket om natten.“

Meget arbeid la han også på å motarbeide det forfall av vårt forsvarsvesen, som han alt fra slutten av 80-årene med stor bekymring så, og i den Norges Forsvarsforening som han hadde vært med å stifte, forsømte han derfor neppe noen gang et møte, og kunne som et synlig resultat av denne forenings arbeid til slutt glede seg ved at krysseren „Valkyrien“ — senere kalt „Damenes krigsskib“ — ble bygget. Han var også et interessert medlem av styret for Røde Kors, og fikk i 1896 St. Olavsordenens ridderkors for almennyttig virksomhet, særlig for fortjenester av forsvarssaken. Sin ønskedrøm om engang i spissen for sine soldater å få gå mot en fiende, var han i 1905 nær ved å få oppfylt, og det

Tuengen. V. Aker, tegnet av fyrdirektør Diriks i 1884.

var en alt annet enn bekymret banksjef som en høstnatt forlot hus og hjem og sine tusen gjøremål i byen, for som mobilisert landstormsmajor å overta grensevakholdet ved Skotterud på svenskegrensen.

I 1879 var han sekretær i den to år tidligere stiftede „Christiania Skiklub“, og på generalforsamlingen i denne den 16. januar 1882 fremsatte han forslag om å danne en alminnelig skiforening hvis vesentlige oppgave skulle være å arrangere Huseby-rennene. Forslaget ble antatt, og den 4/1 1883 ble han valgt som den første formann i „Foreningen til ski-idrettens fremme“.

Sin romantiske trang til å samles om de frie menns bål på skauen fikk han oppfylt i 1882, da „Christiania Skiklub“ etter hans forslag gikk i gang med å oppføre en stue på Frøensvollen, og hyttelivet med vennene på „Volden“ — den første av disse klubbhytter hvorav der senere er bygget tusenvis rundt i landet, ga ham livet igjennom hans beste og lykkeligste stunder. Hans helbred var helt usannsynlig god, og på sitt første og siste sykeleie kunne han derfor si at han aldri før hadde forsømt en arbeidsdag på grunn av sykdom, ja selv da han i 1897 etter en belivet middag tok ryggtak med en av sine venner og brakk benet, presterte han neste dag å la seg kjøre ned til sitt kontor i Prinsensgate 2 — for som han sa: „Min gamle skal dette ikke behøve å gå ut over.“

25
457

af Guds Naade Konge til
Norge og Sverige,

de Gøthers og Venders.

Offici vedtænkt. At de i Constitutionen
med den af G. & V. vedtagne lovgivning
efter deres eget forbehold og Bøjsning
naadigt have bevilget og tilladt for og bevilget
bevilget og tilladt at Student Jens Ludvig Aars
af Vestre Aars, bestyrelse man har været
Ludvig Aars Jens Familienavne holdt har
til Vedkommendes Efterretning her at bevilget

Handwritten notes in the left margin, including the name 'Andersen' and other illegible text.

gjort i den Norske Rigslands og vedkommende
Højesteret samt ved at lade denne Vedtænkt
Brevning lige ved sit Vedtænkt
Brevning Vedkommende sig underdøngit have
at ville

Givet paa Stockholm den 10de Februar 1872.
Under Vör Kåand og Rigslets Segl

Carl

Handwritten signature or mark.

Bevilning

for Student Jens Ludvig Aars af Vestre Aars bestyrelse
gødt til at have været Ludvig Aars Jens Familien
navn

Handwritten text, possibly a name or date.

Bevillingen for Jens Aars til å anta navnet Andersen Aars.

Ved sin pleiefars død i 1899 overtok han dennes gamle bankierforretning, men lot den året etter gå opp i den nydannede Centralbanken for Norge, hvor han selv ble banksjef, en stilling han hadde til 1918, da han gikk av med pensjon.

I Den Norske Turistforening, som han hadde vært medlem av fra 1876, kom han i 1886 inn i styret og var med noens års avbrytelse foreningens formann i 10 år, inntil han i 1918 gikk av på grunn av sykdom. Helt til 1916 brukte han sine ferier til foturer, ski- og sykkelturner. Samtidig var han også et energisk medlem av Christiania Roklub, og da det ble liten tid til overs for å dyrke denne idrett, drev han i årevis sine røvelser mellom klokken 6 og 8 om morgenen.

Medlem av bystyret ble han i 1899, virket i dette i seks år, hvorav som ordfører fra 1902 til 1904.

I årene fra omkring 1898 til 1916 var hans arbeidskraft og hans ærgjerrighet begge like utrolige, og han brente i disse årene i sannhet sitt lys i begge ender, fikk tid til alt, og sa heller aldri nei til noen privat eller offentlig middag eller festlighet, og var fullt uthvilt etter seks timers søvn i døgnet. Og når hans hustru spøkende sa ham at det kunne da vel ikke være nødvendig å samle på formannsstillinger, svarte han bare: „Jo, jeg må skynde meg — skynde meg.“ Og formann ble han i 1898 i Kristiania Handelsstands Forening, og medlem av femti-manns utvalget, i 1900 formann i Børs- og Handelskomitéen og i 1908 formann i Kristiania Handelskammer. Dessuten var han fra 1912 medlem av en internasjonal vekselrettkomité, som holdt sine møter i Haag — et verv han satte overmåte stor pris på, og som skaffet ham mange internasjonale forbindelser og venner. Ved sin pleiemors død i 1907 lot han Tuengen ominnrede og modernisere, men kunne først i 1913 bestemme seg til å bo der hele året — og på sitt kjære Tuengen døde han våren 1919, etterat også han de par siste år hadde måttet lære seg til å gå langsomt. —

Jens L. Andersen Aars med hustru Henriette og de 3 sønner Christian, Ludvig og Eilif.

Astrid og Ludvig Andersen Aars på tur.

Hans siste ord på dødsleiet var: „Hils vennene på Frøensvollen.“

V. 1. Severin *Christian Andersen Aars*, f. i Kristiania 27/11 1877.

Gjennomgikk Handels-gymnasiet i Kristiania og utdannet seg deretter i Norge, Tyskland, England og Frankrike som bankmann. Drev en kort tid egen fondsmeglerforretning i Kristiania, oppgav snart forretningslivet og

hadde i noen år de mest forskjelligartede stillinger i utlandet. Var så landmann først i Danmark og senere i Norge, tok atter fatt på forretningslivet og var bl. a. reklamesjef i Norges Industriforbund. Gikk i 1945 over i landlivet igjen.

Gift første gang: i Kristiania 5/10 1899 med mrs. Ada *Hudson*, Leeds. Ingen barn. Ekteskapet oppløst.

Gift annen gang: på Sjælland 12/11 1912 med Thyra *Meyn*, f. på Jylland 28/10 1876, d. på Bygdøy (V. Aker) 24/11 1943, datter av kommunelege Hans Peter Lillelund Meyn og hustru Johanne Louise von Mehren.

VI. 1. Inger Andersen Aars f. på Rolighed, Tikøb sogn, Danmark, 7/8 1913.

Gift på Lesjaskog 23/6 1940 med hotelleier, bankkasserer og gårdbruker Ola *Mølmen*, f. på Mølmen gård i Lesjaskog 10/10 1911, sønn av gårdbruker Ola Mølmen og hustru Mari Thøring.

VII. 1. Anne Mari Mølmen f. på Lesjaskog 29/6 1941.

VII. 2. Ola Mølmen f. på Lesjaskog 11/8 1943.

VII. 3. Toril Mølmen f. i Lillehammer 16/4 1946. }
 VII. 4. Bjørg Mølmen f. i Lillehammer 16/4 1946. } *Tvillinger.*

VI. 2. *Jens Ludvig Andersen Aars* f. på Rolighed, Tikøb sogn, Danmark, 11/5 1915.

Landbruksskole, handelsskole, gårdsfullmektig på Mølmen gård, Lesjaskog.

Gift i Kragerø 18/3 1947 med Marie *Flubergsæter*, f. på Lesjaskog 4/4 1924, datter av Erlander Flubergsæter og hustru Inga Haugen.

VII. 1. Signe Andersen Aars f. på Jomfruland 22/8 1947.

VI. 3. Karen Andersen Aars f. på Rolighed, Tikøb sogn, Danmark, 24/1 1917.

Gift på Nesodden 4/9 1939 med sin fetter Torben *Meyn*, f. i Hørsholm, Danmark 13/3 1916, sønn av kjøpmann Carl August Meyn og hustru Rigmor Basse. Prokurist i fondsmeglerforretning i København.

VII. 1. Aase Meyn f. i Hørsholm, Danmark, 22/1 1941.

VI. 4. Gerd Andersen Aars f. i Sørum ^{2/8} 1919.

Gift i Oslo ^{9/4} 1943 med barsjef Arne Normann, f. i Kristiania ^{21/10} 1909, sønn av Lars og Elen Osflaten.

Utdannet i hotell- og restaurantfaget i Paris. Ingen barn.

V. 2. Jens Ludvig Andersen Aars, f. i Kristiania ^{8/10} 1879.

Student 1899, utdannet som kjemiker. Dr. philos. fra universitetet i Freiburg i Breisgau 1905, ansatt ca. 8 år i firmaet A. E. G. i Berlin. Etter sin hjemkomst til Norge i 1913 var han inntil 1930 ansatt som representant for firmaet Beer, Sondheimer & Co. i Frankfurt A. M., deretter egen forretning i Oslo.

Gift i Berlin ^{30/11} 1905 med Astrid Brøgger f. i Kristiania ^{4/1} 1882 — datter av professor, dr. W. C. Brøgger og hustru Antonia Sophie Wilhelmine Scheel Siewers, student 1899, cand. philos. med latin 1900, et par semestres studium i Berlin, assistent ved Etnografisk Museum i Kristiania og våren 1904 kst. amanuensis under professor Yngvar Nielsen. Ingen barn.

Fru Kaja Rieck f. Aars.

V. 3. Eilif Andersen Aars f. i Kristiania ^{30/3} 1882, d. høsten 1897.

Gikk sommeren 1897 til sjøs med s/s. Nordkap for senere å utdanne seg som sjøoffiser. S/s. Nordkap forsvant sporeløst på en reise fra Skottland til Island høsten 1897.

IV. 6. Bernt Anton Julius Aars f. i Horten ^{12/3} 1855, d. s. s. ^{12/8} s. å.

III. 5. Karen (Kaja) Sophie Aars, f. i Enebakk ^{1/11} 1809, d. i Kristiania ^{5/7} 1878.

Gift på Østre Toten ^{9/1} 1830 med Jacob Rieck f. i Bergen ^{15/1} 1797, d. i Fredrikshald ^{21/6} 1851, sønn av kjøpmann, megler Jakob Rieck og hustru Fredrikke Müller, student 1814, cand. jur. 1818, justissekretær i Høyesterett 1826 og fra 1840 byfoged i Fredrikshald.

IV. 1. Jacob Fredrik Christoffer Weidemann Rieck f. i Lier ^{15.9} 1830, d. i Østre Aker ^{25/1} 1899.

Student 1852, cand. jur. 1858, sakfører 1860, kopist i Indredepartementet fra 1861, edsvoren translatør og reserveoffiser i kavaleriet. Ugift.

IV. 2. Jenny Elise Christiane Rieck, f. i Kristiania ^{22/4} 1833, d. i Horten ^{6/2} 1892.

Gift i Kristiania ^{30/6} 1853 med senere kommandør Henrik Jacob Müller, f. i Vestre Slidre ^{4/12} 1821, d. i Horten ^{25/8} 1886, sønn av kaptein Otto Fredrik Müller og hustru Wilhelmine Hedvig Bech. 4 barn.

Sjømann Martin Aars.

IV. 3. *Louise Nicoline Rieck* f. i Kristiania $31/1$ 1836, d. s. s. $1/5$ 1866.

Gift i Kristiania $16/12$ 1863 med senere professor i astronomi og direktør for Det Meteorologiske Institut, *Henrik Mohn* f. i Bergen $15/5$ 1835, d. i Kristiania $12/9$ 1916, sønn av kjøpmann, overvraker og overmåler i Bergen *Albert Henrik Mohn* og hustru *Adelaide (Ida) Charlotte Augusta Neumann*. Ingen barn.

IV. 4. *Johan Ferdinand Inge Lyche Rieck*, f. i Kristiania $12/3$ 1839, d. s. s. $12/1$ 1910.

Student 1858, cand. jur. 1863, sorenskriverfullmektig i 3 år, 1867 ansatt i Justisdepartementet hvor han fra 1875 var fullmektig, 1882 sorenskriver og politimester i Røros, 1895 sorenskriver i Gjerpen, senere sorenskriver og byfoged i Porsgrund, tok avskjed på grunn av sykdom i 1908.

Gift i Kristiania $9/5$ 1882 med *Minnie Wadel* f. i Tromsø $9/10$ 1854, d. i Oslo $6/5$ 1946, datter av kjøpmann *Christian Wadel* og hustru *Christiane Wasmuth*. 1 barn.

IV. 5. *Ludvig Oscar Rieck* f. i Fredrikshald $23/2$ 1842, d. i Bergen $12/4$ 1915.

Sekondløytnant i marinen 1863, premierløytnant 1872, kaptein 1885, kommandørkaptein av 2nen klasse 1893, kom.kaptein av 1ste klasse 1895 og kommandør i 1897, tok avskjed i 1907. Var i engelsk orlogstjeneste 1866—68, i fransk orlogstjeneste 1868—70, sjef for *Carl Johans Værns Verft* og *Carl Johans Værns sjømilitære distrikt* 1897—1900 og innrulleringssjef i Bergens distrikt 1903—10.

R. St. O. O. og en rekke utenlandske ordener.

Gift i Kristiania $22/10$ 1872 med *Elisabeth Brun Lyng*, f. i Trondhjem $27/6$ 1848, d. i Oslo $22/7$ 1929, datter av infanterikaptein *Nicolai Tidemand Lyng* og hustru *Doris Sophie Kattenkamp*. 5 barn.

IV. 6. *Axel Christian Emil Rieck*, f. i Fredrikshald $13/7$ 1845, d. i Oslo $24/4$ 1932.

Sekondløytnant i infanteriet 1867, Norske Jægerkorps 1868—74, Norske Garde i Stockholm 1869—72, premierløytnant i 2. Akershuske Brigade 1874, kaptein i samme 1889—92, sjef for H. M. K. norske garde 1894—99, oberstløytnant og sjef for Hedemarkens landvernsbataljon 1899—1904, oberst og sjef for Gudbrandsdalens linjebataljon 1904—10, adjutant hos kronprins *Gustaf* 1895—1905.

R. St. O. O., O. II. Jub. Med., og en rekke utenlandske ordener.

Gift i Kristiania 4/11 1881 med Elsa Louise Fuhr, f. i Kristiania 8/2 1859, d. i Stockholm 7/11 1934, datter av konsul Johannes Fuhr og hustru Augusta Johanne Balle. Ingen Barn.

IV. 7. Elise Nicoline Antonette (*Nina*) Rieck, f. i Fredrikshald 2/4 1847, d. i Kristiania 3/6 1913. Ugift.

IV. 8. Jacob Karenius Rieck, f. i Fredrikshald 26/10 1848, d. s. s. 20/6 1849.

IV. 9. Jacobine Karen Sofie Rieck, f. i Fredrikshald 18/7 1851, d. i Horten 24/12 1855.

III. 6. John Martin August Aars f. i Enebakk 5/11 1812, d. i Lier 29/1 1902.

Sjømann og stadig på langfart. Da han oppgav sjøen, bodde han først i noen år hos gårdbruker Vefferstad i Lier, men da Martin Aars var meget konservativ, ble han uenig med husbonden — som var meget radikal — og flyttet til gårdbruker Holtmark på Tranby i Lier. Her bodde han i mange år til han døde nesten 90 år gammel. Familien Holtmark på Tranby var gode venner av prestefamiliene Jens og Julius Aars, og vennskapet mellom familiene har holdt seg ned gjennom årene, generasjon etter generasjon. Ugift.

III. 7. Fredrik Christian Krog Aars f. i Enebakk 3/6 1814, d. i Hadsel 31/5 1820.

III. 8. Elisa Nicoline Aars f. i Enebakk 19/10 1816, d. i Kristiania 19/4 1843.

Gift på Horten 25/6 1840 med Enevold Munch *Falsen*, f. på Vollebæk i Ås 6/10 1810, d. i Bergen 4/8 1880, sønn av sorenskriver Christian Magnus Falsen og hustru Anna Birgitte Munch (søster av fru Karen Cudrio Aars, f. Munch, se II. 8, side 79). Falsen ble student 1828, cand. jur. 1834, kopist 1835, fullmektig i Justisdepartementet 1841, kst. protokollsekretær i Høyesterett 1842 og sorenskriver i Midt-Hordland 1847. R. St. O. O.

Enevold Falsen giftet seg annen gang i Kristiania 1/7 1846 med Bolette Marie Gjerdrum, f. i Kristiania 25/2 1823, d. s. s. 13/7 1893, datter av foged Ole Elieson Gjerdrum og hustru Mette Alette Kristine Krohn. 7 barn i annet ekteskap.

IV. 1. Anna Christiane Elisabeth Falsen, f. i Kristiania 3/4 1841, d. s. s. 12/1 1920.

Gift i Kristiania 15/9 1875 med cand. jur., senere sorenskriver Thomas Henrik Jørgen Krohn, f. i Kristiania 27/8 1843, d. i Levanger 27/9 1895, sønn av kgl. fullmektig i Revisjonsdepartementet Peter Fredrik Krohn og hustru Marie Louise Hammond. 7 barn.

IV. 2. Christian Magnus Falsen, f. i Kristiania 21/3 1843, d. i Bergen 16/5 1918.

Oberstløytnant og sjef for Bergens landstormsbataljon.

Fru Elisa Nicoline Falsen f. Aars.

Fru Philippa Dietrichson f. Aars.

Gift første gang: i Kristiania $7/4$ 1868 med Marie Elvina *Langaard*, f. i Kristiania $11/10$ 1844, d. i Bergen $15/10$ 1899, datter av kjøpmann Nils Christian Langaard og hustru Marthe Sofie Lundby. 3 barn.

Gift annen gang: i Kristiania $27/10$ 1900 med Emma *Lassen*, f. i Bergen $17/5$ 1869, datter av urmaker T. Lassen og hustru Johanne Caroline Andersen. Ingen barn.

II. 7. *Philippa* Fredrikke Aars, f. i Kristiania $11/6$ 1782, d. i Drammen $2/5$ 1863.

Gift i Kristiania $6/5$ 1803 med Gabriel Grubbe *Dietrichson*, f. i Kristiansand S. $21/3$ 1777, d. i Drammen $27/7$ 1855, sønn av generalmajor Fredrik Dietrichson og hustru Elisabeth Freuchen.

Sjøkadett 1791, løytnant 1797, innrulleringssjef i Arendal 1804, kapteinløytnant og kst. innrulleringssjef og overlos i Kristiansands distrikt 1811, kaptein og sjef for det sjømilitære korps' artillerikompani og visekommandant på Fredriksvern festning 1818 og i 1823 innrulleringssjef og overlos i Drammen, hvorfra han tok avskjed i 1854.

R. D. D. O. i 1813. I 1801 fikk han hederstegnet „2den Aprils med.“ for sin medvirkning i slaget på Københavns red.

III. 1. En udøpt sønn.

III. 2. Jacob Fredrik Dietrichson, f. i Arendal $4/1$ 1806, d. i Kristiania $7/12$ 1879.

Student 1823, cand. theol. 1827, kst. lektor i teologi 1832, utnevnt lektor 1834, kst. professor 1838 og utnevnt professor 1839, tok avskjed i 1870.

R. St. O. O.

Gift i Kristiania $11/12$ 1834 med sin kusine Julie *Josephine* Henriette Aars, f. i Kristiania $18/6$ 1814, d. s. s. $21/5$ 1902 (se III. 4 — side 142), datter av h.r.-assessor Nils Aars og hustru Anne Cathrine Hagerup, f. Koefoed. 5 barn — se side 142—143.

III. 3. Elisabeth (*Lise*) Margrethe Dietrichson, f. i Arendal $17/12$ 1807, d. i Kristiania $5/4$ 1861.

Gift i Drammen $22/4$ 1831 med premierløytnant Christian Dorph *Finne*, f. i Lier $18/11$ 1799, d. i Tønsberg $28/2$ 1873, sønn av generalmajor Edvard Nicolai Finne og hustru Martha Holter Dorph. 6 barn.

III. 4. Julie Noline Louise Dietrichson, f. i Arendal $7/7$ 1810, d. i Drammen $22/12$ 1891. Ugift.

III. 5. William Walker Dietrichson, f. i Arendal ^{25/2} 1813, d. i Kristiania ^{26/2} 1901.

Student 1831, cand. theol. 1836, i noen år lærer ved Drammen Skole, kateket og første-lærer ved Borgerskolen i Tønsberg 1843, res. kap. i Stavanger 1848, sogneprest i Domkirken i Stavanger i 1860 og sogneprest i Borre fra 1861 til han tok avskjed i 1897.

R. St. O. O.

Gift i Kristiania ^{6/5} 1842 med Nathalie Sofie Augusta *Duborgh*, f. i Kristiania ^{8/10} 1821, d. i Stavanger ^{16/8} 1850, datter av konsul Peter Johan Duborgh og hustru Adeline Henriette Charlotte Walter. 3 barn.

III. 6. Christian Fredrik August Dietrichson, f. i Arendal ^{21/1} 1816, d. i Kristiania ^{15/3} 1862.

Student 1833, cand. theol. 1838, kateket på Strømsø og Tangen samt lærer ved Borgerskolen i Drammen. Ugift.

III. 7. Herman Anton Rejer Dietrichson, f. i Fredriksvern ^{6/1} 1819, d. i Kristiania ^{27/7} 1853.

Student 1836, cand. theol. 1840, lærer i Drammen, 1846 pers.kap. hos sognepresten i Bragernes, 1850 kst. prest ved Botsfengslet i Kristiania. Ugift.

II. 8. Jonathan Julius Aars f. i Kristiania ^{22/8} 1783, d. s. s. ^{25/5} 1850.

Overkrigskommissær.

Gift første gang: i Kristiania ^{4/11} 1803 med Karen Cudrio *Munch* f. i Eidsberg i 1786 (døpt ^{2/3}), d. i Kristiania ^{7/3} 1820, datter av sorenskriver, justisråd Bartholomæus Fedder Munch og hustru Anna Hammer Cudrio. 12 barn.

Gift annen gang: på Fornebo i Bærum ^{2/4} 1823 med Kirstine Elisabeth (*Elise*) *Hofgaard*, f. i Ål i Hallingdal ^{17/10} 1797, d. i Kristiania ^{25/10} 1865, datter av sogneprest Andreas Hofgaard (i Sigdal), eier av gården Fornebo i Bærum, og hustru Mette Abigael Petersen. 10 barn.

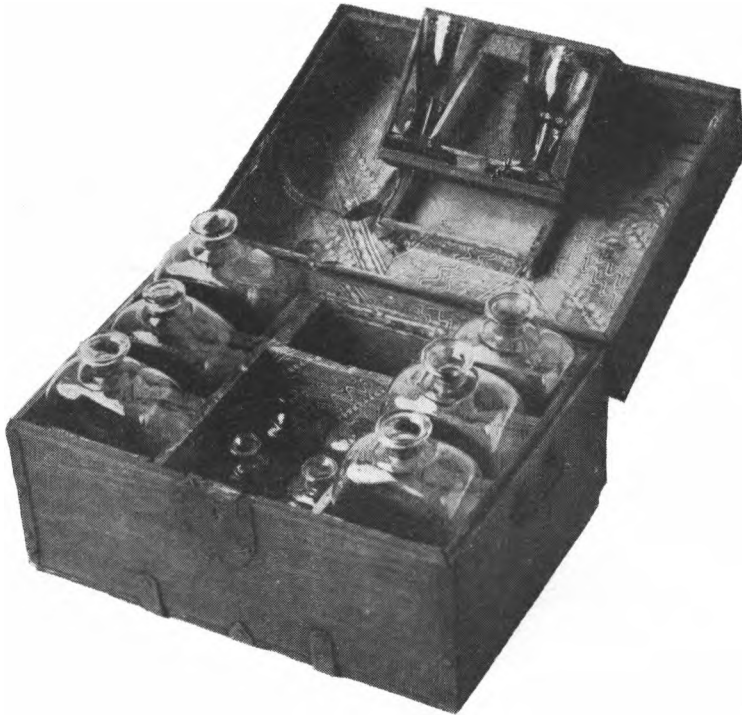
Om overkrigskommissær Aars har byarkitekt Harald Aars skrevet:

Jonathan Julius Aars, overkrigskommissær, født i Kristiania den 22. august 1783, død samme sted den 25. mai 1850.

Han tok avgangseksamen fra krigsskolen i 1800. Det var det første år skolens nye plan ble lagt til grunn for eksamen, og det var ikke småtteri som krevdes av de unge gutter. De skulle besvare 116 spørsmål i 17 forskjellige fag. Det ble utdelt en stor og en liten medalje til de to beste elever, og etter dem var det seks som fikk karakteren „fortrinlig god“. En av dem var korporal

Overkrigskommissær
Jonathan Julius Aars.

Overkrigskommissærens reiseskrin.
Eies av cand. jur. Leif Tjerland, Ulefoss.

Jonathan Julius Aars av Nordenfieldske Infanteri Regiment. Etter reglementets § 30. 1. kunne ingen elev settes i denne rubrikk hvis han ikke hadde besvart alle spørsmålene ved den skriftlige eksamen med de to beste karakterer. „Derhos fordres gode Sæder. I Tilfælde af Lighed tages Hensyn til Haandarbeidet.“ De elever som på „Conduite-Listen ere anførte i Rubriqven *fortrinlig god*“ forfremmes til offiserer med ansiennitet for et år tilbake. Disse fordringer var så strenge at det kunne gå årrekker uten at noen oppnådde denne karakter.¹ „Det norske militaire Institut“ som det dengang het, var et ektefødt barn av opplysningstiden, og mange av de menn som ble de førende ved oppbyggingen av det nye Norge etter 1814, har vunnet sine første laurbær på den gamle krigsskole.

Et år etter sin avgang var han repetent ved skolen og den 5. mars 1802 ble han utnevnt til sekondløytnant i Nordenfieldske gevb. Infanteri Regiment. Men hans militære karriere ble ikke av lang varighet, — allerede den 16. november 1804 tok han avskjed fra krigstjenesten. Under krigen fungerte han som divisjons-

¹ Se Sinding-Larsen: Den norske krigsskoles historie, s. 151 flg.

Detalj fra reiseskrinet.

sjef ved Kystværnet i Norge. Den 22. desember 1810 ble han utnevnt til overkrigskommissær med tillatelse til å bære uniform.

Noen særlige anlegg for den militære løpebane har Aars neppe hatt. Hans interesser lå på andre områder.

I 1814 ble den norske avdeling av Enkekassen utskilt fra København og overflyttet til Kristiania. Aars ble da ansatt som kassens første kasserer og bokholder. Han hadde ledelsen av forretningene, og kontoret holdt han i sin private leilighet i Store Strandgate nr. 17 like til sin død i 1850. Inventaret bestod i bokstavelig forstand av en kasse, en gammel jernpengekiste som var utstyrt med en meget sinnrik låsmekanisme. Denne „Enkekasse“ stod i soveværelset i annen etasje (gavl-værelset mot gaten), men eies nå av Norsk Folkemuseum.

I 1819 ble han kasserer ved Brandforsikringsvæsenet. Dessuten var han statsrevisor i årene 1816—1821.

Lilleaker gård.

Tyve år gammel, 4. november 1803, giftet han seg med

Karen Cudrio Munch, født i Eidsberg 1786, død i Kristiania 1820. Hun var datter av justisråd og sorenskriver Bartholomæus Fedder Munch og Anna Hammer Cudrio. Hennes bestemor madame Cudrio overlevde sine to døtre, og hennes store formue gikk derved over til Karen Cudrio Munch og hennes søster, fru Anna Birgitte Falsen. Etter familietradisjonen skal Aars ha arvet 2 tønner gull med henne. De fikk 12 barn samt 2 dødfødte, det siste kostet henne livet.

2. april 1823 giftet han seg om igjen, denne gang med

Kirstine Elisabeth (Elise) Hofgaard, datter av sogneprest Andreas Hofgaard og Mette Abigael Petersen.

Etter at Hofgaard i 1807 hadde tatt avskjed som sogneprest i Sigdal, kjøpte han Fornebo gård i Bærum, som han eide til 1823. Han eide også i noen år Kongens gt. nr. 12 i Kristiania (se Familien Hofgaard i Norge, s. 109 flg.).

Av Kirstine Elisabeths søstre ble den eldste, Else, gift med biskop Johan Storm Munch, den annen, Sophie, med stiftsprost Edv. Munch og den yngste, Thrine, med en av Jonathan Julius Aars's sønner, kvestor Harald Aars. Derved ble altså far og sønn svogre.

I sitt ekteskap med henne fikk han 10 barn.

I sine unge dager var overkrigskommissæren ikke lite av en sjarmør, elegant og vakker som han var. Han hadde stort selskaperlig talent og sterk sans for humor og var meget musikalsk. Hans svigerdatter, fru kvestor Aars, skriver om ham at han „udbredte altid megen Hygge om sig og havde tillige noget ganske eget imponerende ved sig som gjorde at hans Børn havde megen Respekt for ham. . . . Han var en saare elskværdig og brav Mand“. Han var da også meget avholdt og deltok bl. a. i selskapslivet på Fladeby. I flere år etter at de store julefester var opphørt, var Aars jegermester i den eksklusive jaktklubb som fremdeles bestod og som tallet bare 12 medlemmer.

Overkrigskommissærens interesse for musikk viste seg bl. a. derved at han forærte et nytt orgel til Enebakk kirke, mens hans bror var prest der. Selv spilte han klarinett og piano. Han lærte også flere av sønnene sine å spille forskjellige instrumenter, så han fikk i stand et helt lite orkester. Dette „Aars's orkester“ var ikke bare til glede i hjemmet, men det spilte også til dans på baller hos slekt og venner. Når Carl Johan var i byen, førte han med seg sitt eget orkester fra Stockholm som spilte sesongens siste nyheter på ballene i paléet, og da fortelles det at Aars gikk på gaten og hørte på. Så gikk han hjem og skrev ut partiturene for sitt lille orkester, og på neste ball vartet han opp med de siste „schlagere“ fra Stockholm.

Han var en dyktig pedagog, og i sin barneoppdragelse la han for dagen en utpreget psykologisk sans.

Om sommeren bodde familien alltid på Lilleaker, som Aars hadde forpaktet på livstid for seg og sin kone og sine barn av Peder Anker på Bogstad i 1807.

De reiste dit ut tidlig på forsommeren og ble der til langt ut på høsten. Guttene måtte bli igjen i byen for skolegangens skyld, men hver lørdag vandret guttene på sine ben den lange veien til Lilleaker. Da fikk de lov til å ta med seg et par venner og venninner, og da måtte det dekkes gjennom to værelser. Når de gikk tilbake søndag aften, hendte det at de var så trette at de store brødrene måtte ta den yngste, Nils, under armene, mens han gikk i midten og sov.

På Lilleaker hadde de det deilig. Barna elsket det og ble aldri trett av å fortelle om somrene der. De fisket og badet ved Lysaker, som dengang var en uberørt idyll.

Både i byen om vinteren og på Lilleaker om sommeren førte Aars's et gjestfritt hus og de hadde et stort tjenerskap. To av døtrene hadde f. eks. hver sin barnepike som stadig sloss om hvem av de søte småpikene var den vakreste.

Foruten bygården, Store Strandgt. nr. 17, og Lilleaker, eide Aars „Frognerhøi“ eller „Frognerhaug“, et stort gammelt hus med søyler som lå oppe på høyden øverst i Frognerveien, i krysset ved Kirkeveien. Det har nå nr. 4 til Nordraaks gt., men er helt ombygget. Og endelig eide han et hus som lå omtrent der hvor Hotell Savoy nå ligger ved Universitetsgaten. Her bodde hans enke til sin død.

Fru Julie Olsen f. Aars.

Det fortelles også at han skal ha eid Sjursøya, hvor han drev harejakt.

Men Aars mistet størsteparten av sin formue under de trykkende økonomiske forhold i årene etter 1814, og da han døde, var det nok ikke så meget igjen etter ham. Det skulle jo også meget til for å få frem den svære barneflokk.

Jonathan Julius Aars døde lørdag 25. mai 1850 i en alder av 67 år. Han etterlot seg 18 barn i live.

III. 1. *Julie* Margrethe Aars f. på Lilleaker i Aker ^{5/6}1804, d. i Kristiania ^{15/5}1889.

Gift i Kristiania ^{9/12}1825 med *Ole Olsen*, f. i Bergen ^{17/3}1801, d. i Fredrikshald ^{11/9}1859, sønn av politimester og rådmann i Bergen, Rolf Olsen og hustru Karen Cathrine Morup. Student 1821, cand. theol. 1825,

res. kap. i Vestby 1825, sogneprest i Idd fra 1830 til han tok avskjed i 1852.

IV. 1. Karen Julie (*Kaja*) Olsen f. i Vestby ^{27/9}1826, d. i Kristiania ^{12/10}1918. Ugift.

IV. 2. Valborg Cathinca Olsen f. i Vestby ^{3/5}1831, d. i Kristiania ^{26/3}1909.

Gift i Fredrikshald ^{1/12}1854 med skipskaptein Christian Henrik *Lidemark*, f. i Kristiania ^{18/5}1822, d. på Hvaler ^{8/10}1870, sønn av kjøpmann Ole Christian Lidemark og hustru Fredrikke Laurentia Rummelhoff.

10 barn, hvorav en sønn — kasserer Hans Rummelhoff Lidemark ble gift med Thora Aars, datter av kjøpmann William Aars, se nedenfor under IV. 3 på side 126.

IV. 3. Ida Jacobine Olsen f. i Idd ^{15/9}1833, d. i Kristiania i 1924. Ugift.

IV. 4. Rolf Olsen f. i Idd ^{9/4}1836, d. i Porsgrund ^{3/1}1898.

Telegrafbestyrer i Porsgrund.

Gift i Porsgrund ^{5/5}1856 med Marie Christence *Adtzlew*, f. i Porsgrund ^{1/2}1838, d. i Hamar ^{5/12}1911, datter av skipskaptein Bøye Adtzlew og hustru Gunhild Ording. 8 barn.

III. 2. Jakobine *Fredrikke* Aars f. i Kristiania ^{30/8}1806, d. s. s. ^{18/5}1853.

Gift i Kristiania ^{2/11}1827 med Christian Lottrup *Schydztz*, f. i København ^{5/2}1798, d. i Kristiania ^{15/6}1837, sønn av justitiarius Jørgen Lottrup Schydztz og hustru Anne Margrethe Ursin. Student 1815, cand. theol. 1820, samme år personellkapellan til Nykirken i Bergen, 1823 garnisonsprest i Kristiania, 1825 hoffpredikant.

VI. 1. Jørgen Julius Schydtz f. i Kristiania ^{10/8} 1828, d. i Urskog ^{27/11} 1908.

Student 1847, cand. theol. 1853, lærer i Bergen 1853—63, sogneprest i Årdal 1863, sogneprest i Ly (Time) 1872, prost i Jæren prosti 1874, sogneprest i Urskog 1878, prost i Nedre Romerike 1884.

Gift i Bergen ^{6/8} 1863 med Jakoba Johanna Kooter, f. i Bergen ^{19/6} 1843, d. i Kristiansand S. ^{8/3} 1925, datter av kjøpmann Jakob Blaauw Kooter og hustru Marie Balchen.

4 barn, hvorav den eldste datter Marie Fredrikke ble gift med kgl. fullmektig Sophus Aars (se IV. 6 side 58).

IV. 2. Karen Margrethe Fredrikke (*Kaja*) Schydtz f. i Kristiania ^{25/8} 1831, d. s. s. ^{23/6} 1896.

Gift i Kristiania ^{11/11} 1852 med Carl Frimann Schanche, f. i Bergen ^{19/6} 1813, d. i Sandefjord ^{6/9} 1887, sønn av kjøpmann Herman Garmann Schanche og hustru Cecilia Cathrine Garmann. Sorenskriver, senere byfoged og politimester i Sandefjord. Ingen barn.

IV. 3. Frederik Christian Schydtz, f. i Kristiania ^{2/4} 1833, d. s. s. ^{25/6} 1833.

IV. 4. Jakobine Fredrikke Schydtz, f. i Kristiania ^{29/5} 1834, d. i Sandefjord ^{17/11} 1884. Ugift.

IV. 5. Jens Axel August Schydtz, f. i Kristiania ^{22/1} 1837, d. s. s. ^{11/2} 1837.

IV. 6. Jens Christian Schydtz, f. i Kristiania ^{22/1} 1838, d. s. s. ^{1/9} 1907.

Sekretær, senere kontorsjef i Ligningskommisjonen. Ugift.

III. 3. Pauline *Theresia* Aars, f. i Kristiania ^{31/7} 1808, d. s. s. ^{28/11} 1876.

Gift i Kristiania ^{8/12} 1848 med Rasmus Schydtz, f. i Bergen ^{19/6} 1805, d. i Kristiania ^{9/11} 1881, bror av forannevnte hoffpredikant Schydtz, side 84, III. 2. Student 1826, kopist i Finansdepartementet 1841, fullmektig 1846, hoffsekretær fra 1859 til han søkte avskjed i 1865. Ingen barn.

III. 4. Annethe Augusta (*Netta*) Aars, f. i Kristiania ^{8/11} 1809, d. s. s. ^{10/4} 1897.

Gift i Kristiania ^{28/11} 1844 med Christian Ludvig Rode, f. i Fredriksberg ved København ^{1/9} 1812, d. i Fet ^{1/12} 1885, sønn av oberst Hans Henrik Rode og hustru Caritte Wilhelmine Holst. Student 1830, cand. theol. 1837, fra 1831 til 1848 huslærer og lærer ved forskjellige skoler i Kristiania, deretter førstelærer ved Tromsø seminar, 1856 res. kap. i Lier, senere sogneprest i Fet.

IV. 1. Karen *Agnes* Nicoline Rode f. i Kristiania ^{2/4} 1846, d. s. s. ^{12/5} 1913. Ugift.

Fru Netta Rode f. Aars
med datteren Agnes.

IV. 2. Karl *Henrik* Jonathan Rode f. i Tromsø ^{23/5} 1849, d. i Røros ^{14/4} 1902.

Student 1867, cand. jur. 1874, o.r.sakfører 1878, først i Fet, 1879 på Koppang, 1884 i Røros.

Gift i Lier ^{12/10} 1880 med Marie *Louise Hofgaard*, f. i Lier ^{4/3} 1856, d. i Hellerup, Danmark, ^{13/2} 1941, datter av godseier Hans Jacob Hofgaard, Sjaastad i Lier, og hustru Henriette Margrethe Scheel. 5 barn.

III. 5. Christian August Aars f. i Kristiania ^{20/11} 1810, d. s. s. ^{28/3} 1811.

III. 6. Jakob Aars f. i Kristiania ^{5/2} 1812, d. s. s. ^{7/1} 1831. Student.

III. 7. Harald Aars f. i Kristiania ^{5/2} 1812, d. s. s. ^{11/6} 1901. Universitetskvestor..

Gift i Kristiania ^{26/4} 1836 med sin stedmors søster, Anna Cathrine Pauline (*Thrine*) *Hofgaard*, f. i Sigdal ^{28/4} 1807, d. i Kristiania ^{28/4} 1888, datter av sogneprest i Sigdal, Andreas Hofgaard og hustru Mette Abigael Petersen, se side 79 — II. 8.

Om ham skriver sønnesønnen, byarkitekt Harald Aars:

Kvestor Harald Aars var født i Kristiania 5. februar 1812 og ble student i 1830, tok juridisk embetseksamen i 1835, men allerede i 1831 begynte han som kopist i Finansdepartementet. I 1843 ble han byråsjef for tabellkontoret, som i 1846 ble henlagt til det nyopprettede Indredepartement. I 1848 ble han sjef for veikontoret.

Den 17. mai 1850 ble han utnevnt til kvestor ved Universitetet, en stilling som han hadde i over 40 år. Kollegiet la sterkt beslag på hans administrative evner og store arbeidskraft, idet han var medlem av en rekke komiteer som ivaretok universitetets interesser. Etter sin fars død i 1850 ble han kasserer for Den almindelige Brandforsikringsindretning, i 1857 ble han også kasserer for Videnskabsakademiet; var i mange år knyttet til Stortingets sekretariat og til Christiania Sparebank, hvor han hadde fast kontortid to timer hver dag, var medlem av styret i Selskabet for Christiania Byes Vel, i Selskabet for christelige Andagtsbøgers Udgivelse og i Foreningen til Understøttelse af ældre Tjenere af Kvindekjønnen. I 1885 ble han utnevnt til R. St. O. O. for lang og nidkjær embetsførelse. I 1891 lot Det akademiske kollegium maleren Arbo male kvestors portrett og opphenge i kollegieværelset.

Fra første stund av la kvestor Aars for dagen en fasthet i karakteren og en rettlinjert ferd i all sin gjerning som gjorde ham avholdt av alle som kom i berøring med ham. Han var en ordensmann til fingerspissene, og hans arbeidskraft lå langt over det alminnelige. Selv om søndagene arbeidet han ofte i Stortinget når det var samlet, og ferie kjente han ikke i annen forstand enn at han reiste ut til familien på landet om ettermiddagen, en eller to ganger om uken. Arbeidet var hans glede, og i hele sin kvestortid hadde han den lykke å følge den overordentlig sterke vekst Universitetet gjennomgikk i denne tid.

Ved hans avgang hadde Skillingsmagasinet en anerkjennende artikkel om ham, signert „G“, hvor det bl. a. heter:

„— — — Ikke mindre Ros tilkommer ham for den uopslidelige Velvilje, hvormed han altid har været parat til at træde lunt formidlende til ligeoverfor de mange krydsende Interesser, der altid vil findes ved en Institution af saadan Betydning og saadant Omfang som Universitetet, hvortil der er knyttet saa mange Personer og Personligheder. — — — Kvæstor Aars har ogsaa i Eie et lunt Humor, en Ligevægt i Sindet og et jevnt godt Humor. Dette har vistnok bidraget ikke lidet til at vedligeholde hans Aands Kraft og Styrke, dens Energi og Spændstighed.“

På femtiårsdagen for hans utnevning til embetsmann 22. februar 1890 ble han hjertelig hyldet av kollegiets formann, professor Hiortdahl. „Hans virken hadde vært stille, uten bram, og riktig gitt et eksempel på en embetsmann som aldri tenkte på seg selv, men kun på å gavne det hele.“ Han døde 11. juni 1901, henimot 90 år gammel.

Da Harald Aars i 1836 giftet seg med Anna Cathrine Pauline (*Thrine*) Hofgaard, så det temmelig smått ut for dem, og i mange år kjempet de tappert med en kummerlig økonomi. I sine dagbøker har fru Thrine gitt en levende skildring av forholdene. Hennes optegnelser, som rekker fra 1853 til 1869, er først og fremst beregnet på barna og er derfor gitt samtalens form, men de gir et klart bilde av embetsstandens trange kår og av tiden i det hele.

Som nygifte bodde de i Vollgaten i en leilighet i en gammel gård, om sommeren bodde de på garveriet ved Vækerø, ikke så langt fra „det deilige Lilleaker, hvor eders kjære bestefar Aars og tante Lise bodde med alle sine Børn“. Det gikk en tid med „idelig pengesorg og næringssorger“, og ikke stort bedre ble det da Aars i 1839 kjøpte Grensen nr. 1, den store gamle gård på hjørnet av Møllergaten som står den dag i dag, der hvor „Gamle Christiania“ og „Stortorvets Gjestgiveri“ holder til.

I 1850 ble Aars kvestor, og samme år døde hans far, overkrigskommissæren, og han fikk da tillatelse til å overta hans forretninger for Enkekassen og Brannkassen. Da ble de endelig kvitt sine økonomiske bekymringer. Alt i alt fikk de nå en inntekt av ca. 1000 daler foruten hus og brensel.

Kvestorens leilighet lå i Domus Academica's hovedetasje, på hjørnet av Universitetsgaten, med inngang fra porten. Det var en representativ leilighet

Kvestor Harald Aars.

på seks store og meget høye værelser med rikelig sol. „Vi har faaet gas overalt her i Huset, en prægtig Ting, men den er ei god at arbeide ved, Lyset staaer for høit oppe, men vakkert er dette Lys i Værelset og en merkelig Opfindelse.“ Men denne bolig var ytterst upraktisk. Kjøkkenavdelingen lå i kjelleren, og det var en idelig løping i trappen med mat og oppvask. De veldige vinduer krevde umåtelige gardiner som måtte holdes rene og hele, for ikke å snakke om alt det mas det var å få pusset vinduene. Men værelsene i og for seg var hyggelige, og boligen på Universitetet var det selvfølgelig samlingssted for familien ved alle festlige anledninger. Fra vinduene hadde man jo også den herligste oversikt over alt som foregikk på gaten og i Studenterlunden, enten det var ved kongens ankomst, Stortingets sammentreden, 17. mai eller lignende. Var det noe på ferde i byen, var alle vinduene fullt besatt av onkler og tanter, kusiner og fettere. Her vanket stortingsmenn og professorer, embetsmenn og skjønnånder. Fru Aars' søstersønn, dikteren Andreas Munch, fungerte ved flere leiligheter som husdiker. Både kvestoren og hans frue var rolige hjemmemennesker. De likte seg best i sine egne stuer og gikk nødig i selskap, men de satte stor pris på å se folk hos seg. Hver 5. februar på kvestors fødselsdag var det stort familieselskap av unge og gamle. Vertsfolket hadde et eget lag med barna, og mange minner knytter seg til de lune, hyggelige dager på Universitetet.

Men ikke lenge etter at de var vel installert i sin nye leilighet, ble de rammet av det ene tunge slag etter det annet. Det begynte med koleraen i 1853. Det siste år „har været et trængsels og sorgfuldt Aar for mange, da vi først havde den rædselsfulde Kolera, der ogsaa bortrev Eders kjære gamle Bedstemoder som I vistnok alle stedse vil erindre, og I husker visst ogsaa de nærmere Omstændigheder i denne saa trykkende Tid baade for os og især for de mange der mistet sine Forældre og sine jordiske Støtter“.

En annen fare truet familien. Det var tuberkulosen. Allerede våren 1859 ble den lovende, rikt utstyrte sønn Aksel angrepet av sykdommen og 14. oktober 1860 døde han, 20 1/2 år gammel. Hans død tok så på søsteren Elise at hun fikk en sterk nervesvekkelse som gjorde foreldrene engstelige. Så fikk også hun tuberkulose og 27. juli 1863 mistet de også henne, 18 år gammel. Dette at to av barna døde nettopp som livet syntes å ligge så strålende foran dem, kastet sine dype skygger over både foreldre og søsken i mange, lange år. Det tok især meget på moren, hun følte seg slitt og gammel og syntes det gikk raskt nedover bakke.

Men innimellom hadde de også gode og lyse stunder som de med glede og takknemlighet så tilbake på. Ikke minst ble sølvbryllupet i 1861 en strålende fest. De var 36 til bords, og etter aftens kom de unge og ugifte, „saa det var rigtig et stort Selskab, det første saa store og maaskee det sidste saa store vi har“. — — — „A. Munch oplæste ved Bordet nogle smukke Værs af ham selv.

Og det var livligt og hyggeligt ved Bordet og hele Dagen, uden Skraal eller overdreven Munterhed. Enhver mindedes vor og sine egne nys oplevede tunge Tider og Adskillelser, men vi hygget os alle ved dog igjen at forundes at være til sammen i en stille fæstlig Sammenkomst.“

Kvestor Aars var bestandig nedsyttet i arbeid, og hans hustru var meget svak, men allikevel utfoldet de en utrolig stor gjestfrihet, og den var slett ikke begrenset til familien. I alminnelighet førte de et ytterst regelmessig liv, og kvestor var kjent for sin punktlighet. Det fortelles at man stilte urene etter ham når han gikk til Stortinget.

I senere år bodde gjerne noen av hans halvsøstre, som også var hans kones søsterdøtre, Mathilde, Emilie (Milla) og Jensine hos dem.

Disse fine og elskverdige, fordringsløse tanter var til hjelp og hygge rundt i familien, de kaltes gjerne for de tre gratier. Alltid kunne de komme tilbake til sitt store værelse på Universitetet hos kvestors, hvor de hadde sitt hjem.

Slekt og venner, unge og gamle vanket i alle år ut og inn i hjemmet. En av de faste besøkende var garnisonsprest E. F. B. Horn, som med sitt lune humør, sine musikalske interesser og sin rikt menneskelige samtale var dem alle til stor glede.

Brodtkorbs på Kjørbo, Andersens på Tuengen og Fabritius's på Lille Borgen inviterte dem ofte, og det var alltid stas når hestene fra en av disse herskapelige eiendommer kom for å hente dem, ikke minst når de vakre hvite „Sif“ og „Hoppa“ fra Fabritius kom.

I sine yngre dager var kvestor en ivrig fisker. Han kunne jo aldri komme langt vekk fra sitt arbeid, så han måtte nøye seg med den innerste delen av Oslofjorden, men lysten og lidenskapen var der, — de måtte bare underordnes plikten. Hele vinteren igjennom gledet han seg til å komme ut i Asker og Bærum, ut i den friske natur og legge regnskapsbøkene på hyllen og trekke pusten dypt inn etter den monotone arbeidsdag i byen.

Kvestor Aars med 3 etterfølgende generasjoner.

Da barna bodde hjemme og lenge etter at de eldste var gift, flyttet familien ut på landet i mai og kom ikke tilbake igjen før langt ut i september. Om sommeren måtte de alltid føre to husholdninger. Best likte de seg på Ostøen som de kom tilbake til år etter år fra 1865 og fremover. Dit kunne kvestor komme lettvent med dampbåten, der lå han og fisket på bukten, der var en vakker natur, og der hadde de megen hygge med vertsfolket, gamle Hansen på Ost og hans elskverdige datter. Alltid holdt de åpent hus og når de var samlet oppe i Birkelunden eller nede ved vannet, kunne Nils underholde selskapet med sin vakre sang og sin gitar. Var det regn så de satt inne, ble han akkompagnert av Ida på pianoet som de hadde fått låne av Hansens. Det var den rene idyll.

Nå var de tunge sorgens år kommet mer på avstand, og livet så igjen lyst ut. De tre barna som de hadde igjen, stiftet eget bo, og de hadde nå ingen økonomiske bekymringer lenger. Litt sykdom var det jo, men i det store og hele fikk de en lykkelig alderdom.

Allerede i 1869 retter fru Aars noen takkens ord til sin mann, de er så karakteristiske for deres stille, innerlige samliv at de må tas med her:

„— — — men jeg vil dog være sterk og en Gang rigtig udsige dig min kjære Harald, min tak for hver Dag vi har levet sammen og ofte lidt og kjæmpet og baaret sammen mangen tung Stund, men ogsaa mange, mange gode Stunder. Tak for al din Tro, Kjærlighed og for alt, alt. Gud holde sin Haand fremdeles over dig og bevare dit Sind og Hjærte til Ham; som vi begge om end i stor Skrøbelighed dog har lært at elske og opsøge; saa at vi kan haabe en Gang at samles der hvor der ingen Sorg mere er.

Vi er begge ikke af mange følsomme Ord, men vi elsket hverandre og vore Børn med en trofast inderlig Godhed og en idelig Omsorg og Deeltagelse og fandt vort Livs bedste Gode i hverandres Nærhed og i vort og vore Børns og Venners Samliv. — — —“

Disse ord kunne hun gjenta og fullt ut stå ved da hun døde 19 år senere, og et vakrere ettermæle kan hedersmannen kvestor Harald Aars ikke få.

IV. 1. Jakob *Jonathan* Aars f. i Kristiania ^{12/7} 1837, d. s. s. ^{22/9} 1908. Skolebestyrer.

Gift i Kristiania ^{12/7} 1866 med Anna Ernesta *Birch-Reichenwald*, f. i Kristiania ^{21/12} 1839, d. s. s. ^{19/12} 1919, datter av statsråd og sorenskriver Christian Birch-Reichenwald og hustru Jacobine Ida Sophie Motzfeldt.

Om ham skriver sønnen, byarkitekt Harald Aars:

Jakob Jonathan Aars, født i Kristiania 12. juli 1837, ble student med laud 1854. Allerede mens han gikk på skolen, begynte han å interessere seg for filologi. I de klassiske språk hadde han rektor Vibe til lærer og i norsk overlærer Knud Knudsen, og begge disse to personligheter kom til å bety meget for ham.

Allerede i 1855 begynte han som lærer. Han ble ansatt ved fru Ullmanns pikeskole, var i nesten fire år lærer i norsk ved denne skole. Da den ble nedlagt, kom han en kort tid til Den polytekniske skole som statsråd Sylow holdt, og i 1859 ble han lærer ved Nissens skole.

Samtidig med lærerstillingene drev han sitt filologiske studium og ble i 1860 kandidat med laud. I sommerferien 1856 deltok han i det store studentermøte i Sverige og Danmark. Det stod som kjent i skandinavismens tegn, og Aars fikk mange gode venner som han lange tider etter stod i rapport med. Alle de skjønnhetsverdier og inntrykk han mottok under disse festlige sommerdager senket seg ned i hans lyse og mottagelige sinn.

I studenterdagene hadde Aars lært P. Voss å kjenne, og det utviklet seg til et vennskap som ble avgjørende for begge fremtidige skjebne og som varte livet ut. De begynte snart å legge planer om å gå i gang med en privatskole, hvor de kunne realisere sine pedagogiske teorier og innføre de endringer i undervisningen som de mente tiden var moden til. Litt etter litt tok planen fastere form, og til å begynne med oppsendte Aars en liten prøveballong. Fra august 1862 opprettet han en ettermiddagsskole for eldre elever som ville forberede seg til artium. Den hadde to klasser og holdt til i Gjertsens latinskole i Elefantapotekets gamle gård i Tollbodgaten. Forsøket var så vellykt at Aars og Voss etter noen måneders forløp besluttet å opprette en fullstendig latin- og realskole. Denne beslutning ble meddelt pressen den 4. februar 1863.

Aars og Voss' latin- og realskole begynte sin virksomhet 14. august 1863 i overlærer Møllers gård på hjørnet av Kirkegaten og Tollbodgaten (nå Kirkegaten 17).

„Det var i tre og seksti,
Den fjerde februar:
Et frø, som der var vekst i,
Sig gjennom muldet skar
Og tvende tvillingblade,
Hel grønne begge to,
De titted' frem saa glade
Og op mod solen lo.¹

Det første året hadde de 101 elever og neste 234, så de måtte leie værelser i andre gårder. Slik kunne det jo ikke fortsette. De måtte tenke på nybygg. Allerede i slutten av 1863 kjøpte de tomt i St. Olavs gate. Den strakte seg helt opp til den nåværende Holbergs plass og kostet 5000 spd. Arkitekt Thrup-Meyer utarbeidet tegninger, og byggmester Unger ble utførende mester.

¹ Av en sang av E. Nicolaysen ved skolens 25-års jubileum.

„Han Aars og han Voss gav Unger instruks
— Tre hele dage tilende.
„Byg skole for os, byg skole fluks’.“
„Han snakker om kontanter,“ sa'n Aars,
„Takk som byr,“ sa'n Voss
„Sier du det?“ sa Aarsen til Vossen.“¹

Ingen av dem hadde penger, og det har alltid vært litt av en gåte hvordan de kunne få lånt alt det som skulle til. Men det gikk, og i 1865 tok de sin nye skolebygning i bruk, unge, entusiastiske og tillitsfulle som de var. Det var et vågelig tiltak, men det viste seg snart at skolen hadde en stor misjon. Elevtallet økte jevnt og sikkert. Til å begynne med hadde både Aars og Voss sine privatleiligheter i tredje etasje, men den dag kom da de måtte flytte ut. I skoleåret 1880—81 var elevtallet vokset til 842, og Aars og Voss' skole var i mange år Skandinavias største private høyere almenskole.

Aars hadde ikke noen sterk konstitusjon, og han led meget av hodepine. Lærergjerningen samtidig med studiene ved Universitetet og starten av skolen var en så sterk påkjenning at han ble overanstrengt og trengte hvile. Da var det at en elskverdig dame spurte ham hvorfor han ikke tok seg en utenlandsstur. Familien kjente henne nesten ikke, men hun hadde alltid vist godhet likeoverfor Aars og ville gjerne bruke sine penger til å gjøre det godt for andre. Hun tilbød ham å låne penger for så lang tid han selv ville, og hun hadde til og med sagt at hun helst ikke ville ha dem igjen. Han ble henrykt over tilbudet og tok med takk imot det. Ikke stort mer enn en måned etter at skolen var begynt, tiltrådte han så sin første store utenlandsreise til Italia. Den ble grunnleggende for hans kjennskap til den klassiske kunst.

Til Rom hadde han følge med Christopher Bruun med familie, og under oppholdet i Rom var han stadig sammen med sine venner Christopher Nicolaysen og Hans Christensen, liksom hans samtidige Lorentz Dietrichson var ham til stor hjelp og hygge.

Reisen tok henved tre måneder, og så tok han igjen fatt på sitt skolearbeid med friske krefter.

Aars var en fremragende administrator. Hans venn fra ungdommen av, sogneprest Harald Arnesen, uttalte ved hans begravelse at „de tusener som har nytt godt av hans skole, vil minnes den trygghet, fred og orden som fulgte med hans administrative evne, den samstemmighet mellom lærerne som lett hevdet en sunn og fri disiplin, den rettferdighet, hensynsfullhet som ble alle til del fra hans hånd, den merkelige interesse for hver enkelt i denne vrimmel og som fulgte dem ute i livet etter deres skoletid — kort, alt former seg til i våre øyne og i bildet av denne *lærer av Guds nåde*, som han ble til sin siste stund“.

¹ Av skolebestyrer Hofgaards sang ved skolens 25-års jubileum.

Hans fag var greskundervisningen. Han elsket gresk ånd og gresk kunst, og på disse felter fant han rik næring for sin skjønnhetselskende sjel. Men som bestyrer kom han til å bli leder av skolens indre anliggender, og han gikk med liv og sjel opp i dette arbeid, som lå så godt til rette for hans natur.

Fra ungdommen av interesserte han seg levende for utviklingen av det dannede norske talespråk, og i 1858 utgav han det første forsøk på å reformere rettskrivningen. Han gikk her langt forsiktigere og mer pietetsfullt frem enn sin lærer Knud Knudsen og kvidde seg for å innføre ord som ikke hadde livets rett i tidens språkbruk. Fra 1866 av utkom hans „Rettskrivningsregler til Skolebrug“, som stadig ble ført å jour i nye opplag, og som vel kan sies å ha dannet grunnlaget for den store rettskrivningsreform av 1907. I 1880 utgav han en brosjyre under titelen „Lidt om vort Sprog og dets Udtale“. På dette område var han en foregangsmann, og det er ikke tvil om at hans innsats her har vært av stor betydning.

Som lærer i norsk og norsk litteraturhistorie hadde han også et grundig kjennskap til oldnorsk, og resultatet av sine studier på disse områder fremla han i de to skolebøker „Oldnorsk formlære for begyndere“ og „Udvalgte norske oldkvad, som bidrag til kundskab om vore forfædres religion og liv i hedenold, oversatte og forklarede av J. Aars“ (1864).

Men lykkeligst var han når han i sin fritid kunne fordype seg i studiet av gresk diktning og filosofi. Og fremfor alt var det Sokrates's liv og lære som fengslet ham. Han var selv en utpreget etisk og dypt religiøs natur, og han har hos Sokrates funnet de rene og opphøyde trekk som peker framover mot Kristus. I 1882 utgav han „Sokrates skildret gjennom oversættelser av Platon med indledning og anmærkninger“, et populær-filosofisk skrift som danner høydepunktet av hans vitenskapelige produksjon, og i 1888 utkom „Das Gedicht des Simonides“, et foredrag som han hadde holdt i Videnskabsakademiet 1887. Hvor dyp hans kjærlighet til gresk åndsliv var, fremgår dessuten av alle hans avhandlinger i Aars og Voss' skoles programmer gjennom årene.

Det gikk med Aars som med alle som en gang har vært på klassisk jord og har fått øynene opplatt for klassisk kunst og kultur: Han lengtet alltid tilbake, og foruten den første tur i 1863 fikk han gjøre enda tre store reiser til Italia. På den siste av disse fikk han også oppfylt sine lengsles mål, å sette sin fot på det elskede Hellas's jord.

Den annen reise foretok han fra mars til juni 1871.

Den tredje reise, fra september 1873 til juni 1874, var en vidløftig affære. Da drog han av sted med kone og fire barn og to piker. De bodde i Rom i seks måneder og førte naturligvis egen husholdning. Det år var både Bjørnson's og Jonas Lie's i Rom, og alle barn fra de tre familier lekte meget sammen. De hadde i det hele tatt meget hygge med de andre skandinaver, i hjemmene, på osteriene og på turer i omegnen. Men ellers var jo også denne reisen i utpreget grad en studiereise.

Skolebestyrer Jakob Jonathan Aars og hustru Anna Ernesta og 5 barn på verandaen i Uranienborg Terrasse 13.

På sin fjerde og siste utenlandsreise tok han sine to yngste sønner, Harald og Jakob, med. Det ble en strålende opplevelse for alle tre, for Aars å få vise sine barn alt det skjønne og rike som hadde vært bestemmende for hans egen livsinnstilling, og for sønnene å få se den italienske og greske kunsts viktigste frembringelser under så kyndig ledelse. Dette halvåret fra januar til juni 1896 har da også alltid stått for dem som høydepunktet i deres liv. Den dag da skolebestyrer Aars satte sine ben på Akropolis, var det som hans dristigste drømmer gikk i oppfyllelse.

De brev som Aars sendte hjem fra sine turer, er oppbevart. De gir et levende bilde av hans livlige og opplatte sinn og av hans trang til å la andre få del i hva han selv har opplevd. Mange av dem er åndfulle kunsthistoriske forelesninger.

Aars giftet seg 12. juli 1866 med Anna Ernesta Birch-Reichenwald. Hun var meget musikalsk og spilte utmerket godt piano. Hennes yndlingskomponist var Beethoven, men så var hun jo også elev av gamle Arnold som igjen hadde vært en av Beethovens elever. Ved Carl XV's kroning i Trondhjems domkirke 1860 var hun hoffdame. — De fikk 6 barn.

Da Aars's måtte flytte ut av skolen, bygget de sitt eget hus, Uranienborg Terrasse 13. Det var i hjemmet Aars utfoldet sine beste egenskaper. De som bare kjente ham fra skolen, fikk lett inntrykk av at han var en streng og alvorlig, tilknapet natur, som det ikke var lett å komme inn på, men likeoverfor hustru

og barn og gode venner var han åpen og fortrolig, munter og meddelsom. Hjemmet var bygget på en sunn religiøsitet, som aldri virket knugende på tonen.

Aars var like til det siste en ivrig seiler. Hver vår fra 1872 til 1895 flyttet de ut til sitt landsted „Sjursnes“ på Sjursøyas vestlige odde og bodde der til september, og da ble meget av fritiden brukt til seilas, ikke bare i det indre fjordbasseng, men også på langturer nedover fjorden. Han hadde lært kunsten av skolens sekretær og kasserer Erik Thorsen, som var sønn av en los i Ula. Hans første båt var Sindingbåten „Mågen“. Med den tok han tre premier.

Sommeren 1908 under et opphold på Tyinholmen viste de første tegn seg til den snikende sykdom som skulle ende Aars's liv, og allerede 22. september døde han. Noen dager før sin død sa han at han skulle nok gjerne ville leve fem år til for å se hva det ble til med de eldste barnebarna. Men døden hadde ingen gru for ham, han sovnet stille og fredelig inn.

Fru Helga Hjelm f. Aars.

V. 1. Helga Aars f. i Vestre Aker ^{21/8} 1867.

Gift i Kristiania ^{2/1} 1890 med Lars *Hjelm*, f. i Flekkefjord ^{28/5} 1863, sønn av telegrafbestyrer Peder Hjelm og hustru Simonine Wright Hofgaard. Student 1881, cand. theol. 1886, personellkapellan i Sør-Fron 1887, sogneprest til Lurøy 1889, søkte på grunn av sykdom avskjed i 1894.

VI. 1. Johanne Kathrine Hjelm f. i Lurøy ^{8/8} 1893.

Student 1913, eksamen fra Lærerskolen og Industriskolen. Lærerinne i Skien og på Gjøvik, fratrådte i 1927 på grunn av sykdom. Ugift.

VI. 2. Andreas Hjelm f. i Kristiania ^{15/1} 1895.

Student 1913, statsøkonomisk eksamen 1914, eksamen ved lærerskolen 1918, filologisk embetseksamen 1922. Lærer ved Hallings Privatskole, fra 1937 lektor ved Oslo kommunale høyere skoler. Ugift.

V. 2. Kristian Birch-Reichenwald Aars f. i Kristiania ^{25/9} 1868, d. s. s. ^{4/8} 1917.

Student 1887, cand. theol. 1892, Monradske gullmedalje 1893 for en filosofisk avhandling, lærer ved Aars og Voss skole, dr. phil. 1897, medlem av Videnskabsakademiet 1897, universitetsstipendiat i filosofi 1900, korresponderende medlem av „Institut National“ i Genève, honorær professor ved Université Nouvelle i Bruxelles 1903, Norges representant ved bl. a. filosofikongressen i Heidelberg 1908.

Gift i Kristiania ⁶/₇ 1895 med Maren Anna Nilsine (*Marna*) Aall, f. i Nesseby ⁸/₃ 1873, datter av sogneprest Nils Anton Aall og hustru Mathilde Susanne Dahl. Ekteskapet oppløst 1910.

Fru Marna Aars ble annen gang gift i Genève ²⁴/₁₂ 1910 med professor i malerkunst Maurizio *Barricelli*, f. i Benevento, Italia, ¹⁷/₇ 1875, d. i Rom ¹⁴/₄ 1931, sønn av advokat Michel Angelo Barricelli og hustru Luisa Biondi.

Om dr. phil. Kristian Birch-Reichenwald Aars skriver hans sønn, amanuensis Jonatan Aars:

Min far, Kristian Birch-Reichenwald Aars, er født ²⁵/₉ 1868. Hans liv stod i sykdommens tegn. Som liten gutt pådrog han seg en alvorlig nyresykdom etter skarlagensfeber, og denne sykdom preget hele resten av hans barndom og oppvekst. Kanskje var den også roten til hans store sykелighet siste delen av hans liv.

I oppveksten var far livlig og meget oppfinnsom både i lek og annen beskjeftigelse. Han dyrket ualminnelig mange og forskjellige interesser. Interessert for alt og alle vedble han å være hele sitt liv, men etter hvert som han vokste opp ble den konflikten som skyldtes manglende fysisk kraft i motsetning til evner for øvrig, mer og mer bevisst hos ham, og på grunn av hans sterke virkelyst, mer og mer pinefull. Dette problem kom han stadig tilbake til i sine dagbøker helt fra sin tidligste ungdom.

Far forenet i seg et åpent sinn, følsomt og mottakelig for inntrykk, med en sjelden evne til kritisk tenkning og en utpreget trang til psykologisk analyse. Han fikk sin oppdragelse og undervisning i et hjem med særlig interesse for klassisk kultur. Han ble tidlig sterkt grepet av historiske og litterære skildringer av menneskeskjebner. I hans ungdom stod hans hug til dikterkunsten. Ved dens hjelp ville han rive menneskene ut av hverdagen og føre dem opp til høyere erkjennelse. Hans sinn svingte mellom sterk tro på evner i denne retning og dyp forstemthet over å merke evnenes begrensning.

Etter artium i 1887 begynte han det teologiske studium, som han avsluttet med embetseksamen i 1892. I studietiden fortsatte de sterke brytninger i hans sinn. Ikke minst virket motsetningen mellom selve studiet samt de muligheter det gav for fremtiden, og de evner og anlegg han selv følte at han hadde. Hans teologiske studium førte hans utvikling i en annen retning enn dette studium i alminnelighet tilsikter, han ble mindre og mindre teolog og mer og mer filosof.

I studietiden hadde far en god venn, meget forskjellig fra ham selv, men lik ham i trangen til sannhetens erkjennelse, den senere kjente biolog Johan Hjort. Først og fremst så far med vennlig misunnelse på Johan Hjorts arbeidskraft, og for øvrig lærte de alt det av hverandre som uunngåelig læres når to gode venner med så forskjellig natur og så forskjellig studium til stadighet er sammen.

Året etter at han tok embetseksamen fikk han den Monradske gullmedalje for en avhandling „Fantasiens Betydning for Erkjendelsen, navnlig den religiøse“. På denne tid tok han den teologiske praktikumseksamen. Kort tid etter reiste han til Leipzig sammen med sin søster Sigrid. I Leipzig begynte han sitt vitenskapelige arbeid ved Wilhelm Wundts verdenskjente laboratorium for eksperimentell psykologi. Endelig, sier han, er det bare å la det stå til med arbeid som interesserer. Det ble en rik tid for ham; foruten arbeidet hadde han gleden ved alle de inntrykk som en utenlandsreise kan gi den som er mottakelig. Han omarbeidet nå gullmedaljeavhandlingen til en bok som tok sikte på en videre lesekrets, den utkom under titelen „Tanker og Syn“ i 1894. Utpå høsten avsluttet han et arbeid om fargepsykologi.

Våren 1895 var han tilbake i Kristiania, hvor han bl. a. virket som lærer ved Aars og Voss' skole. Etter hans søster Ragnhilds bryllup med Sigurd Bretteville Jensen 27. juni, feiret far 6. juli 1895 bryllup med min mor, Marna Aall. Denne sommeren fikk han et bidrag på kr. 2 000,— av Henrichsens legat, og 9. oktober drog mine foreldre til Bonn am Rhein for å gjøre disse penger mest mulig fruktbringende. Tiden i Bonn var på mange måter en lykkelig tid for dem, selv om far også da var sterkt plaget av bekymringer for å skaffe seg en stilling som vitenskapsmann. I Bonn traff de hans far og hans brødre, som var på hjemtur fra sin Grekenlandsreise. Sommersemestret i Bonn ble travelt, med „fysikalsk begynnerarbeid (laboratoriekursus), psykologisk assistentarbeid, psykologisk forskerarbeid samt moralteoretisk forfatterarbeid“. På denne tid beskjeftiget far seg også med den tanke at han ville arbeide for å øke interessen for psykologi og den psykologiske vitenskaps konsekvenser også utenfor fagmennesenes engere krets i Norge. Det første skritt i denne retning var en artikkel han skrev i Bergens Aftenblad, „Sjælelæren i Laboratoriet“. Hans svoger Anathon Aall ble begeistret for denne tanken, som de aldri slapp av syne noen av dem. Den undervisning som far senere i noen år gav studentene til forberedende prøve i filosofi og en rekke avisartikler fra hans hånd har ved siden av hans vitenskapelige arbeider banet veien for eksperimentel psykologien i vårt land. I 1898 søkte han Stortinget om bevilgning til et psykologisk institutt, uten at det førte til det ønskede resultat.

Dr. phil. Kristian Birch-Reichenwald Aars.

Etter en tur til München drog mine foreldre hjem i august 1896 og 11. mars 1897 tok han doktorgraden på sin avhandling „Die Autonomie der Moral“. I april 1898 ble han medlem av Videnskabsakademiet. Året etter reiste familien til Paris. Her hadde far en rik tid med vitenskapelig arbeid, men han pådrog seg en bronkitt, som kom igjen hver vinter, og som for hver gang økte i styrke og varighet og etter hvert utviklet seg til den voldsomste astma året rundt. Til hans død i 1917 gikk det stadig nedover med hans helbred, til tross for all mulig legehjelp og alle prøver med klimaforandring. Men hans arbeid med vitenskapen var ikke slutt, det fortsatte han til siste dag.

Etter hjemkomsten fra Paris flyttet mine foreldre til villa „Granskau“ på Slemdal. Her skulle de grunne et hjem i vakre omgivelser. Akkurat på „Granskau“ tok imidlertid fars sykdom til i styrke, og selv om han i denne tiden møtte megen anerkjennelse, især fra autoriteter i utlandet, så hadde han mange skuffelser i sin kamp for å skaffe seg en fast stilling. Livet på „Granskau“ varte ca. tre år. Med mor og min søster Laila drog far våren 1904 ut på en lang reise, denne gang også med den tanke at klimaendring og kanskje en eller annen spesialist i utlandet kunne hjelpe ham. Turen gikk helt til Egypt, men med langvarige opphold under veis, særlig i Italia. Noen varig bedring av helbredden kom ikke, men vitenskapelig hadde far den fordel av denne reisen at han traff mange fagfeller, fikk besøke en rekke institutter og delta aktivt i fagkongresser, i Genève sensommeren 1904, og som Norges representant i psykologikongressen i Rom april 1905.

Etter et par år i Kristiania drog hele familien i 1908 til utlandet. Denne reisen, som varte over ett år, var fars siste reise, og hans siste forsøk på å bli hjulpet ved bad eller endring av klima. Vi var sommeren 1908 i Tyskland hvor far deltok meget aktivt i filosofikongressen i Heidelberg. Derfra reiste vi til Sveits hvor far og jeg ble nesten et år. Mor og Laila drog ut på høsten til Roma hvor mor kunne skaffe seg noe arbeid, da den økonomiske stilling var vanskelig. Fars sykdom var nå blitt slik at han egentlig burde hatt pleiehjelp, men på et vis greide vi oss alene. Inntrykkene fra denne tid er allikevel ikke bare triste. Sjelden har det vært et så fortrolig forhold mellom en far og hans tolv år gamle sønn. Far hadde jo en ganske særlig evne som psykolog og pedagog. Han kunne fortelle mangt og meget fra sin tankeverden som kunne gjøres begripelig for et barn. Fra Locarno reiste far, Laila og jeg i august 1909 hjem til Norge, far slo seg ned i sin mors hus på Uranienborg terrasse. Her levde han resten av sine dager. Sitt arbeid utførte han ved hjelp av en kontordame, idet han dikterte om formiddagen, når ikke astmaanfallene var til hinder. På denne måten holdt han det gående til siste dagen han levde. En aften i august 1917, da jeg ville se til ham, sa han som så ofte at han var for dårlig til en samtale,

det fikk være til en annen gang. Det var hans siste ord, han rakk ikke å tilkalle noen da han døde ut på natten.

Far var hele sitt liv mer eller mindre hemmet av dårlig helse. Selv i den tiden han trodde seg frisk, har han ikke hatt full styrke. Ikke desto mindre hadde han en usedvanlig vitenskapelig produksjon. Professor Francis Bull skriver i sin bok „Tradisjoner og Minner“: „En annen astmatiker blandt min fars“ (dr. Edvard Bulls) „pasienter var filosofen dr. Kristian Birch-Reichenwald Aars; jeg hadde hatt ham til historielærer i 1. gymnasium og det gjorde et sterkt inntrykk på meg at min far kalte ham den mest heroiske av alle sine pasienter, — en mann som hver dag under hosteanfallene kjempet for sitt liv, og som likevel hadde kraft til å holde gående et filosofisk høytliggende forfatterskap.“

Foruten de arbeider av far som alt er nevnt, bør nevnes „Zur psychologischen Analyse der Welt“, 1900, og „Gut und Böse“, 1907. Hans bror Jakob sa spøkefullt at korrekturlesningen på denne boken reddet fars liv. Far hadde lungebetennelse, både han selv og andre trodde det skulle bli slutt. Men på „Gut und Böse“ ville han ha lest korrektur. Han tvang seg til korrekturlesningen, og da han var ferdig, var faren over. Hvordan det ville gått om han ikke hadde lest korrektur, vet vi ikke, men episoden forteller noe om mennesket Kristian Aars. I „Gut und Böse“ gav han oss sin moralfilosofi. I 1911 utkom „Die Idee“ (zum Ursprung des Gedankens, Theorie der Begriffe und Kritik der Vernunft), som er hans erkjennelsesteori. Til disse arbeider kommer en lang rekke andre, bl. a. hans populære bøker: „Tømmermandens søn“, 1910, og „Filosofene i pensjonatet, en samtale om Gud og Verden — en dialog“, 1916.

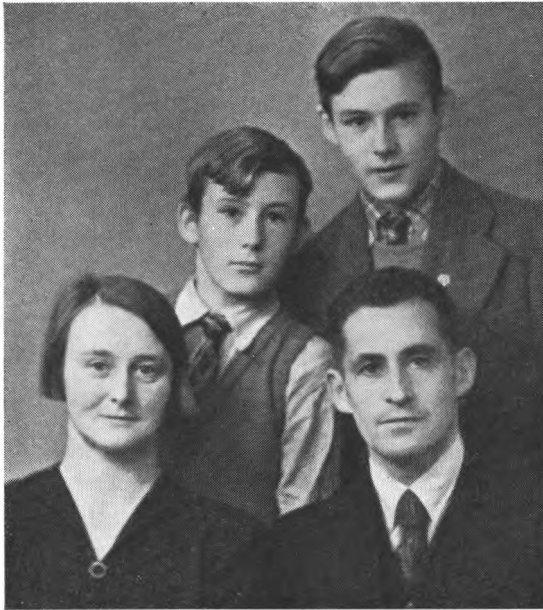
I sin biografi om Kristian B. R. Aars skrev Anathon Aall¹ følgende sluttord:

„Filosoferne i pensjonatet“ var „et forsøk paa at faa almindelige læsere med paa at drøfte grundspørmaal for tilværet i en populær form. Sterkt og sandt kommer her frem pinen ved livet, mørket som hviler over de store spørmaal, men ogsaa den ubøielige tro paa personlighetens sak og aandens kald. Han selv var en filosof, hvem ikke de haardeste pinsler kunde hindre i uten stans at arbeide med tankens problemer“.

Hans tro på den filosofiske betydning av hans arbeid ble styrket ved den anerkjennelse han møtte hos kolleger i mange land. Han var honorær professor ved Université Nouvelle i Bruxelles fra 1903 og var korresponderende medlem av „Institut National“ i Genève.

Far interesserte seg for nær sagt alt mulig og deltok gjerne i diskusjon, særlig var han levende interessert i sosiale spørsmål. I det hele hadde han

¹ Edv. Bull, Anders Krogvig og Gerhard Gran: Norsk Biografisk Leksikon, 1923.

Amanuensis Jonatan Aars med hustru Lajla
og sønnene Øystein og Ivar.

psykologens sterke interesse for sine medmennesker. Hans egne lidelser sløvet ikke hans følelser, tvert imot, hans evne til å føle med andre i deres skjebne var alltid levende. En må i denne forbindelse tenke på hans ungdoms drøm om å bli dikter. Et sted i hans notater hvor han analyserer seg selv, sier han at han er blitt filosof utelukkende fordi han „i hine dager var dikter“. Stemningen dengang var trangten til „fulltonende meddelelse“ — — — „Kanskje er jeg en sterk filosof. Men gløden kommer fra det at jeg var dikter — og er det.“

Winsnes skrev i „Norges Litteraturhistorie“¹ om den filosofiske vekkelse omkring 1890 og utover. Han nevner flere filosofer

og sier videre: „Den mest typiske filosofering ut fra tidens behov representerte Kristian Birch-Reichenwald Aars.“ Aars „pekte (1895) på den samme „værforandring“ i filosofien som i diktningen“. Det gjelder her den vitenskapelige tro på noe annet og mer enn analysen alene. „Det store menneske har aldri vært det som har lært oss formålenes forkrenkelighet og intethet, men „verdiskaperen“, den som viser menneskefølelsen nye verdier og menneskeviljen nye veier og nye formål. Fremtidens filosofi, hevder han (Aars), vil bli en verdividenskap.“

Da far døde i 1917 var han begynt på et større verk om verdiene.

Han bevarte usvekket sin ungdoms friske og umiddelbare kjærlighet til alt vakkert i naturen så vel som i menneskenes sinn. Han var i sin ungdom en lidenskapelig seiler, men frydet seg også over skogens og fjellets natur. Under samvær var han livlig og underholdende. Hans drøm under sykdommen var atter en gang å kunne styre en seilbåt utover fjorden i frisk bris en sommerdag. Det oppnådde han ikke, men fantasiens kraft lot ham oppleve det som virkeligheten nektet.

De siste år av sitt liv levde far under den første verdenskrig. Han var den ivrigste motstander av all vold og angrepskrig. Derfor kastet han seg inn i

¹ Bull, Paasche og Winsnes: Norges Litteraturhistorie. Bind V, 1935.

diskusjonen i dagspressen og ellers hvor han kunne komme til. Han følte truselen fra krigsmaskinen som noe katastrofalt og håpet intenst at den tyske militærmakt måtte bli fullstendig overvunnet. Den stod jo rakt mot hans idealer, mot alle hans ønsker om internasjonal utvikling og forståelse mellom nasjonene.

VI. 1. Jonatan Aars f. i V. Aker ^{17/12} 1896.

Student 1916, studerte elektroteknikk ved Norges Tekniske Høgskole 1917—18, senere fysikk ved Universitetet. Arbeidet ved Universitetets fysiske institutt fra 1922, — fra 1924 amanuensis, cand. real. 1928, gjest ved Universitetet i Göttingen 1930—31 for utførelse av vitenskapelig undersøkelse (spektroskopi). Medlem av redaksjonen av tidsskriftet „Fra Fysikkens Verden“ fra starten i 1939.

Gift i Ådal ^{2/7} 1925 med Lajla *Klem*, f. i Hasvik, Finnmark, ^{25/2} 1900, datter av distriktslege Gustav Klem og hustru Helene Imislund. Student 1919, eksamen ved lærerskolen 1920, lærerinne ved Oslo kommunale folkeskoler.

Frk. Laila Aars.

VII. 1. Øystein Aars f. i Oslo ^{7/3} 1929.

VII. 2. Ivar Aars f. i Oslo ^{20/9} 1932.

VI. 2. Laila Aars f. i V. Aker ^{3/6} 1901.

Musiklærerinne i Drøbak. Utdannet hos bl. a. Margrethe Gleditsch Janson. Ugift.

V. 3. Sigrid Aars f. i Kristiania ^{22/4} 1870.

Lærerinne ved småskolen på Aars og Voss skole 1894—1907, studieopphold i Leipzig, Halle og Bruxelles 1893—94. Utgav i 1904 sammen med Ole Johannesen „Regne Abc.“, utkommet i over 400 000 eksemplarer.

Gift i Kristiania ^{31/10} 1907 med Theodor *Dahl* f. i Hadsel ^{9/11} 1874, d. i Bergen ^{12/9} 1944, sønn av rådmann Niels Alstrup Dahl og hustru Hanne Marie Hambro. Student 1892, cand. theol. 1898, virket som diakon 1899—1901, personellkapellan i Bergen 1901, forstander for Det Norske Diakonhjem, V. Aker 1905—12, res.kap. i Sigdal 1913—18, ved Nykirken i Bergen 1919 og sogneprest ved Johanneskirken i Bergen fra 1925 til sin død.

VI. 1. Anna Aars Dahl f. i V. Aker ^{24/1} 1909.

Student 1929, diplomeksamen ved London University, School of Librarianship 1933. Bibliotekar ved Norges Handelshøyskole fra 1937. Ugift.

Fru Sigrid Dahl
f. Aars.

Fru Ragnhild Bretteville Jensen
f. Aars.

VI. 2. Nils Alstrup Dahl f. i V. Aker ^{25/6} 1911.

Student 1929, cand. theol. 1936, studieopphold i Tyskland og Frankrike med offentlige stipendier 1935—36 og 1937—38, foreleser ved Universitetets teologiske fakultet vårsemestret 1937 og fra høsten 1938, dr. theol. 1941, adjunktstipendiat ^{1/1} 1942, professor i teologi ved Oslo Universitet 1946.

Gift i Hammarlunda, Skåne, Sverige, ^{26/6} 1939 med fil. mag. Birgit *Rosencrantz*, f. i Hammarlunda ^{21/7} 1907, datter av Melcher Abraham Leopold Rosencrantz og hustru Anna Persson. 2 barn.

V. 4. Ragnhild Aars f. i Kristiania ^{25/3} 1872.

Gift i Kristiania ^{27/6} 1895 med Sigurd Bretteville *Jensen*, f. i V. Aker ^{10/8} 1869, sønn av prost Johan Ole Herman Jensen og hustru Azora Jeanette Bretteville, student 1888, cand. theol. 1892, lærer og inspektør ved Aars og Voss skole 1892—1907, sogneprest i Froland 1907, i Kragerø 1915, bestyrer av Universitetets praktisk-teologiske seminar 1916, res.kap. 1926 og senere sogneprest ved Trefoldighetskirken i Oslo, søkte avskjed i 1939.

VI. 1. Astrid Bretteville Jensen f. i V. Aker ^{22/7} 1896.

Gift i Kristiania ^{27/6} 1920 med cand. jur., senere politifullmektig Annar *Thinn*, f. i Tromsø ^{21/10} 1894, d. på Jeløy ^{28/3} 1935, sønn av høyesterettsjustitiarius Karenus Kristofer Thinn og hustru Olga Wegner. 4 barn.

VI. 2. *Johan* Ole Herman Bretteville Jensen f. i V. Aker ^{11/7} 1898.

Forstkandidat, eksamen fra Statens Skogskole i Os 1917, Jernkontorets Kolareskole, Sverige, 1917, Norges Landbrukshøgskoles skogbruksavdeling 1921, ansatt ved Statens Skogskole, Kongsberg, og ved Hallingdal Skogforvaltning

1922—23, fra 1. mai 1924 skogbrukslærer ved Statens Skogskole, Steinkjer, og skogassistent ved Innerherad skogforvaltning.

Gift i Froland ^{15/4} 1924 med Helga *Espeland*, f. i Froland ^{22/6} 1899, datter av bonde Knut Espeland og hustru Tergerd Espeland. 2 barn.

VI. 3. Harald Bretteville Jensen f. i V. Aker ^{19/12} 1901, d. s. s. ^{12/7} 1906.

VI. 4. Ragnhild Bretteville Jensen f. i Kristiania ^{15/5} 1907, student 1929, sosiale kurser 1930, ansatt ved Oslo arbeidsstuer for barn. Ugift.

V. 5. Harald Aars f. i Kristiania ^{31/5} 1875, d. s. s. ^{4/6} 1945.

1895 eksamen på bygningslinjen ved Kristiania Tekniske Skole, tegner ved Den Ankerske Marmorforretning ved Halden 1895—97, studerte fra høsten 1897 i et år arkitektur ved Royal College of Art, South Kensington, og var assistent hos arkitekt Charles Spooner, og senere hos arkitekt Peter Dybwad i Leipzig, førsteassistent hos arkitekt Holger Sinding-Larsen. I 1901 stipendium av Houens legat og reiste til England og Frankrike, hvor han fortrinnsvis studerte gotikk. Deretter konstituert vedlikeholdssjef ved Oslo kommunes stadsarkitektkontor, privatpraktiserende arkitekt i Oslo 1904—20, fra 1920 byarkitekt i Oslo til han på grunn av forholdene søkte avskjed ^{31/5} 1941. Etter frigjøringen overtok han etter anmodning stillingen igjen, men allerede etter en uke ble han rammet av slag og døde 14 dager senere.

K.²S.W.O., R.S.N.O., R.¹Finnl. Hv. R., Håkon VII's jubileumsmedalje 1930.

Gift i Kristiania ^{16/12} 1899 med Anna Dybwad *Berentzen*, f. i Kristiania ^{23 6} 1878, d. i Oslo ^{28/8} 1947, datter av assuransedirektør Oswald Berentzen og hustru Margrethe Magdalene Dybwad.

Om byarkitekt Harald Aars skriver hans sønn, forlagssjef Harald Aars:

Blant guttene på „Terrassen“ — Uranienborg Terrasse hvor far ble født — gikk han under navnet „Professor'n“. Jeg vet ikke hvor meget far den gangen tok seg nær av det, men det var ikke uten en undertone av stolthet at han fra tid til annen kom tilbake til det i sine eldre dager. Riktignok var han kjevhendt, og det har hans venner sikkert ertet ham med, men i navnet ligger det at han allerede dengang var annerledes enn de andre, hans interesser gikk sine egne veier. Og det er ikke uten en viss blanding av forbauselse og misunnelse jeg leser i hans erindringer om hvordan han tilbrakte mange søndager i gutteårene vandrende rundt på museer. Ikke tvunget ved hånden av mer eller mindre kunstforstående tanter, men alene, søkende etter

Byarkitekt Harald Aars.

skjønnhet og harmoni, bevisst arbeidende for å finne ut av kunstens og stilartenes gåter.

Det var naturlig for far dette, hele hans ånd var allerede dengang preget av sansen for kunsten. Og de evner som var nedlagt i ham her, fikk rik næring i det hjem han vokste opp i. Hans far, skolebestyreren, som han selv har skrevet om i denne boken, var klassiker, og han forstod å oppdra barna i den ånd som han selv var preget av. Det var et hjem fylt av kultur i ordets beste forstand. Og hans mor brakte sitt store fond av livsverdier i tillegg til farens, ikke minst gjennom musikken. Hun var selv en dyktig pianistinne, og hun lærte barna tidlig å fatte Beethovens vidunderlige verden. Og alle disse egenskaper arvet far. Han ble klassiker selv. Men vanskeligheten for ham, ikke bare i barneårene, var å få alle sine interesser, alle evner, til å harmonere. En tid ville han bli sanger. Så ville han bli kunstmaler. Så ville han gå til sjøs, lære verden å kjenne. Det var ikke lett, dette, å få kreftene inne i seg til å samspille. Men han klarte det.

Det var forresten skolebestyreren som pekte ut veien for ham til å begynne med. Og da far senere fant den selv, viste det seg at det var en heldig start. Han kunne kombinere sine evner og interesser. Etter middelskolen tok faren ham ut og lot ham gå over i det praktiske liv, og han kom i lære på Thunes verksted. 20 år gammel gikk han som bygningsingeniør ut av den tekniske skolen i Kristiania, og havnet i Fredrikshald som tegner ved Ankerske Marmorforretning. 21 år gammel fikk han være med sin far og sin bror på en reise gjennom Italia og Hellas. Hans egen beretning fra denne reisen, boken „På klassisk jord“, som han skrev på sine gamle dager, er typisk for hans livsinnstilling. Han opplevde, han levde „på klassisk jord“. Om sitt møte med den doriske kunst f. eks., skriver han at i Pestum ble han betatt av urkraften i denne stilart, det første utslag av gleden ved å skape nye former, en stil i sin vorden. Ved Partenon stod han overfor den modne og raffinerte fullendelse. Dette er hans egne ord, og han var 21 år den gangen. Tenk hva det vil si for et mottakelig sinn. Da han kom hjem, hadde han da også klart for seg hvor hans livsoppgave lå. Og så drog han til England og ble arkitekt. Dermed fant han mulighetene for å kombinere sine kunstinteresser med sin rent praktiske virksomhet.

Ved hjemkomsten fra England fikk han stilling som arkitektassistent i et privat arkitektfirma, og da fortonet fremtiden seg så lys for ham at han våget å tilby sin forlovede å dele den med seg, og ^{16/12} 1899 ble han gift med Anna Dybwad Berentzen. Og hun forstod virkelig å dele den. De skapte sammen et hjem fylt av en utrolig harmoni og lykke, og av kultur. Det ble et i høyeste grad skapende hjem, som gav far den kraft han måtte ha for å kunne utfolde seg slik som han gjorde gjennom hele sitt liv. I to sanger

som mor og far skrev til hverandre til sølvbryllupet, får man et enestående bilde av gjensidig beundring, forståelse og kjærlighet. Mor forstod fullt ut å vurdere fars egenskaper, og hun ble ham til utrolig hjelp i hans intense streben etter skjønnhet og harmoni, både i hjemmet og i arbeidet.

Den var bevisst, denne streben, og rettlinjert. Han hadde sine bestemte meninger, meninger som var tilkjempet ved inngående studier, men med et bevisst livssyn som bakgrunn. Og han måtte kjempe for dem. Men han hadde sine meningers mot, han var ikke redd for kampen der han mente den var rettferdig. Han søkte ikke kampen, men han tok den hvis han anså det nødvendig.

I det lange løp passet det ikke den unge arkitekt å være assistent. Han begynte i 1904 sin egen arkitektforretning, og drev den til han i 1920 ble byarkitekt i Oslo. Han drev sin forretning en tid i kompaniskap med andre, men også det ble for trangt for ham. Han gikk sine egne målbevisste veier.

I denne tiden tegnet han en rekke forretningsbygg, villaer og kirker. Mest kjent er vel kanskje Pipervikskirken, Lovisenbergkirken, Bislet Bad, Ingwald Nielsens forretningsgård m. m. For Pipervikskirken fikk han Houens Legat som premie for periodens beste bygg. Harald Hals har skrevet om ham: „Han øvet en overordentlig sterk innflytelse på det Oslo som vokste frem like fra sekelskiftet av.“ Han vokste selv også, med sitt arbeid. Etter hvert ble det enkelte bygg liksom for lite, og det var på en måte et naturlig ledd i utviklingen at han ble byarkitekt. Ett er sikkert, han var uendelig lykkelig da han fikk den stillingen. Byen, den byen han elsket som bare en gammel Kristiania-gutt kan gjøre det, „ble da som samlet helhet den leire han modellerte i“, skrev Kristian Biong om ham.

Hans arbeidsglede og arbeidskraft var uendelig. Han forstod å holde alle sine forskjellige interesser i tømme, han ledet dem inn i positivt arbeid for sin livsoppgave. Han hadde et utall av hobbies, men han utnyttet dem alle til å forme og fremme sitt livssyn. Overalt var han med, overalt hvor det var tale om å utdype kjennskapet til byens liv eller å forme dens ytre. Han innehadde da også alle de tillitsverv som hans stand kunne by ham. Han var formann i Kristiania Arkitektforening, president i Norske Arkitekters Landsforbund, formann i Foreningen Brukskunst, i Oslo Byes Vel, stifter av og siden medlem i det norske styre for Nordisk Bygnadsdag, m. m. Dertil var han en av standens skrivende penner, og utallige er artiklene fra hans hånd. Han var redaktør for Byggekunst i mange år, senere var han redaktør for Oslo Byes Vel's organ St. Hallvard, og sist, men ikke minst bør nevnes at han skrev Arkitekturens Historie i det 19. århundrede i Norges Kunsthistorie.

Også politisk ville han være med å forme sin by. 1909—11 var han medlem av Kristiania Skolestyre, 1911—16 av Kristiania Formandskap, som Høyres

representant. Men faget krevde ham med hud og hår, så han måtte oppgi politikken. Han kom isteden med i en rekke komitéer. Og overalt var han like streng i sine krav til det som skulle gjøres og til seg selv. Han var ubestikkelig.

Det falt ham aldri inn å gå på akkord med sine meninger. Men så ble det da også kamp. Hans to største kamper var utvilsomt Vigeland-saken og Ad Quadratum-saken. Han var en intens Vigeland-beundrer, og en av billedhuggerens nærmeste venner. Men da prøven kom, og Vigeland selv gikk en vei far mente ikke å kunne følge, var han ikke redd for å si fra. Han gav endog fra seg dette vennskap som for ham betydde mer enn de fleste kan fatte. Han kunne ikke svikte sin oppfatning. Men om disse ting kan man lese mer og bedre andre steder.

Man skulle tro at alt dette arbeid, all denne kamp ville kreve sin mann så meget at hjemmet, at mennesket i ham ble glemt. Men det gjorde det ikke. Og her kommer jeg til det virkelig store ved far.

Når jeg tenker tilbake på far og tiden i mitt barndomshjem, slår det meg som ufattelig at far fikk tid til alt det han gjorde. Ved siden av det kolossale arbeidspress som han hadde i sin stilling og i sine gjøremål, så fikk han tid til å være menneske, til å være far. Han elsket kunsten, og han elsket naturen. Han forstod å ta oss barna med på det alt sammen og å overføre til oss sin kjærlighet til det. Han tok oss med på sjøen, han var en ivrig og dyktig seiler, han lærte oss å elske sommernattens fine, vare stemning i skjærgården, og han lærte oss å fryde oss og vokse med været når skumsprøyten stod innover „Smiles“, vår 60-kvm., og innover klippene på Tjøme ved landstedet vårt på Verdens Ende. Hvor mange ganger husker jeg ikke at jeg fant ham sittende oppe på det lille fjellet der ute, nedsunket i dype tanker, og allikevel så våkent speidende utover havet. Der fant han linjen fra ungdommen, der fant han den klassiske ro over naturen som han elsket. „Hell dig land, som liknar Hellas“ skrev Emil Zilliacus i sitt dikt „Norge“. Hvor far sannet de ordene. Han lærte oss å se verden under store synsvinkler der ute.

Og så de stille vinteraftnene med ham hjemme på Fagerborg. Med sangen og lesningen, og med alle referatene fra fars arbeid og slit. Det var nok mange ganger vi måtte liste oss på tå, det er så, men vi forstod jo han hadde sitt å kjempe med, og for å si det med Ibsen „da var det få som uten frykt kom Terje Vigen nær“. Det gled over, han fikk alltid tid til overs for en liten lykkelig stund. Han skapte et virkelig hjem. Han ikke bare bygget huset selv, men han formet det også innvendig, møblene han tegnet, og så ånden i det. Best står kanskje høytidsstundene for meg. Julen f. eks. Han forsøkte aldri å tvinge religion på oss, men som han fikk oss til å *føle* høytiden, dybden i den!

Jo, far var vår far, det er sikkert. Hele sin rike sjel forstod han å gi oss. Stille og uten fakter. Stille var forresten så meget av det han gjorde. Han var dypt religiøs, men han fant også her sin egen form. Han forsøkte aldri å påvirke oss med disse sine tanker, og ingen var vel mer forbauset enn vi barna da det plutselig en høst kom ut en bok av ham, „Kristusveien i lys av vår tid“, som redegjorde for hans religiøse syn. Dette var helt ukjent for oss. Inntil det siste opptok disse tankene ham, og han fikk gitt dem en enda mer avklart form i et av de manuskripter han etterlot seg ved sin død, „Bak forhenget“. Og han døde lykkelig i denne tro.

Fru Anna-Margrethe Hoel
f. Aars.

Ja, han fikk også dø harmonisk. Han kom gjennom krigen med alt sitt og alle sine i behold. Han fikk se det gode, det han så inderlig trodde på, seire helt og fullt. Han fikk sine tilbake igjen fra fangenskap og landflyktighet, han fikk igjen stillingen som byarkitekt, han fikk oppleve at han enda, 70 år gammel, hadde sine kollegers og venners hengivenhet og tillit. En uke klarte han denne lykken, da ble det for meget for ham, og han segnet under den. Men han tok den med seg inn i døden. Han fikk leve sitt liv fullt, han slapp å se seg selv nedverdiget. Hans største redsel var, som han sa, å bli senil. Han fikk dø på sitt livs høyde, og ingen sitter igjen med minner som kan fortegne bildet av ham, bildet av den uredde sannhetens og skjønnhetens forkjemper i det ytre, den harmoniske kunstfylte og humørfylte mann og far i det indre. Og fremfor alt mannen med det åpne smil, det lune blink i øynene, og den lille skarpe, humoristiske replikk i alle livets situasjoner. Slik vil vi alle huske ham.

Far døde 4. juni 1945.

VI. 1. Anna-Margrethe Aars f. i Kristiania ^{15/10} 1900.

Gift i Oslo ^{16/5} 1925 med Peter Hoel, f. i Kristiania ^{23/5} 1897, sønn av stiftamtmann Klaus Nord Hoel og hustru Ingeborg Serine Bruun, student 1916, vernepliktig offiser 1917, cand. jur. 1922, ansatt ved fondsavdelingen i Christiania Bank- og Kreditkasse 1923, fondssjef i Depositobanken 1937, filialbestyrer i Sparingssparebanken 1940, fondssjef i Formidlingsbanken 1941, egen fonds- og aksjemeglerforretning i Oslo fra 1943. Deltok i krigen 1940 som kaptein ved 6. brigades stab i Ofotenavsnittet, satt i tysk krigsfangenskap fra august 1943 til frigjøringen. Medlem av representantskapet i en del forsikrings- og skipsaksjeselskaper.

Krigsdeltakermedalje.

Generalsekretær Ferdinand Aars
med sønnen Harald.

VII. 1. Klaus Hoel f. i Oslo ^{11/5} 1927.

VII. 2. Knut Hoel f. i Oslo ^{16/9} 1930.

VI. 2. Ferdinand Aars f. i Kristiania ^{21/11} 1902.

Student 1921, studert ved Statens Håndverks- og Kunstindustriskole og arkitektur i København og Trondhjem. Åpnet i 1926 egen forretning i brukskunst i Oslo, 1945 generalsekretær i Landsforeningen Norsk Brukskunst, medlem av komitéer og styrer på brukskunstens og husflidens områder, medlem av og formann i styrer i jeger- og fiskerforeninger, skrevet bøker og holdt foredrag om jakt og fiske.

Gift første gang: i Oslo ^{24/2} 1928 med Julie (*Lillemor*) Thaulow Aubert, f. i Kristiania ^{17/1} 1904, datter av h.r.-advokat Julius Thaulow Aubert og hustru Birgit Myhre. Ekteskapet oppløst.

Gift annen gang: i Oslo ^{22/12} 1947 med Eva *Christensen*, f. i V. Aker ^{19/10} 1918, datter av ingeniør Haaken Christensen og hustru Reidunn Kaasen.

VII. 1. Harald Aars f. i V. Aker ^{9/12} 1930.

VII. 2. Birgit Aars f. i V. Aker ^{24/1} 1932, d. samme dag.

VI. 3. Ida Aars f. i Kristiania ^{16/8} 1904, d. s. s. ^{4/9} 1904.

VI. 4. Ragnhild Aars f. i Kristiania ^{24/2} 1907.

Gift i Oslo ^{21/8} 1934 med Ivar *Berle*, f. i Kristiania ^{21/8} 1902, sønn av overlege Einar Berle og hustru Adelheid Petersen, student 1921, diplomeksamen som elektroingeniør ved høyskolen i Darmstadt 1928, ansatt ved Siemens Norsk A/S 1929, sjef for firmaets Bergensavdeling 1931, avdelingsingeniør ved Oslokontoret (Proton A/S) 1947.

VII. 1. Adelheid (*Addi*) Margrethe Berle f. i Bergen ^{7/6} 1935.

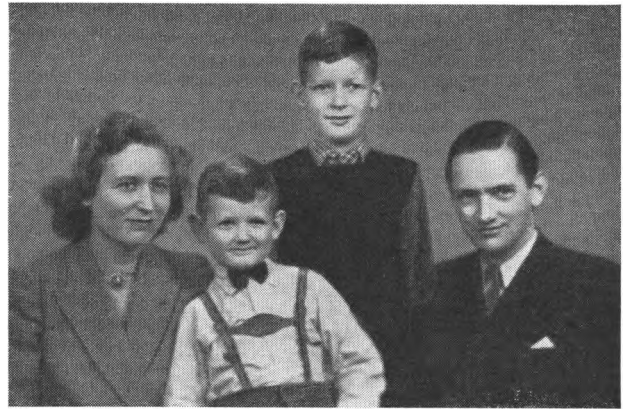
VII. 2. Sissel Berle f. i Bergen ^{12/3} 1938.

VI. 5. Harald Aars f. i Kristiania ^{3/5} 1912.

Student 1930, Oslo Handelsgymnasium 1931, militær- og forretningsutdannelse 1931—33, bokhandlermedhjelper i Jacob Dybwads Bokhandel 1933—36, kontorsjef i Jacob Dybwads forlag 1936—43, kontorsjef i J. W. Cappelens forlag 1943—46, avbrutt av opphold som flyktning i Sverige fra februar 1944 til

Fru Ragnhild Berle
f. Aars.

Forlagssjef Harald Aars med hustru Meta Helene
og sønnene Kristian og Haakon.

frigjøringen. Forlagssjef hos Grøndahl & Søn fra 1946. Besøkte bokhandler-skolen i Leipzig, ansatt i firmaet Koehler & Volckmar samme sted i 1934. Styremedlem i studentersangforeningen 1940—43, sekretær ved Den Norske Legasjon i Stockholm 1944—45, løytnant i D. K. Ø. under og etter frigjøringen, 1/1 1946 sekretær i Den Norske Forleggerforening. Fra våren 1947 områdesjef i Heimevernet. Krigsdeltakermedalje med rosett.

Gift i Oslo 16/5 1935 med *Meta Helene Øhlckers*, f. i Kristiania 27/3 1913, datter av agent Alfred Øhlckers og hustru Sigvor Seel.

VII. 1. Kristian Aars f. i Oslo 9/9 1937.

VII. 2. Haakon Aars f. i Oslo 31/5 1941.

VII. 3. Reidar Aars f. i Oslo 7/8 1947.

V. 6. Jakob Aars f. i Kristiania 6/9 1877, d. s. s. 10/12 1944. Høyesterettsdommer.

Gift i København 2/7 1912 med *Anna (Tulle) Brødsgaard*, f. 11/6 1891 på Møen, Danmark, datter av stiftsgartner Carl Brødsgaard og hustru Wilhelmine Sontheimer.

Fru Tulle Aars giftet seg annen gang i Oslo 11/6 1946 med politimester Ernst Jersing, Frederikssund, Sjælland, f. på Møen, Danmark 6/8 1890, sønn av gartner Carl Nikolaj Jensen og hustru Henriette Dorthea Brødsgaard.

Om høyesterettsdommer Aars skriver hans sønn, sekretær Knut Aars:

Min far, Jakob Aars, ble født 6. september 1877 i Kristiania. Han vokste opp i hjemmet på Aars og Voss skole, senere på Uranienborg Terrasse, som den yngste av de seks søsken.

Hjemmet med dets strenge etiske krav var typisk for datidens kulturmiljø. Her opplevde han hele oppveksten igjennom *hjemmet* som det dannende samlingspunkt.

H. r. dommer Jakob Aars.

Som avslutning på skole- og oppvekstårene betegner reisen til Hellas og Italia i 1896 den store begivenhet for far. Han var 18 år og nybakt student, og de mange skjønnhetsinntrykk fra antikkens mesterverker preget seg dypt inn i hans unge mottagelige sinn. Far bevarte livet igjennom en varm interesse for den svunne tids historie, dens språk og tenkesett.

Inntrykkene fra reisen, skoleårene på Aars og Voss og miljøpåvirkningen fra Terrassen hadde bidratt til å gi hans personlighet form og karakter til han i 1896 tok fatt på studiene. Han hadde valgt jussen mer av tilfeldighet enn ut fra noen særskilt interesse for faget, og pleide gjerne å si at hadde det ikke vært for manuduktøren, „Bille“ Aubert, — „som lærte oss å forstå hvorledes jussen jo faktisk er selve livet“ — ville han nok så snart

ha forlatt de støvete irrganger i obligasjonsrettens spesielle del, som dengang var begynnelsen for de juridiske studenter. Embetseksamen avla han i 1901, og ved den anledning fikk han uventet god bruk for sin skolelatin. En ubehagelig romerrettsoppgave kom ham sterkt på tverke, men han berettet siden med stolthet om hvordan han allikevel berget seg så noenlunde hederlig i land, ved først å anvende to timer av den kostbare eksamenstid til et energisk studium av Corpus Juris, på originalspråket. —

Straks etter eksamen kom han som edsvoren fullmektig til sorenskriveren i Hallingdal. Sorenskriveriet var stort, og embetsreisene — pr. karjol — ble mange og lange. Enda ikke fylt 24 år skulle han representere øvrigheten i distriktet, og det var vel kanskje ikke alltid like lett å finne den rette tone. På en av sine første reiser kom han således sent en aften frem til en gård hvor det skulle holdes skiftesamling neste dag. Stervbo-enken møtte ham på trammen, hilste og spurte om han mon „hadde sett noe til Øvriheta underveis?“ Han var, som han sa, litt usikker i stemmen da han måtte meddele det forbausende faktum at „øvriheta“ nok var ham.

Han ble i Hallingdal til 1904. Det lærerike og varierte arbeid som dommer i et stort landdistrikt passet ham særdeles godt og fikk utvilsomt innflytelse på hans senere valg av livsstilling. Etter en kortere tid i Kristiania Skifterett ble han ansatt som fullmektig hos h.r.advokat Knut Dybwad, begynte deretter egen sakførerpraksis og tok advokaturen i 1910. Men fra 1912, da han ble konstituert som ekstraordinær assessor i Kristiania Byrett, og til sin død var han knyttet til vervet som dommer, fra 1929 av i Høyesterett. I denne

perioden, en menneskealder, faller hans mest betydningsfulle virke som jurist. At han valgte dommeryrket, var en naturlig konsekvens av den innstilling og det livssyn han hadde. Nøktern av sinn og rettlinjert som han var, i besittelse av en sterk rettferdighetssans forenet med et dypt menneskelig syn på alle det praktiske rettslivs mangeartede problemer, var han i høy grad skikket for gjerningen.

På sitt felt var han den utpregede praktiker. Hans største aktivum var det sikre judicium, evnen til i den konkrete sak å finne frem til den løsning som ikke bare var objektivt riktig, men også menneskelig rettferdig. Den teoretiske rettsvitenskap fanget derimot aldri hans interesse i samme grad som det praktiske dommerarbeid, sjøretten kanskje unntatt. Han utgav i 1929 annen utgave av professor Platous forelesninger over norsk sjørett.

Fars arbeidsdag kunne ofte bli anstrengende lang. Det hendte at han satt ved skrivebordet hjemme til langt ut i de sene timer, når han skulle forme sitt votum i en vanskelig sak. Men selv med den aller strevsomste dag bak seg var han alltid like uforanderlig kjærlig og hjelpsom mot oss hjemme. Det var et av de trekk ved ham som jeg særlig husker, helt fra mine tidlige år.

Far var hjemmekjær i utpreget grad. Uformell av vesen som han var, interesserte representative gjøremål ham mindre. Best likte han å tilbringe sin fritid hjemme, og da som en alltid like oppmerksom tilhører når vi skulle berette om det som i øyeblikket opptok oss mest. Han kunne av og til virke streng, syntes jeg, og kan hende litt gammeldags. Han var en representant for den gamle skole som i den klassiske humanisme mente å finne de almengyldige idealer.

Med årene skjønnte også vi barn at de krav far stilte til oss var små i forhold til hva han forlangte av seg selv. Hans rolige, veloverveide måte å fremholde sitt syn på unnlot heller aldri å gjøre inntrykk. Han krevde ærlighet i små og store ting, men gav det også uavkortet selv, og hans rettsinn og godhet overfor oss var uten ende.

Far omfattet oss alle med sin varme kjærlighet, og hans omtanke for at fremtiden skulle arte seg lysest mulig for oss barn, var det mange bevis for. I alt vi foretok oss, sport og friluftsliv eller skolearbeid og studier, fulgte han levende med, og hans interesse og forventning virket sterkt stimulerende. Jeg tror det gledet ham at jeg etter artium tok fatt på jussen, og utallige er de gode råd han gav meg til hjelp og veiledning i de fem tørre år studiet varte. „Tenk mer og les mindre“ var et av hans lakoniske fyndord. Det siste var lettere enn det første. Karens klaverutdannelse og hennes debut i 1938 var han stolt av. Far var fra barndommen vant til og glad i musikk, især Beethoven, og jeg vet han gledet seg inderlig over Karens fremgang.

Han var friluftsmenneske på sin hals, og det var karakteristisk for ham at han hver sommer, etter endt arbeidsår, helst søkte til fjells — alene. Her kunne

Fru Karen Bugge f. Aars.

han vandre i timevis på vidda, fjernt fra mennesker. Han elsket fjellvegetasjonen, og i skoleårene våre vendte han alltid hjem med sjeldne arter av fjellblomster som han hadde presset til herbariene for oss.

Også seilingen hadde fra guttedagene en bred plass i hans hjerte. Her hadde han mange erfaringer å se tilbake på — helt fra snekkeseilassen og turene med „Ino“, til Danmarksturen i 1911 da han led havari mellom Marstrand og Skagen, og først etter et dramatisk døgn fikk slep til København. „Dette lykkelige skibbrudd førte til at jeg fant min hustru i Danmark“, som han engang skrev.

Han giftet seg med mor, Anna Brødsgaard, den 2. juli 1912 i København.

Årene fra 1929, da han trådte inn i Høyesterett, og til krigsutbruddet var vel den rikeste tid i hans liv. Arbeidet interesserte ham i sjelden grad, og la beslag på hans tid og evner i fullt monn. De fredelige arbeidsår tok imidlertid en brå slutt. Overfallet den 9. april 1940 gjorde et voldsomt inntrykk på ham, og kastet ham med en gang frem i første rekke i kampen for å hevde og bevare i alle fall den stilling landet hadde krav på i egenskap av okkupert stat. Hans holdning i disse første forvirringens uker og måneder var klar og kompromissløs, og da det uunngåelige brudd med makthaverne kom, i desember 1940, kunne han ta sin avskjed i trygg forvissning om å ha bidratt sitt til å reise en alminnelig motstandsvilje. Karakteristisk for hans innstilling er den samtale han 21. desember 1940 hadde med den kommissariske sjef for Justisdepartementet, Riisnæs, som forsøkte å overtale de enkelte medlemmer av Høyesterett til å bli sittende i sine embeter. Samtalen er gjengitt i sin helhet i Ferdinand Schjelderups bok *Fra Norges Kamp for Retten*, s. 229.

Karakteristisk var også fars oppriktige forargelse over senere å bli gratulert med den „vellykte politiske demonstrasjon“ som Høyesterett hadde gjennomført. Hans handlemåte var for ham en selvfølgelig konsekvens av angrepet på domstolene som uavhengige organer. Den hadde intet med politikk å gjøre.

Denne bevegede perioden i begynnelsen av krigen, da ingen av oss riktig visste hva følgene ville bli for far personlig, bandt oss enda nærmere sammen hjemme.

Fars siste år var preget av sykdom. I 1939 hadde han gjennomgått en alvorlig operasjon, med et langt og smertefullt sykeleie, og gjenvant aldri siden sin fulle helbred. Han døde 10. desember 1944, 67 år gammel, og fikk således ikke selv oppleve den dag som vi alle hadde sett frem til. Kanskje var det også best slik, krigens siste år hadde eldet ham meget.

VI. 1. *Karen Elisabeth Aars* f. i Kristiania ⁵/₆ 1914.

Musikklærereksamen 1933, klaverdebut i Oslo 1938, pianistinne, klaverpedagog ved Rieflings Musikk institutt.

Gift i Oslo ³/₄ 1936 med Erik Fraas *Bugge*, f. i Kristiania ²⁸/₈ 1904, sønn av ingeniør Mogens Fraas Bugge og hustru Johanna Josefine Clausen. Student 1929, diplomingeniør 1934 fra Technische Hochschule Hannover, 1934—38 ansatt ved Standard Telefon- og Kabelfabrikk A/S, 1938—44 leder av den tekniske

avdeling i Osram A/S, Oslo, fra 1944 patentingeniør ved Tandbergs Patentkontor, Oslo, fra 1947 også medinnehaber av samme firma.

VII. 1. *Marianne Aars Bugge* f. i Oslo ¹⁷/₈ 1939.

VII. 2. *Erik Mogens Bugge* f. i Oslo ¹⁵/₁₂ 1943.

VI. 2. *Knut Brødsgaard Aars* f. i Kristiania ¹⁴/₇ 1918.

Student 1936, cand. jur. 1941, advokatfullmektig i Moss 1941—43, dommerfullmektig i Alta april 1943—november 1944, sekretær ved legasjonen i Stockholm til 15. mai 1945, politifullmektig i Oslo, og fra ¹⁵/₉ 1945 sekretær i Utenriksdepartementets Politiske avdeling.

Gift i Oslo ⁵/₆ 1943 med Gerd *Sandvik*, f. i Molde ²⁵/₆ 1919, datter av disponent Magnus Sandvik og hustru Julie Heltvedt.

VII. 1. *Anne Katrine Aars* f. i Oslo ¹⁷/₁₂ 1945.

IV. 2. *Aksel Andreas Aars* f. i Kristiania ¹⁵/₅ 1839, d. s. s. ¹⁴/₁₀ 1860.

Student 1857, begynte å studere teologi, men fikk tuberkulose og døde i foreldrenes hjem på Universitetet. Han var meget interessert i kirkemusikk.

Den på samme tid lyse og ydmyke kristentro som Aksel Andreas Aars helt fra barneårene holdt fast ved, gjorde så sterkt inntrykk på hans venner at enkelte av hans spredte opptegnelser i 1868 — 8 år etter hans død — ble trykt som „Mindeblade for hans nærmeste“.

IV. 3. *Ida Mathilde Aars* f. i Kristiania ⁹/₁ 1841, d. s. s. ¹⁹/₆ 1898.

Gift i Kristiania ⁹/₇ 1870 med sin fetter *Simon Wright Hofgaard*, f. i Soon ⁷/₆ 1843, d. i Kristiania ¹/₄ 1908, sønn av prost Paul Resen Hofgaard og hustru Karen Elise Wright, student 1861, cand. philol. 1868, 1864 lærer ved Aars og Voss skole i Kristiania, 1875 inspektør og 1880 medbestyrer. Studerte språk og

Sekretær Knut Aars med hustru Gerd og datteren Anne Katrine.

Fru Ida Mathilde Hofgaard f. Aars.

skoleforhold i Tyskland. Utgav mange lærebøker og var en meget ansett skolemann. Se også: E. A. Thomle: Familien Hofgaard i Norge.

V. 1. Paul Hofgaard f. Kristiania ¹⁵/₁₂ 1871, d. s. s. ⁶/₁ 1872.

V. 2. Karen *Elise* Hofgaard f. i Kristiania ²⁴/₅ 1873.

1910—11 ansatt i Statistisk Sentralbyrå, 1911—20 på advokat Robert Jacobsens kontor og fra 1921 til oppnådd aldersgrense i 1938 assistent i Kirkedepartementet. I noen år også revisor i Den Norske Hypotekforening for 2. prioritets pantelån og fra 1927 kasserer ved Skådalens offentlige døveskole. Ugift.

V. 3. Harald Aars Hofgaard f. i Kristiania ²⁶/₇ 1874, d. s. s. ²/₁₀ 1891.

V. 4. Kathrine Hofgaard f. i Kristiania ²⁵/₁₁ 1875.

Gift i Kristiania ¹³/₅ 1899 med senere h.r.-advokat, statsminister *Otto Bahr Halvorsen*, f. i Kristiania ²⁸/₅ 1872, d. s. s. ²³/₅ 1923, sønn av sekretær Otto Hellen Halvorsen og hustru Karine Kristine Christiansen. 3 barn.

V. 5. *Paul Resen* Hofgaard f. i Kristiania ¹⁹/₅ 1877, d. s. s. ⁶/₈ 1889.

V. 6. Jens Andreas Hofgaard f. i Kristiania ²⁹/₁₁ 1880, d. s. s. ¹⁴/₈ 1881.

IV. 4. Karen Elisabeth Aars f. i Kristiania ²¹/₂ 1843, d. s. s. ¹/₆ 1844.

IV. 5. *Elise* Dorothea Aars f. i Kristiania ¹⁷/₆ 1845, d. s. s. ²⁷/₇ 1863.

IV. 6. Nils Aars f. i Kristiania ¹⁵/₁₂ 1846, d. s. s. ²¹/₅ 1895.

Student 1864, cand. jur. 1870, underkasserer ved Jernbanedireksjonens Hovedkassererkontor og fra 1882 hovedkasserer i Handelsbanken.

Gift i Kristiania ²⁵/₁ 1875 med *Harriet* Stephanie Aars, f. i Alta-Talvik ¹⁷/₈ 1850, d. i Oslo ²⁶/₁₁ 1936 (se IV. 12 — side 62), datter av sogneprest Nils Fredrik *Julius* Aars og hustru Sophie Elisabeth Stabel.

Om bankkasserer Nils Aars skriver frøken Sofie Johanssen:

Nils Aars røpet allerede tidlig usedvanlige musikalske evner. Hans sang var til stor glede i barndomshjemmet, og om sommeraftnene i feriene i Asker og Bærum akkompagnerte han seg selv på piano eller gitar. Han deltok ivrig i studenterlivet og var meget avholdt, ikke minst som visesanger. Han dyrket også romansen og arien, og hadde en klangskjønn tenor, så de som hørte ham da han var på sitt høyeste, glemte det aldri. Sangeren og sangpedagogen Wilhelm Kloed sa en gang til ham: „Jeg skulle ønske jeg hadde en slik stemme som du, Nils.“ Ved den franske basar på Klingenberg under krigen i 1870, som var

Fru Harriet Aars f. Aars.

Bankkasserer, cand. jur. Nils Aars.

omfattet med voldsom interesse i Kristiania, var Nils Aars medvirkende både som sanger og studenterskuespiller.

Ved sine selskapelige evner og sine vinnende egenskaper fikk han mange venner, blant dem de livlige og munnrappe Kristiania-originaler Meinertz, Niels Gladelig og Amor på pinnen — de to siste tilknyttet Aarseslekten (se s. 142 og 143). Han hadde en våken sans for humor og gav sine muntre historier i en så klar og skarp form at de ble sittende i erindringen. I det hele var han nok en kunstnernatur som det ikke alltid falt så lett å tilpasse seg de alvorfulle embetsmannstradisjoner og det strengt borgerlige miljø i den hjemlige krets.

Av ytre var han en høyreist vakker mann, med et visst militært preg, fremhevet av en frisk, rødlig hudfarge og spisse, omhyggelig viksedede mustasjer. I de siste leveår var han sterkt plaget av astma.

V. 1. Ragnhild Aars f. i V. Aker ^{29/6} 1875.

Var i noen år guvernante og senere privatlærerinne. Ugift.

V. 2. Aksel Aars f. i V. Aker ^{7/7} 1876, d. Oslo ^{13/8} 1936.

Gift i Lillestrøm ^{22/3} 1902 med *Audbjørg* Dorothea Wiese, f. ^{13/6} 1880, datter av skolebestyrer, cand. mag. Klaus Krohn Wiese og hustru Hallfrid Cecilie Oppegaard.

Om avdelingssjef Aksel Aars skriver hans fetter, byarkitekt Harald Aars:

Etter å ha tatt middelskoleeksamen måtte Aksel Aars forsørge seg selv, var i forretning i fem år, men trivdes ikke noe større ved det. Han fikk pleuritt og oppgav handelen.

Frk. Ragnhild Aars.

I 1897 ble han kontorist, 1899 kontorfullmektig ved Nedre Romerike sorenskriverkontor, hvor han var i 18 år. I 1917 ble han sekretær i Forsyningsdepartementet og i 1921 avdelingssjef ved Oslo Telefonanlegg og sjef for ekspedisjonsavdelingen, en stilling han hadde til sin død.

På Nedre Romerike var han et par år redaktør av „Akershus“, 1901—02 og 1908—09, hadde mange tillitsverv, bl. a. som medlem av Fet herredsstyre og i tre år som formann i Lillestrøm fattigstyre, formann i Lillestrøm og Omegns Dramatisk-selskabelige Forening og dertil styremedlem i Lillestrøm Arbeiderakademi. Av Akershus amtsting ble Aksel Aars valgt til medlem av en komité for bygdebeskrivelser. Men især deltok han livlig i det politiske liv og i valgkampene, stiftet Lillestrøm Velgerforening, hvor han selv ble formann, var styremedlem og senere viseformann i Akershus Amts Liberal-konservative forening, formann i Høires og Frisindede Venstres kretsstyre i Nedre Romerike, formann i Rælingen velgerforening og Lillestrøm konservative arbeiderforening.

I Oslo deltok han hverken i politikken eller i forretningslivet, når unntas at han en tid var formann i Industriforsyningsdepartementets sekretærforbund og i flere år styremedlem i Østenfjelske krets av Telegraftjenestemennenes Landsforbund. Hans helbred gjorde det nødvendig for ham å spare på kreftene.

Denne oversikt gir et klart bilde av Aksel Aars's allsidige interesser og administrative evner, men den forteller ikke noe om det som mer og mer ble hans hobby, nemlig Aarsenes slekthistorie. Han hadde en meget sterk familiefølelse, og hele sin fritid brukte han til slektsstudier i arkiver og biblioteker og til korrespondanse. Han utførte gjennom år et samvittighetsfullt grunnleggende arbeid som har skapt interesse for og kjennskap til slekten og derved gjort det mulig å utgi denne boken. Derfor skylder slekten Aars ham, som nevnt i forordet, stor takk.

Personlig var Aksel Aars en ualminnelig elskverdig mann, alltid blid og vennlig og med et lunt blink i øyet bak gullbrillene. Tross sykdom som plaget ham meget i senere år, bevarte han sitt gode humør til det siste. Hans gode hjertelag gjorde ham avholdt av alle han kom i berøring med.

VI. 1. Hallfrid Aars f. i Lillestrøm ^{13/4} 1903.

Eksamen fra Kristiania Handelsgymnasium 1919, 1920 assistent, senere fullmektig i Justisdepartementet.

Gift i Oslo ^{6/4} 1946 med assistent i Justisdepartementet Arne Seberg, f. i Kristiania ^{23/4} 1915, sønn av agent Jens Ludvigsen Seberg og hustru Kitty Johnsen.

Avdelingssjef Aksel Aars.

Fru Hallfrid Seberg f. Aars.

VI. 2. Nils Aars f. i Rælingen ^{20/12} 1904, d. i Oslo ^{1/4} 1932.

Student 1923, cand. jur. 1928, sakførerfullmektig på Flisa og ekstraordinær dommerfullmektig ved Aker Kriminaldommerembete, 1930 sekretær i Kirke-departementets Undervisningsavdeling — og i denne stilling døde han bare 27 år gammel. Ugift.

Ida Aars skriver om sin bror:

Nils hadde — fra han var ganske liten — to hovedinteresser som gikk som en rød tråd gjennom hans liv; det var hans store trang til å lese og hans kjærlighet til naturen og friluftslivet.

Fra han lærte å lese brukte han alle sine sparepenger til å kjøpe bøker, særlig var dette reisebeskrivelser og bøker om geografi og dyreliv.

Nils hadde en egen måte å lese lekser på som forbausset både hans kamerater og hans lærere. Ved hvert skoleårs begynnelse „slukte“ han lærebøkene i løpet av de første ukene og da han hadde en glimrende hukommelse fikk han svært god tid resten av året til å dyrke sine friluft- og sportsinteresser. Som skolegutt var han, ivrig speider og var på turer med sine speiderkamerater lørdager og søndager hele året rundt. I gymnasie- og studietiden var han på landmåling hver sommerferie, han gledet seg hele året til disse feriene, som samtidig med at han var ute i naturen også brakte ham en velkommen økonomisk hjelp til studiene.

Han ble møtt av en stor skuffelse da han etter artium meldte seg til Krigsskolen og legeundersøkelsen dessverre viste at den veien var stengt for ham på grunn

Cand. jur. Nils Aars.

Frk. Ida Aars.

av sterkt svekket syn på det ene øye. Dette kom som et sjokk for ham — synet på det andre øyet var så godt at han ikke hadde merket noe som helst til denne svakheten. Han søkte så om å få avtjene sin verneplikt i Garden og var der vinterhalvåret 1923—24. Dette var riktig noe for Nils, her likte han seg storartet — han var det meste av tiden skiinstruktør.

Etter at han var ferdig i Garden tok han fatt på det juridiske studium, han interesserte seg etter hvert mer og mer for jussen og gikk opp i studiet med liv og sjel. Men fremdeles unte han seg tid til lørdager og søndager — sommer som vinter — å dra på tur med ryggsekk og sovepose til tømmerkoier innover i Nordmarka. Juridisk embetseksamen tok han i juni 1928, som en av de beste av sitt kull.

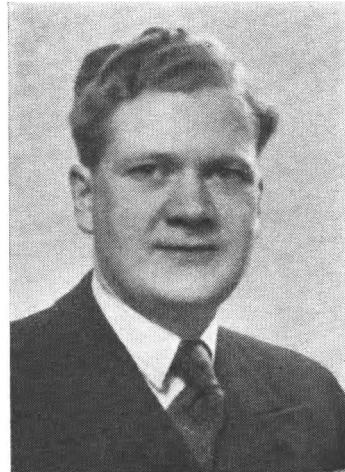
Etter i ca. 1 år å ha vært sakførerfullmektig på Flisa var han ekstraordinær dommerfullmektig ved Aker Kriminaldommerembete inntil han i 1930 ble ansatt som sekretær i Kirkedepartementet.

I 1927 forlovet han seg med Ragna Lunde. Våren 1932 skulle de gifte seg, leilighet og alt var i orden, da Nils ble innlagt til observasjon på sykehus — han hadde smerter i ryggen og ville få brakt på det rene hva dette kunne være før han giftet seg. Undersøkelsene viste at det var følgene av en pleuritt han hadde pådratt seg på Flisa, som nå meldte seg på ny, og han døde på Ullevål sykehus etter få dagers sykdom 1. april 1932.

Nils var meget avholdt av alle som kom i berøring med ham, hans hjelpsomhet, gode kameratskap og store humoristiske sans særpreget ham. Av sine overordnede ble han betraktet som en meget lovende ung jurist.

Fru Tordis Selmer f. Aars.

Distriktssjef Jens Aars.

VI. 3. Ida Mathilde Aars f. i Rælingen ^{16/7} 1906.

Eksamen Kristiania Handelsgymnasium 1923. Fra 1924 assistent, senere fullmektig i Den Norske Stats Småbruk- og Boligbank. Studieopphold i England i 1930.

VI. 4. Tordis Harriet Aars f. i Kristiania ^{10/2} 1911.

Eksamen Oslo Handelsgymnasium 1927, 1928—34 ansatt i Forsikringselskapet Sign.

Gift i Oslo ^{24/3} 1934 med *Reidar Lützow Selmer*, f. på Ranheim ved Trondhjem ^{29/1} 1907, sønn av skipsreder Albrecht Wibe Selmer og hustru Noline Klinge. Student 1927, cand. jur. 1932, ^{1/1} 1933 fullmektig hos h.r.advokat Andr. Claussen, Trondheim, o.r.sakfører 1934 og fra 1. juli 1934 kompanjong i firmaet høyesterettsadvokat Andr. Claussen og overrettssakfører Reidar Selmer. Styremedlem og formann i en rekke selskaper, mange tillitsverv innen forretningsverdenen i Trondheim.

VII. 1. Albrecht Aars Selmer f. i Trondheim ^{23/12} 1935.

VII. 2. Lill Aars Selmer f. i Trondheim ^{28/7} 1937.

VII. 3. Aud Aars Selmer f. i Trondheim ^{21/6} 1945.

VI. 5. Jens Aars f. i Kristiania ^{9/1} 1920.

Eksamen Oslo Komm. Handelsskole 1939, deretter 5 års praksis i shipping. Sommeren 1944 måtte han slutte i sin stilling i Dampskips ekspeditørenes Stuverforening, men fortsatte „under jorden“ sitt illegale arbeid til frigjøringen, avbrutt av et kort opphold i Sverige. Arbeidet under og etter frigjøringen i Forsvarets Overkommando, Etterretningsvesenet. 1. oktober 1945 gikk han over i forsikrings-

Fru Sigrid Stabel f. Aars.

bransjen, ansatt i Storebrand, inspektør i Stor-Oslo, fra $\frac{1}{3}$ 1946 distriktssjef for Hedmark og Opland.

Krigsdeltakermedalje med rosett.

Gift i Hamar $\frac{27}{6}$ 1947 med Aud *Jevanord*, f. i Hamar $\frac{10}{7}$ 1921, datter av grosserer Reidar A. Jevanord og hustru Klara Aas. Student 1941, eksamen i kjemi ved Norges Landbruks-høgskole på Ås 1943.

V. 3. Sigrid Aars f. i Kristiania $\frac{10}{8}$ 1877, d. i Trondhjem $\frac{7}{4}$ 1927.

Gift i Kristiania $\frac{23}{10}$ 1897 med bokhandler i Trondhjem, Hans Jacob *Anton Stabel*, f. i Sarpsborg $\frac{29}{8}$ 1867, d. i Trondheim $\frac{3}{2}$ 1936, sønn av toller Hans Jacob Anton Stabel og hustru Elen Bolette Andersen.

VI. 1. Ella Stabel f. i Trondhjem $\frac{9}{10}$ 1898, d. s. s. $\frac{18}{11}$ 1901.

VI. 2. *Harriet Sofie Stabel* f. i Trondhjem $\frac{12}{1}$ 1900.

Gift i Trondhjem $\frac{2}{8}$ 1924 med agent Christian Arnet *Rydjord*, f. i Veøy i Romsdal $\frac{9}{12}$ 1892, d. i Trondheim $\frac{26}{7}$ 1940, sønn av lærer og kirkesanger Knut Rydjord og hustru Sina Korsan. 1 barn.

VI. 3. Hans Jacob Stabel f. i Trondhjem $\frac{8}{6}$ 1902.

Student 1920, diplomingeniør fra Norges Tekniske Høgskole 1926, ingeniør i Standard Electric A/S, Oslo, 1927, i Bell Telephone Co., Antwerpen, med arbeidssted Bruxelles 1928—31, 1932 stasjonsingeniør og 1936 driftsbestyrer ved Sandefjord og Omegns Telefonforening.

Gift i Antwerpen $\frac{24}{6}$ 1929 med Ingrid Dorthea *Qvistgaard*, f. i Kristiania $\frac{26}{6}$ 1904, datter av litograf Jens Christian Qvistgaard og hustru Fanny Hansen. 3 barn.

VI. 4. Sigrid Aars Stabel f. i Trondhjem $\frac{28}{2}$ 1906.

Gift i Trondheim $\frac{6}{8}$ 1938 med bygningstekniker Einar *Øfsti*, f. i Trondhjem $\frac{3}{1}$ 1906, sønn av kunstmaleren Einar Øfsti og hustru Roberta Marie Agathe Hornemann. 2 barn.

V. 4. *Harriet Stephanie Aars* f. i Kristiania $\frac{14}{5}$ 1879.

Gift i Kristiania $\frac{11}{9}$ 1902 med Johannes *Johannesen*, f. i Kristiania $\frac{16}{5}$ 1877, sønn av skolebestyrer Ole Johannesen og hustru Signe Marthine Marie Andersen, student 1895, bygningsingeniør-eksamen Kristiania Tekniske Skole 1898, teknisk høyskole i Dresden 1900—01, ingeniør hos Gleim & Eide 1898, fløtningsinspektør i Christiania Tømmerdirektion 1902 og fløtningsdirektør 1904. Medlem av N. I. F.'s hovedstyre og foreningens president 1930—33. Medlem av den

norsk-finske grensekommisjon 1922—25 og medlem av den norsk-sovjetiske grensekommisjon fra 1946.

K. Finnl. Hv. R. Æresmedlem av Finska Flottareföreningen.

VI. 1. Niels Aars Johannesen f. i Fet ^{20/9} 1903.

Student 1923, studerte jus i tre år, praktiserte ved laboratoriet i cellulose- og papirfabrikker, eksamen Oslo Handelsgymnasium 1929, ansatt i A/S Norsk Medisinsk Varehus 1929—34, fra 1935 assistent, senere fullmektig i Norges Bank, Oslo. Utenlandsopphold i 1930—31 og 1938.

Gift i Asker ^{9/7} 1932 med Margrethe (*Maggie*) Middelthon *Tillisch*, f. i Værdal ^{11/1} 1904, datter av overlege Albert Ditlev Gabriel Tillisch og hustru Margrethe Middelthon. Ingen barn.

VI. 2. Gudrun Johannesen f. i Fet ^{13/8} 1904.

Eksamen Kristiania Handelsgymnasium 1922.

Gift i London ^{9/3} 1927 med ingeniør Albert Lumsden *Collis*, f. i London ^{30/4} 1900, sønn av ingeniør Albert Edward Collis og hustru Margaret Lumsden.

Fru Gudrun Collis arbeidet under krigen for Norge i London, 1940 i King Haakon's Fund for Relief in Norway, 1941 i Justisdepartementet, senere i Norges Bank i London og fra 1945 ansatt ved Ambassaden i London som sekretær hos Handelsråden. 1 barn.

VI. 3. Ragnar Johannesen f. i Fet ^{11/1} 1906, d. s. s. ^{27/4} 1907.

VI. 4. Ingeborg Elisabet Johannesen f. i Fet ^{26/5} 1907, d. på fjellet mot Borgund ^{15/7} 1932.

Student 1926, studieopphold i Montpellier i Frankrike 1927—28, ansatt i Utenriksdepartementets bibliotek og i Kunstindustrimuseet.

Gift i V. Aker ^{12/12} 1931 med senere lektor August Manthey *Lange*, f. i Kristiania ^{27/4} 1907, sønn av generalsekretær Christian Lous Lange og hustru Bertha Manthey. Lektor Lange ble annen gang gift i Oslo ^{3/10} 1935 med Elise Marie (*Lizzi*) Getz, f. i Kristiania ^{12/1} 1907, datter av overrettsdommer Bernhard Nicolay Getz og hustru Ingeborg Margrethe Jensen.

VI. 5. Signe Johannesen f. i Fet ^{17/9} 1908.

Ansatt på arkitektkontor, studieopphold i England 1932 og 1937—38.

Gift i Oslo ^{10/12} 1938 med arkitekt *Reidar Winge Lund*, f. i Drammen ^{17/1} 1908, sønn av eiendomsmegler Sigurd Lund og hustru Clara Hansen. Ingen barn.

VI. 6. Lilly Johannesen f. i Fet ^{5/2} 1910, d. i Oslo ^{14/11} 1944.

Student 1929, studieopphold i England.

Gift første gang: i V. Aker ^{30/4} 1932 med o.r.sakfører Einar *Gjessing*, f. i Kristiansund N. ^{27/6} 1904, d. i Oslo ^{16/6} 1932, sønn av doktor Hakon Gjessing og hustru Elise Christine Helsing.

Fru Harriet Johannesen
f. Aars.

Sogneprest Conrad Aars.

Gift annen gang: i Oslo ^{19/5} 1933 med aksjemegler Hans *Gude*, f. i Oslo ^{17/9} 1906, sønn av infanterikaptein Eivind Gude og hustru Cecilie Egeberg. 5 barn.

V. 5. Elise Aars f. i Kristiania ^{9/3} 1881.

Sykepleierske, måtte ganske ung slutte grunnet sykdom.

III. 8. Conrad Aars f. i Kristiania ^{10/7} 1813, d. i Skoger ^{26/12} 1877. Student 1831, cand. theol. 1836, lærer ved cand. theol. K. O. Knudtzons Middelskole i Kristiania og senere ved cand. theol. H. E. Fearnley's skole, samme sted, sogneprest i Hammerfest 1846, sogneprest til Hafslo i Sogn 1856 og fra 1867 sogneprest i Skoger.

Sogneprest Conrad Aars døde av hjertelammelse på kirketrappen til Strømsgodsets kirke da han skulle forrette annen juledag.

Drammens Tidende skrev ved hans død at Aars „var en alvorlig Pligtens Mand, som trods sin svækkede Helbred med Iver og Nidkjærhed røgtede sin prestelige Gjerning. Han var meget afholdt inden sin Kommune, og den Kjærlighed og Velvillie, hvormed han stedse imødekom Almuen, vil gjøre ham savnet. Som Bevis paa Almuens Tillid til ham kan tjene, at han i flere Aar og indtil sin Død fungerede som Forligelseskommissær“.

Gift i Norderhov ^{18/5} 1846 med *Petra Abigael Hofgaard*, f. i Ådal ^{12/7} 1825, d. i Hafslo i Sogn ^{31/5} 1865, datter av hans stedmors bror, proprietær Gabriel Chr. Schmidt Hofgaard til Skollerud gård og hustru Karen Haavelsen.

IV. 1. Jonathan Julius Aars f. i Hammerfest ^{17/3} 1847, d. s. s. ^{2/12} s. å.

IV. 2. Jacob Jonathan Aars f. i Hammerfest ^{2/4} 1849, d. i Skoger ^{21/4} 1874 som teologisk student.

IV. 3. *Jens Carl Gabriel Aars* f. i Hammerfest ^{21/1} 1851, d. i Kristiania ^{12/1} 1894.

Student 1870, cand. jur. 1875, sorenskriverfullmektig i Lier, Røyken og Hurum 1875—78, kopist i Marine- og Postdepartementet og samtidig sekretær i Kristiania Magistrat 1878—79, amtsfullmektig i Kristiania 1879, fra 1884 egen sakførerforretning i Kristiania.

Gift i Kristiania ^{6/2} 1879 med *Cecilie Cathrine Gløersen*, f. i Drammen ^{19/5} 1854, d. i Stavern ^{29/9} 1933, datter av kemner i Drammen Ole Christian Gløersen og hustru Maren Carine Andersen Skar.

V. 1. *Petra Abigael Aars* f. i Skien ^{31/10} 1879.

Gift første gang: i Frederiksværn ^{3/9} 1900 med Ole *Peter Brandt*, f. i Frogn ^{25/11} 1876, d. i V. Aker ^{28/7} 1940, sønn av o.r.sakfører, godseier Jens Carl

Peter Brandt og hustru Ragna Wold Huitfeldt, student 1894, offiser 1899, premierløytnant 1900, major i Intendanturen 1911, Medisinalvesenets økonomiinspektør fra 1924. 3 barn. Ekteskapet oppløst i 1917.

Gift annen gang: i Florenz $2/8$ 1919 med Marchese *Giacomo* Giovachino Alfredo Maria *de Nicola*, f. i Rom $13/2$ 1879, d. i Florenz $26/8$ 1926, sønn av Marchese Luigi de Nicola og hustru Donna Maria Pratalata. Professor og direktør for Nationalmuseet i Florenz, superintendent og generaldirektør for Statens Muséer og Monumenter i Istria og Dalmatia. Ingen barn.

Fru Margit Groth f. Aars.

VI. 1. *Ebba* Elise Brandt f. i Kristiania $7/10$ 1903. Ugift.

VI. 2. Jens Carl Peter Brandt f. i Kristiania $12/6$ 1905, d. i Florenz $12/2$ 1919.

VI. 3. *Laila* Veronica Darre Brandt f. i V. Aker $20/2$ 1910. Ugift.

V. 2. Margit Aars f. i Skien $25/5$ 1881, d. i Oslo $9/6$ 1939.

Gift i Kristiania $3/9$ 1910 med Johan Emil *Otto Groth*, f. i Bodø $5/10$ 1866, d. i Oslo $10/1$ 1929, sønn av overtollbetjent i Bodø Ole Martin Groth og hustru Jørgine Petra Lund, student 1884, cand. jur. 1889, fullmektig i Tolldepartementet, 1900 tollkontrollør og forrettende tollinspektør i Drammen, 1906 tollkontrollør i Kristiania, 1916 tollinspektør i Larvik og fra 1922 tollkasserer i Kristiania.

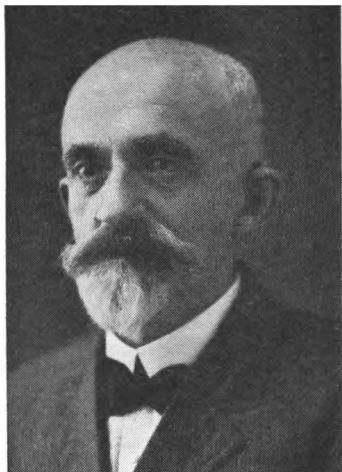
VI. 1. *Helge* Otto Groth f. i Stavanger $28/8$ 1913.

Student 1932, magistergrad i almen litteraturhistorie ved Oslo Universitet 1938. Deltok i krigen i 1940, foreleste ved Universitetet til dette ble stengt av tyskerne i november 1943. Var deretter i illegalt arbeid til han i november 1944 måtte flykte til Sverige, hvor han ble ansatt ved den amerikanske legasjon. 1946 fast utenrikskronikør i Aftenposten; har skrevet en rekke avhandlinger og bøker om litteraturhistoriske og kulturhistoriske emner.

Gift første gang: i Oslo $10/8$ 1939 med Agnes *Grimsgaard*, f. i Dale i Sundfjord $23/11$ 1914, datter av distriktslege Finn Grimsgaard og hustru Emma Muenster. Ekteskapet oppløst.

Gift annen gang: i Oslo $7/9$ 1945 med Else Marie *Sandberg* f. Mortensen, f. i Kristiania $30/4$ 1915, datter av direktør Th. Mortensen og hustru Ruth Jansen. 2 barn.

V. 3. Esther Agnes *Lilly* Aars f. i Kristiania $10/6$ 1886. Journalist, forfatterinne. Ugift.

Plantasjeinspektør Nils Aars.

Fru Ragna Fredrikke Crawford f. Aars.

- IV. 4. Nils Aars f. i Hammerfest $3/1$ 1853, d. s. s. $31/5$ 1854.
IV. 5. Petra Caroline Fredrikke Aars, f. i Hammerfest $11/12$ 1855, d. s. s. $16/6$ 1856.
IV. 6. Nils Emil Aars f. i Hafslo $20/4$ 1857, d. på Hawaii $22/9$ 1921.

Student 1876, begynte å studere teologi, men måtte på grunn av farens død oppgi dette, gikk ett år på Krigsskolen, ble reserveløytnant og tjenestgjorde i Kristiansand S. 1878—79. Utvandret i 1880 til Sandwichøyene, var først alminnelig arbeider på en plantasje, men fikk snart en bedre stilling. Ble i 1896 formann på sukkerkongen Claus Sprechles plantasjer på Maui, reiste senere til Honolulu og var inspektør på Mr. Baldwins sukkerplantasje til 1914, da han ble syk og måtte ta opphold i „Fred. Baldwins Memorial House“. Her hadde han det meget godt i sine siste år.

Gift på Maui, Sandwichøyene i 1885 med Petra *Berg*, f. i Elverum $9/8$ 1853, d. på Maui $23/5$ 1895, datter av gårdbruker Anders Pedersen Rynberget og hustru Oleana Johnsdatter.

- V. 1. Emilie Aars f. på Haiku, Maui, i 1887, d. s. s. $15/12$ 1907.
Gift med en skotte ved navn *MacDonald*. Ingen barn.
V. 2. Ragna Fredrikke Aars f. på Haiku, Maui, $23/11$ 1889, d. på Wailuku, Maui i 1938.
Gift på Wailuku, Maui, $24/11$ 1906 med ingeniør, butikksjef i Oahu Sugar Co., Frank Thompson *Crawford*, f. på New Zealand $26/12$ 1885.
VI. 1. Harold Crawford f. på Wailuku, Maui, $10/9$ 1907, cand. real., utdannet ved Universitetet på Hawaii, teknisk direktør i Oahu Sugar Co. Ltd.
Gift i Honolulu i 1934 med Olga *Spillner* f. på Waipahu, Oahu, $23/5$ 1912, datter av August Spillner og hustru Emma. 2 barn.

VI. 2. Eileen Crawford f. på Wailuku, Maui ^{25/1} 1910.

Gift i San Francisco med stabssersjant i den amerikanske marine Willard *Johnson*. Bosatt i Honolulu. 4 barn.

VI. 3. Lester Crawford f. på Wailuku, Maui, ^{5/12} 1913.

Inspektør i California Packing Corp., Honolulu. Gift i San Jose, California, i 1935 med Aloha Amanda *Walker*, f. i Wilsonville, California, ^{31/1} 1915. 1 barn.

VI. 4. Alice Ragna Crawford f. på Wailuku, Maui, ^{8/11} 1915.

Gift i Honolulu ^{17/11} 1939 med sjefmekaniker i Pan American World Airways, Honolulu, *Oscar Robert Smith*, f. Redondo Beach, California, ^{15/3} 1916, sønn av John Robert Smith og hustru Minnie Romberg. 1 barn.

VI. 5. Marion (*Billie*) Crawford f. i Honolulu ^{29/10} 1919.

Gift i Buffalo, New York, i 1941 med James *Hens*, utdannet i den amerikanske marine, nå ansatt i New York Railroad. 4 barn.

IV. 7. Petra Caroline Fredrikke Aars f. i Hafslo ^{7/5} 1859, d. i Drammen ^{29/8} 1938.

Gift i Porsgrund ^{27/4} 1882 med *Kjeld Emil Flood*, f. i Porsgrund ^{13/11} 1853, d. i Drammen ^{2/9} 1937, sønn av dansk visekonsul i Porsgrund, Jørgen Aall Flood og hustru Anna Cathrine Bähr.

Studieopphold i Frankrike, ansatt hos stadshauptmand Joh. Schwartz i Drammen, 1884 ansatt i Norges Banks avdeling i Drammen, 1893 fullmektig og fra 1918 kontorsjef til han tok avskjed i 1922.

V. 1. Jørgen Aall Flood f. i Drammen ^{9/6} 1883.

Ingeniør, oppholdt seg mange år i New York, hvor han ved et ulykkestilfelle mistet det ene øye. Hjemme i Norge mistet han senere også synet på det andre øyet og gikk da inn for massasje, tok eksamen ved dr. Arbo's Fysikalske Institutt og er massør ved Drammens sykehus. Ugift.

V. 2. Ragnhild Flood f. i Drammen ^{19/12} 1884. Student 1904.

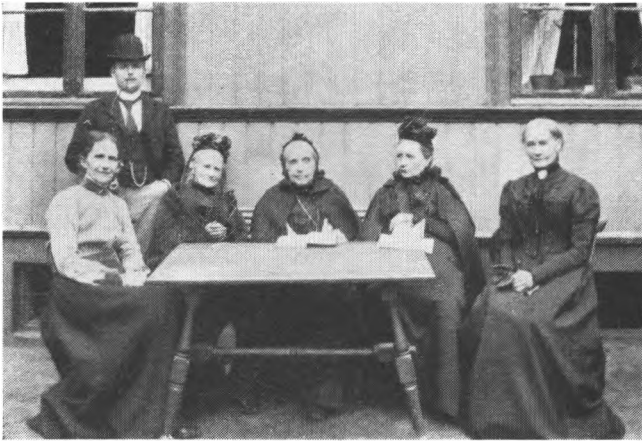
Gift i Drammen ^{12/11} 1910 med disponent Emil Mathias *Brodersen*, Drammen, f. s. s. ^{28/4} 1881, sønn av grosserer Nils Edvard Brodersen og hustru Henriette Lorentzen. 2 barn.

V. 3. Conrad Aars Flood f. i Drammen ^{23/4} 1886.

Student 1904, vpl. offiser, handelsskole, har i alle år vært knyttet til papir- og tremasseindustrien, nå disponent for A/S Vittingfoss, bosatt i Oslo. Deltok aktivt i felttoget i Sør-Norge (Valdres) i april 1940.

Fru Petra Flood f. Aars.

Fra venstre: Petra Flood f. Aars, Emilie Aars, Mathilde Aars,
Sina Aars f. Rude og Jensine Aars.
Stående: Jørgen Aall Flood

Gift i Kristiania ¹⁴/₁₀ 1911 med Sigrun Welhaven *Woll*, f. i Drammen ²¹/₁₀ 1889, datter av skipsmegler Axel Woll og hustru Anna Rasch Schjelderup, f. Welhaven. 3 barn.

V. 4. Kjeld Aall Flood f. i Drammen ²⁰/₈ 1894.

Student 1912, Kristiania Handelsgymnasium 1914, diverse stillinger i papirindustrien både i inn- og utland, egen papiragenturforretning i Oslo.

Gift i Kristiania ²⁹/₁₂

1921 med Gunvor *Andersen*, f. i Kristiania ²/₁₂ 1898, datter av skipskaptein Haavald Andersen og hustru Anna Tuckebøl. 2 barn.

III. 9. James William Aars f. i Kristiania ²⁶/₉ 1814, d. s. s. ⁸/₆ 1815.

III. 10. William Aars f. i Kristiania ²³/₁₀ 1815, d. s. s. ¹⁹/₆ 1897.

Kjøpmann i Kristiania fra 1841 og eide „Hegdehougen“ hvor han bodde til sin død.

Gift i Kristiania ¹⁹/₄ 1844 med Nathalie Charlotte *Petersen*, f. i Kristiania ²⁹/₁₂ 1823, d. på Fagernes (under et besøk hos sønnen) ²³/₄ 1875, datter av kjøpmann Erich Petersen og hustru Caroline Berg.

IV. 1. Erik *Julius* Aars f. i Kristiania ²⁵/₁₂ 1845, d. s. s. ⁶/₁₀ 1928.

Handelsutdannelse hos grosserer Peter Petersen i Kristiania, drev i flere år agenturforretning, var senere revisor og i noen år også ansatt i Norsk Hydro.

Gift første gang: i 1875 med Anna *Teilman*, d. i 1916, datter av godseier James Røder Teilman og hustru Emilie Mathiesen. 2 barn. Ekteskapet oppløst.

Gift annen gang: i Kristiania ²²/₄ 1899 med Emma Augusta Emilie *Falck*, f. i Kristiania ²⁵/₈ 1851, d. s. s. ²⁰/₃ 1941. Ingen barn.

V. 1. Emilie Aars f. i Kristiania i 1877, d. s. s. ²¹/₇ 1905. Ugift.

V. 2. James William Teilman Aars f. i Kristiania i 1881, d. s. s. ²³ s 1882.

IV. 2. Fanny Aars f. i Kristiania ¹⁴/₆ 1848, d. s. s. ⁷/₇ 1916. Ugift.

IV. 3. Thora Aars f. i Kristiania ²⁶/₅ 1853, d. s. s. ³/₂ 1929.

Gift i Kristiania ⁷/₁₁ 1885 med kasserer hos Mustad & Co., Hans Rummelhoff *Lidemark*, f. på Hvaler ²/₁₁ 1860, d. i Kristiania ²²/₄ 1923, sønn av ovennevnte skipskaptein Christian Henrik Lidemark og hustru Valborg Cathinca Olsen, (se under IV. 2 på side 84).

- V. 1. Nathalie Lidemark f. i Kristiania $\frac{1}{9}$ 1886, d. s. s. $\frac{7}{3}$ 1926. Ugift.
- IV. 4. Alvide Wilhelmine Aars f. i Kristiania $\frac{3}{6}$ 1858, d. s. s. $\frac{26}{6}$ 1859.
- IV. 5. Hanna Nikoline Aars f. i Kristiania $\frac{19}{6}$ 1860, død noen timer gammel.
- III. 11. Herman Adolf Aars f. i Kristiania $\frac{11}{3}$ 1817, d. s. s. $\frac{1}{10}$ 1896.

Student 1836, cand. theol. 1841, lærer ved forskjellige skoler i Kristiania, fra 1847 lærer ved Akershus Strafanstalts Søndags-skole, 1859 sogneprest i Gransherred, 1872 sogneprest i Strømm, tok avskjed i 1885 og flyttet da til Kristiania hvor han bodde til sin død.

Gift i Lier $\frac{7}{7}$ 1847 med Clara Othilia *Kjerulf*, f. i Lier $\frac{7}{7}$ 1820, d. i Kristiania $\frac{25}{10}$ 1900, datter av sorenskriver Martin Kjerulf og hustru Anna Hermine Krefthing.

- IV. 1. Kaja *Martine* Aars f. i Kristiania $\frac{13}{11}$ 1848, d. s. s. $\frac{17}{3}$ 1914.

Gift i Kristiania $\frac{13}{11}$ 1873 med grosserer *Knud Carl Krogh Ludwigsen*, f. i Skien $\frac{21}{11}$ 1845, d. i Kristiania $\frac{16}{1}$ 1908, sønn av kjøpmann og skipsreder i Skien Ludvig Ludwigsen og hustru f. Krogh.

- V. 1. Alfild (*Ada*) Ludwigsen f. i Kristiania $\frac{21}{11}$ 1875, d. s. s. $\frac{17}{7}$ 1933.

Gift i Kristiania $\frac{20}{9}$ 1917 med disponent O. Arthur *Olsen*, f. i Kristiania $\frac{16}{1}$ 1878, sønn av grosserer C. Ludvig Olsen og hustru Julie Nielsen. 1 barn.

- V. 2. Herman M. Ludwigsen f. i Kristiania $\frac{30}{1}$ 1877, d. s. s. $\frac{7}{10}$ 1940.

Merkantil utdanning i Tyskland, senere forretningsmann i Oslo.

Gift i Oslo $\frac{29}{11}$ 1933 med Bertha *Johansen*, f. på Kongsvinger $\frac{2}{3}$ 1896, datter av murmester Thorvald Johansen og hustru Karen Gundersen. Ingen barn.

Kjøpmann William Aars.

Sogneprest Herman Adolf Aars.

Fra familien Kjerulfs eiendom „Nøsted“ ved Drammen.
 Stående: presten Herman Adolf Aars. Damen sittende midt på bildet
 er hans hustru Clara Othilia f. Kjerulf.

V. 3. Caroline Ludwigsen f. i Kristiania i 1879, d. samme år.

V. 4. Bjarne Ludwigsen f. i Kristiania i 1881.

Studerte i noen år ved musikkonservatorium i Tyskland. Eventyrlysten grep ham, og han utvandret til Australia. Ugift.

III. 12. Jonathan Aars f. i Kristiania ^{12/10} 1818, d. s. s. ^{18/6} 1868.

Bokbinder, hadde eget bokbinderi i Kristiania 1843—1860, men måtte oppgi dette da han led meget av astma. Bokbinder Aars var en usedvanlig elskelig mann og en avholdt gjest i familien. Ugift.

III. 13. Karen (*Kaja*) Elisabeth Aars f. i Kristiania ^{23/2} 1824, d. s. s. ^{10/10} 1896.

Gift i Kristiania ^{17/10} 1849 med Wilhelm Christian Keilhau *Fabritius*, f. i Ullensaker ^{29/3} 1816, d. i V. Aker ^{3/11} 1887, sønn av kaptein, kompanisjef Hans Urban Wohlert Fabritius og hustru Margrethe (Grethe) Keilhau. Boktrykker, innehaver av W. C. Fabritius & Sønners Bogtrykkeri.

Bokbinder Jonathan Aars.

Fru Kaja Fabritius f. Aars

IV. 1. Jonathan Julius Aars Fabritius f. i Kristiania ^{28/7} 1852, d. i Vågå ^{24/4} 1916.

Borgerskap som boktrykker i Kristiania ^{21/10} 1886, overtok sammen med sin nedenfor nevnte svoger farens boktrykkeri i Kristiania under navnet W. C. Fabritius & Sønners Bog- og Kunsttrykkeri. Eide godset Klognæs i Vågå.

Gift første gang: i Vågå ^{5/9} 1889 med Kari *Blackwell*, f. i Vågå ^{31/10} 1860, d. i Kristiania ^{5/10} 1899, datter av godseier John Eardley Blackwell og hustru Mari Svee (Ampney Park, Gloucester, England og Klognæs i Vågå). 1 barn.

Gift annen gang: med Ellen *Jensen*, f. i Drammen ^{5/12} 1874, d. i Oslo ^{16/11} 1943, datter av kjøpmann Hans Peter Jensen og hustru Maren Kirstine Johnsen. Ingen barn.

IV. 2. Eugenie Fabritius f. i Kristiania ^{24/5} 1855, d. s. s. ^{4/2} 1900.

Gift i Kristiania ^{22/4} 1876 med Erling *Nielsen*, f. i Kristiania ^{13/10} 1851, d. s. s. ^{16/11} 1907, sønn av telegrafdirektør Carsten Tank Nielsen og hustru Alvilde Olsen. Medinnehaver av firmaet W. C. Fabritius & Sønners Bog- og Kunsttrykkeri. 4 barn.

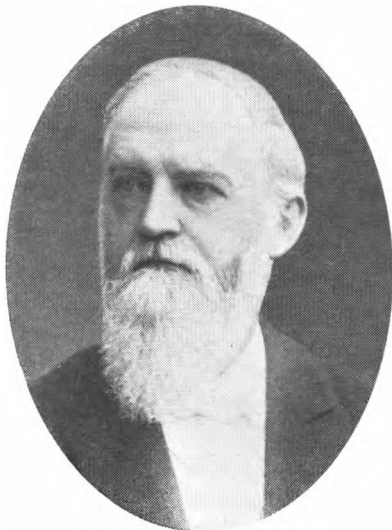
IV. 3. Wilhelm Christian Urban Fabritius f. i Kristiania ^{18/6} 1858, d. s. s. ^{9/9} 1894.

Offiser, oppholdt seg noen år i London, gikk i 1884 inn i ovennevnte firma W. C. Fabritius & Sønners Bog- og Kunsttrykkeri.

Gift i London ^{10/5} 1883 med Christina Gunhilda (*Hilda*) *Hansen*, f. i London ^{13/12} 1865, d. i Hove, Sussex, ^{5/9} 1929, datter av skipsmegler Hans Gustav Hansen og hustru Laura Mary Ashelford. 1 barn.

Seminariebestyrer Jakob Aars.

Prost Nils Aars.

III. 14. *Mathilde* Lovise Aars f. Kristiania ^{31/5} 1825, d. s. s. ^{30/1} 1907.

Bodde i mange år hos sin halvbror, kvestor Harald Aars og i de siste år på Kong Oscars Minde.

III. 15. Andrea Emilie Aars f. i Kristiania ^{21/10} 1826, d. s. s. ^{26/3} 1831.

III. 16. Jakob Aars f. i Kristiania ^{17/11} 1830, d. i Asker ^{4/4} 1869.

Student 1848, cand. theol. 1852, lærer i Kristiania 1852—53, et år på kontoret hos sogneprest Kaurin i Lier, lærer ved Borgerskolen i Drammen 1854—57 og ved Asker Seminar 1858, res.kap. i Asker og bestyrer ved Asker Seminar fra 1863. På grunn av sykdom måtte han i 1864 ta personellkapellan (den yngre bror Nils — se nedenfor under III. 19), men bestyrerstillingen ved seminaret skjøttet han til få måneder før sin død. Han var en begavet taler, en mann med grundige og allsidige kunnskaper og rike interesser og et dypt kristelig sinn. Jakob Aars var meget avholdt av menigheten og av elevene ved seminaret, og det var stor sorg over hans tidlige død.

Gift i Lier ^{17/7} 1856 med Anna Marie *Kaurin*, f. i Sigdal ^{17/5} 1830, d. i Asker ^{2/5} 1870, datter av biskop Jens Mathias Pram Kaurin og hustru Petronelle Lovise Hanna Thomasine Magelsen. Ingen barn.

III. 17. Cathrine *Emilie* Aars f. i Kristiania ^{11/6} 1832, d. s. s. ^{4/10} 1908.

Bodde i flere år hos sin halvbror, presten Conrad Aars i Skoger, derpå noen år hos sin annen halvbror, kvestor Harald Aars, noen år hos dennes sønn skolebestyrer Jonathan Aars, de siste år på Mogens Thoresens Stiftelse.

III. 18. *Jensine* Elise Aars f. i Kristiania ^{13/4} 1834, d. s. s. ^{20/5} 1909.

Bodde i ca. 20 år i Vadsø hos sin søster og svoger, doktor Hartmann og frue, flyttet så

til Kristiania til sin halvbror, kvestor Harald Aars og styrte huset for ham til hans død. Fikk deretter sitt eget hjem i Skogveien, hvor hun hver dag hadde sine to forannevnte ugifte søstre, Mathilde og Emilie, til middag.

III. 19. Nils Johan Julius Aars f. i Kristiania 23/2 1836, d. s. s. 26/12 1916.

Gift i Mandal 30/7 1862 med Jensine (*Sina*) Petrea Rude, f. i Drammen 25/12 1834, d. i Lier 8/10 1907, datter av overtollbetjent i Mandal, Jens Essendrop Rude og hustru Hanna Dorothea Pettersen.

Om prost Nils Aars skriver byarkitekt Harald Aars:

Han var 14 år da hans far døde og moren satt igjen med en stor barneflokk, ble student i 1854 og måtte underholde seg selv i studietiden ved å undervise på forskjellige skoler. Men han fikk allikevel laud til teologisk embetseksamen i 1860. Høsten samme år ble han annenlærer ved Klebu Seminar, i 1864 personellkapellan hos sin bror Jakob Aars i Asker under dennes sykdom, og fra 1867 annenlærer ved Asker seminar. I 1874 ble han bestyrer av Klebu Seminar og i 1882 etter oppfordring av lærerne bestyrer av Asker Seminar. Men i 1892 gikk han på ny inn i prestegjernen, idet han ble utnevnt til sogneprest i Lier. Fra 1894 var han tillike prost i Asker prosti, tok avskjed i 1909 og flyttet til Kristiania.

Nils Aars var meget musikalsk. Uten å ha fått noen undervisning spilte han piano etter gehør, og han hadde en vakker tenor. I sine unge dager var han høy og slank med ravnsort hår og skjegg og mørke øyne. Siden ble han hvit „som en due“, men hadde fremdeles det eie gode smil fra ungdommen.

I 1890 var han formann i en departemental komité til utarbeidelse av ny undervisningsplan for seminarene, fra 1893 formann i Frogner skolestyre.

Som prest i Lier arbeidet Nils Aars meget for skolens sak. Hans virke var preget av en dyp forståelse av lærerens grunnleggende arbeid i de unges sinn og tanke. Både som skolemann og som geistlig nôt han stor anseelse og var meget avholdt. Han tok sitt arbeid meget samvittighetsfullt, var en forståelsesfull, klok og fin dannet mann, og meget beskjeden. Han hadde en utpreget sans for alt som var vakkert, og han elsket å kunne ta barna med på turer og vise dem naturens skjønnhet.

På Frogner prestegård i Lier førte han og hans livlige og elskverdige frue et meget gjestfritt hus.

Fru Elise Rynning f. Aars.

Frk. Maja Aars.

Frk. Hanna Aars.

IV. 1. Elise Henriette Aars f. i Asker $\frac{1}{5}$ 1868, d. i Oslo $\frac{3}{7}$ 1946.

Eksamen fra Asker seminar, var lærerinne et par år.

Gift i Lier $\frac{14}{6}$ 1900 med Halfdan Sommerfelt *Rynning*, f. i Eidsvold $\frac{24}{2}$ 1872, sønn av protokollfører Paul Emil Rynning og hustru Anne Margrethe Holtermann. Student 1890, cand. theol. 1898, personellkapellan hos prost Aars i Lier 1898—1909, bestyrte det ledige sognekall der 1909—10, forskjellige ledige sognekall 1910—11, res.kap. i Strømsø, Drammen, og samtidig religionslærer ved den kommunale middelskole 1912—28, sogneprest i Asker fra 1928 til han tok avskjed i 1942.

V. 1. Nils Johan Aars Rynning f. i Lier $\frac{18}{7}$ 1902.

Student 1920, cand. jur. 1926, politibetjent i Aker 1926—27, utenlandsopphold 1927—30, dommerfullmektig i Setesdal 1930—33, politifullmektig i Follo 1933—36, politifullmektig i Oslo 1936—41, kontorsjef i Politidepartementet 1942—43, avskjed etter søknad juni 1943. 1944 o.r.sakfører i Valdres og fra 1947 i Larvik.

Gift i København $\frac{17}{7}$ 1934 med senere lege Elisabeth Bodil *Østrup*, f. i København $\frac{26}{8}$ 1914, datter av generalkonsul Louis Østrup og hustru Elna Døllerup. 2 barn.

V. 2. Anna Margrethe Holtermann Rynning f. i Lier $\frac{22}{11}$ 1903.

Student og handlegymnasiast, ansatt i Sjøfartsdepartementet.

V. 3. Elise Aars Rynning f. i Lier $\frac{14}{11}$ 1906.

Student 1925, Oslo Handelsgymnasium 1935, utdannet sykepleierske.

Gift i Oslo $\frac{3}{12}$ 1943 med lege, hudspesialist Morten Ansgar *Kveim*, f. i Gjerstad $\frac{27}{12}$ 1892, sønn av gårdbruker Morten Tj. Kveim og hustru Anne Helene (*Lina*) Huggeto. 2 barn.

V. 4. Jacob Aars Rynning f. i Lier ^{29/10} 1907.

Student 1926, cand. jur. 1931, ansatt hos sorenskriveren i Aker 1932—33, dommerfullmektig hos sorenskriveren i Midt-Hordland 1933—35 og hos sorenskriveren i Aker 1935—36, sekretær i Justisdepartementet fra 1936. Studerte folkerett og sjørett i London i 1937. Kontorsjef for den norske delegasjon til United Maritime Authority i London i 1945. Deretter avdelingsjef i Nortraship, London.

Gift i Oslo ^{7/5} 1940 med Liv Keyser *Salvesen*, f. i Aker ^{1/5} 1917, datter av avdelingssjef Sigbjørn Salvesen og hustru Johanne Keyser. 1 barn.

IV. 2. Marie (*Maja*) Aars f. i Asker ^{2/5} 1870, d. i Oslo ^{11/11} 1946.

Eksamen Asker Seminar 1892. Vikariater i Lier og Drammen 1892—95, ansatt ved Grünerløkkens skole i Kristiania 1895—99 og ved Bolteløkkens skole fra 1899 til hun søkte avskjed 1933. Studerte i 1920 med stipendium småskoleundervisning i Göteborg og København.

IV. 3. Hanna Aars f. i Asker ^{31/1} 1874.

Styrte etter morens død huset for sin far og etter hans død for sin søster Maja.

III. 20. Ferdinand Christian Aars f. i Kristiania ^{21/2} 1838, d. på Lilleaker i Aker ^{10/8} 1850.

III. 21. Agnes Aars f. i Kristiania ^{25/12} 1839, d. i Kristiania ^{7/1} 1914.

Gift i Kristiania ^{27/9} 1857 med *Hans Karenius Hartmann*, f. i Kristiania ^{21/8} 1828, d. s. s. ^{6/5} 1922, sønn av privatfullmektig Anders Hartmann og hustru Else Birgitte Herfordt. Student 1847, cand. med. 1857, verkslege ved Kaafjord Kobberverk i Alta 1857, privatpraktiserende lege i Sør-Odal 1858, distriktslege i Vadsø 1866, distriktslege i Strinda 1888 til han tok avskjed i 1907 — etter 50 års virke som lege — og flyttet til Kristiania.

Ridder av den russiske St. Stanislaus Orden 3. kl.

IV. 1. Agnes Elise Hartmann f. i Sør-Odal ^{13/4} 1859, d. i Oslo ^{8/2} 1926.

Gift i Vadsø ^{9/3} 1882 med skolebestyrer i Vadsø Magnus Mancin *Schønheyder*, f. i Sør-Fron ^{13/1} 1850, d. i Oslo ^{7/4} 1937, sønn av korpsslege Gottlieb Anton August Fritz *Schønheyder*, Lillehammer, og hustru Nilsine Barbarine Smith. 7 barn.

IV. 2. Ellen Ruth Hartmann f. i Sør-Odal ^{22/2} 1861, d. i Oslo ^{4/5} 1940.

Gift i Vadsø ^{24/10} 1884 med kjøpmann i Vadsø, Jacob *Albert Møller*, f. i Trondhjem ^{18/5} 1851, d. i Vadsø ^{19/1} 1908, sønn av los Henrik Johan Møller og hustru Johanne Lein. 7 barn.

Fru Agnes Hartmann f. Aars.

Fru Philippa Ziesler f. Aars.

IV. 3. Robert Honywood Hartmann f. i Sør-Odal ^{18/6} 1864, d. i 1897. Sjømann. Ugift.

IV. 4. Jakob Jonathan Aars Hartmann f. i Sør-Odal ^{3/6} 1866, d. i Trondheim ^{5/3} 1932.

Student 1886, cand. theol. 1892, fra 1893 lærer ved Trondhjem Kathedralskole til han — som lektor — tok avskjed i 1932.

Gift i Trondhjem ^{8/6} 1897 med Ingeborg *Sommerschild*, f. i Steinkjær ^{28/3} 1875, datter av overingeniør Henrik Sommerschild og hustru Johanne Marie Lorange. 5 barn.

IV. 5. Helga Hartmann f. i Vadsø ^{27/1} 1868.

Gift i Trondhjem ^{14/5} 1890 med grosserer Hjalmar Engebret *Borgen*, f. i Kristiania ^{14/7} 1860, d. s. s. ^{9/7} 1928, sønn av grosserer Halvor Paulsen Borgen og hustru Elisabeth Paulsen. 2 barn.

IV. 6. Georg Christian Hartmann f. i Vadsø ^{16/11} 1873, d. i Kristiania ^{9/6} 1909. Student 1891, cand. med. 1902. Privatpraktiserende lege. Ugift.

IV. 7. Finn Hartmann f. i Vadsø ^{9/2} 1877.

Merkantil og teknisk utdannelse, siden 1907 egen forretning i Oslo, Kristiansand og Trondheim. Direksjonsmedlem i forskjellige bedrifter.

Gift i Kristiania ^{16/2} 1907 med Kirsten Augusta *Bjurstedt*, f. i Mosviken ^{13/9} 1880, datter av major Axel Bjurstedt og hustru Benedicte Jenssen. 3 barn.

IV. 8. Hans Herfordt Hartmann f. i Vadsø ^{25/1} 1880.

Student 1899. Cand. philos. Pensjonist.

Gift i Kristiania i 1903 med Cecilia Carlsson f. i Motala ^{3/7} 1879, datter av kaptein, direktør August Carlsson og hustru Hilma Theresia Schenström. 3 barn. Ekteskapet oppløst.

III. 22. Philippa Fredrikke Aars f. på Lilleaker i Aker ^{18/5} 1843, d. i Kristiania ^{4/6} 1917.

Gift i Kristiania ^{22/5} 1863 med Ernst Hader *Ziesler*, f. i Bergen ^{17/11} 1833, d. i Kristiania ^{6/12} 1903, sønn av megler Joh. F. Ziesler og hustru Helene Sophie Hader. Student 1851, cand. theol. 1858, bestyrer av døveskolen i Kristiania.

IV. 1. Helene Elise Aars Ziesler f. i V. Aker ^{19/3} 1864, d. i Kristiania ^{30/8} 1909.

Gift i Kristiansand S. ^{10/11} 1885 med senere ekspedisjonssjef Knut Johannes *Hougen*, f. i Kragerø ^{26/11} 1854, sønn av skolebestyrer Fredrik Hougen og hustru Valborg Birgitte Corneliussen. 2 barn.

Ekspedisjonssjef Hougen ble senere gift med sin svigerinne, Elise Aars Ziesler, se nedenfor under IV. 6.

- IV. 2. Kaia Ziesler f. i Kristiansand S. ¹²/₅ 1868, d. s. s. ²³/₄ 1872.
- IV. 3. Jonathan Julius Aars Ziesler, f. i Kristiansand S. ¹⁸/₈ 1871, d. i Krødsherred ²²/₃ 1900.
Student 1889, cand. jur. 1894, advokatfullmektig fra 1898. Ugift.
- IV. 4. Johan Fredrik Ziesler f. i Kristiansand S. ¹⁴/₂ 1874.
Sjøoffiser 1895, premierløytnant 1897, kaptein 1903, kommandørkaptein 1917, kommandør 1930.
Gift i Horten ²⁵/₁₀ 1900 med Elise *Neumann*, f. i Skoger ⁴/₇ 1877, datter av garnisonsprest i Horten Job Arveschoug Neumann og hustru Elise Marie Mathilde Holst. 2 barn.
- IV. 5. Philippa Fredrikke Aars Ziesler, f. i Kristiansand S. ¹⁰/₄ 1876, d. s. s. ²²/₂ 1882.
- IV. 6. Elise Aars Ziesler f. i Kristiansand S. ⁴/₈ 1878.
Gift første gang: i Kristiania ⁴/₄ 1908 med dispasjør Andreas Thorleif *Isefjær*, f. i Kristiansand S. ¹⁵/₆ 1877, d. i Kristiania ⁸/₅ 1909, sønn av havnefoged Thomas Engelhardt Isefjær og hustru Catharina Margarethe Johnsen. Ingen barn.
Gift annen gang: i Kristiania ⁶/₃ 1915 med sin ovenfor nevnte svoger, ekspedisjonssjef Knut Johannes Hougen — se IV. 1, s. 134. Ingen barn.
- IV. 7. Ernst Hadelor Ziesler f. i Kristiansand S. ¹⁹/₁₁ 1880.
Student 1898, cand. med. 1905. Norsk Hydro's verkslege på Rjukan 1907—19, barnelege i Oslo fra 1919.
Gift første gang: i Odense, Danmark, ²⁹/₇ 1907 med Laura Vita-Marie *Tretow-Loof*, f. i København ⁶/₉ 1879, d. på Rjukan ⁸/₁₁ 1918, datter av oberstløytnant ved Fodfolket Ludvig Laurentius Tretow-Loof og hustru Laura Vita Christiane Andrea Thygesen. 3 barn.
Gift annen gang: i Kristiania ¹⁵/₄ 1922 med Gretje *Gjertow*, f. Scheen, f. i Risør ¹⁵/₁ 1890, datter av sjømannsprest Carsten Henrik Scheen og hustru Jantje de Jonge. 1 barn.
- IV. 8. Philippa Fredrikke Aars Ziesler, f. i Kristiansand S. ²⁵/₆ 1884, d. i Halifax, Nova Scotia, ¹¹/₈ 1932.
Gift i Bellingham, Washington, ¹⁸/₇ 1912 med cand. pharm., gårdbruker i Canada, Thyge Vendelbo *Thygesen*, f. i Øster Brønderslev, Jylland, ⁷/₂ 1881, sønn av prost Janus Boie Gad Thygesen og hustru Marie Dorph. 1 barn.
- II. 9. Nils Aars f. i Kristiania ¹¹/₁₂ 1785, d. s. s. ¹⁶/₁₁ 1842. H.r.assessor.
Gift i Kristiania ²⁴/₁ 1809 med Anne Cathrine (*Thrine*) *Hagerup*, f. Koefoed, f. i Kristiania ²⁰/₉ 1782, d. på Sølyst i V. Aker ³⁰/₁₁ 1872, datter av forvalter ved Christiania Glasmagasinet Fredrik Christian Koefoed og hustru Anne Marie Høg. Hun var barnløs enke etter cand. jur. Harald Hagerup.
Om høyesterettsassessor Nils Aars skriver byarkitekt Harald Aars:
Nils Aars, høyesterettsassessor, var født i Kristiania 11. desember 1785 og døde i Kristiania 16. november 1842. Han tok artium 1803 og ble juridisk kandidat 1806. Han fikk laud både for den teoretiske og praktiske prøve. Hele sitt liv var

han knyttet til Kristiania. 1809 ble han overrettsprokurator, og 1815 høyesterettsadvokat, og praktiserte som sådan til 1830. Fra 1822 var han regjeringsadvokat. Den 8. juni 1830 ble han utnevnt til assessor i Høyesterett etter at han hadde bestått prøven „til fuldkommen Tilfredshed“.

Tre ganger ble Aars oppnevnt av Odelstinget til aktor i riksrettssaker, og en gang var han som assessor medlem av en riksrett. Som aktor fungerte han:

1. 1815—16 i saken mot statsråd, generaløyntnant Haxthausen for hans forhold angående våpenstillstanden og konvensjonen med Sverige i 1814. Det dreide seg især om hærens mangelfulle proviantering. Haxthausen ble „frifundet for aktors videre tiltale. Dog blev han ilagt sakens omkostninger“. (Norges Høyesterett I, s. 82.)
2. 1821 i saken mot statsråd, grev Herman Wedel Jarlsberg for noen finansielle operasjoner. „Aktor hadde forsaavidt et vanskelig parti som grundlaget for tiltale var skrøpelig.“ (Norges Høyesterett I, s. 155.) Grev Wedel ble da også frifunnet for aktors tiltale, og sakens omkostninger ble pålagt statskassen.
3. 1821 i saken mot statsråd Thomas Fasting fordi han som statsråd hadde beholdt sitt embete som kommandør i sjøetaten og oppebåret gasje i begge stillinger. „Advokat Aars hadde forsaavidt et vanskelig parti, som tiltalebeslutningen var noget ulogisk.“ (Norges Høyesterett I, s. 153.) Fasting ble frifunnet for straff, men dømt til å tilbakebetale „den urettelig oppebaarne gage indtil utgangen av aaret 1817“.

Den riksrett Nils Aars som assessor var medlem av, gjaldt saken mot statsminister Severin Løvenskiold fordi han hadde vært enig i og gitt sin tilslutning til kongens beslutning om å oppløse Stortinget den 8. juli 1836. Aars var førstevoterende i denne store og vanskelige sak, hvis avgjørelse av inhabilitetsinnsigelsen kom til å danne en betydningsfull presedens under riksretten 1883—84. Statsminister Løvenskiold ble idømt en bot til statskassen av 1000 spd.

Etter at formannskapsloven var trådt i kraft, ble Aars i 1837 valgt til medlem av det første representantskap i Kristiania. Han var medlem av ligningskommisjonen, i mange år medlem av Brandkassens direksjon og av direksjonen for Det Kgl. Selskab for Norges Vel.

I 1832 ble han utnevnt til R. S. N. O.

Nils Aars kjøpte i 1813 eiendommen „Sølyst“, som ligger på en liten høyde ved bunnen av Bestumkilen. Husene står fremdeles, men er sterkt ombygget. Sølyst har senere bl. a. tilhørt verkseier Skabo, og maleren Fritz Thaulow bodde der i flere år. I 1898 ble den kjøpt av Oslo kommune og er nå bolig for gassverkets direktør.

I 1821 ble Aars eier av den herskapelige gård Dronningens gt. 11. Han arvet den etter megler Andreas Lie, som hadde innsatt Aars som sin universalarving.

H.r.assessor Nils Aars

og hustru Thrine Hagerup f. Koefoed.

Den er bygget av rådmann Helge Bertelsen i 1647, og eides i 1754 av overhoffrettsassessor Morten Leuch Elieson. Over porten har Elieson anbrakt sitt våpenskjold og sine og sin hustrus forbokstaver. Dette er en av de meget få bygninger som er bevart fra det eldste Christiania. Værelsene har til dels vært rikt utstyrt med malte tapeter, og et av rommene til gaten i første etasje har ennå et meget vakkert stukktak med figurer og ornamentikk i høyt relieff. Den søndre sidebygning har sin svalgang i behold, og hele bebyggelsen er karakteristisk for byggemåten og de velstående borgeres levevis på Christian IV's tid.¹

Etter Nils Aars's død solgte enken eiendommen til Staten, som leide forbygningen ut til kommunen. I 27 år hadde magistraten sine kontorer her, og gården gikk derfor i mange år under navn av „Magistratsgården“.

Nils Aars var som begge sine brødre en meget selskapelig anlagt mann. Han likte å se glade ansikter om seg, og han førte et overordentlig gjestfritt hus både om vinteren i Dronningens gt. 11 og om sommeren på Sølyst. Foruten slektens mange medlemmer og familiens gode venner i byen og på landet fikk de også besøk av tilreisende fremmede. Aars's forstod alltid å representere på den verdigste måte, han hadde den beste hjelp i sin smukke hustru. Men også de usedvanlig vakre døtre har nok vært en stor attraksjon. De var kvikke, livlige og intelligente disse „Sølystige Piger“. Litt av tonen i hjemmet får man et inntrykk av gjennom svogeren, marineløytnant Dietrichsons brev til Aars av 20. mai 1824. Skildringen av hans og hans hustrus inntog i Drammen 17. mai

¹ Tegninger og fotografier finnes hos riksantikvaren.

Høyesterettsassessor Nils Aars'
gård Dronningens gt. 11.

viser også at regjeringsadvokaten har vært motagelig for en munter spøk. Det er jo tydelig at svogeren fremstiller alle festlighetene som en hyldest til seg og hustruen.

„I Mandags over Middag rullede vi gjennom Drammens herlige Gade under Tusindes Vivat-raab og Velkomstskrig. For den hele By var vor Tilbagekomst en Frydefest der gav Dagens Konstitutionsfest en højere Nydelse. En saa hæderlig Deeltagelse af Drammens retsindige Kommune gav os Trøst i vores Utilfredshed og mildnet Savnet af de Vennekredse vi forlod i Christiania som vores Tanker med kjærlig Taknemlighed dvæler ved. Og derfor er det saa naturligt at Du selv min gode Svoger og de mange dyrebare der omgiver Dig uavbrudt er i vore Tanker.

At jeg selv og min gode Philippa yder Dig vor hengivneste Tak for enhver glad Stund der saa rundeligen skjænktes os i Dit kjære Hus under vort altfor korte Ophold i Christiania, er en Tribut vi saa gjerne giver Dig med taknemmelige Hjærter. Død og Plage holder endnu de billige Priser ved, paa Kaffe, Sukker og Risen-gryn, da indkøb til mig nogle Pund af hver Sort, efter et passende Forhold, som 10 — 30 og 25, og lad mig vide Beløbet heraf. Du vil derved, min hæderlige Svoger! spare Din gale Svoger nogle 40 pro cent, naar han skal tilhandle sig slige Varer hos Stædets noble Handlende. Min rare Kælling forener sine hengivne Hilsener og gode Ønsker med mine, til Dig selv min kjære Niels, til Din hæderlige Hustru, til alle Dine Børn, til Jomfru Koefoed, til sorenskriver Rambeck, til den hele Familie og til enhver der ynder

Din hengivne Ven og Svoger
Dietrichson.
Lev vel!“

Hele familien, både Nils Aars selv, hans hederlige hustru og alle døtrene, var utrustet med sjeldne selskabelige talenter. Fru Thrine Aars var ikke mer enn 17 år gammel da hun som jomfru Koefoed ble opptatt som medlem av Det Dramatiske Selskab. Nils Aars var 22 da han som juridisk kandidat ble innvotert. Thrine debuterte som Barbara i Ifflands „Jægerne“ og var følgende år

meget benyttet, især i komiske roller. Hennes vorde-
dende mann hadde minst 6 forskjellige roller i årene
1807—09.

Familien deltok også meget i juleselskapene hos Collett på Fladeby. I 1802 var Thrine Koefoed vertinne annen juledag, og „Fladeby-journalen“ inneholder følgende karakteristikk av henne i denne egenskap: „Alle Vertinder ufortalt, bidrog denne særdeles ved hendes Agtpaagivenhed og Munterhed til at fornøie det hele Selskab. Hun sang, gik omkring Bordet for at se, om noget manglede Gjæsterne, ja man kan med Rette sige at hun opfyldte sine og Vertens (Marcus Pløen) Pligter. — — — Hun viste sig til det sidste Øieblik i sin fuldkomne Glands.“ Hennes opptreden samme jul i „Gevinsten i Classeloteriet“ karakteriseres som mesterlig.

Julen 1803 var hun også blant gjestene og spilte i et par roller. I 1804 ble hun gift med Harald Hagerup, som døde i sitt 30. år etter bare 2½ års ekteskap. Julen 1808 er hun igjen på Fladeby. Hun var da gjest hos presten Jens Aars i Enebakk sammen med Nils Aars og hans søster Lovise, og prestefolket og alle deres gjester drog til Fladeby. Nils Aars var vel da forlovet med enken Thrine Hagerup. I ethvert fall stod deres bryllup mindre enn fire uker etter de glade dager i Enebakk.

Da John Collett døde i 1810, ble det slutt på de store julegilder, men den eksklusive jaktklubb fortsatte enda i mange år. Nils Aars var medlem av denne som en av overjegerne. Nå betydde dette i og for seg ikke så meget, for overjeger ble ethvert medlem som bevislig hadde nedlagt en enkelt hare, men

Stukktaket i Dronningens gt. 11.

Fru Augusta Sverdrup f. Aars
og fru Emilie Nicolaysen f. Aars,
på trappen i Linstows gate.

dette lille trekk avrunder bildet av den skarpskodde og rettskafne jurist, den joviale selskapsmann, den våkne friluftsmann og det allsidige og varme menneske som høyesterettsassessor Nils Aars var.

III. 1. Ingeborg Margrethe *Augusta* Aars f. i Kristiania ^{12/11} 1809, d. s. s. ^{9/12} 1896.

Gift i Kristiania ^{8/5} 1837 med Michael *Sverdrup*, f. i København ^{14/8} 1806, d. i Kristiania ^{31/5} 1875, sønn av professor Georg Sverdrup og hustru Marie Petronelle de Treschow.

Student 1824, cand. jur. 1830, kopist 1831, kst. fullmektig i Justisdepartementet 1835, kst. protokollsekretær i Høyesterett 1836 og utnevnt 1838, justissekretær i

Høyesterett 1840. I 1849 ble Sverdrup utnevnt til 2. assessor i Christiania Stiftsoverrett, men fikk ved kgl. res. av ^{8/11} 1849 tillatelse til å bli i sitt tidligere embete. Tok avskjed i 1875.

- IV. 1. Cathrine Marie Sverdrup f. i Kristiania ^{28/7} 1838, d. s. s. ^{20/8} 1839.
IV. 2. Georgine Fredrikke Wilhelmine Sverdrup f. i Kristiania ^{21/3} 1840, d. s. s. ^{17/11} 1840.
IV. 3. Georg Fredrik Wilhelm Sverdrup f. i Kristiania ^{11/11} 1841, d. s. s. ^{29/6} 1912.

Oberstløytnant i kavaleriet, hoffstallmester, ordonnanse-offiser hos kongene Carl XV og Oscar II.

K²St. O. O., O. II. jub.med., en rekke utenlandske ordener.

Gift på Ulriksdal Slott ^{12/10} 1870 med hoffrøken hos dronning Louise, Anna Fredrika Gustafva *Braunerhielm*, f. i Stockholm ^{18/4} 1849, d. i Kristiania ^{9/10} 1918, datter av godseier Karl Gustaf Braunerhielm på Hammarskog, Dalarö, Sverige, og hustru, baronesse Fredrika Aurora Mariana Koskull. 3 barn.

- IV. 4. Sofie Sverdrup f. i Kristiania ^{19/3} 1843, d. s. s. ^{14/2} 1907.

Gift i Kristiania ^{28/10} 1868 med senere oberst i generalstaben Johan Fredrik Vilhelm *Haffner*, f. i Kristiania ^{22/9} 1835, d. s. s. ^{17/2} 1901, sønn av statsråd Wolfgang Wenzel Haffner og hustru Louise Claudia le Normand, f. Malthe. 2 barn.

- IV. 5. Fredrikke Wilhelmine Regine Sverdrup f. i Kristiania ^{23/9} 1847, d. s. s. ^{17/12} 1874. Ugift.

III. 2. Andrea Fredrikke *Emilie* Aars f. i Kristiania 28/11 1810, d. s. s. 20/5 1902.

Gift i Kristiania 28/11 1831 med Johan *Nicolaysen*, f. i Bergen 17/11 1805, d. i Kristiania 2/10 1883, sønn av grosserer Nicolay Nicolaysen og hustru Bolette Marie Berentine Lexau. Cand. jur. 1830, kopist 1831, protokoll-sekretær i Høyesterett 1835, auditør ved kavaleriet og garnisonsauditør ved Akershus Festning 1841, og fra 1856 foged i Jarlsberg og magistrat i Åsgårdstrand.

IV. 1. Nils Aars Nicolaysen f. i Kristiania 20/11 1832, d. i Åsgårdstrand 22/8 1896.

Student 1850, cand. jur. 1854, advokat-fullmektig 1855, o.r.sakfører 1858, h.r.advokat 1864, praktiserte i Kristiania til sin død. I en årrekke advokat for Kr.a kommune.

Gift i Kristiania 26/9 1859 med *Julie* Clara Charlotte Eleonore *Fougstad*, f. i Kristiania 6/9 1836, d. s. s. 15/7 1888, datter av borgermester Carl Andreas Fougstad og hustru Caroline Wilhelmine Diriks. 3 barn.

IV. 2. Bolette Marie Berentine Nicolaysen f. i Kristiania 19/11 1835, d. s. s. 27/10 1922.

Gift i Borre 14/4 1859 med sin fetter, kompanikirurg, senere professor, dr. med. Julius *Nicolaysen*, f. i Bergen 31/7 1831, d. i Kristiania 25/12 1909, sønn av kjøpmann i Bergen, Lyder Wentzel Nicolaysen og hustru Catharina Margaretha Wilhelmine Bernhoft. 9 barn.

IV. 3. Nicolay Nicolaysen f. i Kristiania 6/4 1834, d. s. s. 24/4 1834.

IV. 4. Nicolay Nicolaysen f. i Kristiania 12/1 1837, d. s. s. 29/10 1837.

IV. 5. Lorentz *Wilhelm* Nicolaysen f. i Kristiania 18/8 1838, d. s. s. 7/8 1867.

Kavaleriløytnant. Ugift.

IV. 6. Julie Fredrikke Nicolaysen f. i Kristiania 17/3 1840, d. i Borre 20/10 1922 (tvilling).

Gift i Borre 4/10 1859 med løytnant i marinen, senere admiral Nils *Ihlen*, f. i Holmestrand 18/7 1824, d. i Borre 8/8 1905, sønn av skipsreder Nils Ihlen og hustru Barbara Thurmann. 4 barn.

IV. 7. Fredrikke Wilhelmine Regine Nicolaysen f. i Kristiania 17/3 1840, d. i Bergen 30/7 1863 (tvilling). Ugift.

IV. 8. Nicolay Nicolaysen f. i Kristiania 13/7 1841, d. i Borre 14/4 1856.

IV. 9. Anne Cathrine Nicolaysen f. i Kristiania 28/4 1851, d. i Brumunddal 28/10 1875.

Gift i Borre 15/10 1872 med løytnant, senere kaptein, brukseier Jacob *Nielsen*, f. i Kristiania 30/7 1844, d. i Brumunddal 28/4 1892, sønn av ekspedisjonssekretær Bernt Anker Nielsen og hustru Engelcke Irgens Rynning. 2 barn.

Fru Emilie Nicolaysen f. Aars.

Kjøpmann Lorentz Nicolaysen og hustru Sophie f. Aars sammen med sine barn.

Jacob Nielsen ble annen gang gift i Brumunddal $12/5$ 1877 med Louise Nielsen Bjerke, f. $15/12$ 1853, d. i Oslo $14/6$ 1924, datter av godseier Thore Bjerke og hustru Lisbeth Bjørnerud.

III. 3. Sidonia Aars f. i Kristiania $3/3$ 1812, d. på Sølyst i Aker $19/4$ 1881. Ugift.

III. 4. Julie *Josephine* Henriette Aars f. i Kristiania $18/6$ 1814, d. s. s. $21/5$ 1902.

Gift i Kristiania $11/12$ 1834 med sin fetter Jacob Fredrik *Dietrichson*, f. i Arendal $4/1$ 1806 (se III. 2 side 78), d. i Kristiania $7/12$ 1879, sønn av ovennevnte marinekaptein, innrulleringssjef Gabriel Grubbe Dietrichson og hustru *Philippa* Fredrikke Aars (se II. 7 side 78). Student 1823, cand. theol. 1827, lektor i teologi 1832, kst. professor 1838 og utnevnt professor 1839, tok avskjed i 1870. R. St. O. O.

IV. 1. Niels Gabriel Dietrichson f. i Kristiania $9/12$ 1835, d. i Drammen $5/8$ 1836.

IV. 2. Niels Gabriel Dietrichson f. i Kristiania $7/6$ 1837, d. i Horten $19/6$ 1892.

Student 1854, cand. jur. 1862, fullmektig ved generalkrigskommisariatet 1863, kopist i Marine- og Postdepartementets marineavdeling 1876, verftsskriver ved Carl Johans Værns Verft 1880. „Niels Gladelig“ som han ble kalt (se side 115) var sekretær i Den Norske Turistforening fra dens stiftelse i 1868 til 1881 og utgav de første 12 årganger av foreningens årbok.

- Gift i Kristiania $\frac{5}{4}$ 1883 med Brynhilde (*Hildur*) Elise *Gudmundsen*, f. i Kristiania $\frac{3}{2}$ 1837, d. s. s. $\frac{29}{10}$ 1918, datter av byråsjef Gudmund Ejulfson Gudmundsen og hustru Anne Elisabeth Knudsen. Ingen barn.
- IV. 3.** Gabriel Grubbe Dietrichson f. i Kristiania $\frac{16}{10}$ 1838, d. s. s. $\frac{27}{2}$ 1898.
Student 1857, cand. jur. 1864, sakfører 1864, kopist ved Det Statistiske Sentralbyrå fra 1871.
Kjent i by-bildet i datidens Kristiania under navnet „Amor på pinnen“, se bl. a. side 115 foran.
- IV. 4.** Joseph Jacob Dietrichson f. i Kristiania $\frac{11}{12}$ 1839, d. s. s. $\frac{7}{12}$ 1909.
Student 1857, cand. jur. 1862, kopist i Revisjonsdepartementet 1863, fullmektig 1874, tok avskjed på grunn av sykdom i 1887.
Gift første gang: i Eidsberg $\frac{25}{10}$ 1866 med Abigael Marie *Ebbesen*, f. i Nærstrand $\frac{9}{3}$ 1837, d. i Kristiania $\frac{17}{3}$ 1895, datter av prost i Ryfylke Hans Christian Ebbesen og hustru Dorthea Fredrikke Margrethe Tordenskiold. Ingen barn.
Gift annen gang: i Kristiania $\frac{22}{10}$ 1901 med Magda Eugenie *Køkeritz*, f. i Kristiania $\frac{4}{2}$ 1855, d. s. s. $\frac{28}{6}$ 1932, datter av grosserer Carl Fredrik Køkeritz og hustru Augusta Wyller (se IV. 2 side 67). 1 barn.
- IV. 5.** Philippa Cathrine Dietrichson f. i Kristiania $\frac{6}{1}$ 1843, d. s. s. $\frac{3}{4}$ 1847.
- III. 5.** Karen Elise *Sophie* Aars f. i Kristiania $\frac{30}{10}$ 1816, d. i Bergen $\frac{1}{4}$ 1904.
Gift i Kristiania $\frac{30}{8}$ 1838 med kjøpmann og megler i Bergen Lorentz *Nicolaysen* f. i Bergen $\frac{8}{5}$ 1812, d. s. s. $\frac{27}{8}$ 1887, sønn av grosserer Nicolay Nicolaysen og hustru Bolette Marie Berentine Lexau. Bror av forannevnte foged Johan Nicolaysen, se under III. 2 på side 141.
- IV. 1.** Niels Aars Nicolaysen f. i Bergen $\frac{22}{3}$ 1840, d. s. s. $\frac{2}{9}$ 1916.
Skolebestyrer. Sekretær i Den Norske Sjømannsmisjon fra 1869 til sin død. R. St. O. O.
Gift i Kristiania $\frac{11}{11}$ 1872 med Karen Louise *Kaltenborn* f. i Kristiania $\frac{12}{6}$ 1853, d. i Bergen $\frac{7}{1}$ 1933, datter av premierløytnant, adjutant ved Krigsskolen Axel Tjodolf Kaltenborn og hustru Karen Lorentze Lous. 4 barn.
- IV. 2.** Bolette (*Letta*) Marie Berentine Nicolaysen f. i Bergen $\frac{5}{2}$ 1843, d. i Kristiania $\frac{16}{12}$ 1923.
Gift i Bergen $\frac{6}{4}$ 1865 med senere biskop Jacob Sverdrup *Smitt*, f. i N. Land $\frac{6}{1}$ 1835, d. i Skien $\frac{6}{6}$ 1889, sønn av prost Anton Elias Smitt og hustru Livia Gundelle Margrethe Sverdrup. 4 barn.
- IV. 3.** Anne Cathrine (*Titti*) Nicolaysen f. i Bergen $\frac{1}{5}$ 1844, d. på Hokksund i Eiker $\frac{19}{5}$ 1915.
Gift i Bergen $\frac{29}{6}$ 1871 med distriktslege Andreas Kristian *Bull*, f. i Bergen $\frac{29}{6}$ 1840, d. i Kristiania $\frac{29}{5}$ 1920, sønn av overlege Daniel Moldenhawer Bull og hustru Birgitte Lucie Sigholt. 4 barn.

Lensmann Jakob Aars.

IV. 4. Nicolay Nicolaysen f. i Bergen ²³/₅ 1846, d. s. s. ⁹/₈ 1925.

Kjøpmann, revisor. Ugift.

IV. 5. Sophie Nicolaysen f. i Bergen ¹²/₃ 1851, d. s. s. ²⁰/₁ 1934.

Gift i Bergen ¹⁵/₄ 1886 med kjøpmann Herman *Blaauw*, f. i Bergen ³¹/₇ 1830, d. s. s. ²⁹/₃ 1923, sønn av kjøpmann Dirk Voss *Blaauw* og hustru Elisabeth Paasche. Ingen barn.

IV. 6. Lorentz Nicolaysen f. i Bergen ⁸/₅ 1853, d. på Dombås ⁵/₄ 1914.

Forstudtdannelse, skogforvalter på Dombås. Ugift.

IV. 7. *Augusta* Emilie Sidonie Josefine Vilhelmine Nicolaysen f. i Bergen ³/₇ 1854, d. s. s. ¹/₁₀ 1894. Lærerinne. Ugift.

III. 6. Jakob Aars f. i Kristiania ³⁰/₁ 1818, d. i Vang (Hedmark) ¹³/₉ 1900.

Student 1836, cand. jur. 1842, var en kort tid kopist, men oppgav snart denne stilling og kjøpte seg en liten eiendom i Åmot i Østerdal. Hans hensikt dengang var å være bonde og jeger resten av livet, dette prøvde han da i 10 år inntil han ble trukket inn i „embetslivet“. I 1858 ble han lensmann i Stor-Elvdal og i 1867 lensmann i Vang på Hedmark inntil han søkte avskjed i 1893. Vang lensmannsdistrikt skulle da deles i Vang og Furnes.

Han var i en årrekke kasserer i Vang Sparebank, medlem av herredsstyret og hadde mange tillitsverv innen kommunen. Lensmann Aars omtales av sine samtidige i Hedmarksavisene som en „hædersmand“ som ville bli bevart i kjærlig minne.

Gift i Kristiania i 1848 med Kari Andersdatter *Jensen*, f. i Norderhov ¹²/₃ 1815, d. i Vang ³⁰/₁ 1905, datter av husmann Anders Jensen og hustru Elisabet Dal.

IV. 1. Valborg Aars f. i Åmot ³⁰/₁₀ 1849, d. i Vang på Hedmark ²⁸/₁₂ 1874. Ugift.

III. 7. En datter f. i Kristiania og død udøpt.

III. 8. Wilhelmine Marie Lovise (*Mina*) Aars f. i Kristiania ²⁷/₆ 1827, d. i V. Aker ¹/₉ 1907. Ugift.

II. 10. *Lovise* Amalie Aars f. i Kristiania ³/₃ 1788, d. i Drammen ²⁸/₂ 1824.

Bodde hos sin svoger, innrulleringssjef Dietrichson i Drammen. Ugift.

II. 11. Sophie Aars f. i Kristiania ⁸/₁₂ 1791, d. s. s. ¹⁴/₁₂ 1791.

PERSON-REGISTER

Aall, Anathon, professor 97, 99 — Maren Anna Nilsine (Marna) 96*-98 — Nils Anton, sogneprest 96 Aarhus (Aars), Peder Nilson, kjøpmann 11 Aars, Agnes g. Hartmann 130, 133* — Aksel, avdelingssjef 3, 36, 115*-117* — Aksel Andreas, student 88, 113* — Aleth Bolette g. Prydz 20, 23-25, 27, 28*, 39 — Alvilde Wilhelmine 127 — Andrea Emilie 130 — Andrea Fredrikke Emilie g. Nicolaysen 140, 141 — Andreas 28, 29* — Anna Elise, telegrafistinne 66 — Anna Hermine 62 — Anna-Margrethe g. Hoel 107 — Anne Katrine 113 — Annette Augusta (Netta) g. Rode 85 — Anthonette Augusta g. Maschmann 36, 37, 43, 44* — Augusta Theresia g. Vagel 23, 27-29* — Bernt Anton Julius 75 — Birgit 108 — Carl Anton August 62 — Cathrine Emilie (Milla) 89, 130* — Christian August 86 — Christopher Weidemann f. 1846 62 — Christopher Weidemann f. 1847 62 — Conrad, sogneprest 122*, 130 — Eilif — se Andersen Aars — Elisa Nicoline g. Falsen 77 — Elise, f. Nielsen — se Nielsen — Elise 122	Aars, Elise Dorothea 88, 114* — Elise Henriette g. Rynning 131, 132 — Elise Sofie, g. Aubert, forfatterinne 50-53 — Emilie 126 — Emilie g. MacDonald 124 — Erik Julius, revisor 126 — Esther Agnes Lilly, journalist 123 — Fanny 126 — Ferdinand, generalsekretær 36, 108* — Ferdinand Christian 133 — Fredrik Christian Krog 77 — Gerd — se Andersen Aars — Haakon 109 — Hallfrid g. Seberg 116, 117 — Hanna 132, 133 — Hanna Nikoline 127 — Hans Jacob 50 — Hans Pedersen, kjøpmann 11 — Harald, kvestor, f. 1812 62, 82, 86*-90*, 131 — Harald, byarkitekt, f. 1875 3-5, 10, 79, 86, 90, 94, 103*-107*, 115, 131, 135 — Harald, forlagssjef, f. 1912 4-5, 103, 108*-109* — Harald, f. 1930 108 — Harriet Stephanie g. Aars 62*, 114, 115 — Harriet Stephanie g. Johannesen 120, 121 — Helga g. Hjelm 95 — Herman, murmester 54 — Herman Adolf, sogneprest 127, 128 — Ida 108 — Ida Mathilde g. Hofgaard 89, 113*, 114

Aars, I d a Mathilde, bankfullmektig 3-4, 117, 118-119*
 — Ingeborg Margrethe Augusta g. Sverdrup 140
 — Inger — se Andersen Aars
 — Ivar 100, 101
 — Jacob, sorenskriver 4, 9, 12*-28*
 — Jacob Jonathan, student 122
 — Jacobine Fredrikke 69
 — Jacobine Margrethe Henriette Elisabeth 43
 — Jakob, student, f. 1812 86
 — Jakob, lensmann, f. 1818 144
 — Jakob, seminariebestyrer, f. 1830 130*, 131
 — Jakob, h.r.dommer, f. 1877 3-4, 94, 99, 109*-112*
 — Jakob Jonathan, skolebestyrer 90*-95*, 104
 — Jakobine Fredrikke g. Schydtz 84
 — James William 126
 — James William Teilman 126
 — Jenny Julie Sophie 62
 — Jenny Nicoline Olava g. Foltmar 67
 — Jens f. 1773 28, 29*
 — Jens f. 1779 28, 30*
 — Jens, sogneprest, hoffpredikant f. 1780 20, 23, 26, 28, 30*-43*, 45, 77, 139
 — Jens, stud. theol., f. 1833 50
 — Jens, distriktssjef, f. 1920 46, 119*-120
 — Jens Carl Gabriel, o.r.sakfører 122
 — Jens Jakob Christopher, konsul 56, 64, 65*-66*
 — Jens Ludvig, verftsskriver, f. 1808 65, 66
 — Jens Ludvig, banksjef, f. 1852 — se Andersen Aars
 — Jens Ludvig, dr. philos., f. 1879 — se Andersen Aars
 — Jens Ludvig, gårdsbestyrer, f. 1915 — se Andersen Aars
 — Jens Nilssøn, degn 9*, 10
 — Jensine Elise 89, 126, 130*
 — John Mart in August, sjømann 76,77*
 — Jonathan, bokbinder 128*, 129
 — Jonathan Julius, overkrigskommissær, f. 1783 20, 23, 25, 28, 30, 36-38, 42, 79*-84*, 87, 130

Aars, Jonathan Julius, f. 1847 122
 — Jonatan, amanuensis 96, 100, 101*
 — Julie Fredrikke g. Brodtkorb 63
 — Julie Josephine Henriette g. Dietrichson 78, 142*
 — Julie Margrethe g. Olsen 84
 — Julius Emil, o.r.sakfører 53, 54
 — Kaja Martine g. Ludwigsen 127
 — Karen — se Andersen Aars
 — Karen Elisabeth (Kaja) g. Fabritius 128, 129
 — Karen Elisabeth 114
 — Karen Elisabeth g. Bugge 111-113*
 — Karen Elise Sophie g. Nicolaysen 142, 143
 — Karen Sophie (Kaja) g. Rieck 75
 — Karen Sophie Antonette Augusta g. Daae 62
 — Knut, murer 55
 — Knut Brødsgaard, cand. jur., sekretær 109, 113*
 — Kristian 109
 — Kristian Birch-Reichenwald, dr. phil. 95-101
 — Laila, musikklærerinne 98, 101*
 — Lovise Amalie 20, 26-28, 38, 139, 144*
 — Maja g. Langballe 55
 — Margit g. Groth 123
 — Maren Sofie g. Arctander 67-68
 — Marie (Maja), lærerinne 132, 133
 — Mathilde Lovise 89, 126, 130*
 — Meta — se Øhlckers
 — Morten, degn 9
 — Nicoline Jacobine Fredrikke (Nina) g. Johanssen 60-61
 — Nils, h.r.assessor, f. 1785 20, 23, 28, 30, 36, 38, 78, 135*-140*
 — Nils, cand. jur., bankkasserer, f. 1846 62, 90, 114*-115*
 — Nils, f. 1853 124
 — Nils, cand. jur., sekretær, f. 1904 117-118
 — Nils Emil, plantasjeinspektør 124
 — Nils Fredrik Julius, sogneprest 45*-50*, 52, 56, 77, 114
 — Nils Johan Julius, prost 83, 130-131* 132

Aars, Nils Philip Jonathan, forstmester 56-57
 — Olaf 55
 — Pauline Theresia g. Schydtz 85
 — (Aarhus), Peder Nilson, kjøpmann 11
 — Petra Abigael g. Brandt 122
 — Petra Caroline Fredrikke 124
 — Petra Caroline Fredrikke g. Flood 124-125
 — Philippa Fredrikke g. Dietrichson 23, 25-28, 39, 78*, 138, 142
 — Philippa Fredrikke g. Ziesler 134
 — Ragna Fredrikke g. Crawford 124
 — Ragnhild g. Bretteville Jensen 97, 102*
 — Ragnhild, lærerinne 115, 116
 — Ragnhild g. Berle 108, 109
 — Reidar 109
 — Severin Christian — se Andersen Aars
 — Sidonia 142
 — Signe — se Andersen Aars
 — Sigrid g. Dahl 97, 101*, 102
 — Sigrid g. Stabel 120
 — Sofie g. Gill 57
 — Sophie 28, 144*
 — Sophie f. Stabel — se Stabel
 — Sophus Christian Munch, kgl. fullmektig 56, 58*-60*, 85
 — Sverre, murmester 55, 56
 — Thora g. Lidemark 84, 126*
 — Tordis Harriet g. Selmer 119
 — Valborg 144
 — Wilhelm 55
 — Wilhelmine Marie Lovise (Mina) 144
 — William, kjøpmann 84, 126*, 127
 — William, cand. theol. 55
 — Øystein 100, 101

Aarsand, Annie 56
 — Petter Angell, sekretær 56

Aas, Klara 120
 — N. R., distriktslege 35

Adtzlew, Bøye, skipskaptein 84
 — Marie Christence 84

Amundsen, Helene 29

Andersen, Elen Bolette 120
 — fru generalkonsul — se Kraft
 — Gunvor 126
 — Haavald, skipskaptein 126

Andersen, Johanne Caroline 78
 — Sev. Chr., generalkonsul 69*, 89
 — Signe Marthine Marie 120

Andersen Aars, Eilif 73, 75*
 — Gerd g. Normann 74
 — Inger g. Mølmen 74
 — Jens Ludvig, banksjef, f. 1852 69-73
 — Jens Ludvig, dr. philos., f. 1879 4, 5, 40, 56, 58, 65, 69, 73-75*
 — Jens Ludvig, gårdsfullmektig, f. 1915 74
 — Karen g. Meyn 74
 — Severin Christian, forretningsmann 73, 74
 — Signe 74

Andersens, på Tuengen 89

Angell, Maria Helene 65

Anker, Peder, statsminister 83

Arbo, Peter Nicolay, maleren 86

Arctander, Birger, ingeniør 69
 — Haakon 69
 — H. S., kgl. fullmektig 67
 — Ivar, sorenskriver 69
 — Signy Annette, hyræsjeff 68, 69*
 — Sofus Anton Birger, borgermester 67-68

Arnesen, Harald, sogneprest 92
 — Ole Mikael, lensmann 38, 39
 — Paul, overlærer 38

Arnold, Carl, musikkpedagog 94

Asche, Harald Hannibal Fridthjof, ekspedisjonssekretær 65

Ashelford, Laura Mary 129

Askvig, Einar, disponent 58
 — Gudbrand, gårdbruker 58

Aubert, Elise Sofie — se Aars
 — Julie Thaulow (Lillemor) 108
 — Julius Aars, cand. jur. 53
 — Julius Thaulow, h.r.advokat 108
 — Ludvig, styrmann 53
 — Ludvig Cæsar Martin, professor 50
 — Ludvig Mariboe Benjamin, professor 50*, 52, 53
 — Sofie g. Lindbæk, forfatterinne 4, 31, 43, 45, 50, 53*
 — Thekla, lærerinne 53
 — Vilhelm Mariho (Bille), h.r.advokat 53*, 110

- Balchen, Marie 85
 Baldwin, Fred., plantasjeeier 124
 Balle, Augusta Johanne 77
 Bang, A. Chr., biskop 23, 33
 Barclay, jomfru — se Munch, Emerentze
 Barricelli, Maurizio, professor 96
 — Michel Angelo, advokat 96
 Barth, Jakob Bøckmann, forstmester 56
 Bartholin, Johan Friedrich, assessor 19
 Basse, Rigmor 74
 Bech, Fredrik Julius Thomassen, biskop 32,
 33, 34, 39
 — Wilhelmine Hedvig 75
 Behman, Christian, sorenskriver 14
 Bennett, Thomas 20
 Berentzen, Anna Dybwad 4, 103*, 104
 — Oswald, assuransedirektør 103
 Berg, Caroline 126
 — Petra 124
 — Ragnfrid 67
 Berle, Adelheid Margrethe (A d d i) 108
 — Einar, overlege 108
 — Ivar, ingeniør 108
 — Sissel 108
 Bernhoff, Catharina Margaretha Wilhelmine
 141
 Bertelsen, Helge, rådmann 137
 Biondi, Luisa 96
 Biøng, Kristian, arkitekt 105
 Birch-Reichenwald, Anna Ernesta 90*-95, 104
 — Christian, sorenskriver 90
 Bjerke, Louise Nielsen 142
 — Thore, godseier 142
 Bjurstedt, Axel, major 134
 — Kirsten Augusta 134
 Bjørnerud, Lisbeth 142
 Bjørnson, familien (Bjørnstjerne) 60, 93
 Blaauw, Dirk Voss, kjøpmann 144
 — Herman, kjøpmann 144
 Blackwell, John Eardley, godseier 129
 — Kari 129
 Blews, familien 60
 Blix, Albert Knagenhjelm, sorenskriver 53
 — Hedvig 53
 Boeck, Christian Peder Bianco, professor 44
 — Julie — se Maschmann
 — Thorvald Olaf, kgl. fullmektig 44
 Borgen, Halvor Paulsen, grosserer 134
 Borgen, Hjalmar Engebret, grosserer 134
 Boyesen, Peder Otto, kjøpmann 38
 Brandt, E b b a Elise 123
 — Jens Carl Peter, o.r.sakfører 122
 — Jens Carl Peter, f. 1919 123
 — L a i l a Veronica Darre 123
 — Ole P e t e r, major 122
 Braunerhielm, Anna Fredrika Gustafva 140
 — Karl Gustaf, godseier 140
 Bretteville, Azora Jeanette 102
 Brock, Ludvig Fredrik, major 37
 Brodersen, Emil Mathias, disponent 125
 — Nils Edvard, grosserer 125
 Brodtkorb, Adelaide Ross 64
 — Antoinette (N e n n a) 64
 — Hans Bull, godseier, f. 1816 63
 — Hans Bull, landbrukskandidat, f. 1884 64
 — Hans Kristian, lege, direktør 63
 — Herman Hoë, cand. jur. 44*, 69, 89
 — Karen 64
 — Nils Gerbrand Winther, godseier 44
 — Sigrid 64
 — Sigrid g. Busch 65
 — Sofie Elisabeth Aars 64
 — Sophus Aars, valutamegler 65
 Brodtkorbs, på Kjørbo 89
 Bruun, Christopher, sogneprest 92
 — Ingeborg Serine 107
 Brødegaard, Henriette Dorthea 109
 Brødsgaard, Anna (T u l l e) 109*, 112
 — Carl, stiftsgartner 109
 Brøgger, Astrid 75
 — W. C., professor 75
 Bugge, Erik Fraas, ingeniør 113
 — Erik Mogens 113
 — Marianne Aars 113
 — Mogens Fraas, ingeniør 113
 — Peter Olivarius, biskop 33
 Bull, Andreas Kristian, distriktslege 143
 — Claus Wilhelm Koren, sogneprest
 33, 34
 — Daniel Moldenhawer, overlege 143
 — Edvard, dr. med. 99
 — Francis, professor 99
 Busch, Christian Bernhard, h.r.advokat 65
 — Fredrik Henrik Christopher, agent 65
 Bähr, Anna Cathrine 125
 Bødtker, Marie Noline 64

- Carl XV, Kronprins, visekonge 49, 52, 94, 140
 Carl Johan, Kong 39, 40, 42, 43, 83
 Carlsen, Carl, overkrigskommissær 37
 — Jess, legatstifter 20
 Carlsson, August, direktør 134
 — Cecilia 134
 Christensdaatter, Christente 9
 Christensen, Eva 108
 — Haaken, ingeniør 108
 — Hans 92
 — Niels, murmester 3, 9
 Christian Frederik, prins 36, 37
 Christiansen, Karine Kristine 114
 Clausen, Johanna Josefine 113
 Claussen, Andr., h.r.advokat 119
 Colbiørnsen, Herman, sorenskriver 14, 16, 18, 22
 Collett, Alf, ekspedisjonssjef 36, 37
 — Elisabeth 44
 — familien på Fladeby 30, 36, 37, 139
 — J., stiftsoverrettsassessor 23
 — John, kjøpmann 139
 Collis, Albert Edward, ingeniør 121
 — Albert Lumsden, ingeniør 121
 Corneliussen, Valborg Birgitte 134
 Crawford, Alice Ragna 125
 — Eileen 125
 — Frank Thompson, ingeniør 124
 — Harold, direktør 124
 — Lester, inspektør 125
 — Marion (Billie) 125
 Cudrio, Anna Hammer 79, 82
 — Karen 82
 Daae, Anders, cand. theol., skoleinspektør 62
 — Einar 63
 — Ingvar, ingeniør 63
 — Odd, fløtningsdirektør 63
 — Olaf, dyrlege 62
 — Ragnhild 63
 — Robert, direktør 62
 — Thora, lærerinne 63
 Dahl, Anna Aars, bibliotekar 101
 — E. C., bryggerieier 62
 — Karen 61
 — Mathilde Susanne 96
 — Niels Alstrup, rådmann 101
 — Nils Alstrup, professor 102
 Dahl, Theodor, sogneprest 101
 Dahll, Martha f. Nielsen 67
 Dal, Elisabeth 144
 Dass, Isaach, proprietær 32
 Devegge, Sigvart, sorenskriver 17
 Diesen, Andreas Melchior Seip, lege, stadsfysikus 64
 — Ernst Georg, infanterikaptein 64
 Dietrichson, Christian Fredrik August, cand. theol. 79
 — Elisabeth Margrethe (Lise) 78
 — Fredrik, generalmajor 78
 — Gabriel Grubbe, innrulleringssjef, f. 1777 23, 25-28, 39, 78*, 137-138, 142
 — Gabriel Grubbe, cand. jur., f. 1838 115, 143*
 — Herman Anton Rejer, prest 79
 — Jacob Fredrik, professor 26-27, 78*, 142
 — Joseph Jacob, fullmektig 143
 — Julie Nicoline Louise 78
 — Lorentz, professor 92
 — Niels Gabriel, f. 1835 142
 — Niels Gabriel, verftsskriver, f. 1837 115, 142*
 — Philippa — se Aars
 — Philippa Cathrine 143
 — William Walker, sogneprest 79
 Diriks, Carl Fredrik, fyrdirektør 71
 — Caroline Wilhelmine 141
 Dollerup, Elna 132
 Donald, Mac. 124
 Dorph, Marie 135
 — Martha Holter 78
 Duborgh, Nathalie Sofie Augusta 79
 — Peter Johan, konsul 79
 Dunker, Conradine f. Hansteen 30, 36
 Dybwad, Knut, h.r.advokat 110
 — Margrethe Magdalene 103
 — Peter, arkitekt 103
 Dystland, Marie 63
 Døscher, Andrea Margrete 62
 Ebbesen, Abigael Marie 143
 — Hans Christian, prost 143
 Edmann, Johanne 55
 Egeberg, Cecilie 122
 Elieson, Morten Leuch, overhoffrettsassessor 137

- Engen, Christiane Benedicte 62
 — Johannes Eriksen, gårdbruker 62
- Espeland, Helga 103
 — Knut, bonde 103
 — Tergerd 103
- Fabritius, Eugenie 129
 — Hans Urban Wohler, kaptein 128
 — Jonathan Julius Aars, boktrykker 129
 — på Lille Borgen 89
 — Wilhelm Christian Keilhau, boktrykker 128
 — Wilhelm Christian Urban, offiser 129
- Falck, Emma Augusta Emilie 126
- Falsen, Anna Birgitte f. Munch 82
 — Anna Christiane Elisabeth 77
 — Christian Magnus, sorenskriver, f. 1782 38, 77*
 — Christian Magnus, oberstløytnant, f. 1843 77
 — Enevold, assessor 22
 — Enevold Munch, sorenskriver 77
 — Hagbart, stiftamtsskriver 37
 — L. 37
- Fasting, Thomas, statsråd 136
- Finne, Christian Dorph, premierløytnant 78
 — Edvard Nicolai, generalmajor 78
- Flock, Charlotte Amalie Cathrine Wilhelmine 29
 — Geert Nicolai, rådmann 29
- Flood, Conrad Aars, disponent 125
 — Jørgen Aall, ingeniør, massør, f. 1883 125
 — Jørgen Aall, visekonsul 125
 — Kjeld Aall, agent 126
 — Kjeld Emil, kontorsjef 125
 — Ragnhild 125
- Flubergsæter, Erlander 74
 — Marie 74
- Fogh, E. B. 15
- Folkestad, Ingeborg 69
- Foltmar, Carl Fredrik Christian, sogneprest 67
 — Christel 67
 — Christian Ulrik Ditlev, sogneprest 67
 — Christian Ulrik Ditlef, f. 1879 67
 — Jens Ludvig Aars, byråsjef 67
- Fougstad, Carl Andreas, borgermester 141
- Fougstad, Julie Clara Charlotte Eleonore 141
- Fredrik, arveprins 25
- Freuchen, Elisabeth 78
- Frøstrup, Elisabeth 63
 — Johan Henrik Kintzell, byfoged 63
- Fuhr, Elsa Louise 77
 — Johannes, konsul 77
- Fürst, jomfru 26
- Gaarder, Poul Frederik, prost 41
- Galtung, Johanne Margaretha Fredrikke Undall 55
- Garben, Bolette Dorothea f. Randulf 24, 27
 — Wilhelm von, regimentskvartermester 23, 24, 27
- Garmann, Cecilia Cathrine 85
- Geberlein, skipper 25
- Getz, Bernhard Nicolay, o.r.dommer 121
 — Elise Marie (Lizzi) 121
- Giessing, Hans Christian, sorenskriver, prokurator 12, 14
- Gill, Grethe 58
 — Hans Peter Blix, skolebestyrer 57
 — Lars Peter, sogneprest 57
 — Nils-Filip Aars, disponent 58
- Gjerdrum, Bolette Marie 77
 — Ole Elieson, foged 77
- Gjøløw, Gretje f. Scheen 135
- Gjessing, Einar, o.r.sakfører 121
 — Hakon, doktor 121
- Gløersen, Cecilie Cathrine 122
 — Ole Christian, kemner 122
- Goldschmidt, Martha (Telli) 61
 — Mauricio, kjøpmann 61
- Graffer, Mari 50
- Gram, Bartholomæus, krigsråd 15
 — Gregers Winther Wulfsberg, stiftamtmand 69
- Grambov, Diderik Otto v., stiftamtmand 16, 17
- Gran, Gerhard, professor 99
- Grener, Ida 58
- Greve, Inga 64
- Grimsgaard, Agnes 123
 — Finn, distriktslege 123
- Groth, Helge Otto, magister 123
 — Johan Emil Otto, tollkasserer 123
 — Ole Martin, overtollbetjent 123

Grøner, Leif, banksjef 64
 — Thor Christensen, prost 64
 Gude, Eivind, infanterikaptein 122
 — Hans, aksjemegler 122
 Gudmundsen, Brynhilde Elise (Hildur) 143
 — Gudmund Ejulfson, byråsjef 143
 Gundersen, Karen 127
 Gustaf, Kronprins 76

Haavelsen, Karen 122
 Haddeland, Gjyri 69
 — H., skogeier 69
 Hadelø, Helene Sophie 134
 Haffner, Johan Frederick Wilhelm, oberstløytnant, f. 1768 37
 — Johan Fredrik Vilhelm, oberst, f. 1835 140
 — Wolfgang Wenzel, statsråd 140
 Hagerup, Anne Cathrine (Thrine) f. Koefoed 38, 78, 135*, 137-139
 — Harald, cand. jur. 135, 139
 — Søren Christian, byfoged 20
 Hals, Hans Christian, kaptein 18
 — Harald, reguleringsjef 105
 Halvorsen, Otto Bahr, h.r.advokat 114
 — Otto Hellen, sekretær 114
 Hambro, Hanne Marie 101
 Hammond, Marie Louise 77
 Hanneborg, O. B. H. 20
 Hansen, Christina Gunhilda (Hilda) 129
 — Clara 121
 — Fanny 120
 — Hans, proprietær 38
 — Hans Gustav, skipsmegler 129
 — Helene 29
 — Holm, proprietær 38
 — Jacob, snekkermester 29
 Hansteen, Conradine g. Dunker 30, 36
 — Johannes Mathias, tollinspektør 28
 — Peter Nikolai, h.r.advokat 28
 Hartmann, Agnes Elise 133
 — Anders, privatfullmektig 133
 — Ellen Ruth 133
 — Finn 134
 — Georg Christian, lege 134
 — Hans Herfordt, cand. philos. 134
 — Hans Karenus, distriktslege 130, 133*
 — Helga 134

Hartmann, Jakob Jonathan Aars, lektor 134
 — Robert Honywood, sjømann 134
 Haslef, Jørgen 20
 Haug, Ragna 69
 — Theodor, lensmann 69
 Hauge, Georg Høyer, rådmann 30
 — Hans Nielsen 22, 23, 26
 — Josephine Mathilde 64
 — Knut, kontorsjef 64
 — Niels, lærer 30
 Haugen, Inga 74
 Haxthausen, Fredrik Gottschalch, statsråd, generalløytnant 37, 136
 Heftye, Thomas, konsul 48
 Heggveit, Halvard Gunleikson, kirkehistoriker 23
 Heide, Gudrun Sofie 56
 Helsing, Elise Christine 121
 Heltvedt, Julie 113
 Hens, James, marineoffiser 125
 Herfordt, Else Birgitte 133
 Hiort, Johan Rasmus Brandt, major 28
 — Peter Andreas, oberstløytnant 28
 Hiortdahl, Thorsten, professor 87
 Hiorth, Jørgine Marie 64
 Hjelm, Andreas, lektor 95
 — Johanne Kathrine, lærerinne 95
 — Lars, sogneprest 95
 — Peder, telegrafbestyrer 95
 Hjort, Johan, biolog 96
 Hobro, Christen Andersen, prest 9
 Hocherup, Andreas, prokurator 23
 — Margrethe 4, 20, 21, 23*, 25, 26, 28
 Hoë, Maren Johanne 44
 Hoel, Klaus 108
 — Klaus Nord, stiftamtman 107
 — Knut 108
 — Peter, fondsmegler 107
 Hofgaard, Andreas, sogneprest 79, 82, 86
 — Anna Cathrine Pauline (Thrine) 62, 82, 83, 86*-90*
 — Else 82
 — Gabriel Chr. Schmidt, proprietær 122
 — Hans Jacob, godseier 86
 — Harald Aars 114
 — Jens Andreas 114
 — Karen Elise, departementsassistent 114

Hofgaard, Kathrine 114
 — Kirstine Elisabeth (Elise) 79*, 82, 87
 — Marie Louise 86
 — Paul 114
 — Paul Resen, prost 113
 — Paul Resen, f. 1877 114
 — Petra Abigael 122
 — Simon Wright, skolebestyrer 92, 113*
 — Simonine Wright 95
 — Sophie 82
 Holmboe, Kaja Johanne 69
 Holmen, Anne 66
 Holmsen, Caroline Noline Augusta 53
 — Holm, proprietær 38
 Holst, Caritte Wilhelmine 85
 — Elise Marie Mathilde 135
 Holtermann, Anne Margrethe 132
 Holtmark, Ole Berntsen, gårdbruker 77
 Horn, E. F. B., garnisonsprest 89
 Hornemann, Roberta Marie Agathe 120
 Hornslien, Gunda 58
 Hougen, Fredrik, skolebestyrer 134
 — Knut Johannes, ekspedisjonssjef 134, 135
 Hudson, Ada 74
 Huggeto, Anne Helene (Lina) 132
 Huitfeldt, Hans Ludvig Carl, lege 60
 — Ragna Wold 123
 Huitfeldt-Kaas, H. J., 21, 36
 Høeg, Anne Marie 135
 Høst, Sigrid 44
 — Ude Jacob, amtslege 44
 Ibsen, Henrik, forfatteren 49, 106
 Ihlen, Nils, admiral 141
 — Nils, skipsreder 141
 Imislund, Helene 101
 Ingier, Lars, generalveimester 37
 Ingstad, Ludvig Christopher, rådmann 23
 Irgens, Marcus Fredrik, stiftsprost 43
 Isefjær, Andreas Thorleif, dispasjør 135
 — Thomas Engelhardt, havnefoged 135
 Jacobsen, Golette Laurine Christiane 67
 — Robert, advokat 114
 Jakobsen, M. 11
 Jansen, Ruth 123

Janson, Margrethe Gleditsch 101
 Jarlsberg, Herman Wedel, greve, statsråd 136
 Jensen, Anders, husmann 144
 — Astrid Bretteville 102
 — Benedicte 134
 — Carl Nikolaj, gartner 109
 — Ellen 129
 — Hans Peter, kjøpmann 129
 — Harald Bretteville 103
 — Ingeborg Margrethe 121
 — Johan Ole Herman, prost 102
 — Johan Ole Herman Bretteville, forstkandidat 102
 — Kari Andersdatter 144
 — Ragnhild Bretteville 103
 — Sigurd Bretteville, sogneprest 97, 102*
 Jentoft, Christine Sophie 29
 — proprietær i Selsøvik 32, 33
 Jersing, Ernst, politimester 109
 Jevanord, Aud 120
 — Reidar A., grosserer 120
 Johannesen, Gudrun, sekretær 121
 — Ingeborg Elisabeth, bibliotekassistent 121
 — Johannes, fløtningsdirektør 120
 — Lilly 121
 — Niels Aars, bankfullmektig 121
 — Ole, skolebestyrer 101, 120*
 — Ragnar 121
 — Ragnhild 63
 — Signe 121
 Johansen, Bertha 127
 — Thorvald, murmester 127
 Johansen, Christen, skolebestyrer 60
 — Ingeborg Marie (Malla) 62
 — Jan Christian, rektor 60-61
 — Julius Aars, redaktør 61
 — Kristen, regjeringsadvokat 56, 61*
 — Sofie, sekretær 4, 48, 49, 60, 61*, 114
 Johnsdatter, Oleana 124
 Johnsen, Catharina Margarethe 135
 — Kitty 116
 — Maren Kirstine 129
 Johnson, Willard, stabssersjant 125
 Jonge, Jantje de 135
 Kaas, Fredrik, kammerherre 37
 Kaasen, Reidunn 108

Kaltenborn, Axel Tjodolf, premierløytnant 143
 — Karen Louise 143
 Karl Johan, Kong 39, 40, 42, 43, 83
 Kattenkamp, Doris Sophie 76
 Katzenstein, Marie Louise 61
 Kaurin, Anna Marie 130
 — Jens Mathias Pram, biskop 130
 Keilhau, Margrethe (G r e t h e) 128
 Keyser, Johanne 133
 Kjelsen, Grethe Agna 56
 — Hans Karl, lodsoldermann 56
 Kjerulf, Clara Othilia 127*, 128
 — Martin, sorenskriver 127
 Klem, Gustav, distriktslege 101
 — Lajla, lærerinne 100, 101
 Klinge, Noline 119
 Kloed, Wilhelm, sangpedagog 114
 Kløcker, Anna Sophie 63
 Knudsen, Ambjørge 64
 — Anna Elisabeth 143
 — Knud, overlærer 90, 93
 Koefoed, Anne Cathrine (T h r i n e) 38, 78, 135*, 137-139
 — Fredrik Christian, forvalter 135
 Kooter, Jakob Blaauw, kjøpmann 85
 — Jakoba Johanna 58, 85*
 Korsan, Sina 120
 Koskull, Fredrika Aurora Mariana, baronesse 140
 Kraft, Charlotte (se også Andersen) 66, 69*
 Krefting, Anna Hermine 127
 Kristensen, Karen 63
 — Ole, brukseier 63
 Krogh, g. Ludwigsen 127
 Krogvig, Anders, bibliotekar 99
 Krohn, Mette Alette Kristine 77
 — Peter Fredrik, kgl. fullmektig 77
 — Thomas Henrik Jørgen, sorenskriver 77
 Krum, Hans, fotograf 63
 — Ragnvald, sorenskriver 63
 Kveim, Morten Ansgar, lege 132
 — Morten Tj., gårdbruker 132
 Køkeritz, Carl Fredrik, grosserer 67, 143
 — Elna Constance 67
 — Magda Eugenie 143

Langaard, Marie Elvina 78
 — Nils Christian, kjøpmann 78
 Langballe, Else-Margaretha 55
 — Michael Marius, professor 55
 — Reidar Cold, ingeniør 55
 — Reidar Michael 55
 Lange, Alexander, prost 21
 — August Manthey, lektor 121
 — Christian Lous, generalsekretær 121
 Larsen, Hans Jørgen, grosserer 61
 — Kathleen (K a t e) — se Volckmar
 — Mads 20
 Lassen, Emma 78
 — T., urmaker 78
 — Wilhelm, byråsjef, genealog 3
 Lechve (Lekve), Thorbjørn, sogneprest 42
 Lein, Johanne 133
 Lem, Audun, fabrikkseier 64
 — Nils Landmark, lensmann 64
 Leopold II, kong 53
 Levetzau, Albrecht Philip, stiftamtman 19
 Lexau, Bolette Marie Berentine 141, 143
 Lidemark, Christian Henrik, skipskaptein 84*, 126
 — Hans Rummelhoff, kasserer 84, 126*
 — Nathalie 127
 — Ole Christian, kjøpmann 84
 Lie, Andreas, megler 136
 — Jonas, forfatteren 51, 93
 Lilienskiold, Mette Cathrine Elisabeth de 44
 Lindbæk, Jacob B., res. kap. 54
 — Jannik, banksjef 46
 — Johannes Peter, dr. phil. 54
 — Sofie Aubert — se Aubert
 Lindseth, Elsa 58
 — Sverre, tannlege 58
 Lofthus, Christian Jenssøn 22
 Lorange, Johanne Marie 134
 Lorentzen, Henriette 125
 Louise, Dronning 140
 Lous, Karen Lorentze 143
 Ludwigsen, Alfhild (A d a) 127
 — Bjarne 128
 — Caroline 128
 — Herman M., forretningsmann 127
 — Knud Carl Krogh, grosserer 127
 — Ludvig, skipsreder 127
 Lumholtz, Nicolai, stiftsprost 30

- Lumsden, Margaret 121
Lund, Annette 66
— Jørgine Petra 123
— Ole, skipper 66
— Reidar Winge, arkitekt 121
— Sigurd, eiendomsmegler 121
Lundby, Marthe Sofie 78
Lunde, Ragna 117
Lyng, Elisabeth Brun 76
— Nicolai Tidemand, infanterikaptein 76
Løchen, Einar, h.r.justitiarius 67
— Elisabeth (Lili) 67
Løwenskiold, Severin, statsminister 136
- Magelsen, Petronelle Lovise Hanna Thoma-
sine 130
Malthe, Louise Claudia 140
Manthey, Bertha 121
Mariboe, Ida Dorothea 50
Maschmann, Anthonette Augusta — se Aars
— Bernt Anton, apoteker 44
— Bernt Sverdrup, prost 44*, 67
— Elise Nicoline Cathrine 44
— Hans Henrik, professor, apoteker,
f. 1774 31, 44*
— Hans Henrik, cand. jur., f. 1846 44
— Jensine Nicoline 44
— Johan Henrich, apoteker 30
— Julie Pauline Louise 43, 44*
- Mathiesen, Emilie 126
Mehren, Johanne Louise von 74
Meinertz, Fredrik Wilhelm, cand. jur. 115
Meyer, Annichen Mathea (Thea) f. Tofte 52
— Petronelle Cathrine 23
— Thorvald, rittmester, forretningsmann
48, 52
- Meyn, Aase 74
— Carl August, kjøpmann 74
— Hans Peter Lillelund, kommunelege 74
— Torben, prokurist 74
— Thyra 74
- Middelthon, Margrethe 121
Moe, Antoinette Ancher 30*, 31
— Hans, proprietær 30
Mohn, Albert Henrik, kjøpmann 76
— Henrik, professor 76
Moltke, Frederik, stiftamtmand 22, 30
Monsen, Mathilde 55
- Morris, Eva Emily 65
— Georg William, fabrikkbestyrer 65
Mortensdaatter, Bodild 9
Mortensen, Else Marie 123
— Th., direktør 123
Morup, Karen Cathrine 84
Mosumgaard, Børge, prest 10
Motzfeldt, Jacobine Ida Sophie 90
Muenster, Emma 123
Munch, Andreas, dikteren 88
— Anna Birgitte 77
— Bartholomæus Fedder, sorenskriver
79, 82
— Edv., stiftsprost 82
— Emerentze f. Barclay 36, 38
— Johan Storm, biskop 82
— Karen Cudrio 38, 77, 79*, 82
- Müller, Fredrikke 75
— Henrik Jacob, kommandør 75
— Otto Fredrik, kaptein 75
- Myhre, Birgit 108
Møller, Henrik Johan, los 133
— Jacob Albert, kjøpmann 133
- Mølmann, B. 15
Mølmen, Anne Mari 74
— Bjørg 74
— Ola, gårdbruker 74
— Ola, hotelleier, gårdbruker, f. 1911 74
— Ola, f. 1943 74
— Toril 74
- Neumann, Adelaide Charlotte Augusta
(Ida) 76
— Elise 135
— Jacob, sogneprest 42, 43
— Job Arveschoug, garnisonsprest 135
- Nicola, Giacomo Giovachino Alfredo Maria
de, marchese 123
— Luigi de, marchese 123
- Nicolaysen, Anne Cathrine (Titti) g. Bull
143
— Anne Cathrine g. Nielsen 141
— Augusta Emilie Sidonie Vilhelmine,
lærerinne 144
— Bolette Marie Berentine g. Nicolaysen
141
— Bolette Marie Berentine (Letta) g.
Smitt 143

Nicolaysen, Christopher 92
 — Emil, lærer, inspektør 91
 — Fredrikke Wilhelmine Regine 141
 — Johan, foged, magistrat 141*, 143
 — Julie Fredrikke 141
 — Julius, dr. med., professor 141
 — Lorentz, kjøpmann, f. 1812 142, 143
 — Lorentz, skogforvalter, f. 1853 144
 — Lorentz Wilhelm, kavaleriløytnant 141
 — Lyder Wentzel, kjøpmann 141
 — Nicolay, grosserer, f. 1771 141, 143
 — Nicolay, f. 1834 141
 — Nicolay, f. 1837 141
 — Nicolay, f. 1841 141
 — Nicolay, kjøpmann, f. 1846 144
 — Niels Aars, skolebestyrer, f. 1840 143
 — Nils Aars, h.r.advokat, f. 1832 141
 — Sophie 144

Nielsen, Augusta Caroline 54
 — Bernt Anker, ekspedisjonssekretær 141
 — Carsten Tank, telegrafdirektør 129
 — Erling 129
 — Jacob, agent 37
 — Jacob, brukseier, kaptein 141
 — Julie 127
 — Lars, kjøpmann 30, 31
 — Martha — se Dahll
 — Nikoline Elisabeth (Elise) 30*, 43
 — Yngvar, professor 75

Nilsson, Christen 9

Normand, Louise Claudia le, f. Malthe 140

Normann, Arne, barsjef 75

Obelik 15

Olsen, Alvilde 129
 — C. Ludvig, grosserer 127
 — Ida Jacobine 84
 — Karen Julie (Kaja) 84
 — Marie 54
 — O. Arthur, disponent 127
 — Ole, sogneprest 84
 — Peder smeds enke 20
 — Rolf, rådmann 84
 — Rolf, telegrafbestyrer, f. 1836 84
 — Valborg Cathinca 84*, 126

Omang, R. 56

Oppegaard, Asbjørn, ingeniør 36
 — Hallfrid Cecilie 115
 — Mogens, proprietær 38, 39

Ording, Gunhild 84

Oscar II, Kong 140

Osflaten, Elen 75
 — Lars 75

Paasche, Elisabeth 144
 — Johan Fredrik, professor 100

Paludan, Jens, prost 40

Paoli, Paschal, kjøpmann 26

Pauli, fransk konsul 29

Paulsen, Elisabeth 134

Pavels, Claus, biskop 33, 42, 43

Pedersen, Hans, kjøpmann 11

Persson, Anna 102

Petersen, Adelheid 108
 — Astrid 62
 — Erich, kjøpmann 126
 — Kristian Thaulow, lektor 62
 — Mathea Christiane 57
 — Mette Abigael 79, 82, 86
 — Nathalie Charlotte 126
 — Peter, grosserer 126

Pettersen, Hanna Dorothea 131

Piro, Sophie Christine Schnitler 44

Pløen, Marcus 139

Pohl, Mathea Elisabeth Lude 30

Pratalata, Donna Maria 123

Prydz, Adelheit Birgitte 28
 — Aleth Bolette — se Aars
 — Andreas Hocherup 29
 — Hans Elias v. d. Weyde, kaptein, f. 1764 23, 24, 27, 28*
 — Hans Elias v. d. Weyde, f. 1800 29
 — Hans Elias v. d. Weyde, infanterikaptein, f. 1803 29
 — Jacob Aars, oberstløytnant 29
 — Jonathan Julius 29
 — Margrethe 28
 — Peter Blankenborg, generalkrigskommissær, f. 1721 28
 — Peter Blankenborg, f. 1797 28

Qvistgaard, Ingrid Dorthea 120
 — Jens Christian, litograf 120

- Rambeck, Anders, sorenskriver 138
 Reistad, Karen J. 60
 Rieck, Axel Christian Emil, oberst 76
 — Elise Nicoline Antonette (Nina) 77
 — Jacob, byfoged 75
 — Jacob Fredrik Christoffer Weidemann, cand. jur. 75
 — Jacob Karenius 77
 — Jacobine Karen Sofie 77
 — Jakob, kjøpmann 75
 — Jenny Elise Christiane 75
 — Johan Ferdinand Inge Lyche, sorenskriver 76
 — Louise Nicoline 76
 — Ludvig Oscar, kommandør 76
 Riis, Jacob, major 18
 Riisnæs, Sverre 112
 Rode, Christian Ludvig, sogneprest 85
 — Hans Henrik, oberst 85
 — Karen Agnes Nicoline 85
 — Karl Henrik Jonathan, o.r.sakfører 86
 Roed, Søren, slottsfoged 20, 23
 Romberg, Minnie 125
 Rosencrantz, Birgit, fil. mag. 102
 — Melcher Abraham Leopold 102
 Ross, Hanne Martine Adelaide 63
 Rude, Jens Essendrop, overtollbetjent 131
 — Jensine Petrea (Sina) 126, 131*
 Rummelhoff, Fredrikke Laurentia 84
 Rydjord, Christian Arnet, agent 120
 — Knut, lærer 120
 Rynberget, Anders Pedersen, gårdbruker 124
 Rynning, Anna Margrethe Holtermann 132
 — Elise Aars 132
 — Engelcke Irgens 141
 — Halfdan Sommerfelt, sogneprest 132
 — Jacob Aars, cand. jur. 133
 — Nils Johan Aars, cand. jur. 132
 — Paul Emil, protokollfører 132
 Saltnes, Oscar, materialforvalter 55
 — Ruth 55
 Salvesen, Liv Keyser 133
 — Sigbjørn, avdelingssjef 133
 Sandberg, Else Marie f. Mortensen 123
 Sandvik, Gerd 113
 — Magnus, disponent 113
 Sauver, Ansten Ellefsen, omgangsskolelærer 45-48
 Schanche, Carl Frimann, sorenskriver 85
 — Carsten Henrik, sogneprest 67
 — Hans Schlytter, sogneprest 68
 — Herman Garmann, kjøpmann 85
 — Lina f. Schanche 68
 Scheel, Henriette Margrethe 86
 — Jørgen Erik, stiftamtman 22
 Scheen, Carsten Henrik, sjømannsprest 135
 — Gretje 135
 Schenstrøm, Hilma Theresia 134
 Schiøtt, Niels, oberst 37
 Schjelderup, Anna Rasch, f. Welhaven 126
 — Ferdinand, h.r.dommer 112
 Schmettow, Waldemar von, general 33
 Schmidt, Christen, biskop 31
 Schouboe, Christian, stiftamtman 15-19
 Schriver, Fredrikke Louise 29
 Schulerud, Nilsine Lorentze 44
 Schwartz, Joh., stadshauptman 125
 Schwarz, F., adjutant 37
 Schydtz, Christian Lottrup, hoffpredikant 84, 85
 — Frederik Christian 85
 — Jakobine Fredrikke 85
 — Jens Axel August 85
 — Jens Christian, kontorsjef 85
 — Jørgen Julius, prost 58, 85*
 — Jørgen Lottrup, justitiarius 84
 — Karen Margrethe Fredrikke (Kaja) 85
 — Marie Fredrikke 58*, 85
 — Rasmus, hoffsekretær 85
 Schøller, Grethe Agna 56
 Schönheyder, Gottlieb Anton August Fritz, korpsele 133
 — Magnus Mancin, skolebestyrer 133
 Seberg, Arne, departementsassistent 116
 — Jens Ludvigsen, agent 116
 Seel, Sigvor 109
 Seip, Anna Kathrine Fredrikke Elisabeth 64
 Sejersted, Johannes, oberst 37
 Selmer, Albrecht Aars 119
 — Albrecht Wibe, skipsreder 119
 — Aud Aars 119
 — Lill Aars 119
 — Reidar Lützwow, o.r.sakfører 119

Sibbern, Carl, amtmann 66
 Siewers, Antonia Sophie Wilhelmine Scheel 75
 Sigholt, Birgitte Lucie 143
 Sinding-Larsen, Birger Fredrik, oberst 80
 — Holger, arkitekt 103
 Skabo, Hans, verkseier 136
 Skar, Maren Carine Andersen 122
 Smart, Alice 65
 Smith, John Robert 125
 — Oscar Robert, sjefmekaniker 125
 — Nilsine Barbarine 133
 Smitt, Anton Elias, prost 143
 — Jacob Sverdrup, biskop 143
 Sommerfelt, Christian Hiorth, amanuensis 64
 — Søren Kristian, sogneprest 64
 Sommerhielm, Mathias Otto Leth, overhoff-
 rettsassessor 22
 Sommerschild, Henrik, overingeniør 134
 — Ingeborg 134
 Sonntheimer, Wilhelmine 109
 Spillner, August 124
 — Emma 124
 — Olga 124
 Spooner, Charles, arkitekt 103
 Sprechle, Claus, plantasjeier 124
 Spørch, lieutenant og frue 25
 Stabel, Ella 120
 — Hans Jacob, prost 44
 — Hans Jacob, ingeniør, driftsbestyrer
 120
 — Hans Jacob Anton, tolder 120
 — Hans Jacob Anton, bokhandler 120
 — Harriet Sofie 120
 — Sigrid Aars 120
 — Sophie Elisabeth 45*-49, 51, 56,
 114
 Steen, Iver, veimester 37
 — K. 37
 Steenersen, prokurator 18
 Storm, Caspar Herman von, stiftamtman
 14. 15
 — Johan, professor 65
 Strand, Anne 69
 — Harald, skogeier 69
 Stuberg, Lars, murer 55
 — Laura Margrethe 55
 Sulheim, Torgeir 56
 Svee, Mari 129

Sverdrup, Cathrine Marie 140
 — Fredrikke Wilhelmine Regine 140
 — Georg, professor, f. 1770 140
 — Georg, lektor 22
 — Georg Fredrik Wilhelm, hoffstallmester
 70, 140*
 — Georgine Fredrikke Wilhelmine 140
 — Karen 30*, 31
 — Livia Gundelle Margrethe 143
 — Michael, justissekretær 140
 — Sofie 140
 Sylow, T. E. v. W., statsråd 91
 Søffrensdatter, Mette 9
 Teilman, Anna 126
 — James Røder, godseier 126
 Thaulow, Fritz, maleren 136
 Thinn, Annar, cand. jur., politifullmektig 102
 — Karenus Kristofer, h.r.justitiarius 102
 Thomas, engelsk direktør ved Kaafjord Kob-
 berverk 46
 Thomle, E. A., arkivar 114
 Thorsen, Erik, sekretær 95
 Thrap-Meyer, Henrik, arkitekt 91
 Thulstrup, Magnus Andreas, professor 32
 Thurmann, Barbara 141
 Thygesen, Janus Boie Gad, prost 135
 — Laura Vita Christiane Andrea 135
 — Thyge Vendelbo, gårdbruker 135
 Thøring, Mari 74
 Tillisch, Albert Ditlev Gabriel, overlege 121
 — Margrethe Middelthon (Maggie)
 121
 Tjersland, Leif, cand. jur. 80
 Todderud, Charlotte Ulleriche 62
 Tordenskiold, Dorthea Fredrikke Margrethe
 143
 Treschow, Anne Cathrine 28
 — F. W., kammerjunker 56
 — Marie Petronelle de 140
 Tretow-Loof, Laura Vita-Marie 135
 — Ludvig Laurentius, oberstløjtnant 135
 Tuckebøl, Anna 126
 Tullin, Claus, brukseier 37
 — H. 37
 Unger, C. og F., Brødrene, byggmestre 91, 92
 Ursin, Anne Margrethe 84

Vagel, August, tollbetjent 29
— Augusta Theresia — se Aars
— Christian Wilhelm, løytnant 29
— Fanny Betty 29
— Fredrik, kaptein 29
— Jacob Christian Wilhelm 29
— Jacob Wilhelm, cand. jur. 29
— Jacobine Wilhelmine Augusta 29
— Karen Louise 30
— (Wagel), Laurits, major, tollinspektør 20, 25, 27-29*
— Laurits Christian, cand. theol. 29
— Sophie Margrethe 29
Veffestad, gårdbruker i Lier 77
Vibe, Fredrik Ludvig, rektor 90
Vigeland, Gustav, billedhuggeren 106
Vinje, Aasmund Olafsen, dikteren 49
Vogt, Hansine Henriette Holmboe 69, 73
— Nils Lorenz, stiftsoverrettsassessor 69
Volckmar, Hans Patrick, major 61
— Kathleen (Kate) f. Larsen 61
Voss, P., skolebestyrer 91, 92

Wadel, Christian, kjøpmann 76
— Minnie 76
Wagel — Vagel
Walker, Aloha Amanda 125
Walter, Adeline Henriette Charlotte 79
Wasmuth, Christiane 76
Wedel-Jarlsberg, Johan Caspar Herman, greve, statholder 21
Wegner, Olga 102
Weidemann, Christopher Christian, sorenskriver 30
Welhaven, Anna Rasch 126
Wergeland, Henrik, dikteren 22
Werner, Birgitte Christine 28

Weyde, Adelheid Birgitte von der 28
Wiese, Audbjørg Dorothea 115
— Klaus Krohn, cand. mag., skolebestyrer 115
Winsnes, Andreas Hofgaard, professor 100
Woll, Axel, skipsmegler 126
— Sigrun Welhaven 126
Wright, Karen Elise 113
Wulfsberg, Jacob, byfoged, politimester 22, 23
— Nils, sogneprest 27, 30
Wundt, Wilhelm Max, professor 97
Wyller, Augusta 67, 143

Ytreberg, N. A. 11

Ziesler, Elise Aars 134, 135*
— Ernst Haderer, skolebestyrer, f. 1833 134
— Ernst Haderer, barnelege, f. 1880 135
— Helene Elise Aars 134
— Joh. F., megler 134
— Johan Fredrik, kommandør 135
— Jonathan Julius Aars, cand. jur. 135
— Kaia 135
— Philippa Fredrikke Aars 135
— Philippa Fredrikke Aars g. Thygesen 135

Zilliacus, Emil, dikteren 106

Øfsti, Einar, bygningstekniker 120
— Einar, kunstmaler 120
Øhlckers, Alfred, agent 109
— Meta Helene 4, 109*
Østrup, Louis, generalkonsul 132
— Elisabeth Bodil, lege 132
Øverland, Ole Andreas, historiker 22, 23

SLEKTEN AARS

I NORGE

*er satt med korpus Klassisk antikva og trykt
i A. W. Brøggers Boktrykkeri A/S på trefrikt satinert
trykkpapir fra Hamang Papirfabrik. Klisjeer
fra A/S "Cliché". Bundet i J. M. Stenersens
Bokbinderi, Oslo. Opplag 250 ekspl.
Cammermeyers Boghandel
(Gustav E. Raabe)*

SLEKTEN AARS I NORGE

INNGIFTEDE FAMILIER I DE ELDRE LEDD. BARE DE EKTENPAR SOM HAR HATT DEN LYKKE Å FØRE SLEKTEN VIDERE ER MEDTATT.

